

*Contestatarilor și susținătorilor
mareșalului din Argeș, Ion/ Ioan
Antonescu, spre documentare!*

**PETRE POPA / MAREȘALUL ION/
IOAN ANTONESCU
ȘI REȘEDIȚA ARGEȘULUI.
CONSEMĂRI ISTORIOGRAFICE**

Coperta I : Ion/ Ioan Antonescu (1942)
Coperta II : Micromedalion pentru autor (extras din
Enciclopedia Argeşului și Muscelului, III, Pitești,
2012, text prelucrat de Mariana Sârbu)

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPA, PETRE**

**Mareșalul Ion Antonescu și reședința Argeşului :
consemnări istoriografice** / Petre Popa. - Pitești :

Paralela 45, 2017

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-47-2680-6

94

- Redactor responsabil: ing. dr. Adrian **MESTECĂNEANU**
- Documentariști: Paul **DICU**, dr. Radu **GAVA**,
Ilie Alexandru **MIHĂILESCU**, Constantin **MIU**,
Liviu Valentin **MOTREANU**, Mihaela **PENARU**,
Gheorghe **POPA**, Iulia **TUE**
- Culegere computerizată: Corina **NEACȘU**,
Alina **OPREA**, Carmen **SAITA**, Viorica **SOROIU**
- Lectori: Marius **CHIVA**, Dana **STANA**, dr. Marin **TOMA**
- Operatori imagini: Ionel **DOBRE**,
Augustin A. **LUCICI**, Cristina Maria **MILIARE**,
Ion Marius **MOTREANU**, Ioan Andi **PIȚIGOI**,
Aurelian Nicolae **ZAMFIR**
- Consilieri editoriali: Marius **BADEA**; Daniel **MITRAN**

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45

Str. Frații Golești 130, Pitești, jud. Argeș, cod 110174

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

Apărut: 2017

Toate drepturile aparțin autorului

În pregătire editorială: *Portrete postume pentru prieteni*

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Prof. univ. dr. PETRE POPA



**MAREȘALUL ION/ IOAN
ANTONESCU ȘI
REȘEDIȚA ARGEȘULUI.
CONSEMNĂRI
ISTORIOGRAFICE**

Editura Paralela 45

VOLUME ELABORATE DE PETRE POPA (selectiv):

- *Municipiul Pitești pe noi coordonate* (1969, în colaborare);
 - *Pitești. Memento* (1983, 2008, în colaborare);
 - *Argeș. Cartea eroilor* (1984, coordonator);
 - *Memorialul de Război Mateiaș* (1984, 1988, 2009);
 - *Pitești. Ghid de oraș* (1985, în colaborare);
 - *Pitești. Pagini de istorie* (1986, în colaborare);
 - *Istoria municipiului Pitești* (1988, în colaborare);
 - *Liceul Alexandru Odobescu Pitești. 75 de ani* (1994);
 - *Istoria economiei naționale a României, I* (1999, 2001, 2003);
 - *Istoria sistemelor administrative* (1999, 2000, 2001, 2003);
 - *Istoria administrației în România* (2000, 2003);
 - *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român* (2000);
 - *China. Sensuri istorice* (2000, 2013);
 - *Studii istorice. Culegere antumă* (2000);
 - *Permanențe istoriografice românești* (2000, 2003);
 - *Istoriografie universală premodernă* (2001);
 - *Medalioane universitare. Dicționar* (2002, coordonator);
 - *Pagini de istorie modernă universală* (2003);
 - *Studii culturale. Culegere antumă* (2003);
 - *Monografia Universității din Pitești* (2004);
 - *Studii politice. Culegere antumă* (2004);
 - *Istoriografie universală modernă și contemporană* (2005);
 - *Administrație sistemică universală* (2005, 2006, 2007);
 - *Europa. Destin continental* (2007, ediție virtuală);
 - *Pitești. Tradiție și contemporaneitate* (2008, în colaborare);
 - *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009);
 - *Trei secole de istorie modernă universală. 1618 – 1918. De la Oliver Cromwell la Vladimir Illici Lenin* (2010);
 - *Interviuri nonconformiste de pe patru continente* (2015);
 - *Discurs istoriografic universal. De la scrierile moralizatoare antice la exprimarea globalizării contemporane* (2016);
 - *Președinții Statelelor Uniteale Americii în viziune informală, I* (2016, în colaborare), ediție virtuală;
 - *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I* (2008), *II* (2010), *III* (2012), *IV* (2014), inițiator și coordonator, ediție virtuală: www.bjarges.ro/biblioteca_digitala; <http://bibliotecaupit.ro>; <http://www.muzeul-judetean-arges.ro/>; <http://www.muzeulgolesti.ro>; www.atitudineinarges.ro; <https://www.jurnaluldearges.ro>.
-

INTRODUCERE

Calendaristic, la 2 iunie 1882, s-a născut, în Pitești, viitorul mareșal român, Ion/Ioan Antonescu, decesul demnitarului survenind peste 64 de ani, respectiv 1 iunie 1946 (Jilava, Ilfov). Convergent acestui *sinoptic*, eseurile următoare degajă, prioritar, legăturile statornice dintre personalitatea nominalizată și reședința Argeșului, ori secvențe interferate evenimentelor autohtone majore, din perioada guvernărilor sale.

Timpurile, suprapuse numelui și faptelor ofițerului superior de carieră, Ion/Ioan Antonescu, au *îmbrăcat*, conjunctural, nuanțele *alb* sau *negru*. Indiferent, însă, de ritmicitatea existențialistă proprie și succesiunea atitudinii regimurilor statale postbelice, interne ori externe, Ion/Ioan Antonescu, Conducătorul Statului Român (1940-1944), rămâne una dintre cele mai cunoscute figuri ale reședinței natale. Fundamentalist, oamenii acestor locuri nu l-au renegat niciodată! Frecvent, în paginile noastre vom folosi, așadar, inclusiv apelativul *Ioan*, conform grafierii prenumelui său, la naștere (Pitești, 2 iunie 1882, *stil vechi*), ori prin alte notificări, civile și religioase, comentate

ulterior. Administrarea țării se asigura, atunci (1881-1888), de cunoscutul fiu al *urbei*, Ion C. Brătianu (Pitești, Argeș, 2 iunie 1821 – Florica, Ștefănești, Muscel, 4 mai 1891), prefectul Argeșului era colonelul Alexandru A. Budișteanu (1836-1919), iar primar, Nicolae Viișoreanu.

Sursele primordiale, cercetate de experții domeniului, listați bibliografic, *livrează* informații credibile asupra modalităților prin care, treptat, Ion/ Ioan Antonescu a intrat în memoria colectivă. Cuantificările generice *developează*, predominant, prima dintre *tonalitățile* amintite mai sus. Dar, concluziile exprimate la nivelul forurilor decidente, naționale și continentale, ghidează *etichetarea* demersurilor marelui spre *etajări* drastice, greu de *surmontat* bilanțier. Există, însă, *frazări* subtile, condensate doctrinar, specifice anumitor perioade, precum și idei cu perspective favorabile *rejudicării* concluziilor paseiste.

Evoluția profesională a militarului Ion/ Ioan Antonescu a fost concludentă: sublocotenent (1904); locotenent (1911); căpitan (1913); maior (1916); locotenent-colonel (1917); colonel (1920); general de brigadă (1931); general de divizie (1937); general de corp de armată (1940); mareșal

(1941)¹. Obținerea *treselor* pentru general de divizie suprapune, temporal (7 martie 1939-21 septembrie 1939), guvernarea concetățeanului Armand M. Călinescu (Pitești, Argeș, 22 mai 1893 – București, 21 septembrie 1939).

La 4 septembrie 1940, monarhul României, Carol II (8 iunie 1930-6 septembrie 1940), accepta demisia *cabinetului* Ion Gigurtu (4 iulie - 4 septembrie 1940), nominalizându-l pe Ion/ Ioan Antonescu pentru formarea noului guvern, propunere acceptată de general. Prin ***Decretul Regal No. 3052***, publicat în ***Monitorul Oficial No. 205***, din 5 septembrie 1940, s-au anunțat: suspendarea ***Constituției***, promulgată la 27 februarie 1938, *difuzată* prin ***Monitorul Oficial No. 48***, din 27 februarie 1938 (***Articolul I***); dizolvarea Corpurilor Legiuitoare (***Articolul II***); însărcinarea președintelui Consiliului de Miniștri, cu aplicarea acestor prevederi (***Articolul III***).

În atare climat, ***Monitorul Oficial***, citat mai sus, reproducerea, totodată, ***Decretul Regal Nr. 3053***, semnat de Carol II, având următorul conținut: „***Articolul I. Învățăm pe domnul general Ion Antonescu, președintele***

¹ Josif Constantin Drăgan (coordonator), ***Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire***, Centrul European de Cercetări Istorice Veneția (Italia), Fundația Europeană *Drăgan*, Combinatul Poligrafic București, București, 1991, p. 563-566; 568-569

*Consiliului de Miniștri, cu depline puteri pentru conducerea statului român; **Articolul II.** Regele exercită următoarele prerogative regale: a) El este capul oștirii; b) El are dreptul de a bate monedă; c) El conferă decorațiunile române; d) el are dreptul de grațiere, amnistie și reduceri de pedepse; e) El primește și acreditează ambasadorii și miniștri plenipotențari; f) El încheie tratate; g) Modificarea legilor organice, numirea miniștrilor și subsecretarilor de stat se va face prin decrete regale contrasemnate de președintele Consiliului de Miniștri”².*

Apoi, la 6 septembrie 1940, Carol II abdică în favoarea fiului său, Mihai I (1940-1947, a doua domnie). Efectiv, Ion/ Ioan Antonescu a condus Țara, fără **Constituție** și Parlament, folosind **decrete-legi**, în perioada 6 septembrie 1940-23 august 1944. După cum vom vedea, printre membrii guvernelor sale (4-14 septembrie 1940; 14 septembrie 1940-27 ianuarie 1941; 27 ianuarie 1941-23 august 1944) regăsim, constant, personalități originare din Argeș-Muscel.

² Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, Ioan Scurtu, **Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)**, Editura Mediaprint, București, 1995, p. 271-272; 276; Andrei Oțetea (coordonator), **Istoria lumii în date**, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 422

După cel de Al Doilea Război Mondial (1939-1945), prima dintre sintezele contemporane, *agreate directival* (1962), cu adresabilitate autohtonă, spunea, referitor la personalitatea nominalizată, următoarele: „*Antonescu, Ion (1882-1946), general, dictator militar fascist în România între anii 1940 și 1944. Și-a început cariera de ofițer comandând o subunitate de represiuie în timpul răscoalei țăranilor din 1907. Adus la putere de cercurile cele mai reacționare ale burgheziei și moșierimii, ca reprezentant al acestora, a aservit România Germaniei hitleriste și, contrar intereselor naționale ale poporului român, a târât țara în războiul criminal împotriva Uniunii Sovietice. Arestarea lui în august 1944 a fost semnalul dezlănțuirii insurecției armate. Judecat în 1946 ca criminal de război, a fost condamnat la moarte de Tribunalul Poporului și executat*”³.

Ulterior (1972), o altă sursă oficială notifica, sesizând câteva noi cardinalități: „*Antonescu, Ion (1882-1946, n. Pitești), mareșal român. Dictator militar al României (1940-1944). Sprijinit de cercurile prohitleriste, a instaurat, împreună cu Garda de Fier, în septembrie 1940, dictatura militară*

³ Atanase Joja (coordonator), *Dicționar enciclopedic român, I (A-C)*, Academia Republicii Populare Române, Editura Politică, București, 1962, p. 146

fascistă. A intrat în războiul antisovietic alături de Germania hitleristă în iunie 1941. Arestat la 23 august 1944. Criminal de război, a fost judecat de Tribunalul Poporului, condamnat la moarte și executat”⁴.

Peste două decenii (1993), s-a tipărit primul volum (A-C), din cele șapte, intitulat **Dicționar enciclopedic român**, finalitatea seriei, 2009. **Litera A** consemnează următoarea caracterizare, *calibrată și explicită*, comparativ cu cele precedente: „*Antonescu, Ion (1882-1946, n. Pitești), mareșal și om politic român. A parcurs toate treptele ierarhiei militare, de la sublocotenent (1904) la general de brigadă (1931) și mareșal (1941). În timpul Primului Război Mondial a fost colaborator de bază al generalului Prezan, contribuind la elaborarea planurilor de operații militare. Comandant al Școlii de la Sibiu și al Școlii Superioare de Război (1927-1929; 1931-1933). Atașat militar al României la Paris (1922), Londra și Bruxelles (1923). Șeful Marelui Stat Major (1937-1938) și ministru ad-interim al Aerului și Marinei (februarie-martie 1938). A protestat energic împotriva acceptării notelor ultimative ale*

⁴ Aurora Chioreanu, Gheorghe Rădulescu, Aurel Martin, Valeriu Șuteu (coordonatori), **Mic dicționar enciclopedic**, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 1042

guvernului sovietic din 26-27 iunie 1940, cerând apărarea teritoriului național; internat la mănăstirea Bistrița din dispoziția regelui Carol II. În urma Dictatului de la Viena, Antonescu a fost însărcinat, la 4 septembrie 1940, cu formarea guvernului, fiind investit cu depline puteri. Antonescu a impus regelui Carol II să abdice (6 septembrie 1940), succesiunea tronului revenind lui Mihai I. În ianuarie 1941, Antonescu a înăbușit rebeliunea legionară. A condus țara prin decrete-legi. A promovat o politică externă alături de Germania și Italia. În iunie 1941 a decis intrarea României în război pentru recuperarea Basarabiei și Nordului Bucovinei și a continuat operațiunile militare și dincolo de Nistru. După înfrângerea de la Stalingrad, a permis și inițiat tratative secrete privind scoaterea țării din război. A fost înlăturat de la putere prin lovitura de stat de la 23 august 1944; preluat de Armata Roșie (septembrie 1944), a fost ținut pe teritoriul sovietic până în aprilie 1946; adus în țară, a fost judecat, în mai 1946, de tribunalul poporului din București. A fost condamnat la moarte și executat la închisoarea Jilava (1 iunie 1946)”⁵.

⁵ Marcel D. Popa (coordonator general), *Dicționar enciclopedic român, I (A-C)*, Editura Enciclopedică, București, 1993, p. 85

Complementar, *Dicționar Enciclopedic Britannica*, revistă difuzată și la Pitești, rezumă: „*Antonescu, Ion (2/15.06.1882, Pitești, România – 01.06.1946, Jilava, Ilfov). Mareșal și om politic român, șef al guvernului între 1940 – 1944. S-a născut într-o familie de ofițeri, a urmat tradiția familiei și a urcat treptele ierarhiei militare. S-a afirmat și ca un ofițer capabil în Primul Război Mondial, iar regele Ferdinand I i-a recunoscut meritele deosebite. Numit prim-ministru în 1940, s-a proclamat apoi conducător al statului și a redus prerogativele regale. A forțat abdicarea regelui Carol II (6 septembrie 1940), succesiunea tronului revenind lui Mihai I, și a instaurat un regim autoritar, luând decizia intrării României în război alături de Puterile Axei, pentru recuperarea Basarabiei și a Nordului Bucovinei. Confruntat cu refuzul celorlalte partide de a participa la un regim dictatorial de guvernare, Antonescu a format un guvern de specialiști și legionari. Șeful acestora, Horia Sima, a primit postul de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, iar România a fost proclamată stat național-legionar. Cererile legionarilor pentru creșterea rolului lor politic în guvern au devenit din ce în ce mai stăruitoare și au fost în mod repetat respinse de Antonescu. Garda de Fier (organizația legionarilor) s-a răscolit,*

manifestarea fiind cunoscută drept rebeliunea legionară (21-24 ianuarie 1941). Antonescu a zdrobit rapid rebeliunea, având aprobarea tacită a germanilor, care doreau stabilitate economică în România, a scos în afara legii Garda de Fier și i-a arestat și închis pe toți conducătorii acesteia care nu au reușit să fugă din țară. Rămâne o figură istorică destul de controversată, considerat a fi responsabil pentru pogromul de la Iași (1941) și pentru deportarea evreilor și a romilor în Transnistria. Răsturnat de la putere și arestat la 23 august 1944, în cadrul unei lovituri de palat regale, a fost judecat în 1946 și condamnat la moarte prin împușcare, ca dușman al poporului și criminal de război, de către un tribunal controlat de sovietici”⁶.

Impact asupra opiniei generațiilor ulterioare anului 1990, privind rolul mareșalului Ion/ Ioan Antonescu pe scara valorilor naționale, a degajat manualul ***Istoria Românilor de la 1821 până în 1989***, studiat mai multe semestre didactice. Paragraful concludiv direcționa: „*Ion Antonescu (1882-1946) a fost om politic și militar. A îndeplinit funcții importante – șeful secției Operații de la Marele Cartier General în anii războiului*

⁶ Petros Kapnistos (editor). ***Dicționar Enciclopedic Britannica***, variantă în limba română, Editura *Litera Internațional*, București, Nr. 4, p. 213

pentru reîntregire, atașat militar la Londra și Paris, comandant al Școlii Superioare de Război, șef al Marelui Stat Major, ministru de război. Fire dârză și hotărâtă, a criticat corupția și afacerile veroase ce domneau în rândurile camarilei regale și a intrat în conflict cu Carol al II-lea, care i-a fixat domiciliul forțat la mănăstirea Bistrița. După numirea sa la conducerea statului, prin întreaga politică pe care a desfășurat-o, până la 23 august 1944, a fost și rămâne o personalitate controversată”⁷.

Pentru *mediile științifice internaționale*, anumite clarificări, referitoare la principiile care l-au călăuzit pe mareșalul Ion/ Ioan Antonescu în demersurile sale *executive*, aduce profesorul de la Universitatea din Illinois, Statele Unite ale Americii, istoricul Keit Hitchins, esențializate fiind următoarele idei: *„Antonescu, autoritarul, nu avea nici o intenție de a accepta aservirea politică și economică față de Germania. Mai întâi, el nu era progerman. Ca majoritatea ofițerilor români, era profrancez și proenglez. În decembrie 1937, el condiționase, de fapt, participarea sa la guvernul Goga de evitarea*

⁷ Mihai Manea, Bogdan Teodorescu. *Istoria românilor de la 1821 până în 1989*, Ministerul Învățământului, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1995, p. 333.

unor legături strânse cu Germania și sprijinise asocierea României la orice efort occidental de preîntâmpinare a distrugerii Cehoslovaciei de către Hitler. Goga l-a câștigat până la urmă de partea sa, argumentând că un guvern Goga va liniști Germania cu privire la bunele intenții ale României și că prezența lui Antonescu în cabinet ar servi în același timp drept garanție față de Franța și Marea Britanie că trupele române nu vor porni niciodată la luptă împotriva lor. Antonescu se simțea obligat față de germani, ca urmare a intervenției lor, din vară, în favoarea sa și chiar a recunoscut că le datora viața. Dar nu era un sentimental. Când, în sfârșit, s-a decis să meargă de partea Germaniei, el a procedat astfel deoarece era convins că salvarea țării sale cerea o astfel de orientare. Sentimentele sale față de Occident au rămas aceleași, dar situația internațională se schimbase drastic”⁸.

Asemenea sinteze constituie, biobibliografic, un *suport critic* orientativ, perfectibil pentru istoriografie. Ca dovadă, numeroase scrieri, consacrate acestui subiect, contemporane guvernării lui Ion/ Ioan Antonescu, ori apărute după înlăturarea mareșalului de pe scena politică și militară

⁸ Keit Hitchins. *România. 1866-1947*, Ediția a II-a, Editura *Humanitas*, București, 1998, p. 447 (traducere, din limba engleză, George G. Potra, Delia Răzdolescu)

europăană, oferă multiple considerente referitoare, preponderent, la deciziile anilor 1940-1944. Varietatea abordărilor favorizează, acum, *disecări* tangențiale, *incizii* pro sau contra hotărârilor adoptate și soluțiilor aplicate, *volatilizarea* anumitor cutume, *completarea* informațiilor preliminare, valorificându-se, distinct, noile elemente, extrase din fondurile arhivistice *desecretizate*. Prin urmare, libertatea exprimării, dialogul plurivalent, confruntarea ideilor *probatorii*, judecarea, *fără părtinire*, a oportunităților succesive, evitarea interpretărilor *pasionale*, în special, toleranța și *mobilitatea* atitudinii forurilor avizate, converg spre *clarificări* viitoare, *induse* vieții și preocupărilor mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (1882-1946), *exponențial* pentru Argeș-Muscel.

Mulți dintre cititorii studiilor noastre, cuprinse în noul volum, exprimă, fără îndoială, opinii proprii, judecăți valorice, amintiri, privind: apartenența lui Ion/ Ioan Antonescu la acest areal, formarea lui militară, ascensiunea publică, afirmarea ca lider autohton, introvertirea administrativă, reverberarea semnificației proiectelor finalizate, ori compromise, prin guvernări tranzitorii.

În ceea ce ne privește, fiind născut la 16 august 1935, *conservăm* anumite momente din copilărie, suprapuse anilor 1940-1944.

Așa, de exemplu, ne stăruie, în memorie, pronunțarea numelui Conducătorului Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu, alături de cel al regelui Mihai I, pe timpul slujbelor religioase duminicale, ori consacrate altor sărbători eclesiastice, frecventate împreună cu membrii familiei, sau învățătorul și elevii Școlii Primare Bocșa, sat colinar al comunei natale, Măciuca (Vâlcea). Așezarea se află pe valea râului Cerna, intersectând, geografic, distanțe aproximativ egale spre Bălcești, Lădești, Drăgășani, localități consemnate în *cartografia strategică* a personalității invocate.

Reamintim, apoi, documentar: subscrierea părinților și a bunicilor la *Împrumutul Reîntregirii* (1941), respectiv *Împrumutul Apărării Naționale* (1944), lansate sub patronajul guvernelor Ion/ Ioan Antonescu; plecarea tatălui meu, Nicolae (1909-1994), cantor parohial, pe *Frontul de Est*; semnalul grav și cuvintele *sacade* ale *gornistului*, referitoare la ostașii morți, sau dispăruți, în *Războiul Sfânt*; procesiunile organizate la Crucea eroilor, ridicată aproape de Târgul săptămânal; existența unor texte, afișate în sala de clasă, reprezentând versuri *plauzibile*, care *împăcau plugul cu tunul*.

Peste decenii, asemenea momente erau redefinite de tatăl soției mele, Livia (1936-2001), învățătorul Gheorghe Ș. Petre (1911-1995), din

Teiu (Argeș), veteran de război, avansat căpitan, rănit pe *Frontul de Est* (1941-1944), dar și pe *Frontul de Vest* (1944-1945). Bunăoară, pentru campania răsăriteană, *dascălul* reliefa, moralizator, *patosul* demonstrat, cu *smerenie*, mai ales în cazul luptătorilor din mediul rural, aflați sub comanda supremă a mareșalului, pentru eliberarea Basarabiei, Nordului Bucovinei, Ținutului Herța (iunie-iulie 1941), concluzionând că, dăruirea trupelor române a suplinit, parțial, dotarea tehnică inferioară, pe *Frontul de Est*, comparativ cu unitățile germane și italiene. Gânduri pioase, privind onorarea, post-mortem, a celor căzuți la datorie pe timpul *luptelor orientale* (1941-1944) și *occidentale* (1944-1945), contopindu-se cu idealurile naționale, exprimate anterior (1877-1878, 1913, 1916-1918), regăsim, special, în *Argeș. Cartea eroilor* (1984), unicat bibliofil, recunoscut, ca atare, în istoriografia actuală⁹.

Așadar, paragrafele următoare au caracter deschis, promovează *voluntariatul intelectual*, nu suprapun conotații *partizane*, lectura fiind accesibilă tuturor categoriilor de cititori. Adăugăm, astfel, *Enciclopediei*

⁹ Petre Popa (coordonator științific), *Argeș. Cartea eroilor*, Tipografia Argeș, Pitești, 1984, *passim*

*Argeșului și Muscelului*¹⁰, lucrare de anvergură, patru *tomuri* (2008-2014), *postate virtual*, detalii referitoare la *exprimarea comunitară* a lui Ion/ Ioan Antonescu, dar și câteva analize tematice *inedite*.

Retroactiv, o carte specială, integrând personalitatea nominalizată în *spiritul Cetății*, face parte din proiectul gândit, alături de profesorul Paul I. Dicu (1926-2008) și juristul Silvestru D. Voinescu (1935-2005), pe timpul elaborării și tipăririi volumelor: *Pitești. Ghid de oraș* (1985); *Pitești. Pagini de istorie* (1986); *Pitești. Microalbum* (1988); *Istoria municipiului Pitești* (1988). Atunci, propuneam extinderea documentării pentru realizarea unor *scrieri* distincte, *pliate* sensurilor *geografiei* locale, vizând, exclusivist, *șefii de stat și de guvern*, originari sau interferând limitele regiunii postbelice Pitești (Argeș, Muscel, Olt, Vâlcea), care *induc*, pentru posteritate, contribuții la *reevaluarea* imaginii comunităților plaiurilor ancestrale.

Calendaristic (*stil nou*), luăm în calcul următoarele figuri publice, regăsite în conducerea României: Constantin Alexandru Kretzulescu (8 aprilie – 18 septembrie 1859;

¹⁰ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, (I-IV)*, varianta electronică: www.bjarges.ro/biblioteca_digitala/; <http://bibliotecaupit.ro/>; <http://www.muzeul-judetean-arges.ro/>; <http://www.muzeulgolesti.ro/>; www.atitudineinarges.ro

13 martie – 17 august 1867); Nicolae A. Kretzulescu (18 septembrie – 28 octombrie 1859; 6 iulie 1862 – 23 octombrie 1863; 26 iunie 1865 – 23 februarie 1866); Nicolae C. Golescu (9 iunie – 25 iulie 1860; 13 mai – 28 noiembrie 1868); Ștefan C. Golescu (24 mai – 28 iulie 1861; 17 august 1867 – 13 mai 1868); Alexandru G. Golescu (14 februarie – 2 mai 1870); Ion C. Brătianu (5 august 1876 – 22 aprilie 1881; 21 iunie 1881 – 4 aprilie 1888); Dumitru C. Brătianu (22 aprilie – 21 iunie 1881); Ion I. C. Brătianu (9 ianuarie 1909 – 11 ianuarie 1911; 17 ianuarie 1914 – 11 februarie 1918; 12 decembrie 1918 – 27 septembrie 1919; 19 ianuarie 1922 – 30 martie 1926; 21 iunie – 24 noiembrie 1927); Vintilă I. C. Brătianu (24 noiembrie 1927 – 10 noiembrie 1928); Ion Gheorghe Duca (14 noiembrie – 29 decembrie 1933); Armand M. Călinescu (7 martie – 21 septembrie 1939); Constantin I. Parhon (30 decembrie 1947 – 2 iunie 1952); Nicolae A. Ceaușescu (9 decembrie 1967 – 22 decembrie 1989). Adăugăm, pentru interferența secolelor XX-XXI, președinția argeșanului prin adopție, universitarul Emil I. Constantinescu (29 noiembrie 1996 – 20 decembrie 2000).

Debutul s-a făcut, *conjunctural*, cu: medalionul **Dumitru C. Brătianu (1818-1892)**. *Repere biografice* (1980); albumul

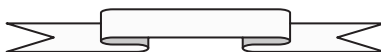
Președintele României Socialiste Nicolae Ceaușescu și Argeșul (1983). Numele colaboratorilor sunt consemnate tipografic. Au urmat valoroase *crochiuri*, scrise de mai mulți cercetători, privind, selectiv, *demnitarii* listați paginal, iar acum (2017), această carte, referitoare la Ion/ Ioan I. Antonescu (1882-1946). Totodată, nutrim speranța finalizării *serialului* nostru tematic, găzduit de săptămânalul **Atitudine în Argeș**, fondator, Spiridon S. Voinescu, intitulat, sentimental, **Portrete postume pentru prieteni**, medalioane consacrate aniversării **Pitești 630** (20 mai 1388 – 20 mai 2018). Specialiștii noilor generații vor elabora, fără îndoială, numeroase narații asemănătoare! Se va putea constitui, astfel, la Pitești, un veritabil *Centru documentar*, posedând, exclusivist, informații despre toți șefii statului și prim-miniștrii, ale căror nume sunt *conjugate* paragrafelor anterioare.

Mulțumiri colaboratorilor, nominalizați în *casetele tehnice*, cu deosebire tehnoredactorului, ing. dr. Adrian Mestecăneanu, instituțiilor, publicațiilor, asociațiilor, mijloacelor *media*, persoanelor, care susțin, *nonconformist*, acest demers. Volumul, **Mareșalul Ion Antonescu și reședința Argeșului. Consemnări istoriografice**, are menirea să completeze realizările intermediare, după 2006, simbolic, prin *Școala Enciclopedică de la Pitești!*

În ceea ce ne privește, intenționăm extinderea documentării *nonpartizane*, referitoare la etape și detalii mai puțin cunoscute din *viața citadină* a Conducătorului Statului Român (1940-1944), precum: arborele *genealogic* al familiilor numite Antonescu, domiciliat la Pitești; originea, activitatea și decesul neașteptat al tatălui său, Ion Antonescu; relațiile adolescentului, tânărului și demnitarului Ion/ Ioan Antonescu cu noua familie a mamei sale, recăsătorită Baranga; reflectarea, în presa din Argeș-Muscel, a conținutului **Înaltului Decret Regal No 5454**, emis, la 31 decembrie 1919, prin care „*Locotenent-colonelul Antonescu Ion se decorează cu Ordinul Mihai Viteazul, Clasa III-a, pentru concursul eficient dat pe câmpul de luptă Înaltului Comandament, în calitate de șef al Biroului Operațiilor al Marelui Cartier General, în timpul ofensivei din 1919, care s-a terminat cu intrarea glorioasă a armatelor române în Budapesta*”; interferența decidenților pentru cultivarea memoriei mareșalului Ion/ Ioan Antonescu. Sugestiile dumneavoastră sunt binevenite!

AUTORUL

Pitești, 15 decembrie 2017



**1. BIOGRAFIA OFICIALĂ A
MAREȘALULUI ION/ IOAN
ANTONESCU ÎN VIZIUNEA FUNDAȚIEI
EUROPENE JOSIF CONSTANTIN
DRĂGAN (VENETIA, ITALIA)**

*„Biografia oficială a Mareșalului Antonescu a fost întocmită în decembrie 1940 - ianuarie 1941, cu intenția de a fi popularizată în rândurile armatei române. Autorul ei este căpitanul George Gavrilescu și a fost vizată de generalii Constantin Pantazi și Nicolae Mazarini, precum și de scriitorul Demostene Botez. În primele zile ale campaniei din răsărit, în timp ce căpitanul George Gavrilescu făcea parte din eșalonul II al Marelui Cartier General, biografia a fost revăzută. La 18 iulie 1941, la cererea lui Mihail Antonescu, a fost oferită scriitorului german Harald Läuën, care a folosit-o ca material documentar pentru **Monografia Marschall Antonescu**, apărută la Essen, în 1943. Prin diligențele Ministerului Propagandei Naționale, ea a fost distribuită și unor gazetari străini acreditați în România aceluși timp. Evident, biografia a circulat având girul Conducătorului statului și, implicit, fixează niște repere asupra cărora nu*

se mai pot nutri dubii. De fapt, orice lumină proiectată asupra existenței unei personalități controversate merită tot interesul și în virtutea acestui interes reproducem acest document aproape necunoscut.

Născut la 2 iunie 1882 la Pitești, dintr-o familie de militari, generalul Ion Antonescu și-a destinat de la început toată munca și stăruințele sale nobilei cariere militare.

Pregătirea acestei cariere și-a început-o în anul 1889 în Școala pentru fiii de militari, de unde în 1902 a trecut la școala pregătitoare de ofițeri de infanterie și cavalerie, pe care a absolvit-o după doi ani, fiind clasificat întâiul din promoția sa.

Tânărul sublocotenent în Regimentul 1 Roșiori este pus de la începutul carierei în situațiunea de a face față unor împrejurări deosebit de grele, cu prilejul tragicei revoluții țărănești din 1907. La Galați, cu o mână de soldați, în fața miilor de țărani răzvrățiți, a izbutit să potolească spiritele fără vărsare de sânge, pentru că le-a impus prin atitudinea sa plină de omenie, dreptate și hotărâre neșovăitoare, așa cum s-a afirmat ulterior în întreaga sa activitate militară și publică. Pentru acest fapt a fost felicitat în fața întregii garnizoane din Galați de către Principele moștenitor Ferdinand, trimis special de către Regele Carol I în acea regiune.

În anul 1911, cu gradul de locotenent, a fost admis întâiul la concurs pentru Școala superioară de război, unde și-a desăvârșit pregătirea profesională și s-a afirmat în mod strălucit prin excepționalele sale daruri sufletești.

Astfel, în campania din Bulgaria din 1913 îl găsim, cu gradul de căpitan, ca șef al biroului de operații în statul major al Diviziei I de cavalerie, în care calitate aduce servicii atât de importante unității sale și operațiunilor armatei române, încât i se acordă cea mai înaltă distincțiune: «Virtutea militară» de aur.

Fermitatea caracterului său, inteligența vie și pătrunzătoare, energia neșovăitoare și adâncul său devotament în serviciul public l-au indicat de la început nu numai în importante posturi de comandament, ci și în situațiuni în care era chemat să făurească sufletul și armura de oțel a apărării naționale. Începând cu comanda escadronului de elevi de la Școala militară de cavalerie, de la 1 noiembrie 1914 până la 1 aprilie 1915, va fi, succesiv, conducător al Școlii speciale de cavalerie în octombrie 1926, comandant al Școlii superioare de război în 1927 și 1931, secretar general al Ministerului Apărării Naționale în 1928, șef al Marelui Stat Major în 1933 și ministru al apărării naționale în 1937.

Rolul său de educator al conștiinței românești s-a afirmat nu numai prin împlinirea înaltelor funcțiuni pe care le-a deținut, dar și prin felul demn în care le-a părăsit, atunci când anumite circumstanțe l-au împiedicat să lucreze după cugetul și concepția sa. Caracter neșovăitor, de o rigiditate morală impresionantă, el a înțeles să contribuie la educația armatei și a națiunii nu prin cuvinte, ci prin fapte și mai ales prin exemplul sacrificiului propriu.

Războiul pentru unitatea națională început de România în 15 august 1916 îl găsește pe căpitanul Ion Antonescu la biroul de operații al Corpului 4 armată, unde fusese mutat la 1 aprilie 1915. El se face imediat remarcat de comandantul acestui corp, generalul Prezan, care apreciază pe deplin excepționalele însușiri ale subalternului său. Din această justă prețuire va rezulta acea colaborare minunată, care a asigurat armatelor românești victorii strălucite.

La 16 august 1916, când generalul Prezan ia comanda Armatei de Nord, căpitanul Ion Antonescu este adus ca șef al biroului de operații al acestei armate. Având toată încrederea comandatului său, căpitanul Antonescu desfășoară o activitate supraomenească: concepe și redactează proiecte și ordine de operațiuni,

supraveghează și îndrumază executarea lor și ia hotărâri grabnice în orice împrejurare, încercându-se astfel cu curaj de partea sa de răspundere.

Activitatea aceasta prodigioasă va recolta roade bogate. Armata de Nord învinge rezistența inamicului, pe care-l împinge adânc în Transilvania. Numai când mersul operațiunilor de pe celelalte fronturi ale teatrului de operațiuni determină Marele Cartier General român să retragă trupele din Transilvania pe pozițiile de la frontieră, este obligată și Armata de Nord, în plină victorie, să se retragă. Ea se retrage în cele mai bune condițiuni în Carpații Moldovei, unde rezistă și zădărnicește toate eforturile inamice de a străpunge linia de apărare. În elaborarea măsurilor de apărare căpitanul Antonescu are o mare parte de contribuție. Aceste măsuri constituie un exemplu clasic de apărare pe trei văi – Bicz, Trotuș și Oituz – care deschid căi de comunicație ce conduc convergent spre aceeași regiune – Onești.

Dispozitivul rațional al forțelor Armatei de Nord, deplasarea și întrebuițarea în timp și spațiu a rezervelor parțiale și generale au contribuit la rezultatul că Moldova nu a putut fi invadată de inamic, deși acesta era superior ca număr și material.

Generalul Prezan învinge în această grea operațiune.

La 1 noiembrie 1916 căpitanul Ion Antonescu este avansat maior și mutat ca șef al biroului de operații de la Armata I, unde continuă să depună aceeași muncă și iscusință. Pentru modul strălucit de colaborare la pregătirea și executarea operațiunilor acestei armate, el este decorat «proprio motu» și felicitat de către regele Ferdinand.

La 12 noiembrie trece șef al biroului de operații, fără șef de stat major, la grupul de armate general Prezan, unde pregătește bătălia de la București, a cărei concepție constituie una dintre cele mai măiestre și îndrăznețe operațiuni de război.

Bătălia ține de la 12 la 20 noiembrie 1916. În tot acest timp, maiorul Ion Antonescu a dovedit o energie și rezistență inepuizabile, nu numai prin faptul că a elaborat mereu și la timp toate proiectele de operațiuni și ordinele de execuție, dar mai ales prin aceea că a oțelit prin dinamismul său întreg aparatul executiv, comandanți și trupe.

La 5 decembrie 1916 maiorul Ion Antonescu trece ca șef al operațiilor la Marele Cartier General, rămânând în această calitate până la 1 aprilie 1918. La 1 septembrie 1917 este avansat locotenent-colonel.

Ca șef al secției operațiilor de la Marele Cartier General maiorul și apoi locotenent-colonelul Ion Antonescu a avut un rol covârșitor în pregătirea și conducerea operațiunilor din Moldova din anul 1917, când s-au obținut victorii strălucite în bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

În cursul lunii aprilie 1917 el a îndeplinit o importantă misiune la Petrograd, unde a fost trimis ca delegat al Marelui Cartier General pentru a stabili de acord cu generalul Alexeev planul colaborării ruso-române, iar cu generalul Kerenski planul aprovizionărilor, dotării și raporturilor cu armata rusă.

Câteva luni (1 aprilie-28 octombrie 1918) are comanda Regimentului 7 Roșiori.

Reluarea operațiunilor militare în Transilvania, în 1919, reclamă încă o dată la conducere dualitatea general Prezan - lt. colonel Antonescu, care aduce din nou victoria armatei noastre reînviată. Printr-o acțiune repede bolșevismul este zdrobit și Ungaria este salvată din ghearele comunismului.

Atunci, ca și azi, generalul Antonescu a fost în cruciadă sfântă și acțiunea sa a binemeritat nu numai de la patria sa, ci și de la întreaga lume civilizată. Atunci s-a tăiat hotărât calea invaziei comuniste în Europa.

Cel ce va scrie istoria civilizației europene de astăzi, nu va putea trece cu vederea rolul de istorie universală îndeplinit în 1919 de mica, dar brava armată română.

Pentru a treia oară sublocotenentul de la Galați, acum în grad de lt. colonel, se găsește în fața regelui Ferdinand, care îl distinge «proprio motu» cu ordinul Mihai Viteazul, cel mai înalt ordin de război, adresându-i următoarele cuvinte: «Antonescu, regele mai mult ca oricare altul din această țară știe cât îți datorează România Mare. Meritai demult această recunoaștere publică. Am scăpat însă ocaziile. Sunt fericit însă că a venit aceasta».

Un război este un examen greu și sever pentru întreaga națiune. Pentru un militar el este examenul suprem. Toată cariera acestuia capătă sens și recunoaștere numai prin comportamentul lui în timp de război. Generalul Antonescu și-a afirmat însușirile sale de militar desăvârșit, participând în chip hotărâtor la planurile și operațiunile războiului de întregire națională și de îngenunchiere a bolșevismului.

Odată cu terminarea războiului, el va fi chemat să fructifice bogata sa experiență și superioarele lui aptitudini în o serie de funcțiuni, care îi dau prilejul să-și afirme pe lângă calitățile de comandant și pe acelea de

organizator priceput și prevăzător, precum și de îndrumător luminat și însuflețit.

În aprilie 1920, având gradul de colonel, trece la conducerea Școlii speciale de cavalerie, unde rămâne până în septembrie 1928. În acest timp execută și un stagiul de patru luni în armata franceză și urmează un curs de informații la Versailles. De la 1 august 1923 funcționează ca atașat militar în Franța, iar la 1 ianuarie 1924 este trecut în aceeași calitate în Anglia, unde rămâne până la 14 iulie 1926.

Pe generalul Antonescu nu-l înșeală starea de acalmie inerentă epocilor postbelice. Întrezărind realitățile aspre ce pândesc pe cei victorioși, el va fi în continuare preocupat de necesitatea redresării militare a țării, atât în ordinea pregătirii spirituale, cât și materiale.

La 1 octombrie 1926 el va lua conducerea Școlii speciale de cavalerie, apoi comanda Regimentului 9 Roșiori până la 15 iulie 1927, când este numit comandant al Școlii superioare de război.

Aici începe acțiunea de reînnoire a spiritului militar – acțiune pe care a dus-o dârz și neobosit până azi – înfrângând rutina și inerția prin programe și metode noi, care poartă pecetea personalității și concepțiilor sale. Plecând de la premisa că războiul este o problemă de știință, de energie și de

îndrăzneală rațională și că, în consecință, cere de la conducătorii lui –mari și mici – calități intelectuale, fizice și morale complexe și alese, s-a străduit să orienteze pregătirea elevilor, viitori comandanți ai oștirii, astfel încât:

- *să le creeze obișnuința unei munci intelectuale pasionate, puse în slujba interesului general, nu în folos personal;*
- *să-i doteze cu o energie fără limite.*

Se păstrează vii în amintirea foștilor săi elevi, care azi încadrează strălucit armata, memorabilele sale sfaturi: «Elevi de azi și de mâine ai acestei școli, îndrăsniți prin muncă, prin energie și prin caracter să ajungeți acolo unde ajunge omul cu adevărat meritos, muncitor, modest și de caracter și vă asigur că nu se va putea prin aceste mijloace să nu izbutiți».

Într-o vreme când principiile rezultate în urma războiului din 1914-1918 stăteau la baza pregătirii războiului în școlile militare, generalul Antonescu, cu o intuiție rară, se emancipează de sub influența «războiului de cârtițe» și caută să stabilească o doctrină cât mai apropiată de războiul viitorului, așa cum îl întrevădea el. În această privință se poate spune că a prevăzut cu multă perspicacitate caracterului războiului ce trebuia să urmeze celui din 1914-1918, deoarece a căutat să

repună manevra în ofensivă și viteza în operațiuni în drepturile pe care le avusese și înaintea războiului mondial.

Învățământul în Școala superioară de război pe timpul conducerii sale a îmbrăcat o formă accentuat teoretic-aplicativă și mai ales practică, concretizată prin dese ieșiri în teren și călătorii de instrucție, în scopul de a pune elevii în situații cât mai apropiate câmpului de luptă.

El, cel dintâi, a avut ideea călătoriilor de arme în care elevii puteau să-și dea seama de posibilitățile reale ale fiecărei arme în parte. Socotea că în acest fel viitorul ofițer de stat major și comandant de mare unitate va putea să coordoneze acțiunea diferitelor arme, pentru ca din efortul comun al acestora să se capete isbânda.

Un om nou crea o școală nouă și punea bazele unei armate noi.

În aprilie 1929 – după ce de la 1 octombrie 1928 până la 12 noiembrie 1928 deținuse funcțiunea de secretar general al Ministerului Apărării Naționale – părăsește conducerea școlii și ia comanda Brigăzii 5 Roșiori, iar la 30 iunie 1930 comanda Brigăzii 6 cavalerie.

De la crearea unui spirit nou în școală, trece la crearea unui spirit nou în practică.

Comanda superioară a unei trupe pune în evidență grija generalului Antonescu – general de brigadă la data de 10 mai 1931 – pentru starea morală și fizică a trupeii sale. Păstrarea demnității umane este o primă preocupare. Știa că un om umilit și nedreptățit nu poate fi un militar în care conștiința demnității să nu fie rănită și a pus accentul pe tratamentul oamenilor de sub comanda sa. Vechile racile au fost stârpite cu energie. A îndrumat într-un sens nou și instrucția unităților de sub comanda sa.

A dat, în acest scop, o directivă de instrucție care a schimbat în mod esențial vechile procedee și sisteme de instrucție, repetate până atunci în virtutea inerției, în fiecare an, fără nici o modificare sau adaptare în raport cu timpul, de la războiul mondial din 1914-1918.

Această directivă, care mai târziu a servit ca izvor de inspirație la întocmirea altor directive generale de instrucție, i-a creat generalului Antonescu, la apariția ei, pe de o parte multe animozități din cauza ideilor îndrăznețe pe care le cuprindea și a criticii ce aducea vechilor idei, iar pe de altă parte aprecieri elogioase și dezinteresate.

La 1 iulie 1931 revine la comanda Școlii superioare de război, unde rămâne până la 15 august 1933, când trece la comanda

Diviziei a 3-a (Pitești), unde pune în aplicare doctrina nouă profesată cu atâta convingere ca director al Școlii superioare de război.

Astfel, neobosit și încrezător în izbândirea concepției sale, alternează educarea teoretică și spirituală din școală cu cea practică și fizică la unități.

Păstrându-și comanda diviziei, la 1 decembrie același an este numit șef al Marelui Stat Major, funcțiune deținută până la 11 decembrie 1934.

La Marele Stat Major, cu aceeași vigoare neobosită și adâncă cunoaștere a problemelor în legătură cu armata, trece la un vast proiect de reorganizare, care avea să ducă la reclădirea din temelii a acestei instituții. Proiectul oglindește toată cultura pe care a acumulat-o, tot rodul spiritului său de observație și toată puterea sa de organizare.

Om de realități, cu spirit pozitiv și intuiție sigură, a pus în special, cu toată energia, problema înzestrării armatei și pregătirii ei tehnice de război, ca unul ce-și dădea seama că situația din Europa merge cu pași repezi spre o radicală transformare.

Astfel, pe timpul cât a fost în fruntea Marelui Stat Major, s-au realizat următoarele:

- 1. S-a reorganizat Marele Stat Major;*
- 2. S-a stabilit planul de ansamblu pentru reorganizarea și dotarea armatei spre*

a forma un tot unitar, stabilindu-se în amănunt:

- organizarea armelor și a marilor unități;

- dotarea cu tot felul de materiale a fiecărei arme și mari unități;

- caracteristicile fiecărui material cu care urma să fie dotată armata;

- ordinea de urgență în care să se facă dotarea, în raport cu posibilitățile financiare ale țării.

Această ordine de urgență se referea atât la diferitele categorii de materiale cu care urma să se doteze armata, cât și la numărul marilor unități ce trebuiau să devină mobilizabile.

Toate aceste probleme au fost tratate detaliat într-o serie de rapoarte către Consiliul Superior al Apărării țării și au avut ca urmare întocmirea primului plan de înzestrare a armatei, eșalonat din punct de vedere al executării pe 10 ani.

Din cauza plecării de la conducerea Marelui Stat Major, însă, proiectele întocmite nu au putut fi realizate cu totul.

3. S-a studiat o nouă organizare a diviziei de infanterie și a corpului de armată în scopul de a se mări capacitatea de foc și manevră.

4. *S-a studiat modificarea dislocării de pace a marilor unități în scopul de a corespunde mai bine nevoilor de acoperire și apărare a frontierelor.*

5. *S-au întocmit directivele generale pentru instrucția în armată pe anii 1934/1935 în care s-au evidențiat și s-au pus bazele temeinice:*

a) *principiilor referitoare la scopul și condițiile generale ale instrucției;*

b) *îndrumării practice a instrucției ofițerilor, subofițerilor și trupei (activi și de rezervă);*

c) *îndepărtării schematismului în metodele de predare ale instrucției și de conducere a unităților;*

d) *simplificării normelor de lucru în întocmirea diferitelor documente (studii, ordine etc.) pentru organizarea și executarea aplicațiilor pe hartă și pe teren, la instrucția ofițerilor pe garnizoană, la comandamente și în corpurile de trupă etc.*

Aceste directive au constituit liniile generale pe baza cărora s-au întocmit actualele directive generale pentru instrucția în armată, în care s-a căutat a se readuce râvna la lucrul de creație și stimularea energiilor pe calea bunelor principii. Atât pregătirea tehnică și de luptă a oștirii cât și cea morală și materială, sunt îmbinate în ele

în mod armonios, astfel încât pot constitui, pentru mult timp, adevărata doctrină a pregătirii de război.

6. Pentru unificarea doctrinei în armată s-au întocmit note explicative pentru clarificarea ideilor predominante ale timpului despre:

- exercitarea comandamentului;*
- forțarea și apărarea cursurilor de apă;*
- acțiunea pe fronturi mari.*

7. S-a întocmit un plan de dezvoltare a rețelei de cale ferată din care s-a realizat:

- sporirea capacității tuturor liniilor din poarta Someșului;*
- dublarea liniei Teiuș-Apahida;*
- construcția liniei Ilva Mică – Vatra Dornei;*
- lungirea tuturor liniilor de garaj la circa 800 metri, din toate stațiile de pe frontul de vest;*
- crearea unui stoc de rezervă de combustibil solid și lichid necesar la mobilizare corespunzător numărului de locomotive;*
- sporirea stocului de rampe mobile de îmbarcare și debarcare;*
- amenajarea a șase trenuri sanitare și șase trenuri baie permanente;*

- organizarea apărării pasive a rețelei CFR prin:

- a) instrucția personalului;
- b) stocarea materialului necesar;
- c) constituirea a 200 metri pod metalic demontabil CFR;
- d) amenajarea a 10 vagoane macara.

8. S-a făcut o nouă repartizare a personalului CFR minoritar pe rețeaua de cale ferată, astfel ca să se realizeze siguranța transporturilor militare.

Repartizarea a început în anul 1934 și s-a definitivat în 1938.

Mobilizarea administrației CFR a primit o nouă factură, pentru a realiza o încadrare mai bună a unităților CFR și o precizare juridică a situației personalului;

9. S-a întocmit un plan pentru dezvoltarea rețelei de drumuri, din care s-a executat:

- întocmirea unei monografii a drumurilor, cu date statistice asupra drumurilor, podurilor, trecerilor, carierelor și obligațiunii de ordin militar;

- s-au adunat toate datele pentru întocmirea unei hărți a țării la scara 1/200.000 cu drumurile naționale, județene, comunale și podurile mai lungi de 4 metri;

- s-a românizat personalul care încadrează serviciile județene de drumuri;

- s-a întocmit un plan de dezvoltare a comunicațiilor țării, stabilindu-se ordinea urgenței și executându-se parte din lucrări;

- s-a reorganizat serviciul transporturilor din armată;

- s-a organizat mobilizarea serviciilor civile care se ocupă cu drumurile, transporturile pe drumuri și cu circulația pe timp de război.

Planul de dezvoltare a rețelei CFR și drumuri nu s-a putut realiza integral, dar meritul prevederii – și mai evident astăzi, și mai accentuat mâine -, a rămas întreg al generalului Antonescu.

Vastul plan de organizare a armatei, noutatea lui, curajul lui și afirmarea tot mai covârșitoare a personalității generalului Antonescu, nu numai în rândurile armatei, dar și în opinia publică a țării, care căuta un om în stare să salveze țara din starea demoralizantă în care se sbătea, încep să ridice tot mai puternice adversități. Cariera generalului Antonescu se va desfășura mai departe într-o ciudată alternare de recunoaștere și dezavuare, semn caracteristic al epocii tulburi și decadente pe care țara o traversa atunci.

Așa se face că la 11 decembrie 1934 generalul Antonescu pleacă de la Marele Stat Major, rămânând în continuare comandant al

Diviziei a 3-a până la 1 noiembrie 1937, când este numit comandant al Comandamentului 4 teritorial, pe care îl conduce până la 28 decembrie 1937. În timp ce se găsea în fruntea acestui comandament a fost avansat general de divizie la 25 decembrie 1937.

Prin Înaltul Decret nr.4322 din 28 decembrie 1937 a fost numit ministru al apărării naționale și conduce acest departament până la 30 martie 1938, când a demisionat. Demisia i-a fost primită (Înalt Decret nr. 1418 din 30 martie 1938).

În calitate de ministru al apărării naționale caută să continue cu tenacitate opera de organizare și reformare a armatei pe care o începuse ca șef al Marelui Stat Major:

- întocmește regulamentul Legii de funcționare a Ministerului Apărării Naționale, care nu exista până atunci;

- pune să se revadă traseul fortificațiilor de pe frontiera de vest la care a ordonat să se facă unele modificări pentru a răspunde în condițiuni mai bune scopului pentru care au fost construite;

- dă dispozițiuni să se construiască un însemnat număr de cazărmi noi, acordând pentru aceasta un fond neobișnuit de mare;

- călăuzit veșnic de spiritul de a întrona dreptatea a dat dispozițiuni de revizuire a tuturor reclamațiilor făcute de

ofițeri și care nu fuseseră până atunci ascultate de nimeni;

- pentru a introduce ordinea și legalitatea în administrația armatei a căutat să înlăture sistemul de aprovizionare, echipare și dotare a armatei prin intermediul furnizorilor, înlocuindu-l prin cumpărături făcute direct de la producători și industriași.

A condus prea puțin timp ministerul pentru a putea face mai mult. A plecat înainte ca munca sa pricepută și încordată să dea roadele așteptate.

După plecarea din fruntea ministerului este ținut fără comandă până la 1 noiembrie 1938, când i se dă comanda Corpului 3 armată, la care nu stă decât o lună, căci este pus din nou la dispoziția ministerului, pentru că ceruse în scris și dăduse ordin să se trateze omenește legionarii din închisoarea Chișinău.

După această dată este considerat pe față ca periculos și ținut sub pază la domiciliu, iar la 9 iulie 1940 este arestat și închis la mânăstirea Bistrița din județul Vâlcea.

Această ultimă și nedreaptă lovitură îl determină ca la 12 iulie 1940 să-și dea demisia din armată. Demisia a fost primită.

Dar vremuri grele se abat asupra țării. Trupul țării este sfârtecat din toate părțile și sufletul i se sbate în deznădejde. Mai este un singur pas până la prăbușire.

Și generalul Antonescu este omul de conducere în timpuri grele. În aceste momente istorice, omul integru, de cinste exemplară, de curaj și de hotărâre, omul cu simțul răspunderii care și-a iubit țara mai mult ca nimeni altul, este chemat să salveze ceea ce se mai putea salva. La 6 septembrie 1940, este numit Conducătorul statului român și președintele Consiliului de Miniștri.

Generalul Antonescu nu șovăie nici o clipă. Își asumă întreaga răspundere și încă o dată pune la dispoziția patriei tot ce are ca suflet, minte și putere de muncă.

S-a angajat să refacă tot ce se va putea reface din trupul sfârtecat al țării. Și o va face.

Cel mai bun general al țării nu se putea să rămână în afara armatei. La 16 septembrie 1940, prin Înaltul Decret nr. 3155, i s-a anulat demisia din armată și este repus în toate drepturile sale.

Pe aceeași dată a fost avansat la gradul de general de corp de armată.

Prin munca sa neobosită, prin strădania sa de zi și noapte, țara își recapătă încetul cu încetul echilibrul.

Un nou val de încredere și nădejde își face drum.

Generalul știe ce vrea și știe ce face. Și tot ce face nu este decât spre binele și mărirea patriei.

După ani de șovăiri și nesiguranță, țara românească reintră, condusă de mâna sigură a generalului Antonescu, pe calea ei istorică, cu credință, cu sinceritate și pentru totdeauna, într-o politică europeană dreaptă, alături de Germania și Italia.

Omul care, prin prestigiul personalității sale fără pată, căpătase încrederea poporului său, trăinicia și fidelitatea credinței sale, câștigă pentru România încrederea Führerului și a Marelui Reich.

Misiunea providențială și istorică a generalului Antonescu este în mers. Drumul ei este pe căile lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, pe care astăzi duce, spre izbândă și unire a tuturor românilor, oastea românească.

Dumnezeu să-l ocrotească!

Prin el și cu el vom învinge!”.

Extras din volumul: **Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire. Mărturii și documente coordonate și îngrijite de Josif Constantin Drăgan**, Centrul European de Cercetări Istorice Veneția, Italia, Fundația Europeană Drăgan, imprimare, Combinatul Poligrafic București, 1991 (p. 563-569). S-au păstrat grafierea și topica din 1940-1941.

Cronologia momentelor ilustrate mai sus, precum și a celor din anii ulterioari elaborării *documentului biografic*, se *configurează* prin succesiunea listată în continuare.

*
* *
*

ION/ IOAN ANTONESCU. SINTEZĂ CURRICULARĂ

- **2 iunie 1882/ stil vechi.** Venirea pe lume a lui *Ioan I. Antonescu*, strada Smeurei/ Nr. 2/, Pitești, Argeș, ***Actul de naștere Nr. 133***, din 3 iunie 1882; ulterior, viitorul general și mareșal *grafi*at, frecvent, *Ion*;
- **1853-1885.** Anii vieții pentru *Ion Antonescu*, militar de carieră, căsătorit cu *Chiriachița*, născută *Dobrian* (1861), părinții lui *Ioan I. Antonescu*. După decesul tatălui (*Ion*), mama (*Chiriachița*) s-a recăsătorit cu maiorul/ colonelul de cavalerie *Baranga* (București);
- **1885-1889.** Copilărie petrecută la Ștefănești, Muscel, în casa *Anei Dobrian*, sora mamei sale (*Chiriachița*). Tutori, ofițerii de carieră (unchii): *Dumitru Antonescu*

(*Cavalerie*); *Ilie Antonescu* (*Administrație*). Prin căsătorie, *Ana Dobrian* se va numi *Vassiescu*, soțul, *Cristian*, fiind colonel;

- **1889-1904.** Studii *vocaționale*: Gimnaziul Fiilor de Militari, Craiova, Dolj (1889-1893), *elev plutonier* (1892); Liceul Militar, Iași (1893-1901); Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie (1901-1903); Școala Specială de Cavalerie (1903-1904), *sublocotenent* (1904);
- **1904-1911.** Ofițer, Regimentul *I Roșiori Principesa Maria*, Galați; Școala Superioară de Cavalerie, Târgoviște (1906); *locotenent* (1911);
- **1911 - 27 iunie 1913.** Școala Superioară de Război, București; *căpitan* (1913);
- **27 iunie 1913 – 1 noiembrie 1914.** Combatant, *Campania din Bulgaria* (Al Doilea Război Balcanic). Șef, Biroul de Operații Statul Major, Divizia *I Cavalerie*; decorat cu *Virtutea Militară* (de aur);
- **1 noiembrie 1914 – 1 aprilie 1915.** Comandant, Escadronul de Elevi, Școala Militară de Cavalerie, Târgoviște, Dâmbovița;

- **1 aprilie 1915 – 16 august 1916.** Ofițer, Biroul de Operații, Corpul 4 Armată, comandant, Constantin Prezan;
- **16 august 1916 – 1 noiembrie 1916.** Combatant, Primul Război Mondial. Șef, Biroul de Operații, *Armata Română de Nord/ Armata 4*, comandant, Constantin Prezan;
- **1 noiembrie 1916 – 12 noiembrie 1916.** Șef, Biroul de Operații *Armata 1 Română*; maior (1 noiembrie 1916); decorat *proprio motu*, de regele Ferdinand I;
- **12 noiembrie 1916 – 5 decembrie 1916.** Șef, Biroul de Operații, Grupul de Armate *General Constantin Prezan*;
- **5 decembrie 1916 – 1 aprilie 1918.** Șef, Secția Operații, Marele Cartier General al Armatei Române, miniștri de Război (succesiv): Vintilă I. C. Brătianu, Constantin Iancovescu (general); Constantin Hârjeu (general); delegat, din partea Marelui Cartier General al Armatei Române, la Petrograd, Imperiul Țarist (aprilie 1917); *locotenent colonel* (1 septembrie 1917); contribuții *tactice* la victoriile armatei române (Mărăști, Mărășești, Oituz);

- **1 aprilie 1918 – 28 octombrie 1918.**
Comandant, Regimentul 7 *Roșiori*;
- **28 octombrie 1918 – 16 aprilie 1919.**
Șef, Biroul Operații, Grupul de Armate *General Constantin Prezan*;
- **16 aprilie 1919 – aprilie 1920.**
Combatant, *Campania din Transilvania și de pe Tisa*, colaborator direct al generalului Constantin Prezan (viitor mareșal și academician); decorat cu Ordinul Militar de Război *Mihai Viteazul, Clasa III*, acordat prin **Înaltul Decret Regal Nr. 5454**, din 31 decembrie 1919, semnat de Ferdinand I, *document* reprodus introductiv; *colonel* (1920). **Ordinul** amintit se instituise la 25 decembrie 1916;
- **aprilie 1920 – 1 august 1922.**
Comandant, Școala Specială de Cavalerie; stagiul, patru luni, în Armata Franceză (Versailles);
- **1 august 1922 – 1 ianuarie 1923.**
Așașat militar, Ambasada României din Franța. Ministru, *Afaceri Străine*, Ion Gheorghe Duca;
- **1 ianuarie 1923 – 14 iulie 1926.** Așașat militar, ambasadele României din Anglia și Belgia. Miniștrii, *Afaceri*

Străine (succesiv): Ion Gheorghe Duca; Ioan M. Mitileneu;

- **14 iulie 1926 – 1 octombrie 1926 (?)**;
- **1 octombrie 1926 - ?**. Comandant, Școala Superioară de Cavalerie;
- **? – 15 iulie 1927**. Comandant, Regimentul *9 Roșiori*;
- **15 iulie 1927 – 1 octombrie 1928**. Comandant, Școala Superioară de Război, București; căsătorit cu *Maria/Rica Antonescu* (29 august 1927), născută Nicolescu (Calafat, Dolj, 1892 – București, 18 octombrie 1964); nu vor avea copii;
- **1 octombrie 1928 – 12 noiembrie 1928**. Secretar general, Ministerul de Război, București. Miniștrii (succesiv), generalii: Paul Angelescu; Henry Cihoschi;
- **12 noiembrie 1928 – aprilie 1929 (?)**;
- **aprilie 1929 – 30 iunie 1930**. Comandant, Brigada *5 Roșiori*;
- **30 iunie 1930 – 1 iulie 1931**. Comandant, Brigada *6 Cavalerie*; *general de brigadă* (10 mai 1931);
- **1 iulie 1931 – 15 august 1933**. Comandant, Școala Superioară de Război, București;
- **15 august 1933 – 1 decembrie 1933**. Comandant, Divizia *3 Infanterie*

Pitești, oficial, inclusiv comandantul Garnizoanei Militare, din reședința Argeșului;

- **1 decembrie 1933 – 11 decembrie 1934.** Șef, Marele Stat Major al Armatei Române. Miniștrii, *Apărare Națională* (succesiv): Nicolae Uică (general); Gheorghe Tătărăscu; Paul Angelescu (general);
- **11 decembrie 1934 – 1 noiembrie 1937.** Comandant, Divizia 3 *Infanterie* Pitești, concomitent, comandantul Garnizoanei Militare, din reședința Argeșului;
- **1 noiembrie 1937 – 28 decembrie 1937.** Comandant, Comandamentul Corpului 4 *Teritorial* al Armatei Române. Ministru, *Apărare Națională*, generalul Constantin Ilasievici; *general de divizie* (25 decembrie 1937);
- **28 decembrie 1937 – 10 februarie 1938.** Ministru, *Apărare Națională*, guvernul Octavian Goga, numit prin *Înaltul Decret Regal Nr. 4322*, din 28 decembrie 1937, semnat de monarhul Carol II;
- **10 februarie 1938 – 30 martie 1938.** Ministru, *Apărare Națională*, primul guvern Miron Cristea (patriarh).

Demisie, confirmată prin *Înaltul Decret Regal Nr. 1418*, din 30 martie 1938, semnat de Carol II;

- **30 martie 1938 – 1 noiembrie 1938.** General de divizie, fără comandă. Ministru, *Apărare Națională*, generalul Gheorghe Argeșanu;
- **1 noiembrie 1938 – 1 decembrie 1938.** Comandant, Corpul 3 *Armata Română*. Ministru, *Apărare Națională*, generalul Nicolae G. Ciupercă;
- **1 decembrie 1938 – 9 iulie 1940.** General de divizie la dispoziția Ministerului Apărării Naționale. Miniștrii (succesiv): Nicolae G. Ciupercă (general); Armand Călinescu; Ioan Ilcuș (general); pază la domiciliu;
- **9 iulie 1940 – 27 august 1940.** General de divizie, arest, Mănăstirea Bistrița, Vâlcea. Ministru, *Apărare Națională*, Constantin Niculescu (general); demisie din Armata Română (12 iulie 1940), acceptată, prin *Înalt Decret Regal*, de Carol II;
- **4 septembrie 1940.** Nominalizarea, prin voința regelui Carol II, pentru formarea guvernului României, Ion/Ioan Antonescu completând,

istoriografic, succesiunea etapelor exercitării unor asemenea *mandate*, ori ca șefi ai Statului, de personalități din Argeș-Muscel, sau interferate, plauzibil, acestei *geografii*;

- **4 septembrie 1940 – 6 septembrie 1940.** Demersuri, conform împuternicirii monarhice, pentru constituirea noului *Cabinet*, condus, anterior, de inginerul Ion P. Gigurtu (4 iulie – 4 septembrie 1940);
- **6 septembrie 1940 – 23 august 1944.** Președintele Consiliului de Miniștri, Conducătorul Statului Român:
 - administrarea Țării prin trei guverne succesive (6 – 14 septembrie 1940; 14 septembrie 1940 – 27 ianuarie 1941; 27 ianuarie 1941 – 23 august 1944);
 - instituirea Adunării Plebiscitare a Națiunii (7 septembrie 1940);
 - anularea demisiei din Armata Română, prin *Înaltul Decret Regal Nr. 3155*, din 16 septembrie 1940, semnat de noul monarh, Mihai I (1921-2017); *general de corp de armată* (16 septembrie 1940);
 - vizită oficială în Italia (14 – 16 noiembrie 1940), convorbiri cu Benito Mussolini;

- prima întâlnire cu Adolf Hitler, Berlin (22 – 24 noiembrie 1940), semnarea **Pactului germano-italo-japonez** (23 noiembrie 1940). Convorbiri și decizii ulterioare foarte importante: Berghof (14 ianuarie 1941); München (11 – 12 iunie 1941); Berdicev, *Frontul de Est*, Ucraina (6 august 1941); Rastenburg (11 februarie 1942; 10 – 12 ianuarie 1943); Klessheim (12 – 13 aprilie 1943). Alte *consensuri* privind: *aranjamentele economice* (28 februarie 1944); *invaliditatea prevederilor Dictatului de la Viena* (23 – 24 martie 1944); colaborare militară *până la capăt* (Rastenburg, 5 august 1944);

- inițierea *plebiscitelor* naționale, referitoare la propria guvernare: 2 – 5 martie 1941 (2 960 298 de voturi pentru, 2 996 contra); 9 – 15 noiembrie 1941 (3 446 889 de voturi pentru, 68 contra);

- declanșarea *Războiului Sfânt*, contra Uniunii Sovietice, pentru eliberarea Basarabiei, Bucovinei de Nord, Ținutului Herța (duminică, 22 iunie 1941, ora 4, dimineața, Trenul *Patria*, Stația de cale ferată Piatra Neamț);

- comandant, Grupul de Armate *Ion Antonescu*, format din Armata 3 *Română* (Nord), Armata 11 *Germană* (Centru), Armata 4 *Română* (Sud), pe *Frontul de Est* (22 iunie 1941 – 26 iulie 1941); *general de armată*;

- asumarea militară a *pogromului de la Iași* (28 – 30 iunie 1941);

- realizarea *înțelegerii* cu Germania, privind *forțarea* Nistrului de militarii români și continuarea *ofensivei* până la Bug (17 iulie – 6 august 1941);

- supervizarea operațiunilor Armatei 4 *Române* pentru cucerirea orașului Odessa, din Crimeea, Ucraina (18 august – 16 octombrie 1941);

- *mareșal al României* (22 august 1941), demnitate acordată prin **Înaltul Decret Regal Nr. 2352**, din 21 august 1941, semnat de Mihai I (*Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 200*, București, 24 august 1941);

- acceptarea prevederilor *Convenției cu Germania de la Tighina* (Basarabia), privind intrarea Transnistriei sub administrația civilă a României (30 august 1941); angajarea în operații militare spre Stalingrad;

- decizia expulzării evreilor din Basarabia și Nordul Bucovinei, realipite României, în Transnistria, dar și dislocarea multor grupuri *proscrise*, inclusiv țigani, din toată țara, pentru popularea teritoriului amintit (9 octombrie 1941);

- receptarea *declarațiilor de război*, transmise Guvernului României, din partea: Marii Britanii (6 decembrie 1941); Canadei (8 decembrie 1941); Noii Zeelande (8 decembrie 1941); Australiei (10 decembrie 1941); Uniunii Sud-Africane (11 decembrie 1941);

- semnarea *Declarației de război a Guvernului României*, împotriva Statelor Unite ale Americii (12 decembrie 1941);

- primirea *Declarației de război*, transmisă Guvernului României, din partea Statelor Unite ale Americii (6 iunie 1942); ulterior, bombardamente masive anglo-americane asupra Capitalei (4 aprilie, 22 iulie, 28 iulie, 31 iulie 1944), orașelor Pitești și Ploiești;

- apariția, la Essen (Germania), a *Monografiei Marchall Antonescu*, editor, Harald Lauen (1943),

intermediar, Mihail A. Antonescu, realizată pe baza *Biografiei oficiale* (decembrie 1940 – iulie 1941), autor, George Cavrilescu (căpitan), referenți, Constantin Pantazi (general), Nicolae Mazarini (general), Demostene Botez (scriitor);

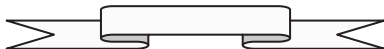
- **23 august 1944 – 1 septembrie 1944.** Arestat, la Palatul Regal, București, împreună cu Mihail A. Antonescu, *sechestrați* într-o casă conspirativă a Partidului Comunist Român, cartierul *Vatra Luminoasă* din Capitală;
- **1 septembrie 1944 – mai 1946.** Preluat de reprezentanții *Armatei Roșii* a Uniunii Sovietice, detenție, *regim deschis*, într-un castel din apropierea Moscovei (5 septembrie 1944 – 10 mai 1945), apoi, Închisoarea Liublianca (10 mai 1945 – mai 1946), readucere, *sub escortă*, în România, deținut la Închisoarea Jilava, Ilfov (mai 1946 – 1 iunie 1946);
- **20 noiembrie 1945 – 1 octombrie 1946.** Amintit, deseori, în *rechizitoriul* Procesului Internațional de la Nürnberg, Germania;
- **7 – 18 mai 1946.** Judecat, pentru crime de război, declarat *criminal*, *Tribunalul Poporului*, București,

condamnat la moarte, respingerea *Apelului*, monarh al României, Mihai I, prim-ministru, Petru Groza;

- **1 iunie 1946 (sâmbătă)**. Executat , prin împușcare, Închisoarea Jilava, Ilfov, împreună cu: Mihail A. Antonescu, Constantin Z. Vasiliu, Gheorghe Alexianu. Incinerare, Crematoriul *Cenușa* București. Operator imagini: Ovidiu Gologan (film);
- **1 iunie 1996**. Reevaluarea exponatelor tematice *Ion/ Ioan Antonescu*, din Muzeul Județean Argeș, director, Radu Stancu, inclusiv a *medalisticii* tradiționale și contemporane;
- **5 decembrie 2006**. Curtea de Apel, București, reconfirmarea *Hotărârii* pronunțate de *Tribunalul Poporului* din București (18 mai 1946);
- **7 ianuarie 2007**. Sfințirea, în grădina Bisericii *Sfântul Ioan Botezătorul* Pitești, a unui *simbol* personalizat cu textele (avers/revers): „*Slavă eroilor dintotdeauna ai neamului românesc, căzuți pentru brazdele strămoșești*”; „*Această cruce creștinească s-a ridicat ca gest de pios omagiu din partea unor veterani de război și militari pensionari și cu ajutorul altor binecredincioși. 1 iunie 2006. MIG, MG*”;

- **6 mai 2008.** Înalta Curte de Casație și Justiție a României, respingerea definitivă a *Cererii* privind revizuirea *Deciziei* Curții de Apel, București (5 decembrie 2006);
- **21 decembrie 2012.** Dezvelirea, la Muzeul Județean Argeș, Secția de Istorie, a bustului de interior *Ion/ Ioan Antonescu* (bronz, 0,80 m), autor, Marius Viorel Ivanovici, împreună cu busturile pentru mai mulți oameni politici din Argeș-Muscel: Ion C. Brătianu (Grigorie D. Minea); Vintilă I. C. Brătianu (Grigorie D. Minea); Armand Călinescu (Marius Viorel Ivanovici); Constantin Dobrescu - Argeș (Mihai Tugearu); Ion Mihalache (Paul Rusu); în fața instituției, bustul *Ion I. C. Brătianu* (Grigorie D. Minea). Directorul instituției, Spiridon Cristocea (istoric), laureat al Academiei Române (2013).

Alte detalii, referitoare la aceste etape, regăsim în eseurile următoare.



2. ORAȘUL NATAL PITEȘTI ÎN TIMPUL VIEȚII LUI ION/ IOAN I. ANTONESCU (1882 – 1946)

Afirmarea personalităților originare din anumite locuri *ancestrale* și denumirea așezărilor natale se interferează, necondiționat, milenar. Bunăoară, respectând cronologia, acceptată *universalist*, atunci când, în Antichitate, *logografi* eleni îl nominalizau pe *cărturarul* Hecateu (c. 540 – 470 î. Hr.), amintesc, obligatoriu, *polisul* grec Milet, *developând*, prin urmare, obârșia personalității cunoscute¹. Devenind frecventă, practica s-a extins pe timpul *secolelor feudalității* clasice, *blazonul* nobiliar, uneori *dinastic*, asociindu-se arealului nașterii, așa cum este cazul *cruciatului* Jean Joinville (1224 – 1317), din Heute. Marne, arondismentul Wassy, consilier *politic* al regelui francez, Ludovic IX cel Sfânt (1226 – 1270)².

Probatoriu, apartenența la o *geografie*, bine definită, sporește după unificarea statală,

¹ Claude Auge, *Dictionnaires encyclopédiques généraux*, Librairie Larousse, Paris, 1925, p. 1433

² Petre Popa, *Istoriografie universală premodernă. De la textele piramidelor antice, la memoriile lui Cristofor Columb*, Editura Tipnaste, Pitești, 2001, p. 165

formarea națiunilor moderne, constituirea și extinderea sistemului colonial. Din atare unghi de vedere, *arhetip* rămâne simbioza, până la identificare, dintre orașelul Ajaccio (Corsica) și Napoleon Bonaparte (1769 -1821), ajuns împărat al Franței (1804 – 1814/1815)³.

În etapele următoare, personalități marcante, ori simpli cetățeni, continuă să folosească, *manierist*, pseudonime sau *cognomene*, interferând *antecesori*, toponimii, genealogii, stări sufletești, evenimente, calități fizice. Din spațiul autohton, redăm două exemple, nominalizate european. Astfel, renumitul agronom moldovean, format sub egida școlii franceze, primul nostru *șanpanist*, revoluționar în București (1848), expert otoman (1849 – 1857), înalt funcționar al principelui Alexandru Ioan Cuza (1820 – 1873), a preferat *alcătuirea* unui nume compus, respectiv Ion Ionescu *de la Brad* (1818 -1891), sat ce *rezonează*, distinct, etape ale afirmării și veșniciei sale⁴. Totodată, literatura profilului vorbește, *pasager*, despre marele proprietar funciar, publicist, colecționar și critic de artă, Alexandru C. Bogdan - Pitești

³ Pieter Geyl, *Napoleon pro și contra*, Editura Științifică, București, 1968, p. 533

⁴ Petre Popa, *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist român*, Editura Enciclopedică, București, 2000, *passim*

(1870 – 1922), care a păstrat atare *adagiu* inclusiv pe timpul călătoriilor externe⁵.

Contemporan, obligativitatea numelor de familie și prenumelor este reglementată prin coduri civile, adoptate în marea majoritate a țărilor Lumii, decizii revizuite, fundamental, după 11 septembrie 2001, când, Statele Unite ale Americii suportau atacuri teroriste fără precedent. De atunci, istoriografic, Omenirea parcurge ceea ce teoreticienii numesc, pragmatic și convențional, *actualitatea*, ori *ultracontemporaneitatea*. Contextul impune, pe fundalul libertății circulației persoanelor, dar și al comiterii unor acte virulente *nihiliste*, respectarea anumitor reguli internaționale, care favorizează, *clasic* ori *virtual*, identificări colective sau individuale, diminuându-se, astfel, gradul de pericolozitate terestră, navală, aeriană.

Evaluând titlul acestui *eseu*, documentele oficiale nu relevă, cu privire la Ion/ Ioan Antonescu, indicii complementare personalității cunoscute, deși, adăugarea cuvintelor Pitești sau Argeș putea deveni un adevărat simbol istoric.

Obișnuită este, prin urmare, folosirea prenumelui *Ion*, cu toate că, actele notariale, din

⁵ *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I (A-C)*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș, Pitești, 2008 (*variantă electronică*)

1882, îl grafiază **Ioan**. Reproducem arhivistic: „*No. 133 Iunie 3. Din anulu una mie opt sute optzeci și doi luna Iunie ziua trei orele unu după a miezei. Act de naștere a lui Ioan, de secsu bărbătescu, născutu eri la orele două ziua în orașulu Pitești la locuința părinților săi cu No. (2) din strada Zmeuri, Coloaria Neagră, fiul D lui Locotinent Ion Antonescu, de ani două zeci și nouă, de religiune ortodoxă română de profesiune militar domiciliat în acest orașu și al soții acestuia Chiriachița de ani două zeci și unu după declarația făcută de tatăl care neau înfățișat copilu. I martore Locotenent G. Chicosu de ani 29 militar, al II martore Ghiță Dobrian de ani 49 proprietar domiciliati în Pitești, care au subscris acest act după ce lisa citit împreună cu noi și cu Declarantele. Constatat după lege la casa părinților de noi Anton Oncescu ajutore de primar delegat cu actele civile din Pitești. Declarante (semnătura Locot. I. Antonescu); martorii (semnături Locot. G. Chicosu și G.Dobrian); Ofțier (semnătura A. Oncescu)*”⁶.

Riguros prin descendență familială, educație militară, responsabilitate publică și

⁶ Arhivele Naționale, Direcția Județului Argeș. Colecția de Stare Civilă, **Registrul 38 (1880 – 1882)**, document preluat din: Teodor Mavrodin, **Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova**, Editura Carminis, Pitești, 1998 (foto 1)

morală creștină, Ion/ Ioan Antonescu nu s-a dezis niciodată de locurile natale!

Din contră, așa cum reliefează surse credibile, apartenența la acest perimetru îl onora, iar dacă vremurile îi erau favorabile, contribuția personală, ori a structurilor comandate, la realizarea anumitor proiecte, specifice orașului Pitești, au fost vizibile. Atitudini asemănătoare exprimaseră și alți demnitari români, născuți în reședința Argeșului (secolul XIX), precum: Dumitru C. Brătianu (1818 – 1892); Ion C. Brătianu (1821 – 1891); Armand Călinescu (1893 – 1939)⁷.

Chintesența, suprapusă ascensiunii și diminuării rolului jucat de Ion/ Ioan Antonescu, în realitatea românească, este configurativă! Spre exemplu, atunci când, la 2 iunie 1882, s-a născut viitorul mareșal, în Pitești exista, după 1 februarie 1877, Regimentul *No. 4 Dorobanți Argeș*, care participase, glorios, pe câmpurile de luptă ale Războiului Independenței. Peste ceva timp (1933 – 1937), regimentul amintit, integrat Diviziei *3 Infanterie*, cu sediul în reședința Argeșului, se va afla, prin *interconexiune*

⁷ Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, *Istoria municipiului Pitești*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1988, p. 131, 225

specifică, sub comanda generalului de brigadă, Ion/ Ioan Antonescu⁸.

Notificăm, la Pitești, în **1882**, reperele: 11 058 de locuitori *catagrafiți*; deschiderea Școlii de Meserii, astăzi Colegiul Tehnic *Armand Călinescu*; înființarea Filialei Argeș a Societății *Carpați*, având ca obiectiv diversificarea preocupărilor pentru unirea tuturor românilor; stabilirea sediului Circumscripției Școlare a județelor Argeș și Vâlcea la Pitești, revizor ministerial, tânărul dramaturg, Ion Luca Caragiale (1852 – 1912); legalizarea Societății Cooperative a Meseriașilor Români din localitate⁹.

În **1892**, elevul militar, Ion/ Ioan Antonescu, avea *zece ani!* Orașul Pitești *contabiliza*, prin comparație cu etapa precedentă, câteva realizări notabile: trei școli primare pentru băieți; trei școli primare pentru fete; stabilirea traseului căii ferate spre Curtea de Argeș (artera Pitești - București se inaugurase în 1872); permanentizarea programelor Filialei Ligii Culturale din

⁸ Cornel Carp, Petrișor Florea, Vasilica Manea, Cornel Țucă (coordonatori), *Istoricul Regimentului 4 Dorobanți Argeș (1877 – 1946)*, Editura Pământul, Pitești, 2008, p. 10

⁹ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 600. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism*, Tipografia Argeș, Pitești, 1983, p. 54

România; redimensionarea, distinct, a Bateriei Pompierilor, detașată de artilerie, prin **Ordinul General Nr. 3149**; înființarea Spitalului Civil, având 15 paturi (**Decizia Consiliului Comunal**, din 1 aprilie 1892)¹⁰.

Peste un alt deceniu, în **1902**, Ion/ Ioan Antonescu împlinea, așadar, *douăzeci de ani!* Urmase școlile militare, consemnate biografic, iar instituțiile specializate vor contribui, decisiv, la pregătirea superioară a tânărului ofițer. Aflat, periodic, pe locurile natale, l-au interesat, desigur, noutățile urbane. Orașul *aborda* secolul XX cu: 15 669 de locuitori; nouă *fabrici* (180 CP, 129 de lucrători permanenți, 555 000 lei valoarea mașinilor inventariate); 245 de mici ateliere (850 de lucrători); un edificiu reprezentativ pentru Prefectura Argeș (arhitect, Dimitrie Maimarolu); grădină publică, în zona centrală, amenajată prin demolarea Schitului *Buliga* (ministrul Cultelor și Instrucțiunii Naționale, Tache / Dumitru Ionescu); bulevard axial (care unea gara *Pitești Sud* cu perimetrul central)¹¹.

Apoi, la *treizeci de ani (1912)*, era, deja, *locotenent* (1911), iar gradul de *căpitan* îl

¹⁰ Petre Popa (în colaborare), **Pitești 620. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism**, Ediția a II-a, Editura *Paralela 45*, Pitești, 2008, p. 90 – 91

¹¹ Teodor Mavrodin, **Istoria Primăriei Pitești**, Editura *Pământul*, Pitești, 1966, p. 149, 152, 157

primea în 1913, pe timpul *campaniilor balcanice*. Revenind câteva zile acasă, Ion/Ioan Antonescu s-a bucurat, cu toată certitudinea, pentru existența, la Pitești, a Monumentului Independenței, dedicat eroilor din 1877-1878, terminat în 1907, inițiativa aparținând Societății Veteranilor de Război *Coroana de Oțel Grade Inferioare* (1906). Avea posibilitatea să vizioneze *pelicule* ce rulau pe ecranele cinematografelelor *Cino*, *Oituz*, *Secărescu*, ori să se pronunțe asupra ***Memoriului privind sistematizarea reședinței Argeșului*** (10 decembrie 1910), autor, inginerul Heinrich W. Schmidt, document transmis Consiliului Tehnic Superior București (28 ianuarie 1911)¹².

Mai mulți apropiați ai familiei sale tradiționale se vor afla, fără îndoială, printre donatorii care *subscriau*, financiar, pentru introducerea iluminatului electric, noutate decisă de forul administrativ local (28 aprilie 1911), după modelul altor orașe provinciale¹³, și construirea Teatrului Comunal, finalizat în 1914, numit, acum, *Alexandru Davila*¹⁴.

¹² Ibidem, p. 163 – 166

¹³ Constantin Florea, ***Întreprinderea de Rețele Electrice Pitești***, Tipografia Argeș, Pitești, 1972, p. 9 – 16

¹⁴ Dumitru Căpitanu, ***Teatrul Alexandru Davila Pitești. Douăzeci de ani de activitate***, Întreprinderea Poligrafică *13 Decembrie 1918*, București, 1969, p. 11

Special, anul 1912, evocat mai sus, adăuga istoriei urbane Pitești, câteva direcționări favorabile: primul pod din beton armat peste Râul Doamnei; înființarea Societății Anonime de Electricitate; inaugurarea clădirilor *Banca Populară* și *Banca Trivalea*; diversificarea preocupărilor Filialei *Ligii Culturale*, dedicate unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat; demonstrația împotriva *războaielor balcanice*, din 7 octombrie 1912, desfășurată concomitent cu acțiunile din 16 orașe ale României¹⁵. Tot atunci, *Recensământul general* (19 decembrie 1912), preciza, pentru Pitești: 519 ha suprafață; 2 552 de clădiri; 30 de *fabrici* și ateliere mai mari; trei cinematografe; un teatru în construcție; 19 722 de locuitori stabili¹⁶.

Conform criteriului ritmicității *decenale*, stabilit convențional, precizăm faptul că, în **1922**, Ion/ Ioan Antonescu a sărbătorit *patruzeci de ani*. Era, practic, un bilanț al maturizării militare! Participarea României la Primul Război Mondial (1916 – 1918) îl propulsase, după cum s-a scris deseori, pe *traietorii* concludente. Bunăoară, la 1 noiembrie 1916, primește gradul de *maior*, iar peste câteva luni (1 septembrie 1917),

¹⁵ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento...*, p.108 – 111

¹⁶ Christian Staicovici, Petre Iconomu, *Statistica anuală a României, II, 1912*, București, 1913, p. 3

ajunge *locotenent-colonel*¹⁷. Decident în mai multe evenimente specifice acestei *conflagrații*, era îngrijorat pentru: bombardarea orașului Pitești de avioane germane (9 noiembrie 1916); eșecul apărării reședinței Argeșului, încredințată, prin ***Ordinul de Zi***, din 12 noiembrie 1916, unui grup de militari, sub comanda generalului Constantin Prezan, aparținând Armatei I Române; ocuparea, fără rezistență, a localității, prin ofensiva trupelor *Puterilor Centrale* (16 noiembrie 1916); refugiul unor *concetățeni* spre zonele de peste Milcov¹⁸.

Strategia, fixată național, a contopit și ideile proprii, unele convergente așezării natale: retragerea unităților militare, din perimetrul Argeș - Muscel, în Moldova; participarea acestora la bătălia de la *Mărăști* (24 iulie – 1 august 1917), victorie obținută sub comanda generalului Alexandru Averescu (1859 – 1938), devenit apoi mareșal; *relocarea* Regimentului *No. 4 Dorobanți Argeș* dincolo de Prut, în Basarabia (24 februarie – 24 aprilie/

¹⁷ Josif Constantin Drăgan (coordonator), ***Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire***, Centrul de Cercetări Istorice Veneția (Italia), Fundația Europeană *Drăgan*, Combinatul Poligrafic, București, 1991, p. 564

¹⁸ Petre Popa, Paul Dicu, Sivestru Voinescu, *op. cit.*, p. 179; ***Pitești 620. Memento*** ..., p. 117

7 mai 1918), pentru asigurarea ordinii pe timpul adoptării *Hotărârii Sfatului Țării*, privind unirea cu Statul Român (27 martie / 9 aprilie 1918); aprobarea actului final, emis de Congresul General din Bucovina, care consemna *Decizia Consiliului Național Român*, referitoare la unirea cu Vechiul Regat (15 / 28 noiembrie 1918); susținerea amplelor acțiuni favorabile organizării și succesului, în Transilvania, a Marii Adunări *plebiscitare unioniste*, de la Alba Iulia (18 noiembrie / 1 decembrie 1918)¹⁹.

Istoria orașului Pitești suprapune anului **1922**, intrinsec, câteva momente apreciate, nemijlocit, de Ion/ Ioan Antonescu, onorat, din aprilie 1920, cu gradul de *colonel*²⁰. Prevalează: sfințirea *Cimitirului Eroilor*, căzuți la datorie pe timpul Primului Război Mondial (9 iunie 1920)²¹; așezarea pietrei fundamentale pentru clădirea Școlii Normale de Învățători, aflate pe terenul oferit, ministerial, prin *Ordinul Nr. 4212*, din 1 martie 1922 (25 hectare), astăzi, Campusul

¹⁹ Cornel Carp ș.a., *op. cit.*, p. 35, 63, 75

²⁰ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 565

²¹ Silvia Popescu, Marin Drăgușin, Silviu Buburuzan, *Tărâmul tăcerii. Cimitirul Sfântul Gheorghe din Pitești*, Editura *Dosoftei*, Iași, 2008, p. 224

universitar *Gheorghe Doja*²²; inaugurarea Complexului comercial *Hala Mare* (22 mai)²³; deplasarea unor subunități, din Garnizoana Pitești, cu *drapele de luptă*, la Alba Iulia, pentru festivitățile încoronării regelui Ferdinand I și a reginei Maria, ca monarhi ai României Mari (15 octombrie 1922)²⁴.

La 2 iunie **1932**, Ion/ Ioan Antonescu a celebrat *cincizeci de ani!* Vârsta este propice deciziilor cardinale oricărei personalități. Cu puțin timp înainte (10 mai 1931), ofițerului superior, născut, așadar, în Pitești, i se acordase, prin ***Decret Regal***, gradul de *general de brigadă*. Retrospectiv, deceniul 1922 - 1932 se dovedise benefic: atașat militar al României la Paris (1923 – 1924), Londra (1924 – 1926) și Bruxelles; implicare în multiple activități guvernamentale interne; adoptarea unor decizii cu aplicabilitate pe termen lung²⁵. Din Pitești, parveneau vești originale: concertele compozitorului și dirijorului George Enescu (20 februarie, respectiv 29 noiembrie 1932); protocolul militar în cinstea principelui

²² Ion M. Dinu, *Monografia Școlii Normale și a Liceului Alexandru Odobescu Pitești. 1919 - 1969*, Tipografia Argeș, Pitești, 1969, p. 16

²³ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento...*, p.126

²⁴ Cornel Carp ș.a., *op. cit.*, p. 79

²⁵ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 566

Japoniei, Naru Hika Kito, stația de cale ferată *Sud* (2 aprilie 1924); consemnarea localității în *Dictionnaires Encyclopédiques Généraux* (Paris, 1 august 1925), având 20 000 de locuitori; inaugurarea *Porții eroilor* (26 septembrie 1926); depunerea *Jurământului de credință*, al unităților militare, față de regele Carol II (8 iunie 1930)²⁶.

La finalul următorului deceniu (1932 – 1942), Ion/ Ioan Antonescu va marca solemnitatea celor *șaizeci de ani!* Rămâne, istoriografic, o *etapă specială* în viața și preocupările demnitarului. Consemnăm, distinct, calitatea de comandant al Diviziei 3 *Infanterie Pitești* (15 august 1933 – 1 noiembrie 1937), exercitată, temporar, concomitent cu funcția de Șef al Marelui Stat Major (1 decembrie 1933 - 11 decembrie 1934)²⁷. Prezența cotidiană, în reședința Argeșului, timp de peste patru ani (1933- 1937), i-a conferit posibilitatea generalului de brigadă, Ion/ Ioan Antonescu, să revină, așadar, acasă!

Aici, unde văzuse lumina zilei (2 iunie 1882), evocând amintiri, împreună cu locuitorii ai generației din care făcea parte, a constatat, direct: potențialul economic al urbei;

²⁶ Petre Popa (în colaborare). *Pitești 620. Memento ...*, p. 128, 131, 137

²⁷ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 566 – 568

realizările administrației; sporurile și structura demografică; nivelul pregătirii militarilor marii unități comandate; configurația sistemului școlar, religios, cultural; *spectrul* politic zonal. Prefecți de Argeș au fost, în etapa amintită, juriștii: Ion Rădulescu (8 iunie 1832 – 15 noiembrie 1933); Ioan D. Ghinescu (15 noiembrie 1933 – 28 noiembrie 1937). Sunt prezentați enciclopedic.

Sediul Comandamentului Diviziei se afla pe platoul Regimentului *No. 6 Artilerie* Pitești, îndeplinind și responsabilitățile Garnizoanei Militare din reședința Argeșului (strada Trivale). Intrau în subordine: Regimentul *No. 4 Dorobanți Argeș*; Regimentul *No. 6 Artilerie*; Regimentul *No. 1 Vânători Principele Ferdinand*; Escadronul Regimentului *Călărași*; Compania de Jandarmi; Cercul de Recrutare; *Manutanța*; Comenduirea Pieții; Cercul Militar; Compania de Pompieri. Primul colaborator al generalului era considerat comandantul Brigăzii 3, cu sediul la Regimentul *No. 4 Dorobanți*²⁸.

În calitate de strateg militar, Ion/ Ioan Antonescu se informa, permanent, asupra noutăților din domeniu. Ca dovadă, pe timpul cât a comandat Divizia 3 *Infanterie*, citată mai

²⁸ Vlad Furtună, *Anuarul general al orașului Pitești și județului Argeș*, Tipografia Liga Poporului, Pitești, 1936, p. 22

sus, generalul prefătează extrasul documentar *Doctrina și organizarea armatei sovietice*, volum editat la Pitești (1936), având 50 de pagini, opt planșe, cuprins. Studiul, noutate istoriografică, este catalogat, *patrimonial*, de fondurile Bibliotecii Academiei Române, din București. Peste câțiva ani, se *tipografia*, în Câmpulung (Muscel), o altă scriere semnată Ion Antonescu, respectiv *România Mare. Personificarea Unirii din 1918*, listare transmisă, *olograf*, de aceeași instituție centrală.

Participarea generalului la viața *Comunei* urbane este notorie! Așa, de exemplu, pe timpul cât a comandat Divizia amintită, din inițiativa sa și a ofițerilor Regimentului *No. 1 Vânători* se realizează *Ștrandul Negru Vodă* (vara anului 1936)²⁹. Concludentă este scrisoarea adresată Primăriei Pitești (26 iunie 1936), prin care, atunci, Divizia *3 Infanterie* se oferea, sub comanda generalului Ion/ Ioan Antonescu, să contribuie, efectiv, la amenajarea, în Zăvoi, a unui stadion, precum și a dotărilor adecvate pentru canotaj, patinaj, tras cu arcul.

Reproducem, arhivistic, acest document: „*No. 3631.1936 luna Ionie ziua 26. Divizia a 3-a către Primăria Orașului Pitești. Am onoare a vă face cunoscut că în baza*

²⁹ Ibidem, p. 34

Regulamentului Legal pentru Pregătirea Premilitară, publicat în Monitorul Oficial No. 32 din 7.11.1935, Garnizoana Pitești a luat, în anul 1935, inițiativa organizării unui stadion care să dea puțință atât tineretului cât și populațiunii de toate vârstele și de toate clasele să practice igiena și sporturile în aer liber.

În acest scop, s-a propus Zăvoiul [de pe malul Argeșului, unde] cu ajutorul Primăriei Pitești s-au realizat într-o campanie de lucru, numeroase amenajări și lucrări, care s-au pus la dispoziția publicului și unde, cu o intrare minimă, a putut găsi parte din elementele unei bune recreațiuni și sport. Planul de organizare al acestui stadion este însă departe de a fi realizat și deci necesită încă una sau două campanii de lucru, la care trebuie să contribuie atât armata cu munca, cât și Comuna cu capitalul necesar.

Lucrările importante ce trebuiesc executate în campania acestui an sunt: stadionul, al cărui plan este făcut și pentru amenajarea căruia O.N.E.F. (Oficiul Național de Educație Fizică, înființat la 17 iunie 1923-n.n.) a dat toate instrucțiunile necesare, pe teren; locul de tir; lacul pentru canotaj și patinaj. Pentru realizarea acestor lucrări, este nevoie de o bună administrare a sumelor realizate ca venit din intrările ce se vor plăti zilnic de public și din serbările ce se vor

organiza pe acest stadion, sume ce se vor întrebuința în întregime la lucrările ce trebuiesc executate.

În acest scop, propun ca și pentru anul acesta, administrarea stadionului să se facă tot de armată, ca în anul trecut, pentru a se putea continua cu profit la realizarea planului propus, utilizând atât capitalul recuperat de la ștrand și serbări pe timpul sezonului, cât și sumele prevăzute de Comună în buget, punând la dispoziție mâna de lucru necesară și conducerea lucrărilor. În ceiace privește executarea tehnică a lucrărilor la stadion, Primăria este rugată a ne pune la dispoziție personalul tehnic necesar, care lipsește armatei.

După terminarea lucrărilor, Garnizoana, mulțumită că și-a făcut datoria către populație și tineretul premilitar, le va preda Comunei, fără a revendica vreun merit și fără a avea vreo pretențiune la conducere și la venituri. Comandantul Diviziei a 3-a, general I. Antonescu.” Documentul este ștampilat și semnat olograf³⁰.

³⁰ Arhivele Naționale, Direcția Județului Argeș, Fond **Primăria Orașului Pitești, dosar 100/ 1936**, text reprodus după: Teodor Mavrodin, **Istoria Primăriei Pitești**, Editura Pământul, Pitești, 1996, p.182 – 183; Constantin C. Giurescu (coordonator), **Istoria României în date**, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 327

Participarea militarilor acestei divizii, la realizarea obiectivelor sportive, din actualul parc *Argeș*, era luată în calcul de factorii administrativi locali, după cum precizează *Jurnalul Primăriei Pitești, Punctul 4* (15 mai 1935): „...*Se va obține concursul hotărât de către Divizia a 3-a de Infanterie Pitești prin domnul general I. Antonescu*”³¹. Viitorul mareșal, în calitate de comandant al Garnizoanei, împreună cu subordonații săi, a contribuit, de asemenea, la motivarea, datată 11 februarie 1938, privind aprobarea ministerială a edificării Cercului Militar, din centrul *urbei*, ori trasarea și amenajarea, parțial, a *Străzii Eroilor*, arteră spre partea superioară a orașului, numită, postbelic, *19 Noiembrie 1946*, astăzi, *Bulevardul Eroilor*.

Monografic, aceste acțiuni rămân consemnări istorice, favorizante sistemului modernizării reședinței Argeșului. Pe timpul conducerii Garnizoanei Pitești (15 august 1933 – 1 noiembrie 1937), Ion/ Ioan Antonescu a conlucrat cu primarii: Spiridon Emanoil; Constantin I. Rătescu; Cornel Zamfirescu; Romulus Teodorescu; Ion Naumescu. Sunt listați, succesiv, ori alfabetic, în volume

³¹ Teodor Mavrodin (coordonator), *Pitești. Mărturii documentare, I (1388 – 1944)*, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București, 1988, p. 373, 380

specializate. Pe durata mandatului exercitat de primarul Ion Naumescu, generalul Ion/ Ioan Antonescu, împreună cu episcopul Grigorie Leu și prefectul Ioan D. Ghinescu, contribuie (1937) la ridicarea unor clădiri din incinta Schitului *Trivalea Pitești*³².

Deceniul 1932 – 1942 a presupus, pentru Ion/ Ioan Antonescu, o ascensiune spectaculoasă: avansarea la gradul de *general de divizie* (25 decembrie 1937); nominalizarea pentru formarea Guvernului României (4 septembrie 1940); încredințarea conducerii statului și a președinției Consiliului de Miniștri (6 septembrie 1940); primirea gradului imediat următor, *general de corp de armată* (16 septembrie 1940); asumarea responsabilității emiterii **Ordinului** adresat unităților militare autohtone, aflate, deja, în puncte strategice bine definite, privind trecerea Prutului, România atacând, astfel, alături de trupe germane și italiene, Uniunea Sovietică (duminică, 22 iunie 1941); investirea, prin **Înaltul Decret** al regelui Mihai I, cu titlu de

³² Teodor Mavrodin, *Istoria Primăriei Pitești*, Editura Pământul, Pitești, 1966, p. 214, 215; *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I – IV*, Pitești, 2008 – 2014 (variantă electronică); Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento ...*, p. 143

mareșal al României (ceremonie, vineri, 22 august 1941)³³.

Cu toate acestea, sentimentele sale, față de Garnizoana Pitești și Divizia 3 *Infanterie*, au rămas intacte, fiind exprimate, deseori, public. Bunăoară, în 1941, aproba, special, folosirea unei clădiri reprezentative din centrul orașului, *Casa dr. Petre Florescu*, pentru Comandamentul Diviziei, *statut* prelungit până la desființarea marii unități (1946). Locația a fost bombardată de aviația americană (1944), numărul celor decedați totalizând 15 persoane. La 13 iunie 2002, pe clădirea respectivă s-a fixat o placă din marmură albă, cu următorul text: „*Casa dr. Petre Florescu, construită în anul 1887. În perioada 1941-1946, aici a funcționat Comandamentul Diviziei 3 Infanterie*”. Foarte aproape se află crucea pe care sunt nominalizate victimele *raidurilor* amintite mai sus.

În același sens, reliefăm conținutul *Ordinului de zi No. 1*, din 16 iulie 1941, când, noul comandant al marii unități argeșene, generalul Ilie Ștefleă, le adresa subordonaților săi, următoarele cuvinte: „*Domnul general Antonescu, Conducătorul Statului, a hotărât*

³³ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 568-569; Alexandrescu, Ion ș.a., *Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)*, Editura *Mediaprint*, București, 1995, p. 275

ca și trupa din fosta Domniei Sale Divizie să ia parte la Războiul Sfânt, pentru dezrobirea Basarabiei și Bucovinei. Am fost lăsați să apărăm Capitala Țării, iar acum când pericolul unui atac în forță asupra Bucureștiului a fost înlăturat, domnul general Antonescu ne-a făcut cinstea de a ne trimite în primele linii de luptă. Să-i fim deci recunoscători pentru această deosebită cinste și să ne arătăm vrednici de ea, prin faptele de arme ce le vom săvârși în luptele cu inamicul cotropitor... Aveți o nestrămutată încredere în conducătorul tuturor românilor, domnul general Antonescu, care prin muncă fără odihnă, dragoste de popor și chibzuit a luat conducerea Țării, s-a scris în istoria neamului ca trimisul dumnezeirii și pentru a salva nația de la prăbușire și a-i reda drepturile și onoarea ce i se cuvine...”³⁴. Textul degajă imperativele momentului, cerința îndeplinirii misiunii, prelungită, atunci, pentru Divizia 3 Infanterie, până la 28 octombrie 1941.

Determinarea multiplicării eforturilor Argeșului, la susținerea *Războiului Sfânt*, motiva decizia mareșalului Ion/ Ioan Antonescu, privind desfășurarea lucrărilor *Conferinței Ministeriale*, din 26 septembrie 1941, la Pitești. Forul administrativ suprem,

³⁴ Cornel Carp ș.a., *op. cit.*, p. 85

prezidat de vicepreședintele Guvernului, Mihail A. Antonescu, a stabilit, printre altele, după cum informează publicația locală *Presa* (5 octombrie 1941), câteva soluții vizând: ameliorarea efectelor inundației provocate de râul Argeș la Aref și Corbeni (iulie 1941); sporirea influenței Prefecturii, primăriilor urbane și comunale, pentru creșterea *subscripțiilor* la *Împrumutul Reîntregirii*; finanțarea dotărilor necesare unității militare de artilerie și spitalelor zonale; transformarea *casei natale* a mareșalului Ion/ Ioan Antonescu în *așezământ social*. Asupra acestui subiect vom reveni la una dintre reuniunile științifice dedicate *Centenarului Marii Uniri (1918-2018)*.

Ultima parte a vieții și demersurilor mareșalului Ion/ Ioan Antonescu suprapun etapa **2 iunie 1942 – 1 iunie 1946**. La numai câteva zile de la consemnarea celor *60 de ani* (1882 – 1942), *Conducătorul* primește ***Declarația de Război a Statelor Unite ale Americii*** (6 iunie 1942)³⁵, iar ofensiva armatei noastre, în adâncimea teritoriilor răsăritene, dincolo de Nistru, până spre fluviile Volga și Don, cunoaște momente dramatice. Strategic, pregătește apărarea teritoriului național, deoarece, înaintarea *Armatei Roșii*, comandată

³⁵ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, 1971, p. 375

de la Moscova, era o realitate cu urmări previzibile.

Inspecțiile pe *Frontul de Est* (1943 – 1944) l-au determinat să recheme, în dispozitiv, Divizia 3 *Infanterie* Pitești, pentru apărarea Moldovei (1 aprilie – 22 august 1944), structură militară despre care va aprecia (4 mai 1944): „...*S-a luptat așa de bine în zilele de 26 – 29 aprilie 1944*”³⁶.

Eșecul campaniei militare pe *Frontul de Est* (1941 – 1944) și continuarea alianței cu Germania nazistă au precipitat evenimentele, care au devenit total nefavorabile mareșalului Ion/ Ioan Antonescu. Ca dovadă, arestarea în Palatul Regal din Capitală (23 august 1944), *custodia* și cercetarea sa pe teritoriul Federației Ruse, intentarea *Procesului Marii Trădări Naționale* (București, 7 – 18 mai 1946), condamnarea la moarte, etichetat fiind *criminal de război*, sentință pronunțată de Tribunalul Poporului, apoi execuția fostului Conducător al Statului Român (1 iunie 1946), au impresionat mulți cetățeni ai reședinței Argeșului³⁷. Cu deosebire, participanții la operațiunile militare, coordonate personal de Ion/ Ioan Antonescu, vor exprima, *tacit*, ori *vocal*, pe fundalul situației politice interne,

³⁶ Cornel Carp ș.a., *op cit.*, p. 105

³⁷ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 380, 392

schimbate, radical, comparativ cu perioada interbelică, surprinderea lor față de această *dinamică* națională, convergență celei continentale și mondiale.

În anii evocați mai sus (1942 – 1946), reprezentând perioada finală din viața mareșalului Ion/ Ioan Antonescu, orașul Pitești, asemănător celorlalte așezări urbane autohtone, a contribuit, nemijlocit, prin potențialul militar, economic, cetățenesc, la eforturile de război și inițiativa refacerii statului român. Astfel, în 1942 -1943, ofițeri și soldați din Pitești, regăsiți în diverse structuri operative, participă la ofensiva de pe *Frontul de Est*, dincolo de Nistru, ajungând pe *aliniamentele de adâncime* ale dispozitivelor Uniunii Sovietice (4 septembrie 1942 – 2 februarie 1943). Apoi, timp de câteva luni, suportând consecințele retragerii, până la 23 august 1944, alte contingente s-au *repliat* pentru apărarea teritoriului național. Dar, așa cum s-a transmis prin voință regală, pentru asigurarea victoriei *Aliaților* contra *Axei*, unitățile militare din Pitești sunt trimise pe *Frontul de Vest* (23 august 1944 – 9 mai 1945), luptând, *atunci*, împreună cu *foștii dușmani* (*Armata Roșie*), împotriva *foștilor camarazi* (trupele germane).

Supraviețuitorii acelor timpuri, domiciliați în reședința Argeșului,

rememorează, *acum*, ultimele **ordine** emise de mareșalul Ion/ Ioan Antonescu, dar și primele *dispoziții* ale noilor guverne, conduse, succesiv, de: generalul Constantin Sănătescu (august – decembrie 1944); generalul Nicolae Rădescu (decembrie 1944 - februarie 1945); juristul Petru Groza (martie 1945 – iunie 1952)³⁸.

Documentar, opera *bibliofilă*, intitulată, sugestiv, **Argeș. Cartea eroilor** (1984), citată introductiv, nominalizează 81 de militari, originari din Pitești, căzuți la datorie pe timpul celui de Al Doilea Război Mondial (1941 – 1945), eveniment *traversat*, sub maniere contradictorii, de Ion/ Ioan Antonescu³⁹.

Oficialitățile din Pitești, concomitent cu asemenea preocupări, *gestionează* numeroase evenimente și fenomene locale, dintre care, selectiv, amintim: înființarea unui spital de campanie în spațiile Liceului Comercial *Vintilă I.C. Brătianu* (1942); organizarea primelor *economate* (4 martie 1942); adoptarea sistemului de aprovizionare familială prin *cartele* (martie 1942), menținut până la 28 decembrie 1954; *tatonarea* spațiului aerian *Valea Argeșului*, prin *raidul*

³⁸ Ibidem, p. 466

³⁹ Petre Popa (coordonator științific), **Argeș. Cartea eroilor**, Tipografia *Argeș*, Pitești, 1984, paginile dedicate localității Pitești

americanilor (120 de avioane), participante la Operațiunea *Tidal Wave*, consemnată pe *Harta spațiului balcanic* (1 august 1943); aplicarea prevederilor **Comunicatului** cu privire la ieșirea României din războiul împotriva Uniunii Sovietice, întoarcerea armelor contra Germaniei, înlăturarea guvernului, arestarea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (23 august 1944); primirea detașamentelor avansate ale trupelor aflate în ofensivă (31 august 1944); instalarea Comandamentului Militar Sovietic (1 octombrie 1944); plecarea, pe *Frontul Antihitlerist*, a Regimentului *No. 6 Artilerie Pitești* (5 octombrie 1944); convocarea Consiliului Județean Argeș al Frontului Național Democrat (23 octombrie 1944); recepționarea **Comunicatului oficial**, referitor la victoria *Aliaților* împotriva Germaniei (9 mai 1945); dislocarea, la Pitești, a Diviziei *Horia, Cloșca și Crișan* (22 august 1945); celebrarea celor cinci ani de domnie ai regelui Mihai I (6 septembrie 1945); înființarea Comitetului Orășenesc pentru aplicarea prevederilor **Convenției de Armistițiu** (20 noiembrie 1945); căderile abundente de zăpadă și virulența zilelor geroase (10 - 15 decembrie 1945); evocarea eroilor din inițiativa Regimentului *No. 4 Infanterie*,

deplasat inclusiv la Cimitirul Evreiesc din localitate (30 mai 1946)⁴⁰.

În vremea acestor *direcționări*, primarii orașului Pitești au fost: locotenent colonel Dan Constantinescu (1942 – 1943); locotenent colonel (în rezervă) Emil Poruțiu (1943-1944); profesorul Ion Steriopol (1944); colonelul în rezervă Constantin Athanasiu (1944 -1945); muncitorul Petre Năstăsescu (1945 – 1946)⁴¹.

Așadar, timpurile suprapuse numelui și faptelor ofițerului superior de carieră, Ion/ Ioan Antonescu, au îmbrăcat, de-a lungul celor 64 de ani cât a trăit, nuanțele alb, sau negru! Indiferent, însă, de ipostazele traversate, rămâne fiul așezării urbane Pitești, una dintre personalitățile cunoscute ale Argeșului. Fundamentalist, oamenii locurilor nu l-au renegat, prin urmare, niciodată!

Text publicat, anterior, în: Revista de istorie *Restituiri Pitești, Nr. 3 (41)*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-15



⁴⁰ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento...*, p. 151 – 164 (selectiv)

⁴¹ Teodor Mavrodin, *op. cit.*, p. 215

3. CALENDAR SINOPTIC. LUNA IUNIE (1882 – 1946). EVENIMENTE INTERFERATE VIEȚII ȘI PREOCUPĂRILOR LUI ION/ IOAN ANTONESCU

Vreme de 64 de ani (Pitești, Argeș, 2 iunie 1882 – Jilava, Ilfov, 1 iunie 1946), existența pământeană și activitatea lui Ion/ Ioan Antonescu suprapun momente cu semnificații distincte pentru România¹. Din acest *arpeggiu*, etalând numeroase *cardinalități*, livrăm cititorilor informații care amintesc, special, luna *iunie (1882 – 1946)*, *coagulate* diametral, programate sau imprevizibile, reevaluate contemporan, ori în perspectivă, cronologic, tematic, opțional.

La *2 iunie 1882*, atunci când s-a născut Ion/ Ioan Antonescu, omul de știință român, academicianul Grigore Ștefănescu (1836/1838 – 1911), apropiat zonei Argeș – Muscel, organiza, în București, Biroul Geologic². Sub egida

¹ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I (A-C)*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș, Pitești, 2008, p. 34 (*variantă electronică*)

² Aurora Chioreanu, Gheorghe Rădulescu (coordonare generală), *Mic dicționar enciclopedic*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 1636

acestui for se va realiza *Harta geologică a României*, premieră absolută, cartografiere documentară inclusiv pentru elaborarea strategiei economice a mareșalului Ion/ Ioan Antonescu.

Peste câteva luni (*8 și 10 iunie 1884*), Parlamentul României adopta *Legea electorală*, respectiv *Legea pentru Domeniul Coroanei*³, ambele intermediare prin guvernarea liberală (*9 iunie 1881-20 martie 1888*), președinte al Consiliului de Miniștri, Ion C. Brătianu (1821 – 1891), originar tot din Pitești⁴. Modificate de mai multe ori, aceste directive, asemănător reglementărilor privind alegerea consiliilor comunale (*15 iunie 1887*), se redefiniuau, folosind *decrete – legi*, pe timpul executivului condus de Ion/ Ioan Antonescu (1940 – 1944).

După opt ani (*2 iunie 1892*), la propunerea guvernului din etapa 27 noiembrie 1891 – 3 octombrie 1895, format de conservatorul Lascăr Catargiu (1823-1899), se publica *Legea pentru Creditul Agricol*, ulterior, 1 aprilie 1894, fiind promulgată

³ Constantin C. Giurescu (coordonator), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 249

⁴ Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, *Istoria municipiului Pitești*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1988, p. 131

Legea pentru înființarea Băncii Agricole, segmente economice primordiale privind lumea satelor românești⁵. Noile documente au influențat pozitiv societatea autohtonă, iar pe timpul *Războiului Sfânt* (1941-1944), Ion/ Ioan Antonescu va adapta criteriile anterioare la cerințele etapei amintite. Așa, de exemplu, structurile din teritoriu, ale Băncii Agricole, erau implicate colectării sumelor pentru *Împrumutul Reîntregirii Naționale* (1941) și *Împrumutul Apărării Naționale* (1944), temă asupra căreia vom insista peste câteva pagini⁶.

Un eveniment cu efecte asupra perspectivei îmbunătățirii sistemului electoral, din România, datează de la **26 iunie 1895**, fiind convergent guvernării deja citate. Este ziua când s-a constituit, în București, *Liga Votului Universal*, organizație militantă pentru aplicarea noilor cerințe democratice europene pe teritoriul țării noastre⁷. Demersurile, amplificate, conjunctural, participării României la Primul Război Mondial (1916-1918), vor avea succes! Prin urmare, la 23 martie și 23 aprilie 1917, regele Ferdinand I

⁵ Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 260-261

⁶ *Argesis. Studii și comunicări*, seria *Istorie*, Tom XXI, Muzeul Județean Argeș, Editura *Ordessos*, Pitești, 2012, p. 255-259; Revistă de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 2, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-12

⁷ Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 265

(1914-1927) accepta modificarea **Constituției** din 1884, anunțând, pe lângă împrăștierea țărănilor, diversificarea exprimării cetățenești în arena publică⁸.

Apoi (**29 iunie 1917**), articolele constituționale **57** și **69**, referitoare la vot, se reformulau, oficializarea făcându-se prin **Decretul – lege** din 16 noiembrie 1918, definitivat la 22 decembrie 1918. **Articolul 1**, din acest nou act legislativ, reproducea spiritul **Constituției**, revizuite, așadar, în 1917: „*Toți cetățenii români majori vor alege prin vot obștesc obligatoriu, egal, direct și secret, și pe baza reprezentării profesionale, un număr de deputați, proporțional cu populația*”⁹. Viitoarea **Lege fundamentală** (29 martie 1923) consemna, la **Articolul 108**, exprimarea *votului universal* pentru alegerea membrilor consiliilor județene și consiliilor comunale¹⁰. Era etapa guvernării (1922-1926) exercitate de

⁸ Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, Ioan Scurtu, **Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)**, Editura Mediaprint, București, 1995, p. 234, 258

⁹ Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, **Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și până astăzi**, Editura Albatros, București, 1971, p. 611

¹⁰ Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.*, p. 234

liderul liberal, Ion I. C Brătianu (1864-1927), aparținând tot arealului argeșean¹¹.

Principiile se vor menține și în **Constituția** adoptată la 27 februarie 1938, *paternitate*, Istrate Micescu (1881-1951), figură marcantă a zonei Argeș-Muscel¹². Cu toate că, Ion/ Ioan Antonescu a condus țara fără **Constituție** (1940-1944), electoratul României era convocat, în două rânduri, pentru aprobarea **Programului guvernamental**, momente asupra cărora mareșalul face deseori precizări, *degajate*, selectiv, din studiile noastre recente¹³. *Sorgintea* practicilor de atare factură se regăsește, istoriografic, la **26 iunie 1895**, când s-a înființat, după cum precizăm mai sus, *Liga Votului Universal*.

Conform datelor calendaristice, stabilite prin **Legea pentru organizarea în București a unei expozițiuni naționale cu ocazia aniversării a 40 de ani de domnie a regelui Carol I**, publicată la 13 mai 1905, prim-ministru, Gheorghe Gr. Cantacuzino (1837-1913), *jubileul* se deschidea festiv (**6 iunie 1906**), obiectivând,

¹¹ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento. Istorie. Economie. Cultură, Urbanism*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 75

¹² *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, III (L-R)*, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2012, p. 78 (*variantă electronică*)

¹³ Revista de istorie *Restituiri Pitești, Nr. 1*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 22-26

astfel, imaginea *restructurării* României după 1866¹⁴. Tânărul sublocotenent (1904), Ion/ Ioan Antonescu, aflat, atunci, la Regimentul *No. 1 Roșiori Galați*¹⁵, a fost, *probabil*, unul dintre vizitatorii acestei expoziții, care prezenta inclusiv componente militare. Cert este, însă, că, pe durata *ministeriatului* și *guvernării* sale, mareșalul a exprimat interes constant pentru dezvoltarea economiei naționale, sporirea potențialului tehnic al industriei, agriculturii, transporturilor, armatei. Referitor la apărare, capacitatea acestor departamente îl pasiona *generic*, indiferent dacă proveniența surselor era autohtonă, ori belgiană, engleză, franceză, germană, rusă, suedeză.

Zodiacal, pentru Ion/ Ioan Antonescu, luna *iunie 1913* însemna, după pregătirile necesare, participarea la cel de Al Doilea Război Balcanic, România alăturându-se *coaliției* formate din Grecia, Serbia, Muntenegru, Turcia, contra Bulgariei (*27 iunie 1913*)¹⁶. Avea gradul de căpitan, conducea *Biroul Operații* în Statul Major al Diviziei *I Cavalerie*, la final primind,

¹⁴ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 281

¹⁵ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire*, Fundația Europeană *Drăgan*, Veneția, Italia, Combinatul Poligrafic, București, 1991, p. 563

¹⁶ Andrei Oțetea (coordonator), *Istoria lumii în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 278

onorific „*pentru serviciile aduse Armatei Române, cea mai înaltă distincție: Virtutea Militară de Aur*”¹⁷.

Alte conexiuni, reverberând luna *iunie*, suprapun participarea României la Primul Război Mondial (1916-1918). Calitățile *cazone*, probate anterior, au favorizat cooptarea în structurile superioare de comandă ale Armatei naționale, operativă pe fronturile acestei conflagrații. Succesiunea atribuțiilor, funcțiilor și gradelor se poate extrage din paragrafele *biografiei oficiale*, reproducă în paginile precedente.

Reține atenția responsabilitatea *axială*, înainte și după *Războiul cel Mare* (1914-1918), atribuită ofițerului superior de carieră, Ion/ Ioan Antonescu, pentru câteva evenimente cu nuanțe internaționale. Dintre acestea, semnificative au fost: *delegările* externe; *împuternicirile* acordate pe timpul prezenței, în România, a misiunii generalului francez, Henri Mathias Berthelot (1861-1931); *calitățile* diplomatice occidentale; *furnizarea* anumitor materiale documentare pentru delegațiile noastre la tratativele de pace (1919-1920)¹⁸.

¹⁷ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 563

¹⁸ Valeriu-Florin Dobrinescu, Gheorghe Nicolescu, *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu. Militar și diplomat (1914-1940)*, Editura Institutului European pentru Cooperare Cultural-Științifică, Iași, 1994, *passim*

Zilele **11 și 13 iunie 1919** confereau dreptate *autohtonei* tradiționaliste, prin avansarea, *integratorie* lucrărilor *Conferinței Păcii de la Paris*, spre grupul nostru oficial, prezent în Capitala Franței, a textului recunoașterii noilor granițe cu Ungaria și Iugoslavia, fixate după unirea, *plebiscitar*, a Transilvaniei, Crișanei, Banatului, Maramureșului, cu *Vechiul Regat* (1918). Urmează, la **28 iunie 1919**, semnarea *Tratatului de la Versailles*, defavorabil Germaniei, care deschidea seria complementară celorlalte state, aparținând fostelor *Puteri Centrale*¹⁹. Bunăoară, **4 iunie 1920** a consfințit, internațional, prin *Tratatul de la Trianon*, unirea teritoriilor românești, administrate, *aleatoriu*, de la Budapesta, cu *Patria Mamă*, ideal pentru care, locotenent-colonelul Ion/ Ioan Antonescu, colaborator direct al generalului Constantin Prezan (1861-1943), se dedicase victoriilor militare din Transilvania și de peste Tisa (1919)²⁰.

Pentru informarea *exhaustivă* a *decidenților*, implicați în asemenea reuniuni diplomatice, Ion/ Ioan Antonescu coordonase elaborarea motivațiilor istorice, intitulate *Români. Originea, trecutul, sacrificiile și*

¹⁹ Andrei Oțetea (coordonator), *op. cit.* p. 356

²⁰ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 564-565

drepturile lor, lucrare apărută, sub semnătura proprie, la București (1919), având mai multe anexe cartografice²¹. Transmiterea acestor ***clarificări***, către participanții la Conferința amintită, a fost un succes incontestabil al exprimării sale publice europene! Câteva exemplare originale (*tirajul 1919*) sunt păstrate, astăzi, de bibliotecile reprezentative din Argeș-Muscel, iar primele reeditări s-au făcut în 1990.

Contingență cu preocupările majore ale piteșteanului Ion/ Ioan Antonescu au și alte repere, suprapuse, convențional, lunii ***ianie***, acceptată, de noi, ca punct *interferent* biografic. La ***7 iunie 1924***, inclusiv prin insistențele sale, ***Legea privind comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului*** a stabilit *regimul* Atelierelor armatei, care nu puteau fi decât *etatiste*, asemănător Căilor Ferate, Poștei, Regiei Monopolului. Peste câteva zile (***23 iunie 1924***), Parlamentul României aproba ***Legea organizării armatei***, publicată în ***Monitorul Oficial Nr. 134***, din ***24 iunie 1924***, ministru de Război, generalul Gheorghe Mărdărescu²², modificată, substanțial, în debutul guvernării lui Ion/ Ioan Antonescu.

²¹ Ion Antonescu (coordonator), ***României. Originea, trecutul, sacrificiile și drepturile lor***, București, 1919. (*Lt. - Colonel I. Antonescu*)

²² Ion Alexandrescu ș.a., ***op.cit.***, p. 231; 235

Având calitatea de atașat militar în Franța (1 august 1923-1 ianuarie 1924), influențează, *tehnic*, principiile pregătirii, la Paris, a **Convenției de amicitie și arbitraj româno-francez**, completată printr-o **Convenție militară**, reconfirmând *statu-quo* continental (**10 iunie 1926**)²³.

Incitantă rămâne data **24 iunie 1927**, când apare, pe scena politică românească, organizația fascistă *Legiunea Arhanghelului Mihail*, transformată în *Garda de Fier* (1930), respectiv *Partidul Total pentru Țară* (1935)²⁴. Asemenea structuri au premeditat asasinarea, printre alte personalități, a prim-ministrului, Armand Călinescu (București, 21 septembrie 1939), născut la Pitești (22 mai 1893)²⁵. Apoi, la începutul anului 1941 (21-23 ianuarie), avea loc *rebeliunea* din Capitală, pentru înăbușirea căreia, șeful guvernului, Ion/ Ioan Antonescu, a ordonat folosirea, special, a Diviziei 3 *Infanterie* Pitești,

²³ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 334

²⁴ Petre Popa, *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice*, Editura *Paralela 45*, Pitești, 2009, p. 169; Andrei Oțetea (coordonator), *op. cit.*, p. 370

²⁵ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I (A-C)*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș, Pitești, 2008, p. 167 (*variantă electronică*)

comandată anterior, mai bine de patru ani, personal (15 august 1933-1 noiembrie 1937)²⁶.

Ofițerul superior de carieră, Ion/ Ioan Antonescu, s-a arătat interesat pentru *comunicarea* permanentă cu Țara, prin intermediul mijloacelor *media*, specifice etapelor *productive*, fiind convins de *impactul* intern și extern al acestora. În *presa scrisă*, informații, referitoare la preocupările lui oficiale, au apărut după 1907, accente speciale *disecând* anii 1916-1918, 1924-1927, 1940-1946. Dar, perioada interbelică promovează, pentru România, *transmișiile radio!* La **16 iunie 1921**, se constituise, în București, Societatea Orient Radio (*Rador*) SAR, agenție telegrafică națională de presă, iar Compania *Marconi* montează (primăvara 1929), Postul de Radio București, Stația Băneasa, emisiunile devenind, treptat, cotidiene²⁷. Arhiva audio instituțională, portofoliul imaginilor și cinematografia sonoră, conservă multe dintre alocuțiunile, discursurile, comunicatele lui Ion/ Ioan Antonescu.

Document istoric primordial, transmis, apoi păstrat, prin *Radio*, este, fără îndoială,

²⁶ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, II (D-K)*, Biblioteca Universității din Pitești, Pitești, 2010, p. 32 (*variantă electronică*)

²⁷ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 323; 341

Ordinul din 22 iunie 1941, adresat Armatei Române, referitor la trecerea Prutului și reîntregirea teritoriului *ancestral*, declanșându-se, alături de Germania și Italia, *Războiul Sfânt*, contra Uniunii Sovietice. Duminică, **22 iunie 1941**, orele 4 (dimineața), Radio București difuza, în direct, cuvintele generalului de corp de armată, Ion/ Ioan Antonescu: *„Ostași, V-am făgăduit din prima zi a noii domnii și a luptei mele naționale, să vă duc la biruință. Să șterg pata de dezonorare din Cartea Neamului și umbra de umilire de pe fruntea și epoleții voștri. Azi a sosit ceasul celei mai sfinte lupte, lupta drepturilor strămoșești și a bisericii, lupta pentru vetrele și altarele românești de totdeauna. Ostași, Vă ordon: Treceți Prutul! Zdrobiți vrăjmașul din Răsărit și Miazănoapte! Dezrobiți din jugul roșu al bolșevismului pe frații voștri cotropiți! Reîmpliniți în trupul Țării glia străbună a Basarabilor și codrii vovodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile voastre! Ostași, Plecați azi pe drumul biruinței lui Ștefen cel Mare, ca să cuprindeți cu jertfa voastră ceea ce au supus strămoșii voștri cu lupta lor! Înainte! Fiți mândri că veacurile ne-au lăsat aici strajă dreptății și zid de apărare creștină!*

*Fiți vrednici de trecutul românesc... ”*²⁸. Așadar, **Ora H**, din trenul *Patria*, aflat în gara orașului Piatra Neamț, s-a *consumat*, inițial, radiofonic, apoi, tipografic!

Amintim, dintre primele unități militare române, care, la 22 iunie 1941, *forțau* Prutul, pe cele *dislocate* în comuna Fălciu, integrată județului Vaslui. Peste râu se găseau, așadar, Basarabia și Bucovina, declarate, *interbelic*, provincii ale României Mari, având personalitate juridică, buget, administrație proprii. Constituțional, după 1923, au fost conduse, succesiv, de câte un *guvernator* și *nouă directorate* ministeriale, exceptând *Afacerile Externe*, *Apărarea*, *Justiția*, alte *servicii superioare* ale Statului, *diriguite*, centralizat, din București.

Spre informarea cititorilor, Basarabia cuprindea *nouă* județe: Bălți, Cahul, Cetatea Albă, Chilia, Ismail, Lăpușna, Orhei, Soroca, Tighina. Reședință provincială era orașul Chișinău, îndeplinind inclusiv funcția de sediu al județului Lăpușna. Se unise, cu Statul Român, la 27 martie/ 9 aprilie 1918. Ocupată, într-o săptămână, de Uniunea Sovietică (28 iunie – 3 iulie 1940), Basarabia reprezenta, la

²⁸ Ion Antonescu, *Către români... Chemări, cuvântări, documente la o răscruce a istoriei*, redactor, Dan Zaharia, Editura *Rotativa*, București, 1941, p. 157-158; Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 260-261

22 iunie 1941, obiectivul strategic *primordial* pentru Armata Română, comandată, *operațional*, de președintele Guvernului, Ion/Ioan Antonescu, aliat al Germaniei hitleriste.

În ceea ce privește Bucovina *istorică*, după unirea cu Statul Român (15/28 noiembrie 1918), a fost *compartimentată* în șase județe: Câmpulung (Moldovenesc), Cernăuți, Hotin, Rădăuți, Storojineț, Suceava, reședință oficială, orașul Cernăuți, sediul județului eponim²⁹. În 1940, Uniunea Sovietică ocupase zonele nordice, teritorii ce urmau să fie recucerite prin ofensiva *oștirii* noastre, declanșate la 22 iunie 1941.

Tot din punct de vedere geografic, așa cum ilustrează *Harta* publicată în *Monitorul Oficial Nr. 187*, din 14 august 1938, Regatul Român avea zece ținuturi: Bucegi, Dunărea de Jos, Marea, Mureș, Nistru, Olt, Prut, Someș, Suceava, Timiș. La instituirea administrației sovietice (iunie 1940), județele Basarabiei, amintite mai sus, făceau parte din ținuturile: Nistru (Cetatea Albă, Lăpușna, Orhei, Tighina); Dunărea de Jos (Cahul, Chilia, Ismail); Prut (Bălți, Soroca). Prin comparație, toate cele șase județe ale Bucovinei, nominalizate anterior, se regăseau în Ținutul Suceava, *entitate* care cuprindea, conform *normativelor* anului 1938,

²⁹ Petre Popa, *Istoria administrației în România*, Ediția a III-a, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2002, p. 140

și județul Dorohoi, aflat spre limita Ținutului Prut. Ocupația sovietică, din iunie 1940, suprapunea, distinct, Bucovina de Nord (județele Cernăuți, Hotin, Storojineț), dar și *arealul* Herța, aparținând județului Dorohoi.

Precizăm faptul că, generalul Ion/ Ioan Antonescu, după suspendarea ***Constituției*** României din 1938, decizie adoptată, la 5 septembrie 1940, de regele Carol II, va introduce *regiunile* gândite, prevalent, militar, zona Argeș-Muscel făcând parte, aproape un deceniu, din *Regiunea IX (Muntenia)*.

Oportunitatea readucerii *pământurilor ancestrale*, cu deosebire a Basarabiei și Nordului Bucovinei, în componența României, era motivată, atunci, din mai multe perspective. Combaterea sistemului politic bolșevic, valorizarea *tradiționalismului* autohton, conservarea *ortodoxiei* milenare, *notificate* frecvent, se completau prin *relevanțe teritoriale*, demografie, cultură, potențial economic. Asemenea *cauzalități* majore *derobează*, semnificativ, ***Lămuririle Ministerului Finanțelor privind Împrumutul din 1941***, temă analizată peste câteva pagini.

Extragem, preliminar, din acest document, paragraful intitulat ***Reîntregirea de la Răsărit***: „România făurită în Războiul de întregire avea o întindere de 295 mii km² și număra, la 1 iunie 1940, 20,1 milioane

locuitori. La 6 Septembrie 1940, după sfârtecările suferite în cursul verii, România nu mai avea decât o întindere de 202 mii km² și 13,3 milioane locuitori. Trei milioane dintre Români, care trăiseră între hotarele țării, au ajuns sub stăpânire străină. Peste 75% din suprafețele însămânțate cu floarea soarelui, 35% din culturile de sfeclă de zahăr, 36% din suprafețele însămânțate cu grâu, 32% dintre vitele mari au fost pierdute de poporul românesc. Azi, la 6 săptămâni dela începutul războiului împotriva Rusiei Bolșevice, numai suprafața de până la Nistru a țării măsoară 252 mii km², iar numărul locuitorilor întrece în urma realipirii Basarabiei, a Bucovinei - de - Nord și a regiunii Herța, 17 milioane. Dintre Români aflați până în vara trecută în România, 1,8 milioane, mai puțin cei uciși și cei ridicați și duși în Rusia, trăiesc din nou în Țara Românească. Suprafețele însămânțate cu floarea soarelui și alte oleaginoase ale țării se măresc prin Reîntregire dela Răsărit cu 37%, culturile de sfeclă de zahăr cu 30%, suprafețele însămânțate cu grâu cu 40%, zestrea de vite cu turmele de oi ale Basarabiei și cu vitele Bucovinei - de - Nord”³⁰.

³⁰ *Împrumutul Reîntregirii din 1941. Lămuriri*, Ministerul Finanțelor, Imprimeria Centrală, București, București, 1941, p. 26

Asemenea *comandamente*, dar și multe altele, tot atât de importante, erau, la 10 august 1941, chemările *vremii* generalului român de corp de armată, piteșteanul Ion/ Ioan Antonescu! Peste câteva zile (22 august 1941), devenea mareșal!

Luna *iunie*, din viața și atribuțiile exercitate de Ion/ Ioan Antonescu, a *intersectat* mai multe decizii ale monarhilor și câtorva lideri politici din România. Există, deja, exemple clasice! Moștenitorul de drept al Coroanei, principele Carol, după acceptarea parlamentară privind renunțarea la tron (4 ianuarie 1926), revine asupra deciziei, ajunge la București (**6-7 iunie 1930**), iar puterea legislativă îl proclamă rege, sub numele Carol II (**8 iunie 1930**). Fostul monarh minor (20 iulie 1927-**8 iunie 1930**), Mihai I, redevine prinț-moștenitor, acordându-i-se, la aceeași dată (**8 iunie 1930**), un titlu simbolic: *Mare voievod de Alba Iulia*³¹.

Precizăm faptul că, relațiile dintre Carol II (1893-1953), rege al României (1930-1940), și generalul Ion/ Ioan Antonescu au fost permanent încordate, mai ales, pe timpul alegerilor parlamentare, din *iunie 1939*, câștigate, lejer, de Frontul Renașterii Naționale, culminând, *punctual*, la **22 iunie**

³¹ Andrei Oțetea (coordonator), *op. cit.*, p. 370-371; Constantin C. Giurescu (coordonator), *op.cit.*, p. 344

1940, când monarhul, Carol II, *inventează* Partidul Națiunii, dizolvat de viitorul mareșal (11 septembrie 1940). În atare context, amintim detaliile: plasarea generalului de divizie, Ion/ Ioan Antonescu, sub pază, la domiciliu (1 decembrie 1938 – 9 iulie 1940); arestarea și închiderea lui la Mănăstirea Bistrița, din județul Vâlcea (9 iulie 1940 – 4 septembrie 1940); acceptarea, prin *Înalt Decret Regal*, a demisiei sale din Oștire (12 iulie 1940). Asupra ultimei ipostaze se va reveni, însă, tot monarhic (16 septembrie 1940, *Înaltul Decret Regal Nr. 3155*), Ion/ Ioan Antonescu fiind reactivat și avansat la gradul de general de corp de armată³².

Deceniile interbelice au presupus, în luna *iunie*, formarea câtorva guverne național-tărăniște: **7 – 13 iunie 1930**, prim-ministru, Gheorghe Gh. Mironescu (1874-1949); **13 iunie** - 10 octombrie 1930, șef al Executivului, Iuliu Maniu (1873-1953); **6 iunie** – 20 octombrie 1932, președinte, Alexandru Vaida-Voevod (1872-1950). La **14 iunie 1933**, personalitatea deja amintită, Iuliu Maniu, încheia noul mandat, primit cu puțin timp în urmă (20 octombrie 1932). După declanșarea *Războiului Sfânt (22 iunie 1941)*, mareșalul Ion/ Ioan Antonescu va discuta, personal, cu *voluntarul* țărănist,

³² Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 568-569

învățătorul muscelean, Ion Mihalache (1882-1965), având gradul de căpitan³³.

Jalonarea *sinoptică* a lunii evocate suprapune, de asemenea: reluarea relațiilor diplomatice ale Regatului României cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (**9 iunie 1934**); primirea și acceptarea *Notei ultimative*, referitoare la cedarea, către Moscova, a Basarabiei și Bucovinei de Nord (**26 iunie 1940**); semnarea acordurilor de la München, cu Germania (**11-12 iunie 1941**); declanșarea operațiunilor militare pe *Frontul de Est* (**22 iunie 1941**), moment ilustrat mai sus³⁴.

Participarea României la ultima conflagrație mondială (1941-1945) subsumează, convergent ideii *calendarului* nostru comparatist, numeroase evenimente derulate, de asemenea, în luna *iunie*. Dintre acestea, amintim special: *Declarația de Război a Statelor Unite ale Americii adresată României*, datată, **6 iunie 1942**; debarcarea Alianților în Normandia (Franța) și deschiderea celui de al doilea front european (**6 iunie 1944**); constituirea, la București, din reprezentanții Partidului Comunist Român, Partidului Național Liberal, Partidului

³³ Petre Popa, *Studii politice*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 244

³⁴ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 356: 370; 374

Național Țărănesc, Partidul Social-Democrat, a Blocului Național Democrat (**20 iunie 1944**), coaliție antifascistă, *partizană* ieșirii României din *Axă*, strategie reușită prin conlucrare cu Palatul Regal (23 august 1944)³⁵.

După *disoluția* regimului său și întemnițarea la Moscova³⁶, mareșalul Ion/ Ioan Antonescu este adus în fața Tribunalului Poporului, instituție excepțională, având misiune temporară (București, 14 mai 1945-**28 iunie 1946**). Ședințele s-au desfășurat în etapa 7-18 mai 1946³⁷. *Cadența* lunii evocate se finaliza tragic: sâmbătă, **1 iunie 1946**, Ion/ Ioan Antonescu este executat la Închisoarea Jilava, Ilfov³⁸. A doua zi, duminică, **2 iunie 1946**, urma să împlinească 64 de ani! Se *născuse, așadar, în reședința Argeșului!*

Text publicat, anterior, în: Revista de istorie *Restituiri Pitești, Nr. 4*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2015, p. 10-14.



³⁵ Andrei Oțetea (coordonator), *op. cit.*, p. 429; 439; 461

³⁶ Teodor Mavrodin, *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova*, Editura *Carminis*, Pitești, 1998, *passim*

³⁷ Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.*, p. 283; Constantin C. Giurescu (coordonator), *op.cit.*, p. 392

³⁸ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *op. cit.*, p. 73; 510-511; 513; 563

4. PERSONALITĂȚI DIN ARGEȘ- MUSCEL ÎN GUVERNELE CONDUSE DE ION/ IOAN ANTONESCU

Conform prevederilor *Decretului Regal Nr. 3053*, din 4 septembrie 1940, purtând semnătura monarhului României, Carol II (8 iunie 1930 - 6 septembrie 1940), document istoric, promovat prin *Monitorul Oficial Nr. 205*, datat, 5 septembrie 1940, generalul Ion/ Ioan Antonescu (născut în Pitești, 2 iunie 1882), primea *nominalizarea* ca președinte al Consiliului de Miniștri, demnitate exercitată, controversat, aproape patru ani (4 septembrie 1940 - 23 august 1944).

Evenimentul reprezenta o *alternativă* la unul dintre cele mai tensionate momente contemporane, *etichetare* suprapusă diminuării teritoriului național cu 49 829 km² în favoarea Uniunii Sovietice (28 iunie – 3 iulie 1940), apoi, 43 492 km² cedați Ungariei (30 august 1940), *decizie vieneză*, urmată, cronologic, de retrocedarea *Cadrilaterului* (7 726 km²), către Bulgaria (Craiova, Dolj, 7 septembrie 1940). Prin urmare, invocând cifrele oferite de *Atlasul geografic, istoric, economic și statistic*, publicat la Brașov (1935), unde se

precizează suprafața României Mari, însumând, atunci, 295 049 km², rezultă că, pe timpul guvernării exercitate de Ion/ Ioan Antonescu (1940-1944), s-a *administrat* cu aproximativ 1/3 mai puțin (suport inițial, cartografia etapei 1919-1940).

Directivale au fost precizările **Decretului Regal Nr. 3052**, publicat la data consemnată mai sus (5 septembrie 1940), privind suspendarea **Constituției** (promulgare, 27 februarie 1938), respectiv dizolvarea Parlamentului României (*Corpurile Legiuitoare*)¹.

În succesiune, reamintim abdicarea regelui Carol II (6 septembrie 1940), favorabilă fiului său, Mihai I (6 septembrie 1940-30 decembrie 1947), născut la Sinaia, Prahova (27 octombrie 1921). Atribuții monarhice deținuse, anterior, sub *Regență* (20 iulie 1927-8 iunie 1930), iar pe timpul domniei *paternale* era considerat *prinț moștenitor* și primise, după cum s-a precizat mai sus, un titlu onorific: *Marele Voievod de Alba Iulia*². Tânărului rege i se reduceau, însă, considerabil, atribuțiile, **Decretul**, amintit introductiv, spunând: „**Articolul I. Investim pe**

¹ Constantin C. Giurescu (coordonator), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 370-371; 466

² Ibidem, p. 344

*domnul general Ion Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri, cu depline puteri pentru conducerea statului român; **Articolul II.** Regele exercită următoarele prerogative regale: a). El este capul oștirii; b). El are dreptul de a bate monedă; c). El conferă decorațiunile române; d) El are dreptul la grațiere, amnistie și reduceri de pedepse; e) El primește și acreditează ambasadorii și miniștrii plenipotențari; f) El încheie tratate; g) Modificarea legilor organice, numirea miniștrilor și subsecretarilor de stat se va face prin decrete regale contrasemnate de președintele Consiliului de Miniștri; **Articolul III.** Toate celelalte puteri ale statului se exercită de președintele Consiliului de Miniștri”³.*

Asemenea precizări au facilitat ascensiunea concetățeanului nostru, Ion/ Ioan Antonescu, spre vârful puterii politice, militare și administrative, *proiectul* său de țară configurându-se *revizionist, sinuos, imprevizibil, corpolent, direcțional*. Prin urmare, după aproximativ un an de la finalizarea guvernării lui Armand Călinescu (7 martie – 21 septembrie 1939), România avea

³ Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)*, Editura Mediaprint, București, 1995, p. 272

un alt prim-ministru, originar tot din Pitești! Noul *lider* acumulase, vizibil, până atunci, *taine* ale coordonării *forurilor* centrale: misiuni diplomatice în Imperiul Țarist (1917), Franța (1923-1924), Anglia (1924-1926); secretar general, Ministerul de Război (octombrie – noiembrie 1928); Șeful Statului Major al Armatei (decembrie 1934); portofoliul ministerial *Apărare Națională* pe timpul *Executivului* Octavian Goga (29 decembrie 1937 – 10 februarie 1938), respectiv primului *Cabinet* Miron Cristea (10 februarie 1938 – 30 martie 1938), când, suplimentar funcției proprii, a fost, totodată, ad-interim la Ministerul Armatei și Marinei.

În etapele atribuțiilor guvernamentale (1937-1938), Ion/ Ioan Antonescu colaborează, nemijlocit, cu mai mulți *oameni politici* din Argeș-Muscel: Armand Călinescu (*Interne*); Istrate Micescu (*Afaceri Străine*); Ion D. Enescu (*Finanțe*). La 24 februarie 1938, *subscris*, oficial, **Constituțiunea**, votată, *plebiscitar*, de 4 297 581 cetățeni (contra fiind 5 483), integrându-se, așadar, *opțiunii* celorlalți *titulari* din primul *Consiliu* al patriarhului Miron Cristea: Armand Călinescu (*Interne*); Gheorghe Tătărăscu (*Afaceri Străine*); Mircea Cancicov (*Finanțe*, ad-interim *Justiție*); Victor Iamandi (*Educație Națională*, ad-interim *Culte și Arte*); Gheorghe Ionescu-Șișești

(*Agricultură, Domenii, Cooperație*); Constantin Argetoianu (*Industria și Comerț*); Constantin Angelescu (*Lucrări Publice și Comunicații*); Voicu Nițescu (*Muncă*); Ion Costinescu (*Sănătate și Ocrotiri Sociale*).

Atitudine convergentă au exprimat miniștrii secretari de Stat și subsecretarii acestui guvern, demnitari *poziționați* în *eșaloane* inferioare generalului Ion/ Ioan Antonescu: Alexandru Averescu (mareșal), Nicolae Iorga, Gheorghe Gh. Mironescu, Nicolae Petrescu-Comnen, Paul Teodorescu (general), Alexandru Vaida-Voevod, Arthur Văitoianu (general). Promulgată de regele Carol II (27 februarie 1938), noua ***Lege fundamentală*** era suspendată prin voința monarhului, a doua zi după nominalizarea generalului ca prim-ministru (5 septembrie 1940)⁴.

Evenimentele, nuanțate autohton și internațional, îl vor determina pe generalul Ion/ Ioan Antonescu, *Conducătorul Statului Român*, calitate dobândită grație decretelor amintite, să prezideze, succesiv, *trei cabinete*. Primul (*4-14 septembrie 1940*), format din președinte, 13 portofolii ministeriale și 13 subsecretari de Stat (*27 de funcții*), a realizat atribuțiile specifice, noutate interbelică

⁴ Ibidem, p. 257 – 259

absolută, *fără suport constituțional*, având următoarea componență nominală:

- Președintele Consiliului de Miniștri: Ion Antonescu/ general;
- Ministrul Internelor: David Popescu / general;
- Ministrul Afacerilor Străine: Mihail Manoilescu;
- Ministrul Finanțelor: Gheorghe N. Leon / *ad-interim*;
- Ministrul Justiției: Ion V. Gruia;
- Ministrul Educației Naționale: Dumitru Caracostea;
- Ministrul Cultelor și Artelor: Radu Budișteanu;
- Ministrul Propagandei Naționale: Nichifor Crainic;
- Ministrul Apărării Naționale: Ion Antonescu / general;
- Ministrul Agriculturii și Domeniilor: Gheorghe N. Leon / *ad-interim*;
- Ministrul Economiei Naționale: Gheorghe N. Leon;
- Ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor: Ion Macovei;
- Ministrul Muncii: Stan Ghițescu;
- Ministrul Sănătății și Ocrotirilor Sociale: Victor Gomoiu;
- Subsecretar de Stat, Ministerul Internelor: Petre Logadi;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Internelor pentru Poliție și Siguranță: Alexandru Rioșanu / locotenent-colonel / 10-14 septembrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor: Ion D. Enescu;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor pentru Buget: Augustin Bideanu;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor pentru Inventarierea Avuțiilor Publice: Vasile Noveanu;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Educației Naționale: Dumitru V. Țoni/ 4 – 7 septembrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Propagandei Naționale: Vasile Stoica;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Armata de Uscaț: Mihail Pantazi/ general/ 8-14 septembrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Înzestrarea și Administrația Armatei: Gheorghe Dobre / general;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Aer și Marină: Gheorghe Jienescu / comandor / 8-14 septembrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Agriculturii și Domeniilor: Petre Nemoianu;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Agriculturii și Domeniilor: Dumitru Topciu;
- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale: Gheorghe Strat.

După cum putem constata documentar, mai mulți demnitari proveneau din guvernul anterior, condus de Ion Gigurtu (4 iulie – 4 septembrie 1940). Acum, însă, câteva responsabilități, din cele 27, erau *gestionate*, prin cumul, de: Ion/ Ioan Antonescu (președinte, Apărare Națională); Gheorghe N. Leon (*titular*, Economie Națională, *interimar*, Finanțe, respectiv Agricultură și Domenii)”⁵. Practica se va folosi inclusiv pentru celelalte structuri executive centrale. Foarte importante au devenit ministerele Finanțelor și Apărării Naționale, care, pe lângă titulari, beneficiau de câte trei subsecretari de stat.

Din acest *cabinet*, considerat *tranzitoriu*, au făcut parte doi argeșeni, generalul de corp de armată, Ion/ Ioan Antonescu, prezentat, *curricular*, în pagini anterioare, și arhitectul Ion D. Enescu (subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor), insuficient cunoscut *biobibliografic*. Informăm lectorii potențiali că, Ion D. Enescu este născut la Curtea de Argeș (17 februarie 1884), în familia unui proprietar urban și rural, iar după

⁵ Ibidem, p. 270 – 271

finalizarea Școlii Superioare de Arhitectură din București (1912), optează, definitiv, pentru *Metropolă*. Folosind stilurile *eclectic*, de *tradiție națională* sau *funcționalist*, va proiecta mai multe edificii reprezentative, existente în toată țara.

Sub *sigla* arhitectului Ion D. Enescu, *parașăm*: zece case de raport în Capitală (1912-1931); sediul Asociației Generale a Medicilor București (1919); Palatul Episcopal Constanța (1929-1932); clădirea Institutului de Cercetări Zootehnice București (1929-1932); Palatul Clinicilor Universitare Cluj-Napoca (în colaborare, 1932-1934); *Sanatoriul Valea Iașului, Argeș* (1939-1945); spitale și alte așezăminte la Abrud, Agigea, Aiud, Brașov, Drobeta-Turnu Severin, Geoagiu, Mangalia, Reșița⁶.

Asemenea preocupări l-au recomandat pe Ion D. Enescu să fie ales, pentru câteva *mandate*, președintele Societății Arhitecților/ Colegiului Arhitecților din România, exprimându-se, în viața civică, prin studii editate, referitoare la: interacțiunea dintre muncă și capital; ameliorarea problemei

⁶ Paul Constantin, *Dicționar universal al arhitecților*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 103 – 104; *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, II (D-K)*, Biblioteca Universității din Pitești, Pitești, 2010, p. 79 (*variantă electronică*)

locuințelor; specificul urbanistic al orașului București; caracteristicile construcțiilor cu profil sanitar; diversificarea serviciilor gospodăriei comunale în mediul urban. Ion D. Enescu a făcut parte, anterior conlucrării inițiale cu generalul Ion/ Ioan Antonescu, din guvernele conduse de Octavian Goga și Ion Gigurtu (subsecretar de Stat, Finanțe: 30 decembrie 1937 – 10 februarie 1938; 4 iulie – 4 septembrie 1940).

Interesantă devine *genealogia* profesionistă familială, continuată prin fiii săi, arhitecții: Gheorghe Mircea I. Enescu, născut la București (31 august 1920); Mihai I. Enescu, venit pe lume tot în Capitală (29 aprilie 1926). Ambii au colaborat, frecvent, cu administrația din Argeș-Muscel. Bunăoară, Gheorghe Mircea I. Enescu realiza, în 1944, la solicitarea expresă a guvernului Ion/ Ioan Antonescu, schița amenajării Fabricii de Elice pentru Avioane Câmpulung, transferată, din Brașov, sub presiunea bombardamentelor anglo-americane. Se aplica, așadar, *Decretul – lege Nr. 1177*, referitor la *Evacuarea și dispersarea unor industrii (Monitorul Oficial Nr. 139*, datat, 17 iunie 1944).

Acțiunea, coordonată de Mircea Iliescu, reprezentantul Ministerului Înzestrării Armatei și Producției de Război (existent după 17 septembrie 1942, titular, generalul

Gheorghe Dobre), împreună cu Gheorghe Mircea I. Enescu (arhitect) și Dumitru Barbieri (tehnolog), s-a finalizat promițător! În 1945, o parte dintre utilaje, precum și cei mai mulți muncitori au revenit la Brașov, iar *patrimoniul* lăsat în Muscel era adaptat cerințelor câtorva ateliere prelucrătoare, constituind, apoi, *nucleul* întreprinderii Metalurgice de Stat / *IMS Câmpulung*⁷.

La rândul său, arhitectul Mihai I. Enescu este autorul și supervizorul executării mai multor edificii din Argeș-Muscel, conlucrând, în special, cu Trustul de Construcții Pitești, director, inginerul Constantin Olteanu (1929-2005)⁸.

Ca membru al primului guvern condus de generalul Ion/ Ioan Antonescu (4-14 septembrie 1940), Ion D. Enescu subscria, în principiu, la deciziile *Conducătorului*, speciale fiind, pentru evoluția statului, *trei* documente. Astfel, la 6 septembrie 1940, *Monitorul Oficial Nr. 206* publica *Decretul – lege Nr. 3064*, privind *Reglementarea succesiunii la tronul României a Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai I*, detalii amintite mai sus, iar în ziua următoare (7 septembrie 1940), se accepta

⁷ Ibidem

⁸ Petre Popa (în colaborare), **Pitești 620. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism**, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 228

Tratatul de frontieră româno-bulgar, convenit la Craiova (Dolj), prin care, partea de sud a Dobrogei, numită, convențional, *Cadrilater* (județele Durostor și Caliacra), era remisă Bulgariei după 27 de ani (*Conferința de pace de la București, 29 iulie -10 august 1913/stil nou*, anunțând finalizarea războaielor balcanice)⁹.

Favorabil consolidării regimului instituit de Ion/ Ioan Antonescu a fost *Decretul – lege Nr. 3090*, apărut în *Monitorul Oficial Nr. 210*, din 10 septembrie 1940, referitor la *Desființarea Partidului Națiunii* (aplicabil, 11 septembrie 1940)¹⁰. Asemenea *structură* politico-militară, relansată, de regele Carol II (22 iunie 1940), provenea din Frontul Renașterii Naționale (16 decembrie 1938), președinte (20 ianuarie 1940), medicul Alexandru Vaida-Voevod (1872-1950), lider marcant, Partidul Național Român din Transilvania și Partidul Național – Țărănesc¹¹. Sub asemenea *auspicii*, încheia primul său mandat ministerial arhitectul Ion D. Enescu.

⁹ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op.cit.*, p. 295; 371

¹⁰ Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.* p. 272

¹¹ Aurora Chioreanu; Gheorghe Rădulescu (coordonare generală), *Mic dicționar enciclopedic*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 1687

Cel de-al doilea executiv al generalului Ion/ Ioan Antonescu va conduce România aproximativ patru luni (14 septembrie 1940 – 27 ianuarie 1941), având următoarele nominalizări:

- Președintele Consiliului de Miniștri: Ion Antonescu / general;

- Vicepreședintele Consiliului de Miniștri: Horia Sima/ 14 septembrie 1940-21 ianuarie 1941; Mihail A. Antonescu/22-27 ianuarie 1941;

- Ministrul Internelor: Constantin Petrovicescu/ general/ 14 septembrie 1940-21 ianuarie 1941; Dumitru I. Popescu/ general/ 21-27 ianuarie 1941;

- Ministrul Afacerilor Străine: Mihail Strudza / 14 septembrie-20 decembrie 1940; Ion Antonescu / general / *ad-interim* / 20 decembrie 1940 – 27 ianuarie 1941;

- Ministrul Finanțelor: George Cretzianu;

- Ministrul Justiției: Mihail A. Antonescu;

- Ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor: Traian Brăileanu / 14 septembrie 1940 – 21 ianuarie 1941;

- Ministrul Apărării Naționale: Ion Antonescu / general;

- Ministrul Agriculturii și Domeniilor: Nicolae Mareș;

- Ministrul Economiei Naționale: Gheorghe N. Leon / 14 septembrie – 10 noiembrie 1940; Mircea Cancicov / 10 noiembrie 1940 – 27 ianuarie 1941;

- Ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor: Pompiliu Nicolau / 14 septembrie – 24 octombrie 1940; Ion Protopopescu/ 24 octombrie 1940-21 ianuarie 1941;

- Ministrul Muncii, Sănătății, Ocrotirilor Sociale: Vasile Iașinski/ 14 septembrie 1940 – 21 ianuarie 1941;

- Ministrul Coordonării Statului-Major Economic: Nicolae Dragomir/ locotenent-colonel;

- Subsecretar de Stat, Președinția Consiliului de Miniștri pentru Presă și Propagandă: Alexandru Constant / 19 septembrie 1940 – 27 ianuarie 1941;

- Subsecretar de Stat, Președinția Consiliului de Miniștri pentru Probleme Doctrinare: Horia H. Cosmovici / 5 octombrie-21 noiembrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Internelor pentru Poliție și Siguranță: Alexandru Rioșanu/ locotenent-colonel;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor: Constantin Papanace / 14 septembrie 1940 – 21 ianuarie 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Finanțelor pentru Inventarierea Avuțiilor
Naționale: Ion Protopopescu/ 14 septembrie-
24 octombrie 1940;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Apărării Naționale pentru Înzestrarea și
Administrația Armatei: Gheorghe Dobre/
general;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Apărării Naționale pentru Armata de Uscat:
Constantin Pantazi/ general;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Apărării Naționale pentru Aer și Marină:
Gheorghe Jienescu/ comandor/ 14 septembrie
– 17 octombrie 1940;

- Subsecretar de Stat., Ministerul
Apărării Naționale pentru Aer: Gheorghe
Jienescu/ comandor/ 17 octombrie 1940-27
ianuarie 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Apărării Naționale pentru Marină: Gheorghe
Em. Koslinski / contraamiral / 18 octombrie
1940 – 27 ianuarie 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul
Agriculturii și Domeniilor pentru Agricultură
și Zootehnie: Petre Nemoianu / 14 septembrie
1940 – 21 ianuarie 1941; Aurelian Pană / 21-
27 ianuarie 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale pentru Petrol și Exploatarea Miniere: Victor Dimitriuc;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale pentru Colonizarea Populației Evacuate: Corneliu Georgescu.

Raportându-se la etapa anterioară (4-14 septembrie 1940), noul guvern avea, pe lângă președinte, un vicepreședinte, 11 miniștri (în loc de 13), dar, păstra 13 subsecretariate de stat, cele mai multe *acoperind* segmente adaptate criteriilor economice, militare, financiare, naționaliste. Totodată, în *titulatură* regăsim denumirile: *Propagandă; Probleme Doctrinare; Inventarierea Avuțiilor Statului; Colonizarea Populației Evacuate; Stat Major Economic*¹².

Județul Argeș, integrat Regiunii IX Pitești (1940-1950), a fost reprezentat, guvernamental, în acest *cabinet*, de: generalul Ion/ Ioan Antonescu (președinte, Apărare Națională/ titular; Afaceri Străine / interimar) și juristul Mihail A. Antonescu (Justiție/ titular; Vicepreședinte / temporar). Dacă apartenența generalului este ilustrată prin alte paragrafe, asupra contingenței *justițiarului* la *perimetrul* nostru geografic, lămuritoare sunt unele detalii. Cu toate că, Mihail A. Antonescu

¹² Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.*, p. 272 – 273

s-a născut, la 18 noiembrie 1904, în comuna Nucet (Dâmbovița), acolo unde inginerul silvic, Aurelian N. Antonescu, era șeful Ocolului Cazaci, familia lor este originară din Pitești. Tatăl său a fost fratele cunoscuților intelectuali Emanuel N. Antonescu (1870-1949) și Eftimie N. Antonescu (1876-1957).

Viitorul demnitar, Mihail A. Antonescu urmează, în reședința Argeșului, Școala Primară Nr. 1 de Băieți *Nicolae Simonide*, apoi Liceul *Ion C. Brătianu* (cursul inferior). Transferat la Colegiul *Sfântul Sava* din București, va obține bacalaureatul (1922), licența în Drept (1926) și doctoratul (*Științe Juridice*), frecventând, cu succes, Universitatea Capitalei. Dedicându-se avocaturii, este admis în Baroul Ilfov, dobândește calitatea de profesor al Academiei Comerciale din București, aderă la Partidul Național Liberal *Gheorghe I. Brătianu*, iar pentru etapa 1940-1946, deși făceau parte din *genealogii* diferite, Mihail A. Antonescu îl *secondează*, constant, pe Ion/ Ioan Antonescu.

Pentru promovarea imaginii sistemului clădit de *mentorul* său, Mihail A. Antonescu publica volumele: *Deux années de gouvernement: 6 septembre 1940 – 6 septembre 1942* (1942); *În serviciul Țării. Cuvântări* (1942); *Mareșalul Ion Antonescu. Conducătorul României* (1943); *Legile*

pentru reforma regimului presei și profesiei de ziarist (1944). Spre sfârșitul războiului, având acordul mareșalului, *mediază* tratative externe cu *Aliații*, demersurile fiind tardive. Arestat (București, 23 august 1944), întemnițat la Moscova, judecat prin *Tribunalul Poporului* din România, împreună cu Ion/ Ioan Antonescu și alți inculpați (7-18 mai 1946), etichetat criminal de război, condamnat la moarte, era executat (1 iunie 1946) și incinerat (Crematoriul *Cenușa București*)¹³.

Demnitarii argeșeni, participanți la guvernarea din *14 septembrie 1940- 27 ianuarie 1941*, au elaborat, nemijlocit, *directive* obligatorii, urmărind, sistematic, aplicarea literei și spiritului acestora. *Conotații* speciale etalau prevederile *Decretului – lege Nr. 3151*, apărut în *Monitorul Oficial Nr. 214 bis*, din 14 septembrie 1940, privind *Reglementarea statului român ca Stat Național Legionar*. Reproducem, fragmentar: „ *Articolul 1. Statul român devine Stat Național Legionar; Articolul 2. Mișcarea legionară este singura mișcare recunoscută în noul stat...; Articolul 3. Domnul general Ion Antonescu este Conducătorul statului legionar*

¹³ Zicu Ionescu; Remus Petre Cîrstea, *Martiri argeșeni și musceleni (1939-1989)*, Editura *Tiparg*, Pitești, 2006, p. 67 - 68

și șeful regimului legionar; **Articolul 4. Domnul Horia Sima este Conducătorul mișcării legionare...**¹⁴. Abrogarea **Decretului – lege Nr. 3151** survine după cinci luni, datorată motivațiilor **Decretului Regal Nr. 314**, semnat de Mihai I (**Monitorul Oficial Nr. 39**, din 15 februarie 1941).

Impact plurivalent (social, economic, religios) *radiau* și alte **decrete-legi**, difuzate spre finalul anului 1940, precum: **Înfuițarea Comisariatului general al refugiaților din Nordul Transilvaniei (Nr. 3127, Monitorul Oficial Nr. 215**, datat, 16 septembrie 1940); **Înfuițarea Comisariatului general al refugiaților din Basarabia și Nordul Bucovinei (Nr. 3129, Monitorul Oficial Nr. 216**, apărut la 17 septembrie 1940); **Înfuițarea comisarilor de românzare (Nr. 3361, Monitorul Oficial Nr. 233**, din 5 noiembrie 1940); **Reprimarea întrunirilor sau manifestațiunilor care urmăresc o acțiune cu caracter de uneltire împotriva ordinii sociale existente în stat (Nr. 3801, Monitorul Oficial Nr. 267**, din 13 noiembrie 1940); **Constituirea Grupului Etnic German din România (Nr. 3884, Monitorul Oficial Nr. 275**, calendaristic, 21 noiembrie 1940); **Statutul militar al evreilor (Nr. 3984, Monitorul**

¹⁴ Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.*, p. 273-274

Oficial Nr. 287, din 5 decembrie 1940); *Militarizarea instituțiilor și întreprinderilor de stat și particulare (Nr. 4012, Monitorul Oficial Nr. 292*, din 11 decembrie 1940)¹⁵.

Asemenea reglementări au stimulat tentativa preluării controlului administrației statale, exclusiv de liderii mișcării legionare. Dar, acțiunile notificate *rebeliunea din 21-23 ianuarie 1941*, cu *epicentrul* în București, erau contracarate, decisiv, prin *ordinele* președintelui guvernului, ministrul Apărării Naționale, Ion/ Ioan Antonescu, transmise armatei permanente. Printre unitățile militare, folosite pentru instaurarea *calmului*, s-a aflat, prin urmare, și Divizia 3 *Infanterie* Pitești, special, Regimentul 4 *Argeș*, comandant, colonel Aurelian Locusteanu (septembrie 1940-septembrie 1944)¹⁶.

La câteva zile după acest eveniment, generalul Ion/ Ioan Antonescu (mareșal, din 22 august 1941), formează al treilea guvern, care va coordona *treburile Țării* în perioada *27 ianuarie 1941 – 23 august 1944*. Comparativ cu etapele anterioare, noul *cabinet* era format din 34 de înalte funcții executive: președinte,

¹⁵ Ibidem, p. 274-275

¹⁶ Cornel Carp; Petrișor Florea; Vasilica Manea; Cornel Țucă (coordonatori), *Istoricul Regimentului 4 Dorobanți Argeș (1877-1946)*, Editura Pământul, Pitești, 2008, p. 82-83; 176-177

un vicepreședinte, 15 miniștri, temporar, doi miniștrii secretari de stat, 17 subsecretari de stat (militari profesioniști și tehnocrați). Dimensionarea reflecta, vizibil, *dinamica* pregătirii ofensivei spre Est, acțiune strategică bazată pe aderarea României la *Pactul Tripartit* (Berlin, 23 noiembrie 1940). *Tratatul Axei* (Germania, Italia, Japonia) se convenise anterior (27 septembrie 1940)¹⁷.

Componența nominală a noului guvern (27 ianuarie 1941 – 23 august 1944) a fost următoarea:

- Președintele Consiliului de Miniștri: Ion Antonescu, general / mareșal;
- Vicepreședintele Consiliului de Miniștri: Mihail A. Antonescu / 22 iunie 1941 - 23 august 1944;
- Ministrul Secretar de Stat: Mihail A. Antonescu/ 27 ianuarie – 22 iunie 1941;
- Ministrul Secretar de Stat cu Propaganda: Nichifor Crainic / 27 ianuarie – 1 aprilie 1941;
- Ministrul Internelor: Dumitru I. Popescu / general;
- Ministrul Afacerilor Străine: Ion Antonescu/ general/ *ad-interim*/ 27 ianuarie-30 iunie 1941; Mihail A. Antonescu/ 30 iunie 1941-23 august 1944;

¹⁷ Constantin C. Giurescu (coordonator), *op. cit.*, p. 372

- Ministrul Finanțelor: Nicolae N. Stoenescu / general / 27 ianuarie 1941-26 septembrie 1942; Alexandru Neagu / 26 septembrie 1942- 4 aprilie 1944; Gheron Netta / 4 aprilie – 23 august 1944;

- Ministrul Justiției: Gheorghe P. Docan / 27 ianuarie - 15 februarie 1941; Constantin C. Stoicescu / 15 februarie 1941 – 8 august 1942; Ion C. Marinescu / 8 august 1942 – 23 august 1944;

- Ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor / Instrucțiunii, Educației, Cultelor și Artelor / Culturii Naționale și Cultelor: Radu Rosetti / general / 27 ianuarie – 12 noiembrie 1941; Ion Antonescu / mareșal / *ad-interim* / 12 noiembrie – 5 decembrie 1941; Ion Petrovici / 5 decembrie 1941 – 23 august 1944;

- Ministrul Propagandei Naționale: Nichifor Crainic / 1 aprilie – 27 mai 1941; Mihail A. Antonescu / *ad-interim* / 27 mai – 5 decembrie 1941; Alexandru Marcu / 5 decembrie 1941 – 23 august 1944;

- Ministrul Apărării Naționale: Iosif Iacobici / general / 27 ianuarie – 23 septembrie 1941; Ion Antonescu / mareșal / *ad-interim* / 23 septembrie 1941 – 23 ianuarie 1942; Constantin Pantazi / general / 23 ianuarie – 23 august 1944;

- Ministrul Înzestrării Armatei și Producției de Război: Gheorghe Dobre / general / 17 septembrie 1942 – 23 august 1944;

- Ministrul Agriculturii și Domeniilor: Ion Sichitiu / general / 27 ianuarie 1941 – 26 septembrie 1942; Aurelian Pană / 26 septembrie 1942 – 5 iulie 1943; Ion Marian / 5 iulie 1943 – 25 aprilie 1944; Petre Nemoianu / 25 aprilie – 23 august 1944;

- Ministrul Economiei Naționale: Gheorghe Potopeanu / general / 27 ianuarie – 27 mai 1941; Ion C. Marinescu / 27 mai 1941 – 15 august 1942; Ion N. Fiñescu / 15 august 1942 – 20 februarie 1943; Gheorghe Dobre / general / *ad-interim* / 20 februarie 1943 – 23 august 1944;

- Ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor: Grigore Georgescu / general / 27 ianuarie – 10 iulie 1941; Constantin Bușilă / 10 iulie 1941 – 7 octombrie 1943; Constantin Al. Constantinescu - *Atta* / 7 octombrie 1943 – 23 august 1944;

- Ministrul Muncii, Sănătății, Ocrotirilor Sociale: Petre Tomescu;

- Ministrul Coordonării Statului-Major Economic: Nicolae Dragomir / locotenent-colonel / 27 ianuarie – 5 aprilie 1941;

- Subsecretar de Stat, Președinția Consiliului de Miniștri pentru Românzare,

Colonizare, Inventar: Eugen Zwiedineck / general / 3 mai – 5 decembrie 1941; Titus Dragoș / 5 decembrie 1941 – 7 noiembrie 1943; Ovidiu Al. Vlădescu / 7 noiembrie 1943 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Internelor: Ion Șt. Popescu / general / 14 februarie 1941 – 5 ianuarie 1942; Constantin Z. Vasiliu / 5 ianuarie 1942 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Internelor pentru Administrație: Petre Strihan / 5 ianuarie 1942 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Finanțelor: Mircea Vulcănescu;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor: Enric Oteteleșanu / 27 ianuarie – 5 decembrie 1941; Ioan C. Petrescu / 5 decembrie 1941 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor pentru Culte și Arte: Ion Sandu / 6 februarie 1941 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor pentru Educație: Victor Iliescu / general / 15 februarie 1941 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Înzestrarea și Administrația Armatei: Gheorghe Dobre /

general / 27 ianuarie 1941 – 17 septembrie 1942;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Armata de Uscat: Constantin Pantazi / general;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Aer: Gheorghe Jienescu / comandor;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Apărării Naționale pentru Marină: Gheorghe Em. Koslinski / contraamiral / 27 ianuarie – 5 aprilie 1941; Nicolae Păiș / contraamiral / 5 aprilie 1941 – 20 februarie 1943; Nicolae Șova / general / 20 februarie 1943 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Agriculturii și Domeniilor: Aurelian Pană / 27 ianuarie 1941 – 26 septembrie 1942;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale pentru Petrol și Exploatarea Miniere: Victor Dimitriuc / 27 ianuarie – 27 mai 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale pentru Industrie, Comerț, Mine: Stavri Ghiolu / 1 septembrie 1942 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, ministerul Economiei Naționale pentru Colonizarea Populației Evacuate/ pentru Românizare, Colonizare, Inventar: Eugen Zwiedineck / general / 27 ianuarie – 3 mai 1941;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Economiei Naționale pentru Aprovizionare/ pentru Aprovizionarea Armatei și Populației Civile: Toma P. Ghițescu / 5 aprilie – 27 mai 1941; Constantin Constantin / general / 20 noiembrie 1941 – 15 iulie 1943; Ion Arbore / general / 15 iulie 1943 – 23 august 1944;

- Subsecretar de Stat, Ministerul Muncii, Sănătății, Ocrotirilor Sociale: Constantin G. Voiculescu /general/ 27 ianuarie – 10 iulie 1941; Constantin Dănulescu / 10 iulie 1941 -5 iulie 1943; Ion D. Enescu / 5 iulie 1943 – 23 august 1944¹⁸.

Dintre cele 64 de nume, *perindate* la conducerea ministerelor, patru aveau *sorgintea* zonei Argeș-Muscel: Ion/ Ioan Antonescu, Mihail A. Antonescu, Ion D. Enescu, Ioan C. Petrescu. Despre primii trei, s-a relatat, *concentrat*, în file precedente. Noutate reprezenta integrarea lui Ioan C. Petrescu în *echipa* coordonatoare de la Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Instituția centrală este cunoscută, pe timpul guvernului prezentat, inclusiv prin *firmamentul*: Ministerul Instrucțiunii, Educației, Cultelor și Artelor (15 februarie 1941-1 iunie 1941); Ministerul Culturii

¹⁸ Ion Alexandrescu ș.a., *op. cit.*, p. 275 – 277

Naționale și Cultelor (1 iunie 1941 – 23 august 1944).

Așadar, personalitatea la care ne referim a îndeplinit funcția ministerială (subsecretar de Stat) pentru etapa 5 decembrie 1941 – 23 august 1944, preluând atribuțiile lui Enric Oteteleşanu (27 ianuarie – 5 decembrie 1941), iar titularul portofoliului devenea cunoscutul filosof Ion Petrovici (5 decembrie 1941 – 23 august 1944). Reținem faptul că, acest minister a fost condus, inițial, de militari: generalul Radu Rosetti (27 ianuarie – 12 noiembrie 1941); mareșalul Ion Antonescu / *ad-interim* / (12 noiembrie – 5 decembrie 1941).

Spre informare, Ioan C. Petrescu s-a născut la 26 ianuarie 1892, în localitatea musceleană Valea Popii, din actuala comună Mihăești, domiciliul tradițional fiind, totuși, la Rădești, sat al comunei Stâlpeni. După absolvirea Școlii Normale *Carol I* Câmpulung (1912), este repartizat învățător la Mihăești (1912-1916), apoi finalizează, în București, succesiv: Facultatea de Litere și Filosofie (1922); Facultatea de Drept (1923). Obține titlul doctoral (1924), specializarea *Pedagogie socială*, precum și calitatea de profesor universitar (1939), parcurgând treptele *consacrării* la catedre ale învățământului

superior din Capitală (1924 – 1939), completate prin stagiile externe (Franța și Germania).

Bibliografia domeniului ne recomandă principalele sale lucrări: *Școala activă* (1926); *Principiile de bază ale pedagogiei lui Pestalozzi* (1929); *Școala și viața* (1929); *Regionalismul educator* (1931); *Muzeul școlii și al satului* (1936); *Herbart în pedagogia românească* (1941). Adăugăm colaborarea la periodicele *Atheneum* și *Revista generală*, traduceri din literatura occidentală, promovarea externă a imaginii *Școlii pedagogice de la București*¹⁹.

Implicarea lui Ioan C. Petrescu în realizarea programului, oferit națiunii prin noul guvern al mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (27 ianuarie 1941 – 23 august 1944), s-a datorat conlucrării preliminare cu sus-numitul Ion Petrovici (1882-1972), intelectual *notoriu*, gânditor, scriitor, militant social, având orientare politică liberală, adus la *cârma* Ministerului Educației spre finalul administrației reliefate. Importanța acordată acestui domeniu rezulta, principial, din existența celor trei subsecretari de Stat, alături de Ioan C. Petrescu aflându-se: Ion Sandu (Culte și Arte); Victor Iliescu (Educație). După 23 august 1944, vor fi privați, temporar, de

¹⁹ Ion M. Dinu, *Figuri de dascăli argeșeni*, Complexul Muzeal Golești, Tipografia Argeș, Pitești, 1991, p. 165 – 169

libertate. Ca dovadă, *actele* referitoare la *Procesul Antonescu* (7-18 mai 1946) notifică, printre multe altele, condamnarea lui Ioan C. Petrescu la șase ani *temniță grea*, sentință nuanțată ulterior. Pentru o vreme (1982-1989), la Rădești (Argeș) a existat un *punct muzeal*, consacrat personalității universitarului Ioan C. Petrescu, decedat în București (1967). Astăzi, Grupul Școlar Stâlpeni (Argeș) îi poartă numele, iar opera lui s-a reeditat parțial²⁰.

Demnitarii originari din Argeș-Muscel, în calitatea lor de membri ai ultimului guvern *antonescian*, nominalizați mai sus, rămân, *istoriografic*, solidari cu evenimentele și actele decizionale suprapuse perioadei *27 ianuarie 1941 – 23 august 1944*, cele esențiale fiind coroborate *Războiului Sfânt*. Dintre acestea, un loc aparte ocupă *acceptul* continuării campaniei peste Nistru.

Din atare unghi de vedere, semnificative erau prevederile *decretelor – legi*, emenate departamental, autentificate prin semnătura Conducătorului Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu, aplicate autoritar, privind: *Mobilizarea agricolă (Nr. 624, Monitorul Oficial Nr. 61, din 13 martie 1941); Trecerea proprietăților urbane evreiești în*

²⁰ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, III (L-R)*, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2012, p. 239 – 240 (*variantă electronică*)

patrimoniul statului și pentru oprirea evreilor de a dobândi proprietăți imobiliare urbane sau anumite drepturi reale asupra acestor imobile (Nr. 842, Monitorul Oficial Nr. 74, din 28 martie 1941); Trecerea în patrimoniul statului a bunurilor fostei Mișcări Legionare (Nr. 853, Monitorul Oficial Nr. 75, din 29 martie 1941); Exercițarea pedepsei cu internarea într-un lagăr de muncă (Nr. 935, Monitorul Oficial Nr. 81 din 4 aprilie 1941); Înființarea Centrului Național de Românzare (Nr. 1216, Monitorul Oficial Nr. 94, din 3 mai 1941); Evacuarea și dispersarea unor industrii (Nr. 1177, Monitorul Oficial Nr. 139, din 17 iunie 1944)²¹, acțiune regăsită, prin urmare, și la Câmpulung (Muscel).

Un rol *persuasiv*, în exercițarea guvernării prezidate de Ion/ Ioan Antonescu (6 septembrie 1940 – 23 august 1944), a revenit prefectilor și primarilor urbani, numiți prin voința forurilor centrale. Arhivistic, reprezentanții Conducătorului Statului Român, în județul tradițional Argeș, au fost: colonel Alexandru Bera (*mandatat*, 10 iulie 1940, reconfirmat până la 20 septembrie 1940); Mihail Georgescu (20 septembrie 1940-28 ianuarie 1941); colonel Ioan C. Zărnescu (28 – 30 ianuarie 1941); colonel Traian Cerchez

²¹ Ion Alexandrescu ș.a.. *op. cit.*, p. 277 – 278

(30 ianuarie 1941 – 15 noiembrie 1941); Constantin C. Popescu (15 noiembrie 1941 – 28 februarie 1944); locotenent - colonel (în rezervă) Emil Poruțiu (28 februarie 1944 – 6 octombrie 1944). Pentru Muscel, nominalizăm: colonel Alexandru Ioan (*mandatat*, 6 iulie 1940, reconfirmat până la 20 septembrie 1940); Paul Gălășanu (20 septembrie 1940 – 23 ianuarie 1941); colonel Dumitru Voinescu (23 ianuarie 1941 – 25 februarie 1942); general (în rezervă) Teodor Nicolau (1879-1952), în funcție, peste doi ani (25 februarie 1942 – 6 octombrie 1944)²².

În ceea ce privește primarii orașelor Câmpulung, Curtea de Argeș, Pitești (1940-1944), majoritatea proveneau dintre ofițerii activi, ori militanții civili, susținători *fervenți* ai politicii naționaliste. Așa au fost, pentru Pitești: maior Gheorghe Roșulescu; colonel Alexandru Ioan (anterior, prefect de Muscel); locotenent – colonel Dan Constantinescu; locotenent-colonel (în rezervă) Emil Poruțiu (ulterior, prefect de Argeș); colonel (în rezervă), Constantin Athanasiu²³. La Câmpulung, primari cunoscuți ai etapei (1940-1944) rămân: colonelul Grigore Grecescu;

²² Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Argeș, Fond Prefectura Argeș, *passim*

²³ Teodor Mavrodin, *Istoria Primăriei Pitești*, Editura *Pământul*, Pitești, 1996, p. 215

avocatul Anton Negulici; profesorul Ion G. Marinescu²⁴. Persoane importante au condus, totodată, orașul Curtea de Argeș, precum Dumitru Brânză.

Structurile administrative din Argeș-Muscel, susținute, deseori, *militar*, au aplicat, pe lângă prevederile *documentelor* amintite mai sus, numeroase reglementări *sensibile*, cu specific local, așa cum au fost cele nuanțate etnic, agricol, educațional, sanitar, extrase, spre exemplu, din acte normative referitoare la: suspendarea aplicațiunii unor legi în ce privește anumite categorii de evrei (*Monitorul Oficial Nr. 100*, din 1 mai 1942); militarizarea administrațiilor și întreprinderilor publice și particulare (*Monitorul Oficial Nr. 192*, din 18 august 1942); stabilirea producției, cumpărarea, vânzarea și circulația produselor agricole, (*Monitorul Oficial Nr. 169*, din 22 iulie 1944).

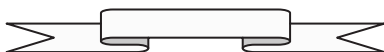
Retrospectiv, guvernarea exercitată de Ion/ Ioan Antonescu, intermediată prin cele trei cabinete (4-14 septembrie 1940; 14 septembrie 1940 – 27 ianuarie 1941; 27 ianuarie 1941 – 23 august 1944), a folosit 10 – 13 ministere *concentrice*, aproximativ 120 de demnitari (președinte, vicepreședinte, miniștri, subsecretari de stat), numeroși funcționari

²⁴ Vintilă Purnichi, documente în manuscris (2010); ziarul *Presa*, Pitești, 5 octombrie 1941

superiori, prefecți, primari, alți responsabili departamentali, ori cu misiuni speciale. Câteva nume, interferate istoriei acelor timpuri, au provenit, așadar, din Argeș-Muscel: Ion/ Ioan Antonescu; Mihail A. Antonescu, Ion D. Enescu; Ioan C. Petrescu.

Nominalizarea aferentă *vârfului de putere*, dar și altor *trepte* administrative, se poate *reconfigura* prin aprofundarea cercetărilor viitoare. Astfel, noile scrieri tematice, privind zona Argeș-Muscel în etapa 1940-1944, dominată prin *strategia* mareșalului Ion/ Ioan Antonescu, *reclamă*, istoriografic, *listarea* primarilor rurali, cu *accente* asupra comunelor reprezentative, unele primind *statut* de centru urban și stațiune balneo-climatică. Totodată, se vor putea cunoaște funcționarii superiori, trimiși dincolo de Prut (1941-1944), în ambasaderele României și alte misiuni externe, cu deosebire pe timpul *Războiului Sfânt*. Subiectele sunt, așadar, provocatoare!

Text publicat, anterior, în: Revista de istorie *Restituiri Pitești Nr. 4*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 7-14.



5. CONSIDERAȚII PRIVIND ÎMPRUMUTUL REÎNTREGIRII (1941) ȘI ÎMPRUMUTUL APĂRĂRII NAȚIONALE (1944), LANSATE DE GUVERNUL ION/ IOAN ANTONESCU

După declanșarea *Războiului Sfânt*, așa cum se exprimau regele Mihai I și Conducătorul Statului, Ion/ Ioan Antonescu, urmărind eliberarea Basarabiei, Bucovinei de Nord, respectiv Ținutul Herța, prin înlăturarea ocupației sovietice, instituită, administrativ (28 iunie – 3 iulie 1940), mai multe unități militare, din Armata Română, treceau Prutul (duminică, 22 iunie 1941), iar miercuri, 2 iulie 1941, au participat la *ofensiva generală*, interferând efectivele *Reichului*.

Spre jumătatea lunii respective, mulți *combatanți* ating Nistrul Superior și Mijlociu, ocupând, treptat, inclusiv zona vestică a fluviului (26 iulie 1941). Între timp (joi, 17 iulie 1941), primele detașamente române *forțază* Nistrul, devenind *avanpost* pe teritoriul Transnistriei. Lupte crâncene s-au purtat pentru Odessa, port la Marea Neagră, asaltul hotărâtor, care aparține Armatei 4 *Române*, fiind *inaugurat*, luni, 18 august 1941. Succesul, repurtat sub comanda strategică a

mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (titlul acordat, prin **Decret monarhic**, publicat, vineri, 22 august 1941), *bilanța*, însă (16 octombrie 1941), pierderi umane și materiale considerabile.

Asemenea evenimente demonstau, fără echivoc, oportunitatea solicitării efortului financiar permanent, din partea tuturor locuitorilor țării, mai ales că, *aprioric*, la Berlin și București, *liderii* hotărau implicarea României în confruntările din adâncimea *Frontului de Est*. Dispozitivul era considerat *vital* pentru realizarea cadenței *Axei*, doctrină aplicată după atacarea Poloniei de Germania fascistă (1 septembrie 1939).

Privind retrospectiv, avem motive să ne *raliem* concluziei: „*Războiul Sfânt s-a bucurat de sprijinul mării mase a populației din România, care a văzut în el o cale de înlăturare, o dată pentru totdeauna, a amenințării rusești la adresa ființei țării*”¹.

În tumultul climatului autohton, din vara anului 1941, se vor adopta, succesiv, numeroase **decizii** guvernamentale, menite să consolideze potențialul economic național, favorabil, cu deosebire, aprovizionării armatei și exercitării *prerogativelor* pe teritoriile eliberate. Dintre cele mai importante selectăm

¹ Keith Hitchens, **România (1866-1847)**, Ediția a II-a, Editura *Humanitas*, București, 1998, p. 465

inițierea **Împrumutului Reîntregirii**, fundamentat prin **Decretul - lege Nr. 2200**, din 1941. Astfel, în ziua de 10 august 1941, *Conducătorul Statului*, generalul de corp de armată Ion/ Ioan Antonescu, semna **Proclamația** referitoare la acest moment, recomandând, *expres*, familiilor din România să subscrie, *pecuniar*, în favoarea asigurării *suportului logistic*, necesar *teatrelor noastre operative*, militare și civile.

După cum rezultă din textul documentului, Ion/ Ioan Antonescu se găsea, atunci, chiar pe front, ceea ce îl determina să adreseze, viitorilor *deponenți*, cuvintele: „*Români! De pe pământul desrobit, în mijlocul luptei pentru Cruce și Dreptate, îmi îndrept gândul către tot Neamul nostru și tuturor le cer să sprijine Statul în aceste ceasuri mari*”. Sunt expuse, apoi, *șapte* principii ale **Împrumutului Reîntregirii**, invocându-se, inițial, moralitatea „*Cinstirii jertfei eroilor*”, iar spre final, direcționa inițiativa: „*Ca să putem da Basarabiei și Bucovinei tot ceea ce au pierdut prin silnica cotropire și să putem păși la mari lucrări de interes național*”².

Concret, statul român se împrumuta de la cetățenii săi, acțiunea presupunând folosirea

² **Împrumutul Reîntregirii din 1941. Lămuriri**, Ministerul Finanelor, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1941, p. 5

*rezervelor personale, denumite, convențional, economiile voastre. Conceptul generalului Ion/Ioan Antonescu era dublat prin **Apelul către Națiune**, purtând semnătura profesorului Mihail A. Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri. Patetismul documentului este relevant: „Români, în acest ceas mare de mândrie și de drepturi, ascultați chemarea Conducătorului Erou și urmași exemplul Regelui țării...Chemarea ceasului ne poruncește să ajutăm toată truda eroică a Generalului ca să poată ridica Statul nou, Statul de mândrie românească și de credință muncitoare al Regelui Mihai I... Români din sate și orașe! Sprijiniți Împrumutul Reîntregirii, încredințați acestui stat economiile voastre”³.*

Titularul, autorizat să contracteze împrumutul intern, cetățenesc, devenea Ministerul Finanțelor, condus (27 ianuarie 1941-26 septembrie 1942), de generalul Nicolae N. Stoescu. Motivația demnitarului aducea, în prim-plan, două coordonate. Prima se referă la un principiu fundamental, respectiv conexiunea dintre „*actul patriotic de o valoare excepțională și un foarte bun plasament*”, iar cea de a doua precizează: „*Subscrierea trebuie să aibe un caracter general. Nu este îngăduit*

³ Ibidem, p. 8, 10, 12

nici unui Român să fie absent de la acest act de solidaritate națională”⁴.

Explicitarea acțiunii este regăsită în detaliile celor *patru capitole*, trei fiind retorice: **I.** De ce este subscrierea la *Împrumutul Reîntregirii* o datorie cetățenească?; **II.** Cum va ajuta *Împrumutul Reîntregirii* să se ocolească criza economică?; **III.** Ce foloase aduce *Împrumutul Reîntregirii* subscriitorilor?; **IV.** Trebuie să ne înfrângem sfiala în fața *Hârtiilor de Stat* și să iscălim. Capitolele însumează 18 *paragrafe*. Spicuiind, *cardinalitatea* răspunsului, la prima *formulare* o aflăm în **Paragraful 3**: „*Statul Românesc are nevoie de mai mulți bani acum, pentru că trebuie să refacă și să întrețină buna înzestrare a Armatei și să reclădească provinciile eliberate, pustiite fără cruțare de cotropitori*”; iar mai departe, **Paragraful 5** dezvoltă, pragmatic, motivația: „*Cu banii pe care Statul ne cere să-l împrumutăm, vor fi reclădite cămine, școli, spitale, reparate biserici, ca, în România de Răsărit, viața să redevină omenească, și vor fi refăcute căile de comunicație ca să putem trimite acolo sarea, petrolul și celelalte lucruri ce lipsesc și să putem aduce prisoasele de grâne și ulei, care*

⁴ Ibidem, p. 13, 14

vor îngădui o aprovizionare mai îmbelșugată a restului țării”⁵.

În legătură cu posibilitatea „ocolirii crizei economice” (**Capitolul II**), emițătorul comentează asupra *tulburările financiare ale războaielor (Paragraful I)*: „Banul își pierde prețul, iar mărfurile se ascund pentru că nimeni nu ar vrea să le schimbe pe bani”⁶. Ideea era completată la **Paragraful 3**, analizându-se raportul dintre *potența* statului, impozite și împrumuturile publice. *Legiuitorul* accepta, în 1941, posibilitatea completării resurselor, inclusiv prin intermediul *politicilor apăsătoare*. Dar, principial, se abținea, atunci, să folosească această alternativă, întrucât „*atinge, totuși, proprietatea, pe care suntem învățați să o socotim un drept sfânt*”⁷.

Referindu-se, pe baza calculelor contabile, la avantajele deponenților, **Capitolul III** stabilea: „*Toate sumele împrumutate statului generează venituri directe*”. Așa, de exemplu, în **Paragraful 2** se stabilea o dobândă de 5% pe an, pentru *suma populară* (1 000 lei), respectiv 4,5% pe an, în cazul sumelor de 5 000 lei, *livrate* prin două tranșe. La rândul lor, după cum preciza **Paragraful 4**, dobânzile, precum și obligațiile amortizate de

⁵ Ibidem, p. 18

⁶ Ibidem

⁷ Ibidem, p. 19

stat, printr-o *loterie specială*, nu erau impozitate. În plus, sumele *adjudecate* suplimentar se puteau folosi pentru achitarea îndatoririlor civice curente. Există posibilitatea ca *Obligațiile Statului (Titlurile de Stat)* să se tranzacționeze, după preferință, altor persoane, fiind, așadar, la purtător.

Prin *Capitolul IV*, emițătorul îndemna cetățenii (*Paragraful 1*), să se alinieze la *practicile occidentale*, specifice unor asemenea demersuri, unde „*toată lumea aleargă după hârtiile de Stat*”⁸. Apoi, *Paragraful 3* avansa impulsul: „*înfrângeți-vă sfiala și iscăliți*”, gândind că „*rostul banului e să umble, să fie folosit, să aducă dobândă*”⁹. Criteriul concludiv, formulat într-un limbaj accesibil, invoca *duplexul* stat-contribuabil: „*Așadar, să ne călcăm pe inimă și să ne deslipim de banii care ne stau sterpi. Iar cei ce nu avem bani la ciorap, să ne lipsim timp de șase luni de cheltuieli care nu sunt neapărat trebuincioase, ca să nu lipsim nici noi când Statul ne cere să-l împrumutăm*”¹⁰.

Regulile stricte ale *jocului* sunt fixate, așadar, pe baza *Decretului - lege Nr. 2200*, din 1941, în *Prospectul de Emisiune*, având *Trei Părți și 26 de Articole*. Ca durată, *Împrumutul*

⁸ Ibidem, p. 24

⁹ Ibidem

¹⁰ Ibidem, p. 25

Reîntregirii a fost conceput pe 30 de ani, stabilind două *palieri* esențiale. Cel dintâi s-a numit *Subscripția generală*, cu trimitere spre toți cetățenii, având posibilități materiale evidente. **Titlurile** Ministerului de Finanțe erau ***Obligațiuni la purtător***, codificat, ***Obligațiuni 4½***, din 1941, valori *nominale* a câte 5 000 lei, în cele două tranșe amintite anterior. *Dobânda* efectivă se calcula de la 1 septembrie 1941, prima scadență, 2¼ pe semestru: 1 martie 1942; 1 septembrie 1942. Se acordau premii, folosind *tragerea semestrială la ruletă*.

Pentru această *speșă*, subscrierea s-a făcut prin Casa Autonomă de Finanțare și Amortizare București; emisiunea ***Titlurilor*** aparținând Ministerului Finanțelor, mijlocitor, Direcția Datoriei Publice¹¹. Ținta *Subscripției generale* prelimina, nominal, *zece miliarde* de lei. În cazul sumelor mari, *lombardarea Titlurilor* revenea, prevalent, Băncii Naționale a României.

Cel de al doilea *palier* a fost numit *Subscripția țărănească* (obligațiuni, 1 000 lei), pentru cinci ani, dobândă 5%, de la 15 decembrie 1941, cu premii în inventar agricol, codificat, ***Obligațiuni 1000 la purtător***. Demersul a reprezentat *tranșa a doua* din *Împrumutul Reîntregirii*, urmând să se achite

¹¹ Ibidem, p. 28, 29, 30

până la 15 decembrie 1946. În fiecare an, erau prevăzute 2 653 de premii, *acordate prin tragere la sorți* (de la 500 de pluguri, ajungând la 15 perechi de boi).

În cazul ambelor *subscripții*, dar și al *vărsămintelor*, deponenții aveau la dispoziție: Banca Națională a României și sucursalele teritoriale; Casa Națională de Economii și Cecuri Poștale; Casa de Depuneri și Consemnațiuni; Oficiile Poștale; alte bănci sau ghișee, avizate, special, de Ministerul Finanțelor¹².

Partea finală a *Prospectului de Emisiune* (Dispozițiuni Generale) oferea posibilitatea *agenților* economici să acorde angajaților *gratificații*, pentru subscrierea sumei la *Împrumutul Reîntregirii*, scutite de impozitul pe salarii. Toate activitățile, conexe acestor acțiuni patriotice, nu *atrăgeau* procentaje sau taxe către stat, județe, orașe, comune. Unele localități rurale din România au *declanșat*, anterior publicării *Decretului - lege Nr. 2200*, citat mai sus, colectarea fondurilor pentru *Împrumutul Reîntregirii*.

Bunăoară, părinții mei, Nicolae (31 octombrie 1909-11 martie 1994) și Maria (20 iulie 1910-10 iulie 2001) au depus, la Banca

¹² Ibidem, p. 34, 35

Populară *Voievodul Mihai*, din așezarea natală, Măciuca (Vâlcea), suma de 1 000 lei (***Recipisa Nr. 12***, datată, 8 mai 1941), primind, ulterior, mai multe imprimare. Printre acestea s-a păstrat, grație *conservării* portofoliului familial, broșura ***Împrumutul Reîntregirii***, utilă, ca sursă documentară, pentru semnatarul paragrafelor actuale. Din câte ne reamintim, nu au obținut, prin *loterie*, inventar agricol. *Patrimonial*, părinții noștri se numeau, atunci, Nicolae și Maria Marinescu Popa.

Pe timpul *Războiului Sfânt* (22 iunie 1941-23 august 1944), Ministerul Apărării Naționale avea *Buget Special*, detașat din *Bugetul Ordinar*. Așa, de exemplu, pentru exercițiul 1942-1943, cifra vehiculată s-a ridicat la 21 000 000 000 lei, totalul cuantificând 212 757 720 000 lei. Precizăm faptul că, în 1942-1943, s-au instituit *Bugetele Provinciilor Basarabia* (nouă județe) și *Bucovina* (șase județe), nivelul executoriu, 5 974 600 000 lei. Bilanțul contabil a cuprins, pe lângă veniturile tradiționale, sume obținute prin *Împrumutul Reîntregirii*.

Situația strategică, defavorabilă României pe *Frontul de Est* (1943-1944), a motivat lansarea ***Împrumutului Apărării Naționale***. Inițiatorul, mareșalul Ion/ Ioan Antonescu, având acordul regelui Mihai I, a semnat ***Decretul - lege Nr. 236***, publicat în

Monitorul Oficial Nr. 95, din 23 aprilie 1944, apropiat, ca dimensiuni, criteriilor **Împrumutului Reîntregirii** (10 august 1941).

Pentru *Subscripția țărănească*, dobânda era, însă, 4% pe an, termenul scadent, garantat din partea Statului, fiind 1 septembrie 1949. Până la eliberarea **Titlului Definitiv**, rămânea valabil formularul numit **Chitanță - Titlu Provizoriu**. Mijlocitorul, dintre *deponenți* și Stat, a fost Ministerul Finanțelor, condus, atunci, după cum am notificat în studiul precedent, de Gheron Netta (4 aprilie-23 august 1944), prin Direcțiunea Generală a Datoriei Publice, *gestionar*, Mircea Niculescu¹³. Documentul amintit, deși nominalizat, era transmisibil, sub rezerva completării, pe bază de semnătură, a *rubricăției creionate*, inițial, tipografic. La sate, intermedierea s-a făcut, de regulă, prin percepții, care aveau dreptul să interfereze **Chitanța - Titlu Provizoriu** la plata impozitelor.

Continuând exemplul familial de mai sus, părinții mei au oferit, la 29 iunie 1944, tot suma de 1 000 lei, primind **Chitanța - Titlu Provizoriu Nr. 152358**, de la Percepția Măciuca (Vâlcea). Poartă *antetul* forurilor

¹³ Ion Alexandrescu ș.a., *Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)*, Editura Mediaprint, București, 1995, p. 275

centrale amintite, precum și alte consemne oficiale. Acțiunea pentru *acoperirea* și distribuirea **Titlului Definitiv** a fost compromisă.

Evenimentele de la 23 august 1944, dar și cele ulterioare, vor determina *disoluția* prevederilor **Decretului - lege Nr. 2200**, din 1941 (**Împrumutul Reîntregirii**) și **Decretului - lege Nr. 236**, din 1944 (**Împrumutul Apărării Naționale**).

Bilanțul general, sau particular, al celor două împrumuturi, la care ne-am referit, în sinteză, prin paragrafele de mai sus, rămâne *cantonat*, prioritar, *moralității istorice* a neamului românesc! Este oportun, așadar, să revenim, cu noi amănunte, asupra acestui *refren*, experimentat, între un stat, *etichetat dictatorial*, condus de piteșteanul Ion/ Ioan I. Antonescu (1882-1946) și locuitorii chemați să ajute, financiar, *guvernarea contradictorie* din etapa 4 septembrie 1940- 23 august 1944.

Text publicat, anterior, în: **Argesis**. Studii și comunicări. Seria Istorie. Tom XXI, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2012, p. 255-259; Revista de istorie **Restituiri Pitești**, Nr. 2, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-12.



6. INTERVIU ISTORIC. MAREȘALUL ION/ IOAN ANTONESCU ÎN DIALOG CU ACADEMICIANUL IOAN ALEXANDRU BRĂTESCU-VOINEȘTI

Publicistica națională, din vremea celui de Al Doilea Război Mondial (1939-1945), complexă și contradictorie, *listează* inclusiv Almanahul *Cuvântul Mareșalului către săteni*, editat, pe timpul conflagrației, sub patronajul Conducătorului Statului Român (1940-1944), Ion/ Ioan Antonescu.

Născut, așadar, în Pitești (2 iunie 1882), executat, apoi, la Jilava, Ilfov (1 iunie 1946), Ion/ Ioan Antonescu a fost *gratulat*, prin *Decretul* regelui Mihai I, cu titlul *Mareșal al României*, ceremonie datată 22 august 1941. Interviu, adus în prim-plan, s-a acordat după acest eveniment, redefinit civic, militar, politic, spiritual.

Facsimilul, supus analizei, ne-a fost oferit de sculptorul Nicolae Georgescu, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Pitești, exemplar recuperat prin *catalogarea* bibliotecii sale tradiționale, din Curtea de Argeș. Împreună cu mulțumirile noastre, referitoare la semnalarea documentului citat, evocăm inițiativa realizării

bustului *Ion Antonescu*, propus forurilor abilitate acum câțiva ani, dar lucrarea, esențializată inspirat, se află, pe mai departe, în atelierul profesorului

Generând titlul *De vorbă cu domnul Mareșal Antonescu*, interviul din almanahul amintit, tipografiat pe opt pagini (41-48), este *transcrierea* convorbirii *liderului* nominalizat cu scriitorul Ioan Alexandru Brătescu-Voinești (1868-1946), originar din Târgoviște (Dâmbovița), devenit academician pentru contribuția la diversificarea creației literare românești, mai ales prin schițe și nuvele având, prevalent, conținut moralizator, laic sau religios.

Partea introductivă preliminară viziunea interlocutorului asupra lui Ion/ Ioan Antonescu: „*Este, pe de o parte, un conducător înțelept, care reflectează adânc asupra rezelor ce trebuiesc combătute și, în același timp, un om dârz, hotărât să aplice remediile salvatoare*”¹.

La una dintre întrebări, Ion/ Ioan Antonescu spune: „*Cuvântul democrație nu înseamnă nimic real... Toate cârmuirile, de când lumea, de la triburile primitive, până la vastele imperii ori republici, au fost și sunt oligocrații: cârmuiri exercitate de o minoritate*

¹ Almanahul *Cuvântul Mareșalului către săteni*, București, 1943, p. 41

și, în ultimă instanță, oricare ar fi firma sub care se exercită, de câțiva”². În asemenea context, mareșalul definește conceptele: *autocrație, aristocrație, plutocrație, teocrație, olocrație*.

Referindu-se, concret, la credibilitatea sistemului său politic și administrativ, instaurat, efectiv, după 6 septembrie 1940, Ion/Ioan Antonescu preciza: *„De atunci, am convocat de două ori Țara în adunări plebiscitare... guvernarea fiind sprijinită de 3 446 889 voturi... Ajuns la conducerea Țării..., nu mi-am făcut nici partid, nici partizani. Am fost și am rămas sclavul tuturor, fără însă să cer cuiva să fie sclavul meu...”*³.

Cu privire la intrarea României în război, Conducătorul Statului motiva: *„Nu am impus însă aceste jertfe. Când Țara a fost desonorată, lovită și ciuntită, ar fi devenit o totală desonoare, o renunțare definitivă la drepturi și o trădare odioasă a fraților subjuogați, dacă jertfele ar fi fost cântărite, discutate, tocmite”*⁴.

Apreciază, totodată, beneficiile economice, aduse statului român în anii de când conducea Țara: *„Te rog cercetează și vei afla – îi recomandă interlocutorului său,*

² Ibidem, p. 43

³ Ibidem, p. 45

⁴ Ibidem, p. 46

academicianul, Ioan Alexandru Brătescu-Voinești –, *că, sub cârmuirea actuală s-au construit și reparat: șosele, căi ferate, poduri, mai multe decât în cincizeci de ani trecuți, că în cei trei ani din urmă, pământul Țării a fost cultivat mai bine și pe întindere mai mare decât oricând*⁵.

La o altă întrebare, mareșalul Ion/ Ioan Antonescu declara: *„Că actuala cârmuire a adus limitări ale libertăților, o recunosc. Unele, ca limitarea dreptului fiecăruia de a călători când și unde vrea, sau limitarea dreptului producătorului de a-și vinde produsele muncii, au fost impuse de starea de război... Dacă oamenii sunt lăsați la libera lor voință, aduc mai mult rău decât bine. Când acțiunea lor ar lovi în interesele colectivității, libertatea trebuie neapărat limitată*”⁶.

Din punct de vedere al eșichierului politic, aprecia: *„Spulberați au fost și la noi toți cari s-au perindat la conducerea statului, de la Partidul Poporului, până la Partidul Frontului Renașterii, de la Național-Liberali, la Național-Țărăniști, de la Conservatori-Democrați, la legionari demascați*”⁷.

Cataloga, în acest interviu, pe mulți dintre cei care au *diriguit*, ori coordonează

⁵ Ibidem

⁶ Ibidem, p. 46-47

⁷ Ibidem, p. 47

diferite națiuni, folosind propria-i logică: „În concluzie, fie că ...sunt autocrați, sau democrați, sau plutocrați, sau demagogi, sau tirani, sau blegi, ridicați la putere de forța maselor, uzurpători sau escaladatori de putere prin îndrăzneală și forță, prin specularea naivităților, prin abilități sonore, prin interese de clici fățișe sau oculte..., ei sunt, mai curând sau mai târziu, spulberați de la conducere cu mijloace pașnice sau violente...”⁸.

Tot atunci, mareșalul Ion/ Ioan Antonescu îndemna poporul român: „Să înlocuim etalonul aur cu etalonul muncă..., succesul să nu mai poată fi de partea celor ce știu să se învârtească, ci al celor ce știu să muncească, iar criteriul de repartizare a situațiilor să nu mai fie șiretenia și rubedenia...”⁹.

Autodefinindu-se, metaforic, Ion/ Ioan Antonescu spunea: „Orice gândac zboară pe timp frumos. Numai vulturul spintecă furtuna. Țara și Neamul nostru au stat atâtea veacuri stâncă neclintită în drumul puhoiului năvălirii asiaticilor. În trecut, apărându-ne pe noi, am apărât indirect, fie chiar inconștient, civilizația europeană”¹⁰. În ceea ce privește raportul dintre structurile demografice

⁸ Ibidem

⁹ Ibidem, p. 48

¹⁰ Ibidem

obișnuite și *elite*, Ion/ Ioan Antonescu conchidea: „*Mulțimea nu poate să se cârmuiască, mulțimea cere să fie bine cârmuită*”¹¹.

Paginile almanahului, unde s-a publicat interviul, sunt *pigmentate* cu mai multe *vignete*, îmbinând motive naturaliste, simboluri militare, însemne familiale, efigii religioase, *crochiuri* culturale, dimensiuni geografice. Un detaliu mai puțin cunoscut: aghiotantul de atunci al mareșalului se numea Romeo Zaharia (colonel). Acesta i-a facilitat academicianului Ioan Alexandru Brătescu-Voinești interviul reprodus, aidoma, în continuare.

*

* *

„DE VORBĂ CU DOMNUL MAREȘAL ION ANTONESCU. Mi s-a dat plăcuta misiune să am cu Domnul Mareșal Ion Antonescu, conducătorul statului, o convorbire care să fie publicată în acest Almanah, spre cunoștința Țării.

Am primit încredințarea și îmi exprim acum adâncă recunoștință aceluia care mi-au oferit această plăcere și onoare, pentru că pe deoparte convorbirea mea cu Domnul Mareșal mi-a redat toată liniștea și

¹¹ Ibidem, p. 44

încrederea cu privire la situația de pe fronturile de luptă, iar pe de altă parte mi-a întărit credința, că frânele cârmuirii țării se găsesc în mâinile unui om extrem de clarvăzător și hotărât să-și jertfească toate puterile și toate clipele vieții salvării patriei și neamului nostru.

Datori suntem să recunoaștem că țara noastră a avut mare noroc. Într-o vreme de cumplită restriște, când se găsea în pragul celor mai mari primejdii de care a fost amenințată vreodată, Dumnezeu a adus la cârmuirea ei un om care întrunește două însușiri care de ordinar se exclud: înțelepciunea și energia. Omul înțelept e de obicei lipsit de energie. El vede mai bine decât alții și toate relele de care suferă societatea din care face parte și mijloacele prin care ar putea fi îndreptate; dar dragostea lui de adevăr și dorința de a-și păstra limpezimea de judecată îl îndeamnă să adopte în viață o atitudine de simplu spectator, să nu intre în învălmășagul luptelor; - iar omul energic, cu fire de luptător e împiedicat de temperamentul lui clocotitor de a reflecta adânc, deci de a fi înțelept.

Mareșalul Antonescu întrunește în făptura lui aceste două însușiri atât de prețioase unui conducător: este pe deoparte

un înțelept care reflectează adânc asupra relilor ce trebuie combătute și, în același timp, un om dârț, hotărât să aplice remediile salvatoare.

Am avut de mai multe ori prilejul să vorbesc cu dânsul și totdeauna am fost adânc impresionat de liniștea, de seninătatea, de puritatea sufletească, de lipsa de orice urmă de artificii ori de poză, de desăvârșita sinceritate, care răsăreau din tot ce-mi spunea.

Intrând, i-am spus scopul venirii mele și i-am întins o foaie de hârtie care cuprindea mai multe întrebări, la cari îl rugam să răspundă.

După ce a citit-o zâmbind:

— Văd că prima întrebare e cum începe ziua, iar cea din urmă e cum mi-o sfârșesc. Îmi încep și-mi sfârșesc fiecare zi cu o fierbinte rugăciune pe care o adresez lui Dumnezeu, cerându-i să ne ajute ca extrem de dureroasele jertfe pe care le îndură țara noastră să nu fie risipite în zadar, ci să aducă cu ele triumful sfintei cauze pentru care luptăm. Și sunt adânc incredințat că ne va ajuta. În ziua în care am bănuî că atâția mii de tineri au pierit în floarea vârstei, că atâția alții au rămas infirmi și schilodiți pentru restul vieții și că toată această jertfă va fi zadarnică, viața ar deveni fără rost pentru orice bun

român. Dar, pentru a putea crede așa ceva, ar trebui să socotesc că omenirea a atins punctul culminant de înălțare și că de aici încolo începe faza ei de evoluție descendentă, căci triumful dușmanilor noștri înseamnă recăderea umanității în interiorul barbariei, din care a ieșit cu atâta trudă. Cele ce se întâmplă acum pe fronturile de luptă din răsărit nu trebuie să ne clinească credința noastră în victorie. Mi se pare că ți-am mai spus-o, într-o convorbire precedentă avută cu dumneata, că drumul spre izbânda finală într-un război, mai ales de proporțiile celui actual, nu este și nu poate fi un drum de continuă înaintare, ca traiectoria unui proiectil; - el e ca mersul unui fluviu, care aici curge vijelios, aici lin de ți se pare că apa stă pe loc; aici cotește spre dreapta, dincolo spre stânga, ba uneori curge înapoi spre direcția din care a pornit., - totuși ajunge cu siguranță la marea în care se va vărsa fără greș. Dispun sovietele de numeroase gloate de aruncat în luptă, de multe fabrici și arsenale, de mii de tunuri și de avioane, dar din arsenalele lor lipsește cel mai prețios armament, anume cel sufletesc. Fieroasa teroare practică de un sfert de veac în Rusia, pentru a împiedica manifestarea celui mai mic gest de independență, de libertate, de gândire, de împotrivire sau de dezaprobare dovedește,

orice s-ar spune, că acolo nu există acea minunată consonanță a sufletului conducătorilor cu sufletul conducătorilor, care există la alte popoare. Adaugă la aceasta și ceea ce a determinat lupta noastră și a lor și veți vedea de ce îmi păstrez neștirbită credința, că victoria va fi de partea ordinii, a dreptății și a civilizației.

După ce-și aruncă privirea asupra chestionarului ce-i prezentasem, Mareșalul continuă:

— *Văd aci întrebarea: care e, în afară de grija frontului, preocuparea mea de căpetenie. E ridicarea satelor și a muncitorilor, vindecarea relelor de care suferă populația satelor și aceea de la periferia orașelor, care mi se pare că e în organismul țării ceea ce sunt globulele sângelui în trupul unui om. Mă silesc din toate puterile să însănătoșesc aceste globule și în inspecțiile din urmă, dându-mi încă odată seama ce multe rămân încă de făcut, am constatat cu mare bucurie că se lucrează cu sârguință în această direcție. De când prefectii, subprefecții, primarii, preoții, învățătorii, agenții sanitari și toți ceilalți funcționari administrativi nu mai sunt otrăviți de politicianism, încep să-și vadă de slujbă, ba unii dintrânșii și-o îndeplinesc ca un adevărat apostolat. Voi continua inspecțiile și în*

comunicatele ce se vor publica despre cele ce voi constata, voi încuraja prin citații elogioase pe cei buni și voi înfiera pe cei răi. Sunt învinuit de mulți din cei care ne-au guvernat țara înainte de mine, că sunt un autocrat, un tiran, nu un democrat cum erau dumnealor. Dacă pentru a fi socotit democrat se cere să speculezi naivitatea mulțimii, făcând-o să creadă că se poate guverna singură, dacă se cere să-i făgăduiești libertăți și egalități irealizabile, nu sunt democrat. De altminteri părerea mea (și știi că o împărtășești și D-ta) e că, cuvântul democrație nu exprimă nimic real.

– A! l-am întrerupt eu - ce bine îmi pare că aud acest adevăr formulat de Dumneavoastră. Afirmat de mine, simplu scriitor, care nu fac politică, nu putea avea nici un răsunet. Afirmat de Dumneavoastră, cârmuitor de țară, capătă o mare importanță și va produce mare răsunet. De altminteri, Domnule Mareșal, cuvântul democrație nu este singurul care, deși există în toate dicționarele și e repetat de oamenii politici, ba și de sociologi și de filosofi, nu exprimă, precum ziceți, nimic real. Sunt în toate limbile și figurează în toate dicționarele multe cuvinte, care totuși nu exprimă nimic real. Ce realitate exprimă cuvintele: strigoii, stafie, vârcolac? Nici una.

— *Ai dreptate - continuă Mareșalul -, tot așa e și cuvântul democrație. Etimologiceste compus din cuvântul demos, care înseamnă popor, și crație, care înseamnă putere, cârmuire, - democrație ar însemna cârmuire exercitată de popor, deci de mulțime. Dar când și unde a existat vreodată o asemenea cârmuire? Toate cârmuirile, de când lumea, de la triburile primitive până la vastele imperii ori republici, au fost și sunt oligocrații: cârmuiri exercitate de o minoritate și în ultima instanță, oricare ar fi firma sub care se exercită, de câțiva. Când e exercitată de un singur om, se cheamă autocrație, - când e exercitată de cei drepți, cei buni, cei nobili: aristocrație, - când o exercită preoții, teocrație, - iar când o exercită cei bogați, plutocrație. Dar încă odată, când și unde a fost și este exercitată de popor? «În Grecia de altă dată» răspund unii, dar n-au dreptate. În Grecia de odinioară, guverna tot o minoritate; de altminteri ce fel de democrație putea fi într-o societate în care exista sclavia? Și ia să vedem cum se prezintă lucrurile în țările din Apus. Acolo diversele oligocrații au dus între ele lupte înverșunate pentru deținerea cârmuirii. Regele s-a luptat cu nobilimea și cu preoțimea, preoțimea s-a luptat cu nobilimea, rege, aristocrat și preoți s-au luptat cu burghezia. Aceste lupte au durat până când țările la care*

fac aluzie au pus mâna pe colonii; - iar când și-au dat seama ce enorme avuții se puteau realiza prin exploatarea coloniilor, diversele crații care până în ajun se mâncau între ele, s-au împăcat, s-au cartelat. În Apus găsim regalități și republici înconjurate de fast, o aristocrație plină de privilegii, în sânul căreia nu se poate pătrunde decât cu mare greutate, - o preoțime respectată și mai bine plătită decât alta, și o mare burghezie extrem de bogată și de puternică. Dar rege, nobili, preoți și mare burghezie sunt în realitate o minoritate, deci tot o oligocrație, față de sutele de milioane pe care le cârmuiesc. Cuvântul democrație, o repet, nu exprimă nici o realitate, - el e menținut în limbajul oamenilor politici, pentru a înșela mulțimea, făcând-o să creadă că se cârmuiește singură, iar parlamentul mai cu seamă ales în condițiile în care a fost ales de noi, e un minunat mijloc de anonimarea răspunderilor. Încă odată, toate cârmuirile sunt oligocrații exercitate de o minoritate. Așa a fost, așa este, și așa va fi. Mulțimea nu poate să se cârmuiască, mulțimea cere să fie bine cârmuită. Cârmuirea proletariatului instaurată într-o mare țară, a răsturnat domnia unor tirani și a instaurat pe aceea a altora. Cine poate afirma că proletariatul, care a sângerat pentru a se elibera de tiranie, are astăzi libertatea de a-și spune cuvântul și

de a decide în altfel, decât vrea unul singur, de soarta lui? Democrația pentru a pune stăpânire pe putere și pentru a se menține, a recurs le demagogie, demagogia a dus la anarhie și anarhia la cea mai groaznică tiranie.

Cârmuirea este pentru mine în funcție de om. Deosebirea de calitate între o cârmuire și alta nu trebuie căutată în numărul celor care o exercită, ci în rezultatele pe care le dă. O cârmuire nu este bună când se exercită în profitul unei categorii sociale, a unui grup politic, sau a unui om în dauna celorlalți; nu e bună când ea nu se poate menține decât prin minciună, cumpărări de conștiință, sau teroare. Este bună în măsura în care, menținându-se într-un cadru legal și armonios, realizează o micșorare a disproporției dintre soarta celor de sus și celor de jos, nu printr-o nivelare de sus în jos, ci prin crearea puținței ca și cei de jos să se poată împărtăși și bucura de roadele și avantajele civilizației. O astfel de cârmuire, pe care dumneata ai numit-o oligocrație demofilă, e acceptată de cârmuiți și n-are nevoie de exercitarea nici unei terori sau firme pentru a dăinui. Și acum, ce fel este guvernarea actuală a țării noastre? Mai întâi te rog să crezi, că n-am avut ambiția de a ajunge să cârmuiesc țara. Militar de carieră,

aveam o singură ambiție, urmăream un singur ideal: întărirea materială și morală a armatei noastre. Dar acest ideal nu se putea realiza, decât prin luarea unor măsuri drastice, care loveau dureros pe foarte mulți beneficiari ai unei stări de lucruri ce trebuia neapărat schimbată. De aici a rezultat o luptă în care am fost învins, înlăturat și redus la rolul de simplu spectator al celor ce se întâmplau. Mi s-a dat astfel puțința să reflectez asupra relelor de care suferea țara și asupra mijloacelor de îndreptare. Evenimentele s-au precipitat și, fără vreo acțiune publică din partea mea, am fost solicitat să vii la cârma țării, fiind impus de cerința unanimă a poporului. Dușmanul meu a trebuit să se închine. Din închisoare m-a adus la conducere. Era primul act plebiscitar prin care țara își impunea voința în Septembrie 1940. De atunci am convocat de două ori Țara în adunări plebiscitare. Cunoașteți unanimitățile care m-au investit cu puterile pe care le dețin. Cine poate avea îndrăzneala să afirme că am smuls aceste unanimități cu intimidări, cu falsuri electorale, cu cumpărări de conștiințe, cu spargeri de capete, cu glonțul, cu furt de urne, cu împiedicarea adversarilor de a vota, cu falsificarea rezultatelor etc., etc.? Întrucât eu, care guvernez sprijinit pe 3 446 889 de voturi, sunt

mai puțin autorizat să o guvernez, ca domnii care au intrat în Parlamentul Țării sprijiniți uneori numai pe 2-3 mii de voturi. De ce acești domni aveau dreptul să vorbească în numele națiunii, pentru că erau aleși în știutele condiții de 2, 3, 5, 10 mii de cetățeni și eu care în trei ani am fost susținut de 3 446 889 voturi, nu sunt autorizat să vorbesc în numele Țării? Dece domnii care au luat demisiile în alb, au scos din funcții adversarii și au pus în funcții partizanii, au întrebuințat fondurile Statului pentru a se alege, erau și sunt democrați și eu care nu am întrebuințat nici unul, absolut nici unul din aceste mijloace, sunt tiran? La această întrebare vor răspunde alții, va răspunde și istoria. Un lucru este însă sigur: odată ajuns în astfel de condiții la conducerea Țării, n-am făcut decât să o servesc. Servind-o nu mi-am făcut nici partid, nici partizani. Am fost și am rămas sclavul tuturor, fără însă să cer cuiva să fie sclavul meu sau al clicii mele. Nici un ban din fondurile Statului nu a fost și nu va fi întrebuințat pentru presa personală, pentru susținerea partizanilor mei și a mea, pentru cumpărarea conștiințelor, pentru așăptarea unora contra altora, pentru potolirea gălăgioșilor și a îndrăzneților, pentru acoperirea tâlhăriilor sau a tâlharilor, pentru mituirea conștiințelor etc., etc. Din punctul

acesta de vedere nu am fost, nu sunt și nu voi fi democrat. Desfid însă ca democrații de ieri și acei care încă încearcă cu această firmă să capteze din nou naivitatea maselor pentru guvernarea lor de mâine, să fi făcut pentru copiii săraci și orfani, pentru oamenii împovărați de nevoi și suferințe, pentru invalizi și văduve, pentru țărani și muncitori, ceea ce a făcut regimul meu; și mai ales desfid pe acești democrați să fi înțeleș, să fi slujit poporul atât de desbrăcați de interes cât îl slujesc eu și să fi suferit de lipsurile și nenorocirile lui atât cât sufăr eu. Faptele și înfăptuirile mele vorbesc și pentru mine și pentru alții. Pot însă afirma nu ca o făgăduință vană, că dacă Dumnezeu mă va ajuta să duc la bun sfârșit lupta tuturor, voi arăta și generației de azi și posterității, ce se poate face și în această privință, în această țară cu aceleași mijloace, când pui cinste, energie, conștiință, pricepere și înțelegere, în munca pentru binele tuturor. Luând conducerea Statului în condițiile pe care unii încearcă să le uite, nu am făgăduit nimic după cum era obiceiul. Nu am cerut de la nimeni, de sus și până jos, nimic altceva decât înțelegerea și munca. Am cerut desigur și jertfe. Când țara a fost desonorată, lovită și ciuntită cum a fost, ar fi fost o totală desonoare, o renunțare definitivă la drepturi și o trădare odioasă a

fraților subjugăți, dacă jertfele ar fi fost cântărite, discutate, tocmit. Spre cinstea de totdeauna a acestui Neam, Țara, în unanimitatea ei, nu numai că a consimțit să facă aceste jertfe, dar le-a și cerut.

Cine afirmă că am dus poporul în luptă în contra voinței lui, îi aduce o ofensă, care-l scutește de orice apărare, fiindcă l-ar pune deopotrivă cu josnica acuzare. Iar pe plan intern se știe ce am făcut. Nu îmi însușesc grandioasa operă. Ea este a tuturor. Meritul este al altora și nu al meu, fiindcă poporul fără mine ar fi putut înfăptui cu altul poate și mai mult, dar eu, fără înțelegere și munca poporului și a colaboratorilor, nu a-și fi putut face nimic, absolut nimic.

Totuși, acela care-și închipuie că eu cred că guvernarea mea e ideală și că am înfăptuit tot ce era de înfăptuit se înșeală. Știu bine cât mai rămâne de făcut și câte rele dăinuiesc încă. Nu se pot însă îndrepta radical și dintr-odată, rele adânc înrădăcinate și nu se pot stârpi moravuri practice zeci de ani de-a rândul.

Și totuși, deși atâtea sute de mii de brațe au fost sustrate muncii creatoare pentru a fi robite nevoilor războiului, te rog cercetează și vei afla că sub cârmuirea actuală s-au construit și reparat: șosele, căi ferate, poduri, mai mult decât în cînzeci de ani

trecuți, că în cei trei ani din urmă, pământul țării a fost cultivat mai bine și pe întindere mai mare decât oricând, că funcționarea școlilor, a spitalelor, a dispensariilor, a fermelor de tot felul s-a îmbunătățit simțitor, că soldații sunt mai bine îmbrăcați, instruiți, încadrați și înarmați decât oricând, că condițiile de viață, de sănătate și de alimentare ale țărănimii tind a se îndrepta din zi în zi, că în sfârșit nu există domeniu de activitate în care să nu se constate o năzuință spre mai bine. Dar repet încă odată, aș greși dacă nu mi-aș da seama căte mai rămân încă de făcut. Încordarea impusă de război împiedică rezolvarea atâtor probleme ce rămân de rezolvat. Că actuala cârmuire a adus limitări ale libertăților, o recunosc. Unele, ca limitarea dreptului fiecăruia de a călători când și unde vrea, sau limitarea dreptului producătorului a-și vinde produsele muncii, au fost impuse de starea de război, dar eu, care sunt convins că acei care reclamă respectarea libertății absolute sunt cei porniți să abuzeze de ea, declar categoric și socotesc că și în timp de pace limitarea libertății celor răi este absolut indispensabilă bunului mers al lucrurilor. Dat fiind că o mare parte din activitatea oamenilor e determinată de motive egoiste și abia o mică parte de motive altruiste și că din această cauză oamenii pot săvârși, dacă sunt lăsați la libera

lor voință, mai mult rău decât bine, libertatea lor de acțiune trebuie neapărat limitată, când acțiunea lor ar lovi în interesele colectivității. Dacă am lăsa pe fiecare să facă ce vrea, praful s-ar alege de ordinea, de liniștea și de progresul nostru colectiv. Dumneavoastră știți ca și mine, că la baza creațiunii stă ordinea, iar la baza ordinii stă disciplina.

Ordine încerc să pun în toate, fiindcă numai dezordinea în care ne-am abătut timp de 3-4 generații, a produs în țară stările care au culminat cu explozia din Ianuarie 1941. În primul rând, ordinea cere încadrarea intereselor individului în interesele colectivității. Este opera esențială care s-a cerut în toate timpurile, conducătorilor. Când ei au reușit să o facă, nu s-a ridicat nimeni în contra lor, chiar când au fost autoritari. Când nu au reușit, au fost spulberați de la conducere, chiar când au fost democrați sinceri sau prefăcuți. Nu poate fi lăsată spoliatorilor șireți libertatea de a spolia pe cei slabi și naivi. Nu se cuvine să fie lăsată oricărui scriitorăș, evreu ori român, înzestrat cu multă îndrăzneală și cu oarecare dibăcie la mânuirea condeiului, libertatea de a se erija în fabricant de opinie publică și de a face din talentul lui un instrument de șantaj. Nu se cuvine să se lase unui editor fără scrupule, libertatea de a otrăvi sufletele, aruncând pe

piață scrieri care pervertesc sufletul copilului și al muncitorului, ațâță la revoltă, sau satisfac gustul de scandal al mulțimii. În concluzie, fie că conducătorul sau conducătorii sunt autocrați sau democrați, plutocrați sau demagogi, tirani sau blegi, ridicați la putere de forța maselor, uzurpători sau escaladori de putere prin îndrăzneală și forță, prin specularea naivităților, prin abilități sonore, prin interese de clici fățișe sau oculte, ei sunt, mai curând sau mai târziu, spulberați de la conducere cu mijloace pașnice sau violente dacă poporul constată că a fost înșelat în credința și speranța lui.

Spulberați au fost și la noi toți care s-au perindat la conducerea Statului, de la Partidul Poporului până la Partidul Frontului Renașterii, de la nașionali-liberali la nașionali-țărăniști, de la conservatori-democrați la legionari demascați.

Spulberat va fi și regimul actual dacă nu voi putea da Țării ceea ce așteaptă de la mine și de la el. Văd aici întrebarea: care sunt colaboratorii mei cei mai prețioși? Sunt mai întâi toți ostașii țării care nu pregetă să-și jertfească viața pentru apărarea Patriei și în același timp a civilizației împotriva groaznicei primejdii de care Țara este amenințată. Sunt apoi funcționarii și toți oamenii de ispravă care-și îndeplinesc datoria cu zel și cu cinste,

sunt toți aceia care, înăbușindu-și suferințele și nemulțumirile fatal izvorâte din starea de lucruri de astăzi, știu să subordoneze propriile lor interese, intereselor Țării, și sunt în sfârșit toți acei care își dau seama că la baza uriașelor frământări de astăzi e năzuința de a înlocui etalonul aur cu etalonul muncă, năzuința de a face ca în alcătuirea socială viitoare, succesul să nu mai poată fi de partea celor ce știu să se învârtească, ci a celor ce știu să muncească și năzuința de a face ca, criteriul de repartizare a situațiilor să nu mai fie șiretenia și rubedenia, ci măsura în care individul va fi folositor colectivității din care face parte.

Domnul Colonel Zaharia, aghiotantul Mareșalului, a intrat să-i anunțe sosirea unei personalități importante străine, care era așteptată.

Sculându-se, întinzându-mi mâna și conducându-mă spre ușă, Mareșalul mi-a adăugat:

– Bănuiesc că printre numeroșii Dumitale prieteni și cunoscuți, trebuie să se găsească unii îngrijorați, care nu se mărginesc să-și păstreze teama numai pentru ei, ci caută s-o semene și în sufletul altora. Te rog, silește-te să-i liniștești. Orice gândac zboară pe timp frumos. Numai vulturul spintecă furtuna. Țara și Neamul nostru au

stat atâtea veacuri stâncă neclintită în drumul puhoiului năvălirii asiaticilor. În trecut, apărându-ne pe noi, am apărât indirect, fie chiar inconștient, civilizația europeană. De rândul acesta o apărăm în mod conștient, luptând în condiții mult mai grele. Dumnezeu nu ne poate pedepsi pentru această luptă dusă pentru onoarea, libertatea și drepturile noastre, cât și pentru apărarea civilizației. Luptăm pentru a apăra ființa noastră a tuturor. Luptăm pentru frații care au intrat în robie. Luptăm, fiindcă dacă am face altfel, rândul nostru la robie ar veni.

Astfel s-a terminat convorbirea mea cu domnul Mareșal – Conducător, de la care am plecat încântat și îmbărbătat. (Ioan Alexandru Brătescu-Voinești).

Text publicat, anterior, în: Petre Popa, ***Studii culturale. Culegere antumă***, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2003, p. 265-283; Revista de istorie ***Restituiri Pitești, Nr. 1***, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 22-26.



7. ROMÂNIA ȘI CONDUCĂTORUL STATULUI, ION/ IOAN ANTONESCU, ÎN DOCUMENTE ALE PROCESULUI DE LA NÜRNBERG

Vineri, 20 noiembrie 2016, am consemnat șapte decenii de când, la Nürnberg (Germania), a început *Procesul* consacrat judecării principalilor criminali naziști (21), din timpul celui de Al Doilea Război Mondial (1939-1945), acuzați pentru fapte penale *abominabile*, împotriva umanității. Documentele Tribunalului Militar Internațional, for judiciar, constituit, special, după succesul națiunilor aliate pe câmpurile de luptă, fac, uneori, trimiteri la România și Conducătorul Statului, Ion/ Ioan Antonescu (2 iunie 1882-1 iunie 1946), originar din Pitești (Argeș)¹.

Problematika acelor ani se menține până astăzi, pe agenda multor analiști sau instituții continentale, periodic, fiind actualizate interdicțiile venerării, prin gesturi oficiale, *de for public*, a personalităților interferate mișcărilor ultranaționaliste, extremiste, xenofobe, din vremurile invocate.

¹ *** *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I (A-C)*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș, Pitești, 2008, p. 34 (*varianta electronică*)

Suntem, probabil, singurul istoric argeșean care poate spune, raportându-ne la 2015, că, în urmă cu peste 43 de ani (miercuri, 26 aprilie 1972), călătorind, *terestru*, de la Gand/ Gent (Belgia) spre țară, a vizitat Palatul Justiției din Nürnberg, inclusiv *aula* principală, unde s-au desfășurat cele mai importante ședințe, considerate *repere* fundamentale pentru clarificarea acuzațiilor ce *planau* asupra *liderilor* sistemului fascist berlinez. Reveneam, la Nürnberg, apoi, vineri, 2 aprilie 1982, după finalizarea unor activități în Olanda, ulterior, miercuri, 13 iunie 1984, parcurgând trasee convergente Franței.

Dacă, în 1972, cetățenii germani, rugați să ne *ghideze*, stradal, până la edificiul amintit, s-au eschivat *manierst*, cauza, *derobată* de un turist austriac, fiind aceea că, reverberarea *Procesului* nu le trezea sentimente plăcute, ulterior, atitudinea va exprima *cote* mult mai binevoitoare.

Informațiile personale, dobândite prin vizitarea cunoscutei așezări bavareze, se vor regăsi atât didactic, la orele liceale sau prelegerile universitare, dar și pentru elaborarea volumelor de autor: *Istoriografie universală modernă și contemporană* (2005); *Europa. Destin continental* (2007); *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009); *Interviuri nonconformiste de pe patru*

continente (2015), *Discurs istoriografic universal, De la scrierile moralizatoare antice, la exprimarea globalizării contemporane* (2016). Sunt listate, *bibliografic*, în surse specializate, autohtone, ori, selectiv, internaționale².

Așa cum se cunoaște, Marile Puteri, Statele Unite ale Americii, Anglia, Franța, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, principalele învingătoare ale *Axei Berlin - Roma - Tokio*, determinau transformarea Palatului Justiției din Nürnberg într-o instituție *novativă*, unde, timp de aproape un an (20 noiembrie 1945 - 1 octombrie 1946), s-au formulat *vinovății argumentate, apărări pasionale, sentințe executorii*, interpretate, uneori, după șapte decenii, *factologic*.

Tribunalul Militar Internațional a funcționat conform prevederilor *Statutului special*, convenit prin *Acordul* semnat de reprezentanții puterilor, amintite mai sus, la Londra (8 august 1945), stabilindu-se, *procedural*, ca fiecare dintre inițiatori să desemneze câte doi judecători, din care unul principal, și câte un *acuzator principal*, discursurile celor din urmă fiind susținute,

² Dana Stana; Doru Gabriel Stan, *Biobibliografie Petre Popa*, Ediția a II-a, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2015, *passim*

calendaristic, prin consens³. Boxa personalităților, aduse în fața Tribunalului, era rezervată mai multor *lideri politici, responsabili administrativi și strategii militari* nașiști. Lipsea, însă, Adolf Hitler (1889-1945), sinucigaș, luni, 30 aprilie 1945.

Timp de 218 zile, s-au desfășurat 407 ședințe de judecată, în urma *capetelor de acuzare*, 11 inculpați prezenți fiind condamnați la moarte prin spânzurare: Hermann Wilhelm Göring (1893-1946), Joachim von Ribbentrop (1893-1946), Wilhelm Bodewin Johann Gustav Keitel (1882-1946), Ernst Kaltenbrunner (1903-1946), Alfred Rosenberg (1893-1946), Wilhelm Frick (1877-1946), Karl Hermann Frank (1898-1946), Julius Streicher (1885-1946), Ernst Friedrich Christoph/ Fritz Sauckel (1894-1946), Alfred Josef Ferdinand Jodl (1890-1946), Arthur Seyss-Inquart (1892-1946), iar în *contumacie*, Martin Bormann (1900-1945). Se vor executa, totuși, numai zece, Herman Wilhelm Göring otrăvindu-se, cu cianură, în celula închisorii Tribunalului (15 octombrie 1946).

Memoria colectivă nominalizează,

³ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ale acuzatorilor principali*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, București, 1957, p. 7; 99; 175; 249; 265

distinct, atât *judcătorii principali*, ai Marilor Puteri, Francis A. Bidlle (Statele Unite ale Americii), Geoffrey Lawrence (Anglia), Henri Donnedieu (Franța), Iola T. Nikitchenko (Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste), cât și acuzatorii principali din timpul funcționării Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg: Robert Houghwout Jackson (Statele Unite ale Americii); Hartley Shawcross (Anglia); De Menthon (Franța); Roman A. Rudenko (Uniunea Sovietică). Specialiști de certă reputație profesională, experți ai teoriei dreptului, s-au dedicat, fără rezervă, cauzei enunțate, contribuind, efectiv, la conturarea concluziilor pentru care, 21 de acuzați, în urma ședințelor judiciare prelungite, vor primi motivarea pedepselor (30 septembrie 1946). Președintele Tribunalului a fost lordul judecător britanic Geoffrey Lawrence. Născut în 1881, va trăi până la 90 de ani (28 august 1971)⁴.

Seria expunerilor a fost inaugurată de acuzatorul principal american Robert Houghwout Jackson, inițial, judecător la Tribunalul Federal Suprem al Statelor Unite. Considerat unul dintre promotorii înființării Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg, idee susținută, mai ales, după

⁴ Joe Heydecker; Johannes Leeb, *Procesul de la Nürnberg*, Editura Politică, București, 1983, p. 104; 127; 530

20 mai 1945, ca trimis, în Germania, din partea lui Harry S. Truman (1884-1972), președintele Statelor Unite ale Americii (1945-1953), Robert H. Jackson a gestionat organizarea, pe această temă, a reuniunii experților judiciari de la Londra (26 iunie 1945), plasată, temporal, în perioada constituirii Organizației Națiunilor Unite (aprilie - iunie 1945), prin Conferința de la San Francisco (Statele Unite ale Americii).

Deosebite sunt frazele introductive ale acuzatorului principal american, regăsite în *Expunerea* din 21 noiembrie 1956: „*Domnilor judecători! Cinstea de a deschide primul proces din istorie, în care se judecă crime împotriva păcii generale, impune o mare răspundere. Crimele pe care vrem să le judecăm și să le pedepsim au fost atât de vădit premeditate, au fost comise cu atâta rea-credință și au consecințe atât de dezgustătoare, încât civilizația nu poate tolera ignorarea lor, deoarece va pieri, dacă asemenea crime se vor repeta... Tribunalul de față, deși constituie o inovație și o experiență, nu este rezultatul unor raționamente abstracte și nu a fost creat pentru a justifica teorii juridice. Această judecată oglindește năzuința practică a celor patru mari puteri, sprijinite de alte 15 țări, de a folosi dreptul internațional pentru a contracara cea mai mare primejdie a timpurilor noastre -*

*războiul agresiv ...*⁵. Teoria domeniului amintește, printre alte categorii ale conflictelor, și *războiul preventiv*.

În *perorația* sa, Robert H. Jackson face referiri, de câte ori, la România. Bunăoară, acuzatorul principal american eticheta favorabil *gestul* Guvernului de la București, privind semnarea ***Convențiilor pentru definirea agresiunii*** (Londra, 3 iulie 1933), împreună cu alte zece țări (Afghanistan, Cehoslovacia, Estonia, Iugoslavia, Letonia, Lituania, Persia/Iran, Polonia, Turcia, Uniunea Sovietică)⁶. Document este *catalogat* ca fiind „*unul dintre izvoarele dreptului internațional de cea mai mare autoritate*”⁷. Eforturile juristului Robert H. Jackson, depuse pentru o cauză de înaltă *veridicitate*, îi vor diminua, considerabil, potențialul fizic, iar ca urmare „... *peste zece ani (9 octombrie 1954), a decedat la Washington*”⁸.

Cel de-al doilea acuzator principal, în Procesul amintit, Hartley Shawcross (Marea Britanie), a rostit cuvântul său introductiv la

⁵ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 7

⁶ Constantin C. Giurescu (coordonator), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 353

⁷ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 85

⁸ Joe Heydecker; Johannes Leeb, *op. cit.*, p. 530

data de 4 decembrie 1945. Ca sens *retroactiv*, preciza: „*Imperiul Britanic a ieșit de două ori învingător din războaiele care i-au fost impuse în cursul unei singure generații, dar tocmai fiindcă noi înțelegem că singură victoria nu este suficientă, că forța nu înseamnă, neapărat, dreptul, că o pace îndelungată și domnia dreptății internaționale nu pot fi obținute numai printr-o mână forte, tocmai de aceea Imperiul Britanic participă la această judecată... Toate popoarele lumii, așa cum îmi propun să dovedesc, au năzuit să proclame războiul agresiv drept crimă împotriva dreptului internațional, și deși înainte vreme era ceva tradițional să fie pedepsite state, iar nu persoane fizice, va fi logic și drept, din punct de vedere juridic, în cazul când însuși actul purtării războiului a constituit o încălcare a dreptului internațional, să silim pe oamenii personal răspunzători pentru declanșuirea unor asemenea războaie, să răspundă personal pentru faptul că au târât țara lor pe această cale...”⁹.*

Tangentțial, acuzatorul principal britanic, Hartley Shawcross, face anumite referiri la *complicitatea* României, privind ofensiva Germaniei în Peninsula Balcanică. Argumentează atare idee prin următoarele

⁹ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 99; 101

fraze: „La 28 ianuarie 1941, Hitler s-a întâlnit cu Mussolini. La această conferință au asistat acuzații Jodl, Keitel și Ribbentrop, și, din însemnările făcute de Jodl, noi știm ce s-a spus acolo. Știm că Hitler a declarat că unul din scopurile concentrării de trupe germane în România a fost folosirea lor în operația Marița, împotriva Greciei. La 1 martie 1941, trupele germane au intrat în Bulgaria și au înaintat spre frontiera greacă...”¹⁰.

Prezentarea cronologică îi conferă juristului englez posibilitatea să amintească data de 13 aprilie 1939, atunci când Londra se considera obligată, la notificare diplomatică, să acorde Greciei și României sprijin maxim în cazul unei agresiuni și declanșării rezistenței față de această nouă realitate¹¹. Dar, în 1941, Ion/ Ioan Antonescu, care conducea guvernul pro-german, de la București, nu avea motive să solicite asemenea ajutor!

Frecvent, în documentele Procesului de la Nürnberg sunt amintite principalele *codificări* ale proiectelor militare germane. Așa, de exemplu, **Directiva secretă**, din 27 martie 1941, stabilea caracteristicile *operațiunii* împotriva Greciei și a Iugoslaviei, numită *Planul Marița*, eponimie a fluviului navigabil din Peninsula Balcanică, având

¹⁰ Ibidem, p. 165-166

¹¹ Ibidem, p. 166

obârșie în masivul Rila Planina și estuar la Marea Egee, convergent, pe o lungime de 514 km, Bulgariei, Greciei, Turciei.

Renumit a fost *Planul Barbarossa*, definitivat în noiembrie-decembrie 1940, semnat de Hitler, Jodl, Keitel, care *supralicita*, contemporan, faptele celebrilor *pirați algerieni*, frații Arudj (1473-1518) și Chaireddin (1466-1546), ultimul ajuns comandantul flotei Imperiului Otoman, denumire folosită pentru *cifrarea* atacului împotriva Uniunii Sovietice. Totodată, *Planul Barbarossa* glorifica numele împăratului german, Frederic I (1152-1190), devenit și rege al Italiei (1155-1190), unul dintre conducătorii Cruciadei a III-a, inițiată în 1189, decedat prematur (1190).

Pentru teritoriul geografic nominalizat, ar fi devenit plauzibil *Planul Oldenburg*, referitor la subordonarea sistemului economic al Confederației Sovietice, supuse Berlinului, titulatură derivată de la orașul-port din Saxonia Inferioară, centru urban plurivalent, reprezentativ încă din secolul XVII. Alte formulări, vehiculate în cercuri naziste secrete, purtau denumiri precum: *Planul Seelöwe* (pentru Anglia); *Planul Grün/ Verde* (pentru Cehoslovacia, datând din mai 1938); *Planul Margareta* (pentru România); *Planul Alb* (pentru Polonia, definitivat la 23 mai 1939);

Planul Galben (pentru Olanda); *Planul Bleu/Albastru* (pentru zona Mării Caspice)¹².

Revenind la Hartley Shawcross, precizăm faptul că, după finalizarea, cu succes, a îndatoririlor specifice *Tribunalului* din Nürnberg, acuzatorul principal englez a fost *gratulat*, de Casa Regală Britanică, primind titlu nobiliar, calitatea de membru al Camerei Lorzilor și președinția Consiliului Presei¹³.

Oficialul Franței, procurorul De Menthon, a prezentat *expozeul* său la 17 ianuarie 1946. Semnificativă este motivația derulării acestui Proces: „*Conștiința popoarelor, ieri încă înrobite și supuse torturilor morale și fizice, vă cheamă să judecați și să pedepsiți pe câțiva dintre cei care poartă răspunderea principală pentru realizarea celor mai monstruoase forme de guvernământ și de barbarie care au existat vreodată, vă cheamă să rostiți o sentință împotriva ansamblului de grupări și organizații care au constituit cel mai important instrument în săvârșirea crimelor de către persoanele arătate... Primul temei în baza căruia iau cuvântul în fața Înaltei dumneavoastră instanțe îl constituie necesitatea ca popoarelor care au suferit să li se facă dreptate. Împlinirea justiției nu este*

¹² Ibidem, p. 170; 277; 281; 291

¹³ Joe Heydecker; Johannes Leeb, *op. cit.*, p. 530

unica și poate nici principala necesitate, căci noi ne îndreptăm privirile într-o mai mare măsură spre viitor decât spre trecut... Acest Înalt Tribunal, constituit de cele patru state semnatare ale Acordului din 8 august 1945 și care au acționat în interesul tuturor Națiunilor Unite, este investit cu drepturile și calitatea necesare pentru a judeca Germania în numele tuturor popoarelor iubitoare de libertate, în numele Omenirii eliberate”¹⁴.

Pasager, De Menthon face referiri la evenimente care au implicat țara noastră: „Putem oare uita că, chiar după nimicirea statului cehoslovac și izbucnirea conflictului diplomatic germano-polonez, Franța și Marea Britanie au întreprins acțiuni diplomatice în ceea ce privește Grecia, România, Turcia și Polonia?”¹⁵. Asemenea retorică plasa guvernele de la București, anterioare **Tratatului cu Germania**, implicit cu Italia și Japonia, respectiv **Pactul Tripartit** (23 noiembrie 1940), într-o posibilă ipostază contrară presiunilor Berlinului, anulată după renunțarea la garanțiile anglo-franceze din 13 aprilie 1939, denunțate, apoi, oficial (1 iulie 1940). Peste două luni, generalul Ion/ Ioan Antonescu accepta, fără ezitare, președinția Consiliului de Miniștri

¹⁴ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 175, 177, 179

¹⁵ Ibidem, p. 201-202

(4 septembrie 1940), regele Carol II abdicând în favoarea fiului său, Mihai I (6 septembrie 1940). European, România a fost izolată¹⁶!

Interesantă devine, în ceea ce presupunea *optica* principalului acuzator francez, De Menthon, ideea viitoarei construcții continentale: „*Sentința dumneavoastră trebuie să intre în istoria dreptului internațional ca un document hotărâtor pentru pregătirea unei adevărate comunități internaționale, care să excludă recurgerea la război și care să pună, pentru totdeauna, forța în slujba justiției tuturor națiunilor. Această sentință va fi una dintre pietrele unghiulare ale ordinii mondiale spre care năzuiesc popoarele după chinurile îndurate. Setea de triumf a popoarelor martire, spunea De Menthon plenului Tribunalului Miliar Internațional din Nürnberg (17 ianuarie 1946), va fi satisfăcută, suferințele lor nu vor fi date uitării, și aceasta va contribui la îmbunătățirea condițiilor existenței umane*”¹⁷.

La 8 februarie 1946, în cadrul *Procesului*, a prezentat expunerea introductivă Roman A. Rudenko, acuzatorul principal din

¹⁶ Andrei Oțetea (coordonator), *Istoria lumii în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p. 422

¹⁷ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 264

partea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste. Ulterior încheierii acestei misiuni speciale de la Nürnberg, justițiarul moscovit era *propulsat* spre fotoliul procurorului general. Va primi, de patru ori, **Ordinul Lenin**, iar în 1961, devine membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Uniunea Sovietică¹⁸.

Discursul său, așteptat cu interes, din diferite cauze, inclusiv în România, explică, inițial, principiile derulării unui asemenea Proces Militar Internațional: *„Domnilor judecători! Încep rechizitoriul meu introductiv, care încheie primele cuvântări ale acuzatorilor principali în procesul de față, pe deplin conștient de marea importanță istorică a acestuia. Pentru prima oară în istoria Omenirii, justiția întâlnește crime de asemenea proporții și cu consecințe atât de grave. Pentru prima oară au compărut în fața justiției criminali care au pus stăpânire pe un stat întreg și care au făcut din acest stat un instrument pentru săvârșirea crimelor lor monstruoase. În sfârșit, pentru prima oară noi judecăm în persoana unor acuzați nu numai pe ei înșiși, ci, și instituțiile și organizațiile criminale create de ei, teoriile și ideile canibalice răspândite de ei cu scopul de a*

¹⁸ Joe Heydecker; Johannes Leeb, *op. cit.*, p. 530

aduce la îndeplinire crime de mult concepute împotriva păcii și a Omenirii”¹⁹.

Motivând, complementar, înființarea *Tribunalului*, acuzatorul principal sovietic făcea apel la prevederile **Pactului Briand-Kellogg** (Paris, 27 august 1928), care a condamnat războiul ca *instrument* în reglementarea litigiilor internaționale. Amintește, apoi, **Rezoluția Congresului de la București al Asociației Internaționale de Drept Penal** (1929), unde era stipulată posibilitatea stabilirii răspunderii penale a statelor și a persoanelor fizice pentru agresiune.

Referirile privind participarea României la războiul contra Uniunii Sovietice ocupă un loc bine definit în *expozeul* lui Roman A. Rudenko. Amintește, ca preambul, **Planul atacului Germaniei asupra Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste**, cifrat, așadar, **Barbarossa**, stabilit în primăvara anului 1940, discutat în iulie 1940, definitivat în noiembrie-decembrie 1940, semnat de Adolf Hitler, generalul Jodl, feldmareșalul Keitel, acțiunile pregătitoare urmând să fie încheiate până la 15 mai 1941. Directiva **Barbarossa** prevedea, la **Punctul 1**: „Pe flancurile operației noastre putem conta pe participarea activă a României și Finlandei în

¹⁹ *Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ...*, p. 265; 268-269

războiul împotriva Rusiei Sovietice”²⁰. În ceea ce presupunea, direct, contribuția Finlandei, erau luate, ca sigure, planurile de operații intitulate, conform unor precepte naziste deja amintite, după cum urmează: **Vulpea albastră** (atacarea liniei ferate Murmansk); **Renul nordic** (acțiunile antisovietice din regiunea Kirkenäs - Pestamo); **Vulpea argintie** (aplicabil în regiunea Rovaniemi).

Paragrafe distincte din rechizitoriul susținut, la Nürnberg, de acuzatorul principal sovietic, Roman A. Rudenko, vizează persoana Conducătorului Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu: „În declarațiile scrise cu mână proprie în fața organelor anchetatoare ale Uniunii Sovietice, declarații care vor fi prezentate tribunalului, mareșalul Ion Antonescu relatează întâlnirile avute cu Hitler în noiembrie 1940, în ianuarie 1941 și mai 1941 și la care s-au discutat probleme în legătură cu pregătirea războiului împotriva Uniunii Sovietice”²¹.

Explicitarea acestui subiect aduce în prim-plan, succesiv, câteva detalii privind dialogul dintre Adolf Hitler și Ion/ Ioan Antonescu: „La prima convorbire a lui Antonescu cu Hitler, arată acuzatorul Roman A. Rudenko, la care au participat Ribbentrop și

²⁰ Ibidem, p. 286; 287

²¹ Ibidem, p. 288

*Schmidt, interpretul personal al lui Hitler, s-au discutat probleme legate direct de agresiunea pregătită de Germania împotriva URSS și de participarea României la această agresiune. La întrebarea organelor anchetatoare sovietice dacă această primă convorbire dintre Antonescu și Hitler poate fi considerată ca începutul înțelegerii cu germanii în ceea ce privește pregătirea războiului împotriva Uniunii Sovietice, Antonescu a răspuns afirmativ*²². Informațiile surprind, așadar, fragmentar, reuniunea de la Berlin, din 23 noiembrie 1940, amintită în paragrafe precedente.

Din timpul următoarei întâlniri (ianuarie 1941), la care au asistat Wilhelm Keitel (1882-1946), Ioachim von Ribbentrop (1893-1946) și Alfred Jodl (1890-1946), *Tribunalul* a reținut inclusiv *decizia*, acceptată la București, privind traversarea țării noastre de regimentele naziste, concentrate în Ungaria, spre frontul italian, contra Greciei. Contextul permitea citarea cuvintelor lui Ion/ Ioan Antonescu: „*Mi-am exprimat temerea că trecerea trupelor germane prin România ar putea servi drept motiv pentru operații militare din partea Uniunii Sovietice și atunci România s-ar afla într-o situație grea,*

²² Ibidem

deoarece armata română nu era mobilizată. La aceasta, Hitler a declarat că va da ordin să fie lăsată în România o parte din trupele germane destinate să participe la operațiile împotriva Greciei”²³.

În legătură cu cea de a treia întâlnire, desfășurată la München, documentele Tribunalului Militar Internațional reproduc, predilect, cele relatate de Ion/ Ioan Antonescu în timpul anchetei realizate, anterior, sub autoritatea Moscovei: *„La această întâlnire, fiind prezent și Ribbentrop, ne-am înțeles definitiv să atacăm împreună Uniunea Sovietică. Hitler mi-a comunicat că a hotărât să dezlănțuie un atac militar împotriva Uniunii Sovietice. După ce vom fi pregătit acest atac, spunea Hitler, va trebui să-l efectuăm prin surprindere de-a lungul întregii frontiere a Uniunii Sovietice de la Marea Neagră până la Marea Baltică... Pornind de la planurile sale militare, Hitler mi-a propus să pun la dispoziție teritoriul României pentru concentrarea trupelor germane și, paralel cu aceasta, să iau parte directă la înfăptuirea atacului militar împotriva Uniunii Sovietice!”²⁴.*

Acuzatorul principal, Roman A. Rudenko, spunea *răspicat*, în discursul său din

²³ Ibidem, p. 288-289

²⁴ Ibidem, p. 289

8 februarie 1946: „*Aderând la complot alături de Germania și pregătindu-se să atace Uniunea Sovietică, România, la rândul ei, urmărea de asemenea scopuri agresive*”²⁵. Stenogramele și benzile magnetice ale procesului intermediază motivația Conducătorului Statului nostru, Ion/ Ioan Antonescu, referitoare la momentul adus în discuție: „*Hitler a subliniat că România nu trebuie să stea în afara acestui război, deoarece pentru a recăpăta Basarabia și Bucovina de Nord, ea nu are altă cale decât aceea de a lupta alături de Germania. Cu acest prilej, el a spus că, pentru ajutorul nostru în acest război, România va putea ocupa și administra și alte teritorii sovietice până la Nipru... Întorcându-mă de la München la București, am început să fac pregătiri intense în vederea războiului*”²⁶.

Ideea a fost reluată, în cadrul procesului, inclusiv de feldmareșalul german Friedrich von Paulus (1890-1957), fostul comandant al Armatei 6, care a capitulat în Bătălia Stalingradului (ianuarie 1943), citat ca martor (11 februarie 1946): „*De asemenea, era inclusă, de la bun început în calcul, folosirea teritoriului românesc pentru înaintarea aripii*

²⁵ Ibidem

²⁶ Ibidem, p. 290

de sud a armatei germane”²⁷.

Preliminariile, de factură politică și militară, deveneau concrete prin cuvintele adresate națiunii sale de fűhrerul Adolf Hitler (22 iunie 1941, Ora 3,20): „*Am hotărât să pun încă o dată în mâinile soldașilor noștri destinele poporului german, ale Reichului și ale Europei*”²⁸. Tot atunci (Ora 4,00), generalul Ion/ Ioan Antonescu rostea celebra comandă: „*Ostași! Vă ordon: Treceți Prutul! Zdrobiți vrăjmașul din Răsărit și Miazănoapte!*”²⁹.

Dar, peste mai puțin de patru ani (9 mai 1945), Germania invadatoare s-a prăbușit! La Nürnberg, Tribunalul Militar Internațional va aplica *sentințele executorii*, datate, 16 octombrie 1946. Continental, se intra într-o nouă perioadă istorică!

Text publicat, anterior, în: Revista de istorie *Restituiri Pitești, Nr. 4*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2015, p. 10-14.



²⁷ Ibidem, p. 303

²⁸ Ibidem, p. 171

²⁹ Josif Constantin Drăgan (coordonator), *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire*, Fundația Europeană Drăgan, Veneția, Italia, Combinatul Poligrafic, București, 1991, p. 260-261

8. MAREȘALUL ION/ IOAN ANTONESCU ÎN VOLUMELE NOASTRE DE AUTOR

În urmă cu peste șapte decenii, sâmbătă, 1 iunie 1946, Conducătorul Statului Român, din perioada 4 septembrie 1940 – 23 august 1944, Ion/ Ioan Antonescu, a fost executat, la Penitenciarul Jilava (Ilfov), împreună cu Mihail A. Antonescu, Constantin Vasiliu, Gheorghe Alexianu, considerați *criminali de război*. Se aplica, deci, sentința pronunțată de Tribunalul Poporului, în urma *Procesului Marii Trădări Naționale* (7 – 18 mai 1946), desfășurat public¹. Recursul era respins de șeful Guvernului, instaurat anterior (6 martie 1945), Petru Groza (1884 – 1958)².

După cum este cunoscut, Ion/ Ioan Antonescu s-a născut, la 2 iunie 1882, în Pitești, localitate evocată, constant, de viitorul general (1931), apoi mareșal (1941). Elaborările noastre istorice, referitoare la

¹ Constantin C. Giurescu (coordonator), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 392

² Mihai Manea, Bogdan Teodorescu, *Istoria românilor de la 1821 până în 1989*, Editura Didactică și Pedagogică, RA, București, 1996, p. 367 (*facsimil*)

dinamica acestui areal, unde ne-am stabilit definitiv (1961), includ, contextual, datele enunțate mai sus, dar și numeroase analize, evitând, pe cât posibil, conotațiile *partizane*. Ca dovadă, majoritatea volumelor, scrise de cel care vă relatează, ori conlucrând cu alți intelectuali, din generații diferite, conferă informații *graduale* asupra vieții și demersurilor înaltului demnitar, Ion/ Ioan Antonescu, originar din reședința Argeșului.

Bunăoară, în cronica *Pitești 600. Memento* (1983), colaboratori Constantin Cârstoiu, Spiridon Cristocea, Ion Ilie (1937 – 2005), Colecția *Museum*, Tipografia Argeș, director, Constantin Siman, scriere care a inaugurat, editorial, *portofoliul* consacrat sărbătoririi celor șase secole de la atestarea documentară medievală certă a Urbei (1388 – 1988), precizăm: „*S-a născut, la Pitești, Ion Antonescu (1882 – 1946), mareșal, Conducător al statului român, dictator militar, președinte al Consiliului de Miniștri între anii 1940 și 1944*”³. Atunci, în 1983, istoriografia locală postbelică a consemnat, pentru prima oară, asemenea detalii.

La 5 decembrie 1986, apărea, sub egida Muzeului Județean Argeș, director general,

³ Petre Popa (în colaborare), *Pitești 600. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism*, Tipografia Argeș, Pitești, 1983, p. 54

Radu Stancu (1936 – 2008), cartea *Pitești. Pagini de istorie*, semnatari, Petre Popa, Paul Dicu (1926 – 2008), Silvestru Voinescu (1935 – 2005), redactor, Grigore Constantinescu, Tipografia Argeș. *Capitolul IX*, intitulat *Evoluția orașului Pitești în perioada interbelică*, referindu-se la viața publică, printre altele, developează aprecierea: „*Tot în acești ani, își conturează cariera militară și convingerile politice generalul Ion Antonescu, născut în Pitești la 2 iunie 1882 (m. 1 iunie 1946), comandant al diviziei din localitate, devenit mareșal, conducător al statului și președinte al Consiliului de Miniștri în perioada 4 septembrie 1940 – 23 august 1944, instaurând un regim dictatorial*”⁴. Evaluările s-au inspirat după un *tom* editat, în 1983, la București⁵.

Pentru bibliografia specializată, importanță prezintă *Istoria municipiului Pitești*, autori, Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, redactor, Niculina Florea, operă acceptată, ca premieră tematică (1988), de Editura Academiei Române. Referitor la subiectul personalizat, există mai multe aprecieri. Astfel, răsfoind *Capitolul III*,

⁴ Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, *Pitești. Pagini de istorie*, Tipografia Argeș, Pitești, 1986, p. 214

⁵ Constantin Căzănișteanu, Vladimir Zodian, Adrian Pandrea, *Comandanți militari. Dicționar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 31

purtând genericul ***Orașul Pitești în perioada modernă***, vom descifra sensul paragrafelor privind ***Adeziunea unanimă a piteștenilor la Marea Unire din 1918***, unde, convergent, se precizează: „*De asemenea, în crâncenele bătălii purtate pe frontul din Moldova, împreună cu alți ofițeri, fii ai Piteștilor sau ai județului Argeș, s-a evidențiat, prin inițiativele strategice și tactice, locotenent – colonelul Ion Antonescu (1882 - 1946), născut în Pitești, având funcția de șef al Biroului Operații al Marelui Cartier General, care va conduce, în anii următori, Divizia a III-a Infanterie, cu sediul în Pitești*”⁶.

Apoi, ***Capitolul V***, denumit ***Istoria contemporană a Piteștilor***, extinde relatarea: „*În perioada interbelică, viața politică locală a fost influențată, într-o oarecare măsură, și de activitatea generalului Ion Antonescu, originar din Pitești, comandant, între 1933 – 1937, al Diviziei a III-a Infanterie, cu sediul în capitala Argeșului. Deși a avut o atitudine oscilantă față de partidele politice burgheze, de regimul carlist, precum și într-o serie de probleme ale politicii externe a României, totuși, în acești ani, și-a conturat convingerile politice, iar prestigiul carierei sale militare a*

⁶ Petre Popa; Paul Dicu; Silvestru Voinescu, ***Istoria municipiului Pitești***, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1988, p. 184-185

crescut. Devenit, ulterior, Conducător al statului român, președinte al Consiliului de Miniștri, iar la 21 august 1941 mareșal, Ion Antonescu a instaurat, între septembrie 1940 – august 1944, un regim dictatorial, bizuindu-se pe aparatul represiv. De-a lungul anilor, a venit de mai multe ori în Pitești, unde a purtat discuții cu oficialitățile județului sau cu conducători ai unor organizații politice locale, în calitate de șef al Marelui Stat Major și de ministru al Apărării Naționale”⁷.

Reticența unor localnici, față de participarea României, împreună cu Germania nazistă, la Războiul Sfânt (1941 – 1944), contra Uniunii Sovietice, *decizie parafată de piteșteanul Ion/ Ioan Antonescu, era comentată astfel: „S-au căutat căi și metode adecvate pentru a lovi în mașina de război a fascismului german, discutându-se, totodată, posibilitatea formării unor grupuri de partizani în munții din Argeș și Muscel. Prin aceste acțiuni, se urmărea contracararea intenției strategice a lui Ion Antonescu de a transforma râul Argeș într-un eventual val succesiv de rezistență în cadrul războiului hitlerist”⁸.*

⁷ Ibidem, p. 227

⁸ *Din lupta antifascistă pentru independența și suveranitatea României*, Editura Militară, București, 1971, p. 157

Nominalizarea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu, în *Istoria municipiului Pitești* (1988), a suscitat diverse comentarii. Bunăoară, universitarul Gabriel Țepelea (1916 – 2012) amintește recenzia sa, privind conținutul volumului, propusă, atunci, revistei *România literară* (București), care a evitat, *manierist*, publicarea textului respectiv. Explicația devenea simplă: „*Să fie în cauză citarea lui Ion Antonescu printre fiii de seamă ai orașului ?*”⁹.

După 1990, documentarea noastră, privind rolul lui Ion/ Ioan Antonescu în istoria locală și națională, s-a diversificat. Motivația suprapune complexitatea prestațiilor didactice, la Colegiul *Alexandru Odobescu*, respectiv Universitatea din Pitești, dar și libertatea de exprimare. Asemenea context ne-a determinat să investigăm fonduri arhivistice, ori elaborări *pluraliste*, valoroase istoriografic, precum: *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire*, coordonator, Josif Constantin Drăgan (1991); *România cu și fără Antonescu*, autor, Gheorghe Buzatu (1991); *Al treilea om al Axei. Memorial Antonescu*, de Gheorghe Barbul (1992); *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu militar și diplomat. 1914 – 1940*, inițiatorul acestei colecții,

⁹ Gabriel Țepelea, *Însemnări de taină*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997, p. 342

Valeriu-Florin Dobrinescu (1994); *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova*, cercetător, Teodor Mavrodin (1998)¹⁰.

Folosind atare *platformă* editorială, în 1994, publicam lucrarea *Liceul Alexandru Odobescu Pitești. 1919 -1994*, unde amintim implicarea Conducătorului Statului și a soției sale, Maria Antonescu, pentru organizarea Spitalului de Zonă Interioară Nr. 116 *Crucea Roșie* (450 de paturi), folosindu-se, majoritar, spațiile Școlii Normale de Învățătoare, din localitate (350 de paturi), medici, Gheorghe Pristăvescu, Gheorghe Nelepcu. Se respecta, astfel, *Ordinul Nr. 104413*, din 1941, emis de Marele Cartier General, Eșalonul II, Secția I, purtând *pecetea* Guvernului Ion/ Ioan Antonescu. Unitatea sanitară evocată a funcționat în etapa 31 iulie – 11 decembrie 1941, fiind transferată, apoi, spre Moldova, mai aproape de liniile eșaloanelor *Frontului Estic* (1941 – 1944)¹¹.

Lista cărților de autor continuă cu *Studii culturale. Culegere antumă* (2003), în

¹⁰ Petre Popa, *Permanențe istoriografice românești*, Editura Didactică și Pedagogică, RA, București, 2000, p. 217; 220

¹¹ Arhivele Ministerului Apărării Naționale. Dosar Spitalul Nr. 116 *Crucea Roșie* Pitești; Petre Popa, *Liceul Alexandru Odobescu Pitești...*, Imprimeria SC *Leu Grup* SRL, Pitești, 1994, p. 14- 15

care se vorbește despre tânărul maior (grad acordat la 1 noiembrie 1916), pe timpul participării României la Primul Război Mondial (1916 – 1918): „*Totodată, campaniile militare din 1916 – 1918 au adus în prim-plan mai mulți ofițeri din reședința Argeșului sau din împrejurimi..., precum Ion Antonescu (1882 – 1946), născut la Pitești, având, în 1917, funcția de șef al Biroului Operații al Marelui Cartier General*”¹².

Coordonate interesante degajă, tot prin acest volum, paginile grupate secular: ***Sensuri ale civilizației, Pitești 1388 – 1993***. Extragem: „*Perioada interbelică a propulsat în viața politică și culturală mai multe personalități originare din Pitești. Dintre acestea se detașează generalul Ion Antonescu (1882 – 1946), devenit mareșal la 21 august 1941, șef al statului român în perioada 6 septembrie 1940 – 23 august 1944*”¹³.

Motivând ofensiva spre Răsărit, consemnăm: „*Participarea unităților militare din Pitești la cel de Al Doilea Război Mondial, pe Frontul de Est, începând cu 22 iunie 1941, s-a făcut pe baza acordurilor germano-române semnate la München și la Berchtesgaden (11 – 12 iunie 1941). Guvernul*

¹² Petre Popa, *Studii culturale. Culegere antumă*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2003, p. 250- 251

¹³ Ibidem, p. 257

*condus de Ion Antonescu s-a obligat să participe efectiv la războiul declanșat de naziști, având ca scop imediat readucerea la teritoriul național a Basarabiei și a Bucovinei de Nord, răpite României prin nota ultimativă sovietică din 26 iunie 1940, emisă pe baza **Tratatului Ribbentrop-Molotov**, din 23 august 1939”¹⁴. Presentând prima etapă postbelică, respectiv anii 1945 -1946, analiza amintită precizează calendaristic: „Între timp, la București a avut loc (7 – 18 mai 1946) procesul intentat mareșalului Ion Antonescu, fiu al orașului Pitești, considerat criminal de război, condamnat la moarte și executat la 1 iunie 1946”¹⁵.*

Volumul imediat următor, *Studii politice. Culegere antumă* (2004), relevă, prin analiza *Considerații privind totalitarismul și democrația în diverse state ale lumii*, pentru România, succesiunea: „La 6 septembrie 1940, regele Carol II a abdicat în favoarea fiului său, Mihai, dar adevărata putere a preluat-o generalul Ion Antonescu (născut la Pitești în 1882), devenit prim – ministru al Guvernului (avea, atunci, 58 de ani, iar la execuție, 64 de ani). Noua formă de guvernare s-a instaurat la 5 septembrie 1940. Prin măsuri drastice, Ion Antonescu a îndepărtat Garda de Fier de la

¹⁴ Ibidem, p. 258

¹⁵ Ibidem, p. 262; 365

conducerea statului, lichidând rebeliunea legionară din 21-23 ianuarie 1941. Apoi, a intrat, la 22 iunie 1941, în războiul antisovietic, având ca scop fundamental reîntregirea pământului românesc, ceea ce se va înfăptui numai parțial”¹⁶.

Spațiu distinct acordăm, datorită subcapitolului ***Ion Mihalache, lider al Partidului Național-Țărănesc în anii interbelici***, din volumul ***Studii politice***, amintit mai sus, relațiilor lui Ion/ Ioan Antonescu, pe timpul guvernării sale, cu principalele formațiuni politice. Atunci când România desfășura *Războiul Sfânt*, contra Uniunii Sovietice (1941 – 1944), pentru reîntregire, interesantă este poziția exprimată de învățătorul muscelean, Ion Mihalache (1882 – 1945).

Născut, așadar, în același an cu Ion/ Ioan Antonescu, liderul Partidului Național-Țărănesc, Ion Mihalache, a participat, ca voluntar infanterist, la *ofensiva preliminară spre Est*, purtând gradul de căpitan. Documentar, cităm: „*În această calitate s-a întâlnit, de mai multe ori, în arealul dintre Prut și Nistru, cu Conducătorul Statului, Ion Antonescu (1882 – 1946). Datorită insucceselor militare ale Germaniei și României în adâncimea Frontului de Răsărit,*

¹⁶ Petre Popa, ***Studii politice. Culegere antumă***, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 70

Ion Mihalache s-a pronunțat, începând cu vara anului 1943, pentru părăsirea Axei, fără să avanseze însă un plan concret Națiunilor Unite, care acționau în Europa Centrală și de Vest... În seara zilei de 22 august 1944, au avut o ultimă convorbire oficială... La 23 august 1944, Ion Mihalache devenea, moral, coautor la demiterea și arestarea mareșalului... ”¹⁷.

Culegerea antumă de autor, **Studii politice**, reproduce, totodată, istoriografic, pentru prima oară, interviul acordat de Conducătorul Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu, academicianului Ioan Alexandru Brătescu-Voinești (Dâmbovița), difuzat, *exclusivist*, prin Almanahul **Cuvântul Mareșalului către săteni**¹⁸. Textul convorbirii, purtate la București, completează și actualul nostru demers editorial.

Selectăm, din acest interviu, informația potrivit căreia, pe timpul convocărilor *plebiscitare* (2-5 martie 1941; 9-15 noiembrie 1941), **Programul** Guvernului, condus de Ion/ Ioan Antonescu, era aprobat, covârșitor, prin opțiunile românilor, procentul aferent orașului Pitești depășind raportările celorlalte așezări urbane din țară, apropiate, demografic,

¹⁷ Ibidem, p. 244 – 245

¹⁸ Almanahul **Cuvântul mareșalului către săteni**, București, 1943, p. 41 – 48

reședinței Argeșului. Gesturi asemănătoare se exprimaseră și în etapa 9 iulie – 4 septembrie 1940, când, datorită unor acuzații colaterale, Ion/ Ioan Antonescu a suportat detenția de la Mănăstirea Bistrița (Vâlcea), zile despre care, peste aproximativ un an, mareșalul a declarat: „*Evenimentele s-au precipitat și fără vreo acțiune publică din partea mea, am fost solicitat să vii la cârma țării, fiind impus de cerința unanimă a poporului. Dușmanul meu a trebuit să se închine! Din închisoare, m-a adus la conducere! Era primul act plebiscitar prin care țara își impunea voința în septembrie 1940*”¹⁹.

Lista scrierilor personale cuprinde inclusiv *Monografia Universității din Pitești* (2004), noutate absolută pentru sistemul învățământului superior argeșan. Partea introductivă, *Comunitatea urbană Pitești*, relevă, tangențial, ascensiunea unor personalități locale pe treptele supreme ale responsabilităților centrale. Asemenea *ecuație* ne promite să enunțăm câteva idei privind implicarea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (Pitești, 2 iunie 1882 – Jilava, Ilfov, 1 iunie 1946) în evenimente cruciale pentru România (1940-1944). *Parafrazarea* este susținută printr-un medalion, reproducând chipul

¹⁹ Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 1, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 22; 25

comandantului militar, Ion/ Ioan Antonescu, alăturat portretelor oamenilor politici Ion I.C. Brătianu (1864 – 1927) și Armand Călinescu (1893 – 1939), interferați, de asemenea, orașului Pitești²⁰. Reevaluăm faptul că, în etapa 31 iulie – 11 decembrie 1941, clădirea principală, din actualul Campus Universitar *Gheorghe Doja*, a fost „*Spitalul de Zonă Interioară Nr. 116 Crucea Roșie, în mijlocul răniților aflându-se, uneori, Maria/Rica Antonescu, soția generalului, pe atunci, Ion Antonescu*”²¹. Notificarea, amintită deja, este *insertată*, în 2004, cu o fotografie din 1941.

Creionări asupra vieții și preocupărilor mareșalului Ion/ Ioan Antonescu *decupăm*, apoi, din noul volum al seriei ***Pitești. Memento*** (2008), redactor-responsabil, Mihaela Fulgeanu Matei (jurnalistă), colaboratori, Constantin Augustus Bărbulescu, Marius Cârjan, Narcis Ionuț Gherghina (1979 – 2008), Marius Păduraru, absolvenți ai Facultății de Istorie, Filosofie, Jurnalism Pitești, decan fondator (2002 – 2004), inițiatorul acestor scrieri. Exemplificăm, conclusiv și cronologic, prin enunțul: „*1882, iunie, 2. S-a născut, la Pitești, generalul Ioan Antonescu, comandant*

²⁰ Petre Popa, *Monografia Universității din Pitești*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 37 – 38

²¹ Ibidem, p. 67; 78

al Diviziei 3 Infanterie, din localitate (1933 – 1937), Conducător al Statului, președinte al Consiliului de Miniștri (6 septembrie 1940 – 23 august 1944), aliat al Axei, coordonator, Grupul eponim de luptă, constituit din Armatele 3 și 4 Române, împreună cu Armata 11 Germană (22 iunie – 17 iulie 1941), angajate în Războiul Antisovietic. Judecat și condamnat la moarte, executat la 1 iunie 1946”²².

În *Pitești 620. Memento* (2008), preocupările sale completează și cronica anilor: 1923; 1924; 1933; 1937; 1941; 1944²³. Astfel, la 22 august 1941, prin **Înaltul Decret Regal**, din 21 august 1941, generalul de corp de armată, Ion/ Ioan Antonescu, titlu obținut la 16 septembrie 1940, devenea al treilea mareșal al României. Calitatea se acordase, până atunci, strategilor Alexandru Averescu (1859 – 1938) și Constantin Prezan (1861 – 1943), pentru fapte excepționale din vremea participării României la Primul Război Mondial (1916 -1918). După 2009, săptămânalul *Jurnal de Argeș*, redactor-șef, Gabriel Grigore, manager, Cristian Vasile, secretar de redacție, Denis Grigorescu,

²² Petre Popa (în colaborare), *Pitești 620. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism*, Ediția a II-a, Editura Paralela 45 Pitești, 2008, p. 87

²³ Ibidem, p. 127; 139; 143; 154

valorifică paragrafe din acest volum, selecțiunile regăsindu-se în ***Caleidoscop***, rubrică *gestionată* de Marius Ionel, oferta noastră fiind, aşadar, voluntară.

Zilele dedicate reşedinţei Argeşului (2008) au favorizat, sub egida Bibliotecii Judeţene *Dinicu Golescu*, manager, Octavian Mihail Sachelarie, tipografierea eseurilor istorice ***Piteşti. Tradiţie şi contemporaneitate***, autori, Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu. Sunt grupate, astfel, textele serialului cu acelaşi titlu, apărute în revista ***Argeş*** (mai 1986 – mai 1988), redactor - şef, Sergiu Nicolăescu. Uneori, este reamintit şi Ion/ Ioan Antonescu: fiu al oraşului, ofiţer superior, general, Conducătorul Statului, mareşal, acuzat pentru fapte de război, condamnat la moarte, executat. Domină aserţiunea: „*Guvernul condus de Ion Antonescu era obligat să participe, efectiv, la războiul declanşat de nazişti, având ca scop imediat readucerea, la teritoriul naţional, a Basarabiei şi a Nordului Bucovinei, răpite României prin Nota ultimativă sovietică, 26 iunie 1940, emisă pe baza Tratatului Ribbentrop – Molotov, Moscova, 23 august 1939. De reţinut faptul că, în urma acestei samavolnicii, mulţi români, originari mai ales din Basarabia, şi-au găsit adăpost şi un loc de muncă onorabil la Piteşti, unde se mai aflau,*

de altfel, români veniți din zonele Transilvaniei, anexate de Ungaria, precum și unii refugiați polonezi”²⁴. Informații plauzibile sugerează, totodată, *conexiunea* dintre realitatea autohtonă și specificitatea proprie Argeșului, cu deosebire pe timpul confruntărilor militare din Est²⁵.

Primirea oficială a României în *Clubul select continental* (1 ianuarie 2007), ne-a stimulat preocupările editoriale, publicând, printre altele, volumul de referință *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009). Paginația, consacrată prezentării României, se oprește, succesiv, la perioade *cardinale* pentru țara noastră, așa cum este următoarea concluzie: „*Evoluția interbelică a României (1918 – 1939) a favorizat creșterea potențialului financiar, industrial, comercial, agricol, spiritual, nivelul maximal, pentru etapa amintită, fiind înregistrat în 1938. Viața politică era, însă, contradictorie, ceea ce a permis ascensiunea mișcării legionare, atașată Germaniei fasciste, iar în 1940, după abdicarea regelui Carol II, era adus la guvernare cabinetul generalului Ion/ Ioan*

²⁴ Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu, *Pitești. Tradiție și contemporaneitate. Eseuri istorice*, SC Tiparg SA, Geamăna, 2008, p. 190

²⁵ Ibidem, p. 103; 184; 189; 194

Antonescu (1882 – 1946)”²⁶. Recent, cartea noastră, referitoare la *Statele Uniunii Europene* (2009), a fost *reperată* și în Biblioteca Națională din Luxemburg²⁷.

Complementar, opinii privind personalitatea contradictorie a mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (1882 – 1946), *descifrăm* și din alte titluri, scrise sau coordonate de același autor: *Argeș. Cartea eroilor* (1984); *Tradiția și actualitatea în istoriografia românească* (2000); *Istoria administrației în România* (2000, 2001, 2002); *Permanențe istoriografice românești* (2000, 2002); *Istoriografie universală modernă și contemporană* (2005); *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I* (2008), *II* (2010), *III* (2012), *IV* (2014); *Memorialul de război Mateiaș, Valea Mare - Pravăț, Câmpulung, Argeș* (2009); *Discurs istoriografic universal* (2016), listate bibliografic²⁸.

Împlinirea celor șapte decenii de la moartea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (1 iunie 2016), fiu al orașului Pitești, ne-a

²⁶ Petre Popa, *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009, p. 168 – 169

²⁷ Bibliothèque nat. Luxembourg. Magasins Cote: B 109061/ bibnet@bnl.etat.lu

²⁸ Dana Stana, Doru Gabriel Stan, *Profesorul universitar dr. Petre Popa. Biobibliografie*, Editura Trefla, Pitești, 2005, p. 30 – 34; Ediția a II-a, Editura Tip Naste, Pitești, 2015, p. 33 – 38

determinat să abordăm câteva *trasee* mai puțin cercetate până acum. Rezultatele investigațiilor sunt publicate, în ordine *aleatorie*, grație Muzeului Județean Argeș și Centrului Cultural Pitești, având următoarele titluri: *Câteva considerații privind Împrumutul Reîntregirii din 1941 și Împrumutul Apărării Naționale din 1944 lansate de Guvernul Ion/ Ioan Antonescu*²⁹; *Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu în dialog cu scriitorul Ioan Alexandru Brătescu-Voinești*³⁰; *România și Conducătorul Statului, Ion/ Ioan Antonescu în documente ale Procesului de la Nürnberg*³¹. Sunt reproduse și în actualul volum tematic. Ultimul studiu modifică, substanțial, *comentariul* din volumul *Antonescu* (1991), coordonator, Josif Constantin Drăgan, amintit mai sus, unde se face următoarea constatare: „*Faptul că numele lui nu apăruse în procesul de la Nürnberg m-a făcut să cred că murise, când, deodată, la jumătatea lunii mai 1946, ziarele publică cu titluri mari: Dublul concert*

²⁹ *Anuarul Argeșis*, Seria *Istorie*, Tom XXI, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2012, p. 255 – 259; Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 2, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-12

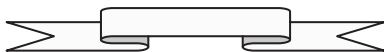
³⁰ Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 1, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 22-26

³¹ Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 4, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2015, p. 10-14

Enescu – Menuhin și, la București, Procesul Antonescu”³². În realitate, la Nürnberg, lucrurile stăteau altfel, idee care a generat *eseul* amintit!

Preocupările noastre, orientate, prevalent, spre ilustrarea legăturilor ofițerului superior de carieră, Ion/ Ioan Antonescu, al treilea mareșal al României, cu locurile natale, sperăm să fie continuate prin strădaniile istoricilor argeșeni din noile generații! Vor avea la dispoziție atât detaliile consemnate mai sus, dar și *fondurile speciale* existente în principalele biblioteci publice argeșene, ori ale Capitalei, exponate muzeale, cu valoare semnificativă, arhive *desecretizate* continental, *piese* unicat din *portofoliul* unor familii tradiționale autohtone. Prin urmare, cercetările viitoare pot *degaja* noi concluzii, privind acest subiect.

Text publicat, anterior, în Revista de istorie *Restituiri Pitești, Nr. 1*, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2017, p. 10-14.



³² Josif Constantin Drăgan, *op. cit.*, p. 498

9. ION/ IOAN ANTONESCU ÎN ENCICLOPEDIA ARGEȘULUI ȘI MUSCELULUI

Joi, 5 octombrie 2006, în sala de conferințe a Bibliotecii Județene *Dinicu Golescu* Argeș, se lansa, public, proiectul *Enciclopediei Argeșului și Muscelului*. Ideea, datând din 2003, este o inițiativă a celui care vă relatează, fiind împărtășită, la timpul potrivit, colaboratorilor noștri statornici pentru scrierea cărților despre Pitești, respectiv juristul Silvestru D. Voinescu (1935-2005), director emblematic al instituției amintite mai sus (1964-2004), și profesorul Paul Dicu (1926-2008), secretar consecvent al Societății de Științe Istorice din România, Filiala Pitești (1961-1978).

Asemănător dicționarilor franceze *Larousse*, lucrarea citată cuprinde: *persoane* remarcate de-a lungul timpului în arealul Argeș-Muscel; familii renumite; localități; repere economice; instituții sau alte *foruri* publice; organizații și asociații importante; așezăminte laice ori religioase; monumente; locuri istorice; edificii reprezentative; hidronime; oronime; rezervații naturale;

mijloace *media*; diverse exprimări comunitare; *glosar* selectiv; anexe.

După ani de căutări și clarificări, s-au prezentat, succesiv (2008, 2010, 2012, 2014), într-o primă formă, electronic: ***Volumul I (A-C)***, postat pe *site*-ul Bibliotecii Județene Argeș; ***Volumul II (D-K)***, aflat pe adresa Bibliotecii Universității din Pitești; ***Volumul III (L-R)***, identificat, *virtual*, la Muzeul Județean Argeș; ***Volumul IV (S-Z+anexe)***, regăsit în portofoliul Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești.

Colegiul redacțional, coordonat de semnatarul acestor pagini, are: patru redactori responsabili, cunoscuții oameni de cultură, doctori în științe Octavian Mihail Sachelarie, Ileana Bălan, Spiridon Cristoceă, Filofteia Pally; 75 de redactori specializați, care elaborează și semnează *miniportretele* sau consemnările tematice, folosind simboluri proprii; secretariat general; patru tehnoredactori (Mihaela Voinicu, Mihaela Deaconu, Liviu Gabriel Dumitru, Aurelian Nicolae Zamfir); numeroși documentariști, operatori, consilieri editoriali de literă, alți colaboratori. Consultanța științifică se asigură de profesorul universitar emerit, inginer dr. Nicolae Leonăchescu și cercetătorul principal gradul I, *Matematică-Informatică*, dr. Gheorghe Păun, membru al Academiei

Române, originari din Argeș. Numele tuturor apar în casetele tehnice, au vârste, profesii, orientări ideologice diferite, nu promovează conotații politice, acceptă conlucrarea și *voluntariatul* în favoarea *Cetății*.

Egida aparține Consiliului Județean Argeș, Universității din Pitești, Clubului Enciclopediștilor din Argeș-Muscel. Remarcăm disponibilitatea partenerilor *media*, corespondenților din alte județe ale țării și din Capitală, ori cu domiciliul în diverse state ale lumii. Orice informație devine utilă, iar accesul spre *Colegiul redacțional* nu este restricționat! La finalizare, ***Enciclopedia*** se va edita clasic.

Consistența lucrării, *postate virtual*, era definită prin comentariile oferite de *media* locală (25 septembrie 2014): „***Enciclopedia Argeșului și Muscelului*** este o lucrare complexă, menită să favorizeze cunoașterea particularităților arealului invocat, aparținând, *eminamente*, realităților *autohtone*, *conexate*, după 2007, *complementarității Uniunii Europene*. Gândită în patru volume, *evidențiază, predilect: personalități și alte figuri emblematice, originare din Argeș-Muscel; oameni de seamă integrați zonei prin activitate relevantă, proprietăți, implicare comunitară; forme de relief; structuri administrative; instituții*

publice; repere economice, politice, edilitare, științifice, didactice, culturale, religioase, medicale, sportive; mijloace media; genealogii; asociații obștești; alte informații de interes general sau particular. Tratarea alfabetică enunțiativă s-a inspirat după dicționarele și enciclopediile franceze Larousse.

*Proiectul, lansat în 2006, având girul Consiliului Județean Argeș și Universității din Pitești, a fost inițiat de **Clubul Enciclopediștilor din Argeș-Muscel**, coordonator, profesorul universitar dr. Petre Popa (istoric). Promovând voluntariatul și detașarea partinică, demersul beneficiază de conlucrarea unor valoroși intelectuali: responsabili volumelor (dr. Octavian Mihail Sachelarie, dr. Ileana Bălan, dr. Spiridon Cristocea, dr. Filofteia Pally); redactorii domeniilor specializate; documentariști; consilieri editoriali; operatori. Portofoliul interdisciplinar se realizează, în parteneriat, sub egida marilor biblioteci și muzee din Argeș, respectiv: Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș, **Volumul I (A-C)**; Biblioteca Universității din Pitești, **Volumul II (D-K)**; Muzeul Județean Argeș, **Volumul III (L-R)**; Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești, Argeș, **Volumul IV (S-Z)**. Vor exista numeroase anexe. Se redactează, totodată, zece dicționare pe domenii, realizări care,*

*împreună cu alte demersuri științifice, probează existența a ceea ce numim **Scoala Enciclopedică de la Pitești**. Comentariile utilizatorilor se pot avansa pe adresa virtuală sau obișnuită a instituțiilor nominalizate. După finalizare, Enciclopedia Argeșului și Muscelului va fi tipografiată”.*

După cum s-a precizat și în paginile anterioare, calendaristic, joi, 1 iunie 2017, s-au împlinit 71 ani de la moartea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (1946), iar, vineri, 2 iunie 2017, am consemnat nașterea viitorului ofițer superior de carieră, în Pitești, acum 135 de ani (1882).

Paragrafele următoare conferă cititorilor posibilitatea să reflecteze asupra modului în care *Enciclopedia Argeșului și Muscelului* face referiri la Ion/ Ioan Antonescu. Repere *ambientale* transparent, inițial, din studiul nostru introductiv, intitulat *Spiritul enciclopedismului și Argeșul*, ritmat metodic. Bunăoară, atunci când ne ocupăm de etapa 1941 -1944, amintim, *factologic*, participarea militarilor din acest areal pe *Frontul de Est*, ofensivă declanșată prin *Ordinul* generalului de corp de armată, Ion/ Ioan Antonescu, urmărind reîntregirea teritoriului național (*Războiul Sfânt*).

Elementele esențiale, ce definesc *traectoria* activității publice a lui Ion/ Ioan

Antonescu, notificat *Ioan* în actele civile ale Primăriei Pitești (2 iunie 1882), se detașează, rezumativ, din **Litera A**: „ANTONESCU, *Ioan/Ion I. (Pitești, Argeș, 2 iunie 1882–Jilava, Ilfov, 1 iunie 1946)*. *Ofițer de carieră, mareșal, înalt demnitar, conducător al statului. Școala Specială de Infanterie și Cavalerie (1904), Școala Superioară de Război, București (1913)*. *Succesiv: general de brigadă (1931); general de divizie (1937); general de corp de armată (1940); general de armată (1941); mareșal (22 august 1941)*. *Activitate de comandă: garnizoanele Galați (1907-1911), Târgoviște (1914-1915), Pitești (1933-1937), Școala Superioară de Război, București (1927-1928, 1931-1933), Corpul 4 Teritorial (1937)*. *Responsabilități strategice: șef, Biroul Operații, Statul Major al Diviziei 1 Cavalerie (1913-1914); șef, Secția Operații, Marele Cartier General al Oștirii Române (1916-1918); șef, Marele Stat Major al Armatei (1933-1934); titular, ministru al Apărării Naționale (1937-1938); temporar, ad-interim, Departamentul Aerului și Marinei (1938)*. *Misiuni externe: Rusia (1917), Serbia, Turcia, Franța (1919), Polonia (1920), atașat militar, Paris și Londra (1923-1926), expert, conferințele internaționale de la Paris (1919-1920), Londra (1924), Geneva (1924, 1933)*. *Domiciliu forțat, Mănăstirea Bistrița, Vâlcea*

(9 iulie – 27 august 1940). Președinte, Consiliul de Miniștri al României, Conducătorul Statului (1940-1944), prevalență comparativ cu Garda de Fier. Aliat al Axei, în cel de Al Doilea Război Mondial, Frontul de Est (1941-1944), împotriva Uniunii Sovietice (recuperarea temporară a Basarabiei și a Bucovinei de Nord); participare militară în adâncimea dispozitivului Armatei Roșii (1941-1943), insuccese (1943-1944). Considerat responsabil pentru: pogromul de la Iași (1941); deportarea evreilor și a romilor în Transnistria. Arestat, Palatul Regal din București (23 august 1944), detenție la Moscova, judecat, Tribunalul Poporului din România, condamnat la moarte (17 mai 1946), executat (1 iunie 1946), incinerat. Studii, planuri, lucrări de tactică militară, rapoarte privind relațiile externe, tratate, convenții, discursuri. Importante recunoașteri antume, controverse istorice postume, interne și internaționale. Străzi eponime la Pitești și Câmpulung (temporar). Atestări documentare, genealogie, obiecte personale, Muzeul Județean Argeș”. (S.M.T).

Textul *cardinal* este semnat, așadar, de Sevastian Tudor, doctor în istorie, manager cultural, publicist, desemnat, redacțional, pentru lideri politici, șef de stat, demnitari ai

perioadelor modernă și contemporană, originari din Argeș – Muscel.

Tanjențial, despre Ion/ Ioan Antonescu se amintește, convergent *Literei A*, în prezentarea enciclopedică a colaboratorului său apropiat, Mihail A. Antonescu (1904-1946), integrat Argeșului prin familie tradițională, studii, proprietăți, domiciliu. În cărțile publicate, *juristul* oferă numeroase informații privind *Programul Consiliului de Miniștri*, coordonat ca vicepreședinte, aspect ce rezultă din titlurile: *Deux années de gouvernement. 6 septembre 1940 – 6 septembre 1942* (1942); *În serviciul Țării. Cuvântări* (1942); *Mareșalul Antonescu, Conducătorul României* (1943). Considerentele enciclopedice poartă semnătura medicului Zicu Ionescu (Z.M.I.), analist al memorialisticii perioadei 1939 – 1964.

Apoi, în *Litera B*, profesoara Silvia Popescu (S.P.P.) prezintă Biserica *Sfântul Ioan Botezătorul* Pitești, parohie tradițională a familiei Ion și Chiriachița Antonescu, în grădina *așezământului* existând crucea din marmură albă, dedicată inclusiv memoriei mareșalului (2006).

Referindu-ne la *Litera C*, aceeași profesoară, Silvia Popescu (S.P.P), reliefând, printre altele, particularitățile *comunităților* de *evrei* și *romi* din Pitești, evocă măsurile

restrictive, adoptate pe timpul administrației generale, gândite de Ion/ Ioan Antonescu, imprevizibile pentru statutul acestor etnii, având, la Pitești, o anumită prezență demografică. Semnificație distinctă se acordă, în *Litera C*, relatărilor despre inundarea așezării Corbeni (1941), prin revărsarea Argeșului, unde, preconizând diminuarea catastrofei, s-a edificat, după proiectul aprobat de mareșal, satul model *Antonești*, denumire uzitată frecvent. Amănunțele sunt conservate prin autoritatea semnăturii profesorului, literat, cercetător științific, monografist, Grigore Constantinescu (G.I.C).

Numele lui Ion/ Ioan Antonescu este asociat organic, sporirii capacității de luptă a Diviziei 3 *Infanterie*, mare unitate militară română (1889 – 1946), sedii succesive, Târgoviște și Pitești. Ca urmare, *Litera D*, prezentând această structură operativă, nominalizează comandantul Garnizoanei, generalul de brigadă (1931-1937), ulterior, generalul de divizie (1937-1940), Ion/ Ioan Antonescu, aflat, la Pitești, în exercițiul funcției, peste patru ani (1933-1937). Conducătorul Statului se va baza pe atașamentul Diviziei 3 *Infanterie* Pitești în câteva situații speciale: asigurarea ordinii civice și contracararea *rebeliunii* legionare la București; declanșarea ofensivei și înaintarea

preliminară pe *Frontul de Est*; instruirea noilor contingente recrutate din mai multe județe arondate. Asemenea detalii enciclopedice aparțin profesorului universitar, doctor în istorie, șeful Arhivelor Militare din Pitești (1987 – 2001), cercetătorul - colonel Gheorghe Nicolescu (G.I.N.).

Cuprinsul *Literei D* ne oferă posibilitatea să cunoaștem sinteza operei cunoscutului analist, doctor în istorie, Valeriu – Florin Dobrinescu (1943-2003), profesor renumit la universitățile din Iași, Craiova, Pitești. Autorul îl evaluează pe Ion/ Ioan Antonescu în cărțile sale reprezentative, scrise împreună cu Gheorghe Nicolescu sau alți colaboratori: *Ultimele luni de pace. Martie – August 1939* (1992); *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu, militar și diplomat. 1914 – 1940* (1994); *Plata și răsplata istoriei. Titulescu, Antonescu și relațiile anglo-române în anii '20* (1995); *Ion Antonescu și relațiile română-franceze din anii '20* (1996), enunțuri sistematizate, enciclopedic, de conferențiarul universitar dr. Spiridon Cristocea (S.I.C.), multă vreme director al Muzeului Județean Argeș (2005-2016), laureat al Academiei Române (2013).

Personalitatea adusă în prim-plan, Ion/ Ioan Antonescu, a devenit sursă de inspirație pentru mulți artiști plastici. Dintre aceștia,

Litera G face referiri, prioritar, la sculptorul Nicolae Georgescu, membru fondator, Filiala Pitești a Uniunii Artiștilor Plastici din România, nominalizat în pagini anterioare, al cărui *portofoliu* cuprinde, pentru *for public*, bustul marelui (ipsos), operă *ghidată*, de mai mulți ani, spre *turnare*, eventual, *amplasare* urbană. Un bust de interior al *marelui* (bronz), există, deja, în Expoziția de Istorie a Muzeului Județean Argeș, autor, Marius Viorel Ivanovici, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Pitești, executat și amplasat în 2012, director Spiridon Cristocea (istoric). Informațiile sunt obținute, *colocvial*, prin analiza realizată de Simona Nagîț (S.C.N.), Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș.

Temporar (1940-1944), câteva instituții de învățământ din Argeș au purtat numele *Ion/ Ioan Antonescu*. **Litera L**, integrată enciclopediei, amintește, tipologic, *eponimia* acordată Liceului Militar pentru Orfani și Fiii Invalizilor de Război Curtea de Argeș (1940), clădiri aparținând, astăzi, altor unități școlare. Precizările, *concordante* ilustrării aspectelor specifice învățământului *vocațional*, sunt semnate de inginerul Dumitru Gherăsoiu (D.I.G.), directorul Grupului Școlar *Nr. 6 Construcții*, din Pitești (1974 – 1982; 1990 – 1995).

Consecvenți criteriului alfabetic, relevăm faptul că, *Litera M* prezintă, elocvent, scrierile semnate de profesorul Teodor Mavrodin, cercetătorul conducând Arhivele Naționale, Filiala Pitești, în etapa 1978 – 2000. Se detașează volumele: *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova* (1998), pentru documentare, autorul investigând surse *exclusiviste* din capitala Federației Ruse; *Istoria Primăriei Pitești*, unde regăsim, selectiv, informații referitoare la personalitatea invocată. Enunțul enciclopedic este semnat de Spiridon Cristocea (S.I.C.), amintit mai sus. Colegiul redacțional beneficiază de aportul istoricului Teodor Mavrodin (T.N.M.) la prelucrarea datelor specifice administrației din Argeș-Muscel.

Ilustrarea contribuției lui Ion/ Ioan Antonescu la dezvoltarea orașului Pitești, mai ales atunci când a comandat Divizia 3 *Infanterie*, se degajă, bunăoară, din *Litera P*. Așa, de exemplu, conferențiarul universitar, doctor în ecologie, Valeriu – Florin Alexiu (V.F.A.), exprimând preocupări favorabile demersului, amintește implicarea personală a generalului de brigadă pentru reabilitarea terenurilor sportive din Parcul *Ștrand* (1935 – 1937). Asemenea demersuri, *gestionate* de Primăria Pitești, continuau inițiativa generalului, privind acțiunea trasării și

amenajării Bulevardului *Eroilor*, ori altor *repere* comunitare specifice.

Un loc aparte ocupă nominalizarea mareșalului Ion/ Ioan Antonescu în *Litera Z*. Este vorba de informațiile cercetătorului și publicistului Ion Gheorghe Petrescu, din București, referitoare la amiralul Dan Z. Zaharia, devenit cetățean al comunei Stoenеști (Muscel). Personajul a colaborat, nemijlocit, la editarea discursurilor Conducătorului Statului Român, documente prezentând valoare intrinsecă, așa cum este culegerea *Către români... Chemări, cuvântări, documente la o răscruce a istoriei* (1941). Adaptarea enciclopedică a sensurilor citate revine universitarului Gheorghe Nicolescu (G.I.N).

Selecțiile tematice, din *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, privind rolul lui Ion/ Ioan Antonescu în istoria zonală, națională sau europeană, pot continua! Subiectul a fost inspirat de conținutul paginilor introductive, extrase din *Enciclopedia României, Volumul IV (Economia națională. Circulație, distribuție și consum)*, Imprimeria Națională, București, mai 1943, demers tipografic aflat, constant, în sistemul bibliografic uzual.

După cum precizează *casetele tehnice*, lucrarea fundamentală, privind reliefarea autohtoniei, s-a realizat, în București, de Asociația Științifică pentru Enciclopedia

României/ASPER, *tomurile I-III* (1938) poartă *pecetea* Majestății Sale, regele Carol II, iar cel *listat* contextual (*IV*) apăsarea sub *înaltul patronaj al domnului Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului*.

Comitetul de Direcție, Consiliul de Administrație, celelalte *foruri*, instituite, oficial, pentru elaborarea și editarea *Enciclopediei României (Volumul IV)*, includ 35 de nume marcante ale perioadei, precum: Dimitrie Gusti (președinte), Nicolae Arcadian, Dan Botta, Constantin Enescu, Constantin Flondor, Mitu Georgescu, Ion Gigurtu, Constantin C. Giurescu, Anton Golopenția, Constantin Orghidan, Mircea Vulcănescu. Un detaliu: fotografiile regelui Mihai I și mareșalului Ion/ Ioan Antonescu sunt executate de Studio *Guggenberger*, din București.

Obiectivare de factură istoriografică, din perspectiva paragrafelor noastre, degajă *Cuvânt înainte*, semnat, olograf, de mareșalul Ion/ Ioan Antonescu, pentru *Volumul IV*, text frazat, *ad-literam*, documentar: „*Lupta uriașă ce se dă în răsăritul Europei între cele două concepții de viață, care vor hotărî organizarea și soarta continentului nostru, angajează azi toate forțele materiale și morale ale neamului românesc. România ia parte cu însuflețire și convingere la această luptă, pentru că de sfârșitul ei victorios atârnă siguranța deplină*

a existenței sale și puțința împlinirii integrale a drepturilor noastre legitime. Conștiința aceasta a datoriiilor și drepturilor noastre stă temelie de nezdruncinat pentru jertfele generoase de sânge ale vitejilor, cât și pentru eforturile excepționale ale frontului intern.

În asemenea împrejurări este de înțeles că activitatea culturală are mari greutatea de învins. Aceasta cu deosebire atunci, când ea depășește munca de creație individuală și reprezintă acțiuni colective, cari nu pot fi împlinite decât în cadrul lor organic și prin efortul comun al colaboratorilor chemați să le desăvârșească. Truda de a duce totuși la capăt, în împrejurările excepționale de azi, reprezintă o formă de eroism moral vrednică de toată considerația noastră.

Iată de ce prețuesc în mod deosebit hotărârea «Asociației științifice pentru Enciclopedia României» de a continua publicarea acestei opere unice, concepute după un plan original al sociologiei românești, cu scopul de a înfățișa, prin cei mai de seamă specialiști, o icoană vie și unitară a vieții poporului român, din toate regiunile și din toate timpurile. Este o operă fundamentală de creație culturală românească cu atât mai valoroasă, cu cât ne-au lipsit până acum mai ales realizările muncii științifice organizate, cari întrec toate posibilitățile de creație individuală.

Cu armele de foc, în bubuitul tunurilor, în iureșul de atac al baionetelor, se conturează granițele viitoare ale statelor, pe măsura potențialului vital al neamurilor. Numai armele culturii pot da însă conținutul de spiritualitate, care legitimează și încheagă definitiv stăpânirile și pune în valoare, spre folosul națiunii și umanității întregi, bogățiile sufletului și pământului românesc. De aceea, trecând peste orice alte considerații și peste orice dificultăți ale momentului, inițiativele culturale trebuie stimulate, continuitatea muncii creatoare trebuie asigurată în toate domeniile și viitorul neamului trebuie zidit, cu răbdare și stăruință, prin munca neobosită a fiilor lui celor mai buni, tineri și bătrâni, înfrățiți în dragoste și trudă pentru înălțarea Patriei. Cu aceste gânduri am înțeles să acord sprijinul meu întreg, pentru ca «Enciclopedia României», instrument atât de prețios de cultură pentru fiecare Român, să poată fi realizată pe deplin, cu un ceas mai devreme. Ion Antonescu, mareșal al României și Conducător al Statului” (semnătură olograf).

Text publicat, anterior, în: Revista de istorie **Restituiri Pitești, Nr. 2**, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2017, p. 17-20.



10. SURSE INFORMALE. ION/ IOAN ANTONESCU ÎN EVIDENȚELE UNOR MUZEE ȘI BIBLIOTECI PUBLICE

Tratarea subiectului, intitulat *Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu și reședința Argeșului. Consemnări istoriografice*, ne-a oferit prilejul să consultăm, selectiv, *patrimoniul* existent în unitățile reprezentative de cultură, din arealul tradițional, ori cele ale Capitalei, unde există numeroase dovezi convergente ideii enunțate. Detaliile fac trimitere la surse originale, obiecte tridimensionale, volume, fotografii, manuscrise privind personalitatea nominalizată, Ion/ Ioan Antonescu (Pitești, Argeș, 2 iunie 1882 – Jilava, Ilfov, 1 iunie 1946), Conducătorul Statului Român (6 septembrie 1940-23 august 1944).

Promoțional, notificările degajă posibilitatea cunoașterii unitare a *pieselor* conservate de: Muzeul Județean Argeș; Muzeul Municipal Curtea de Argeș; Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești; Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș; Biblioteca Universității din Pitești; Biblioteca Municipală *Ion Barbu* Câmpulung; Biblioteca Municipală Curtea de Argeș; Biblioteca de la Cercul Militar Pitești.

Asemenea *zestre*, constituită, de-a lungul timpului, prin achiziții, donații, schimburi bilaterale, este reprezentativă pentru Argeș-Muscel, având, totodată, ponderea cuvenită în *panoplia* națională. Din atare unghi de vedere, referindu-ne, distinct, la Muzeul Județean Argeș, exponatele, amintind pe Ion/ Ioan Antonescu, se apropie, *cuantificat*, celor despre un alt demnitar, născut la Pitești, respectiv Armand Călinescu (1893-1939), jurist, lider politic, prefect de Argeș, prim-ministru al României (7 martie-21 septembrie 1939).

În atare context, evocăm perseverența directorilor acestei instituții, universitarii Radu Stancu (biolog) și Spiridon Cristocea (istoric), având *mandate* manageriale prelungite, care, dincolo de *regulile* vremurilor, au promovat, împreună cu pasionați colaboratori, *imaginea* apartenenței mai multor personalități autohtone la *gruparea emblematică a fiilor municipiului Pitești*. Demersurile *factoriale* sunt continuate, *profesionist*, datorită actualului manager general, Cornel Popescu, adjunctului său, Dragoș Măndescu (istorici), specialiști din noile generații, *ipostaze* comune tuturor muzeelor, citate anterior.

Sistemul *biobibliografic*, din zona noastră de interes, consacrat prezentării vieții și preocupărilor ofițerului superior de carieră,

Ion/ Ioan Antonescu, este dominat, cu deosebire după 1990, prin *anvergura* catalogării fondurilor Bibliotecii Județene *Dinicu Golescu* Argeș, directori, succesiv, Silvestru D. Voinescu (jurist), Octavian Mihail Sachelarie (sociolog). *Depozitează* atât cărți tipografiate în deceniile interbelice, dar, cele mai multe scrieri aparțin ultimului sfert de veac, Ion/ Ioan Antonescu fiind analizat, *atunci*, sau *acum*, din numeroase perspective. Sensuri identice transpar, totodată, dacă *foiletăm*, preferențial, mijloacele informale, clasice, ori virtuale, *postate* pe adresele celorlalte biblioteci publice *graduale* din Argeș, ori din țară.

Documente valoroase, *axiale* subiectului, posedă *arhivele militare și civile* din Pitești, instituții care au favorizat elaborarea unor importante scrieri tematice, semnate de autori contemporani, difuzate, cu succes, prin edituri consacrate, bibliografii, tomuri, culegeri, crestomații.

Deosebite sunt, în București, așa cum este logic, *portofoliile* de la: Arhivele Naționale; Muzeul Militar Național; Biblioteca Națională a României; Biblioteca Academiei Române; Biblioteca Centrală Universitară; institute de cercetări tradiționale ori înființate după 1990; fundații și asociații civile, memoriale, eclesiastice. Disparat, există *piese*

muzeale și scrieri adecvate în unități de profil, din Federația Rusă, Germania, Republica Moldova, Ucraina.

Tehnologia prelucrării surselor, *livrate* de structurile culturale aduse în prim-plan, este *pragmatică*, respectă normele *succesiunii* alfabetice, sistemul cronologiei uzuale, *criteriile* orientative pentru *utilizatori*. Calitatea noastră *subiectivă* preliminară, *calificat*, rugămintea istoricului, adresată *colecționarilor*, dar și acelor persoane, care probează adevăruri despre mareșalul Ion/ Ioan Antonescu, să contacteze forurile amintite, generând, *scriptic* sau *virtual*, posibilitatea completării surselor, deja funcționale. Acestea sunt, prin urmare, la dispoziția analiștilor, domiciliați în România, sau pe alte meridiane continentale.

I. INSTITUȚII SPECIALIZATE DIN ARGEȘ-MUSCEL

A. PATRIMONIU MUZEAL (alfabetic)

1. MUZEUL JUDEȚEAN ARGEȘ (selectiv):

- *Binoclu militar*, expoziție;
- *Bust de interior*, sculptură (bronz), expoziție;

- *Casa natală*, fotografie, depozit și expoziție, *Registrul evidenței generale, Nr. 7425*;
- *Ceas de birou* (expoziție);
- *Ceas de buzunar* (expoziție);
- *Diploma Recunoștință ostașului desrobitor* (carton cretat, 28x20 cm), acordată sergentului **Rădulescu Ioan**, remarcat în luptele pentru Odessa, semnătură olograf, *Mareșal Ion Antonescu* (1941), depozit, *Registrul evidenței generale, Nr. 7657*;
- *Fotografie de familie* (expoziție);
- *Fotografie, mareșalul Ion Ioan Antonescu și mareșalul Constantin Prezan* (expoziție);
- *Ilustrată pentru corespondență, Frontul de Est* (1941-1944), format carte poștală, depozit, *Registrul evidenței generale, Nr. 7959*;
- *Medalii omagiale și comemorative (1941; 1942; 1996)*, bronz (expoziție);
- *Plachete tradiționale (1943)*, bronz (expoziție);
- *Știlet cu teacă*, oțel (expoziție).

2. MUZEUL MUNICIPAL CURTEA DE ARGEȘ:

- *Petliță de mareșal* (0,35 grame aur, donație) în formă de spadă (*cruce latină*),

donăție, Vasile Ivănescu 1976, *Registrul evidenței analitice, Nr. 3897*.

3 MUZEUL VITICULTURII ȘI POMICULTURII GOLEȘTI:

- Diploma *Recunoștință ostașului desrobitor* (carton cretat, 28x20 cm), acordată sergentului **Ionescu Constantin**, Ambulanța Divizionară No. 3, remarcat în luptele pentru Odessa, semnătură olograf, *Mareșal Ion Antonescu* (1941), donăție, Florea Neacșu, *Registrul evidenței generale, Nr. 58699/5155*.

B. LISTĂRI TEMATICE ÎN CATALOAGELE PRINCIPALELOR BIBLIOTECI PUBLICE DIN ARGESȘ (alfabetic, după autor și titluri)

1. ELABORĂRI SEMNATE SAU COORDONATE DE ION/ IOAN ANTONESCU:

- *Pe marginea prăpastiei (21-23 ianuarie 1941), I: 1. Lovitura de stat din septembrie 1940; 2. Guvernarea național-legionară; II: 3. Pregătirea rebeliunii (I); 4. Pregătirea rebeliunii (II); 5. Rebeliunea*, Președinția Consiliului de Miniștri, București, (1942), reeditare, București (1992): Biblioteca

- Județeană *Dinicu Golescu Argeș* (II 51447);
- ***Românii. Origina, trecutul, sacrificiile și drepturile lor, I, II***, București (1919): Biblioteca Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești (4570). Reedități ulterioare, îngrijite de Ilie Schipor (1990), Valeriu-Florin Dobrinescu (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu Argeș* (II 50654); Biblioteca Universității din Pitești (94/A63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (99624; 100771; 100772); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 5024); Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (8907);
 - ***Spațiul istoric și etnic românesc. Atlas*** (1942): Biblioteca Muzeului Județean Argeș (V 401);
 - ***Trei ani de guvernare. 6 septembrie 1940-6 septembrie 1943*** (1943): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu Argeș* (II 75743).

**2. VOLUME DE REFERINȚĂ,
PRIVIND PERSONALITATEA ȘI
GUVERNAREA LUI ION/ IOAN
ANTONESCU:**

- *** ***Almanah istoric. Mareșalul Ion Antonescu*** (2014): Biblioteca Muzeului Județean Argeș (III 3006);
- *** ***Almanah istoric. Viața și moartea lui Ion Antonescu. 50 ani de la***

- moartea Mareșalului* (1996): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 19562); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (III 1630);
- Andronescu, Șerban. *Glorie, adversitate, infamie. Eseu personal despre mareșalul Ion Antonescu* (1995): Biblioteca Universității din Pitești (94/A63);
 - Ardeleanu, Ion (coordonator). *Constantin I.C. Brătianu, Carol II, Ion Antonescu. Amintiri, documente, corespondență* (1992): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 53822);
 - Ardeleanu, Ion; Arimia, Vasile. *Ion Antonescu. Citiți, judecați, cutremurați-vă!* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 51275);
 - Arimia, Vasile; Ardeleanu, Ion (coordonatori). *Secretele guvernării. Rezoluții ale Conducătorului Statului (septembrie 1940- august 1944) Ion Antonescu* (1992): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 52734); Biblioteca Universității din Pitești (94/A63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (104475); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 4881);
 - Barbul, Gheorghe. *Al treilea om al Axei. Memorial Antonescu* (1992): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 18161); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (103871);
-

- Botez, Dan. *Ion Antonescu. Destinul unui mareșal al României* (2012): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 76741);
- Buzatu, Gheorghe. *Execuția mareșalului Ion Antonescu* (2009): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 28264);
- Buzatu, Gheorghe (coordonator). *Ion Antonescu. Un ABC al anticomunismului românesc, I, II, III* (1992): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 18131); Biblioteca Universității din Pitești (94/A63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (103716; 103717); Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (9612);
- Buzatu, Gheorghe. *Istorie interzisă. Mărturii și documente cenzurate despre mareșalii României: Alexandru Averescu, Constantin Prezan, Ion Antonescu* (1990): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 25360); Biblioteca Universității din Pitești (94/I 87);
- Buzatu, Gheorghe. *Mareșalul Antonescu în fața istoriei, I, II, III* (1990; 1991): Biblioteca Universității din Pitești (32/B98); Biblioteca Municipală *Ion Barbu* Câmpulung (93 A);
- Buzatu, Gheorghe (coordonator). *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei. Contribuții, mărturii și documente* (2002):

Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 22841); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 1917);

- Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu. Documente, studii, relatări și comentarii* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 17456); Biblioteca Universității din Pitești (94/B 98); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (99623; 99644);

- Buzatu, Gheorghe; Cheptea, Stela; Cîrstea, Marusia. *Pace și război (1940-1944). Jurnalul mareșalului Ion Antonescu. Comentarii, anexe, cronologie* (2008): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 26271);

- Buzatu, Gheorghe; Rotaru, George. *Stalin, Hitler, Antonescu* (2012): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (IV 4532);

- Ciucă, Marcel-Dumitru (coordonator). *Procesul mareșalului Antonescu, I* (1996); *II* (1996); *III* (1998): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 57472); Biblioteca Universității din Pitești (34/A 63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (106290; 106291; 107140); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 3702); Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (10762; 10763);

- Ciucă, Marcel-Dumitru; Teodorescu, Aurelian; Popovici, Bogdan-

Florin. *Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu/ Sténogrammes des séances du Conseil des Ministres. Le ministère Antonescu/ Shorthand Notes of de Council of Ministers Lessons Antonescu's Government, I* (1997); *II* (1998); *III* (1999): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 21777); Biblioteca Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești (9283);

- Constantiniu, Florin (coordonator). *Antonescu și Hitler. Corespondență și întâlniri inedite (1940-1944), I, II* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 50687); Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (101100; 101101); Biblioteca Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești (5201; 5202); Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (9151; 9152);

- Constantiniu, Florin; Schipor, Ilie. *Trecerea Nistrului (1941). O decizie controversată* (1995): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 59196);

- ****Corespondență oficială adresată mareșalului Antonescu și maiorului D. Caragea* (1942): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (821.135.1);

- Dan, Ioan. *Procesul mareșalului Ion Antonescu* (2005): Biblioteca Județeană

Dinicu Golescu Argeș (II 69568); Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63);

- Deletant, Dennis. *Hitler's forgotten ally/ Aliatul uitat al lui Hitler. Ion Antonescu și regimul său. 1940-1944* (2010), ediție inițială, limba engleză, Londra (2006), traducere, Delia Răzdolescu: Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 28376 CS); Biblioteca Universității din Pitești (94/D 28);

- Dobrinescu, Valeriu-Florin; Dumitrescu, Horia. *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu și războiul de reîntregire a neamului* (1997): Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63);

- Dobrinescu, Valeriu-Florin; Nicolescu, Gheorghe. *Ion Antonescu și relațiile româno-franceze din anii '20* (1996): Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (10862);

- Dobrinescu, Valeriu-Florin; Nicolescu, Gheorghe. *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu, militar și diplomat 1914-1940* (1994): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 18763); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (III 1568);

- Drăgan, Josif Constantin (coordonator). *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 28092); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (III 2456);

- Duicu, Serafim (coordonator). *Ion Antonescu și Garda de Fier* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 21216);
- Fătu, Mihai. *Antonescu și opoziția* (2000): Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 3922);
- Gheorghe, Ion. *Un dictator nefericit. Mareșalul Antonescu. Calea României spre Statul satelit* (1996): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 55841); Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (106079); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 3703);
- Hillgruber, Andreas. *Hitler, regele Carol și mareșalul Antonescu. Relațiile germano-române 1938-1944* (1994): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 53155); Biblioteca Universității din Pitești (94/H 62); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 3552);
- Hlihor, Constantin. *Ion Antonescu. Istoria mă va judeca...* (1993): Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (10041);
- Magherescu, George. *Adevărul despre mareșalul Antonescu, I, II, III* (1991): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 50768); Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63); Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (101155; 102621; 102623); Biblioteca

Muzeului Județean Argeș (II 5028); Biblioteca de la Cercul Militar Pitești (9185; 9276; 9389);

▪ Mavrodin, Teodor. *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova* (1998): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 58843); Biblioteca Universității din Pitești (94/M 50); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 3819); Biblioteca Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești (2982);

▪ Moraru Alexandru; Petrencu, Anatol; Buzatu, Gheorghe. *Mareșalul Ion Antonescu și Basarabia. 1941 – 1944* (2008): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 28269);

▪ Pelin, Mihai. (coordonator) *Epistolarul Infernului. Corespondența dintre Constantin I. C. Brătianu, Iuliu Maniu, Ion Antonescu* (1993). Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 52731);

▪ Rotaru, Jipa; Burciu, Octavian; Zodian, Vladimir; Moise, Leonida. *Mareșalul Antonescu la Odessa* (1999): Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 5056);

▪ Rotaru, Jipa; Moise, Leonida; Moghior, Neculai. *Al treilea mareșal al României. Ion Antonescu, începutul carierei militare. 1882-1919* (1993): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 63131); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 4570);

▪ Rotaru, Jipa; Moise, Leonida;

- Zodian, Vladimir; Orian, Teofil. *Antonescu-Hitler. Caucazul și Crimeea. Sânge românesc și german pe Frontul de Est* (1998): Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 4175);
- Solomovici, Teșu. *Mareșalul Ion Antonescu. O biografie* (2011): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (III 27448); Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (III 2858);
 - Stoenescu, Alexandru-Mihai. *Armata, mareșalul și evreii. Cazurile Dorohoi, București, Iași, Odessa* (1998; 2010): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (I 16836; I 21660); Biblioteca Universității din Pitești (94/S 86); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (I 978);
 - Șandru, Florin. *Zodia Basarabiei și Bucovinei de Nord sub mareșalul Ion Antonescu. 1941-1942* (2008): Biblioteca Universității din Pitești (94/A 63);
 - Țurlea, Petre. *Ion Antonescu între extrema dreaptă și extrema stângă* (2009): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 76401); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 5699);
 - Țurlea, Petre. *Regele Mihai și mareșalul Antonescu* (2011): Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș (II 76400);

- Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 5696);
- Vălenaș, Liviu. *Mareșalul Ion Antonescu și frontul secret. Convorbiri cu Gheorghe Barbul* (2001): Biblioteca Municipală Curtea de Argeș (108100); Biblioteca Muzeului Județean Argeș (II 4089);
 - Watts, Larry. *În serviciul mareșalului. Mareșalul Ion Antonescu văzut de un ofițer din cabinetul său militar, I, II* (München, 1985): Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș (III 24962).

Informații furnizate de: Achim Marius; Deaconu Mihaela; Florescu Luminița-Ileana; Ionescu Nicolae; Militaru Cristian; Neașu Mihaela; Oprea Alina; Panait Mariana; Stana Dana; Tue Iulia.

**C. CONSEMĂRI PERSONALIZATE.
PROFESORUL UNIVERSITAR DR.
PETRE POPA
DESPRE ION/ IOAN ANTONESCU
(alfabetic, după titluri)**

**1. VOLUME SCRISE ÎN
COLABORARE CU PAUL DICU ȘI
SILVESTRU VOINESCU:**

- *Istoria municipiului Pitești*, Editura Academiei Republicii Socialiste

România, București, 1988, p. 184-185; 227; 239;

▪ *Pitești. Pagini de istorie*, Tipografia Argeș, Pitești, 1986, p. 214;

▪ *Pitești. Tradiție și contemporaneitate*, Editor, Biblioteca Județeană Dinicu Golescu Argeș, Imprimare, SC Tiparg SA, Pitești, 2008, p. 103; 184; 189; 190; 194.

2. LUCRĂRI SPECIALE (INIȚIATOR ȘI COORDONATOR):

▪ *Enciclopedia Argeșului și Muscelului, I* (2008), p. XI-XII; 34-35; 233; *II* (2010), p. XI-XII; 32; 36; 140; 178; *III* (2012), p. XIII; 58; 203; *IV* (2014), p. XIV; 322 (*variantă electronică*);

▪ *Medalioane universitare. Dicționar*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2002, p. 75.

3. CĂRȚI DE AUTOR:

▪ *Discurs istoriografic universal. De la scrierile moralizatoare antice, la exprimarea globalizării contemporane*, Editura Paralela 45, Pitești, 2016, p. 2; 292;

▪ *Istoria administrației în România*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2000,

p.138; 141-145;

- **Memorialul de Război Mateiaș.** Editura *Tip-Naste*, Pitești, 2009, p. 34;

- **Monografia Universității Pitești,** Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 37-39; 78;

- **Permanențe istoriografice românești,** Editura Didactică și Pedagogică RA, București, 2000, p. 217; 220;

- **Pitești 600. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism,** Tipografia Argeș, Pitești, 1983, p.54;

- **Pitești 620. Memento. Istorie. Economie. Cultură. Urbanism,** Editura *Paralela 45*, Pitești, 2008, p. 87; 127; 139; 143; 154;

- **Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice.** Editura *Paralela 45*, Pitești, 2009, p.169;

- **Studii culturale. Culegere antumă,** Editura Universității din Pitești, Pitești, 2003, p.191; 192; 251; 257; 258; 262;

- **Studii politice. Culegere antumă,** Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 70; 182; 244; 245; 266-283; 301; 333; 336-340; 359; 365;

- **Tradiția și actualitatea în istoriografia românească.** Editura *Cultura*, Pitești, 2000, p. 193; 195.

4. ESEURI TEMATICE DE AUTOR:

- *Calendar sinoptic. Luna iunie (1882-1946). Evenimente convergente vieții și activității lui Ion/ Ioan Antonescu*, Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 3, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 8-9;

- *Câteva considerații privind Împrumutul Reîntregirii (1941) și Împrumutul Apărării Naționale (1944), lansate de Guvernul Ion Antonescu*, Anuarul *Argesis*, Seria *Istorie*, Tom XXI, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2012, p. 255-259; Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 2, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-12;

- *Ion/ Ioan Antonescu în Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 2, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2017, p. 17-20;

- *Mareșalul Ion Antonescu în dialog cu Ioan Alexandru Brătescu-Voinești*, Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 1, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 22-26;

- *Orașul natal Pitești pe timpul vieții mareșalului Ion/ Ioan Antonescu*, Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 3, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 10-15;

- *Personalități argeșene*

participante la Primul Război Mondial, Cotidianul *Argeșul/ Săgetătorul*, Pitești, 18 iulie 2017, p. 8;

▪ *Personalități din Argeș-Muscel în guvernele conduse de Ion/ Ioan Antonescu*, Revista de Istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 4, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2016, p. 7-14;

▪ *România și Conducătorul Statului, Ion/ Ioan Antonescu, în documente ale Procesului de la Nürnberg*, Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 4, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2015, p. 10-14.

5. ALTE SURSE INFORMALE DE AUTOR:

▪ *Contribuții argeșene la principalele evenimente din istoria poporului român*, Pitești, 1973, dactilogramă, p. 220;

▪ *Istoriografie universală modernă și contemporană*, Editor, Facultatea de Istorie, Filosofie, Jurnalism, Universitatea din Pitești, Imprimeria Universității din Pitești, Pitești, 2005, p. 204;

▪ *Liceul Alexandru Odobescu Pitești. 75[de ani] 1919-1994*, Editor, Liceul Alexandru Odobescu Pitești, Imprimeria SC *Leu Grup* SRL, Pitești, 1994, p. 14;

▪ Stana, Dana; Stan, Doru.

Profesorul Universitar dr. Petre Popa. *Istoric. Biobibliografie*, Editura *Trefla*, Pitești, 2005, p. 65; 324; 331; Ediția a 2-a, Editura *Tip Naste*, Pitești, 2015, p. 55; 81; 433; 444; 583.

II. TIPOGRAFIERI SEMNATE ION/ IOAN ANTONESCU ÎN MARI BIBLIOTECI PUBLICE DIN BUCUREȘTI (alfabetic, după titluri)

A. BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

- *Apelul ... către Femeia română și alte apeluri și cuvântări* (Ion Antonescu, Horia Sima), Făgăraș, 1940 (II 174514);
- *Către români... Chemări, cuvântări, documente la o răscruce a istoriei*, adunate de Dan Zaharia, București, 1941 (II 174368);
- *Către țară* (6 septembrie 1940 - 22 iunie 1941), București, 1941 (I 178863);
- *Cuvânt către prefecți cu ocazia Conferinței administrative din 9-11 octombrie 1941*, București, 1941 (II 178345);
- *Cuvânt de lămurire către țară...*, Piatra-Neamț, 1941 (II 174513);
- *Cuvânt și faptă. Cuvântări... Înfăptuirile guvernului (6 septembrie - 31 decembrie 1940)*, București, 1941 (II 174595);

- *Declarațiile ... făcute presei.* București, 1941 (I 174882);
- *Decret-lege pentru trecerea proprietăților urbane evreești în Patrimoniul Statului,* Iași, 1941 (I 182113);
- *Dobrogea. Patru conferințe ale Universității Libere,* București, 1928 (II 95775);
- *Doctrina și organizarea armatei sovietice* (extras și prefață), Pitești, 1936 (II 150225);
- *Îndemnuri românești,* București, 1941 (II 176150);
- *Îndrumări administrative, rezultate din inspecțiunile făcute în Basarabia.* București, 1941 (II 178369);
- *Lozinci rostite ...* București, 1941 (II 176803);
- *Manifestul către țară,* Alba Iulia, 1941 (I 174851);
- *Pentru salvarea patriei. Îndemnuri către fiii țării (20 - 24 ianuarie 1941),* București, 1941 (I 178726);
- *Per la realizzazione della Romania legionaria. Proclamazioni, discorsi, aviamamenti,* București, 1940 (II 174523);
- *România Mare. Personificarea Unirii din 1918.* Câmpulung (I 54426);
- *Românii. Origina, trecutul, sacrificiile și drepturile lor, I, II,* București, 1919 (I 53724);

- *Sfintele noastre drepturi, I, II* (Ion Antonescu, Mihai Antonescu), București, 1941, (I 499474);
- *Sinteza mișcării...*, București, 1931, (II 534302);
- *Temelia statului național-legionar (6 septembrie 1940 - 6 octombrie 1940)*, București, 1940 (II 174470);
- *Trei ani de guvernare. 6 septembrie 1940 – 6 septembrie 1943*, București, 1943 (II 398881);
- *Zum Aufbau des Legionären Rumäniens*, București, 1940 (II 174524)

Informații extrase din fondurile Bibliotecii Academiei Române (București), director, academician Florin-Gheorghe Filip, scrise *olograf* (25 august 2017): Mirela Ringheanu (șefă, Serviciul *Comunicarea Colecțiilor*); Silvia Dascălu (Serviciul *Referințe*). Selecție și procesare, Iulia Tue, Serviciul *Catalogare*, Biblioteca Județeană *Dinicu Golescu* Argeș.

B. BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ CAROL I

- *Către români... Chemări, cuvântări, documente la o răscruce a istoriei*, edițiile I, II, volume îngrijite de Dan Zaharia, edițiile I, II, București, 1941 (III 479397; III 487539);

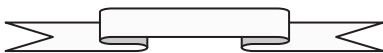
- *Lozinci rostite ...*, București, 1941 (I 157286);
- *Pentru salvarea patriei. Îndemnuri către fiii țării (20 ianuarie - 24 ianuarie 1941)*, București, 1941 (I 157509);
- *Români. Originea, trecutul, sacrificiile și drepturile lor, I, II*, București, 1919, reeditare, Iași, 1993 (II 274943);
- *Temelia statului național-legionar (6 septembrie 1940 - 6 octombrie 1940)*, București, 1940 (II 322920).

C. BIBLIOTECA MUZEULUI MILITAR NAȚIONAL

- *Români. Originea, trecutul, sacrificiile și drepturile lor, I, II*, București, 1919 (II 8728).
Informații specializate: Teodora Manole.

D. BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI (Extras din Catalogul virtual)

- Almanahul *Cuvântul Mareșalului către săteni*, București, 1943 (II 338.43/05);
- *Către țară* (6 septembrie 1940 - 22 iunie 1941), București, 1941 (II 482193).



ADDENDA

1. UN STUDIU DE ISTORIE NAȚIONALĂ TRADUS ÎN PREMIERĂ. LEGIUNILE ROMÂNE DIN TRANSILVANIA, IREUDENTISMUL ROMÂNESC. SÉVÈRE BOCOUC, PARIS, 1918

Pe timpul Primului Război Mondial (1914-1918), un important număr de militari români transilvăneni, bucovineni și bănățeni, aflați în armata Imperiului Austro-Ungar, au devenit prizonierii Imperiului Țarist. Pentru o vreme, lagărul detenției lor a fost orașul Celiabinsk, aflat la interferența Munților Urali cu arealul sudic al Siberiei de Vest, aparținând, ulterior, Bașkiriei.

Deoarece Rusia și România erau aliate, prizonierii evocați au solicitat oficialităților noastre, refugiate la Iași, primirea în armata Vechiului Regat, ceea ce le oferea posibilitatea să lupte contra Puterilor Centrale, din care făcea parte și Austro-Ungaria, atașându-se, prin urmare, acțiunilor pentru realizarea unității naționale.

Ca dovadă, grupul aflat la Darnița, lângă Kiev, decidea constituirea unui *corp expediționar*, format din *legiuni transilvănene*, anunțând, oficial (decembrie 1916, *stil vechi*),

dorința integrării în Armata Română. După câteva zile (7 ianuarie 1917), Comitetul Național al Românilor, *emigranți* din Austro-Ungaria (12 persoane, precum Vasile Lucaciu, Octavian Goga, Ioan Nistor, Sever Bocu), întrunit la Iași, lansa ***Declarația de Război împotriva Austro-Ungariei***. Ulterior (5 martie 1917), prizonierii din Lagărul Darnița au semnat ***documentul*** istoric: „*Noi, ofițerii, gradații și soldații români de neam jurăm pe onoare și conștiință că voim să luptăm în armata română pentru dezrobirea ținuturilor noastre românești de sub dominația Austro-Ungariei și pentru alipirea lor la România*”.

Peste aproximativ o lună (13 aprilie 1917), adresau, tuturor prizonierilor români din Rusia, ***apelul*** delimitării față de Austro-Ungaria și unirea lor, *concertată*, pentru formarea „*unui singur stat național românesc*”.

Demersurile vor avea succes! La 27 mai 1917, au ajuns, în Iași, venind din Rusia, primele *două batalioane* de voluntari transilvăneni. Prin ***Hotărârea Marelui Cartier General al Armatei Române*** (13 octombrie 1917), s-a oficializat existența *Corpului Voluntarilor Transilvăneni*, sediul unității militare stabilindu-se la Hârlău (4 noiembrie 1917), comandant, Marcel Olteanu (colonel).

În *gestionarea* acestor evenimente, pe teritoriul național regăsim și implicarea lui Ion/ Ioan Antonescu (locotenent colonel de la 1 septembrie 1917), fiind, atunci, Șeful Secției Operații din Marele Cartier General al Armatei Române (5 decembrie 1916 – 1 aprilie 1918).

În studiul pe care îl reproducem total, prin traducerea paginilor următoare din limba franceză, autorul, Sévère Bocou, extinde ideea luptei pentru unitatea națională a românilor, pornind de la episodul amintit. S-a păstrat, cu foarte puține excepții, forma de redactare a textului inițial, apărut la Imprimerie *Paul Dupont*, 4, Rue du Bouloi, Paris, 1918.

Exemplarul folosit (datat, 18 mai 1920), având aplicată, pe copertă, ștampila originală *Conseil National de l'Unité Roumaine*, Paris, poartă *apostila* lui P.P. Brădășanu și face parte, acum, din Fondul nostru de carte, donat Bibliotecii Universității Pitești (2015).

„I. SACRIFICIILE TRANSILVANIEI. S-a vorbit mult, în timpul acestui război, de legiuni poloneze, ceho-slovace și iugoslave. Aceasta, datorită faptului că ele exprimă elocvent, mult mai bine ca un referendum, voința neclintită de a câștiga independența, a popoarelor lor oprimate; și datorită faptului că Monarhia Austro-Ungară a primit lovitura de grație.

Rând pe rând, guvernele Antantei au recunoscut independența pentru armatele beligerante; și datorită acestui fapt, ieșirea Austro-Ungariei a fost decisă pentru totdeauna.

Dar legiunile române din Transilvania? Aceste legiuni pe care se sprijină în mod natural, iredentismul român? Despre acestea s-a vorbit puțin! Și totuși, numărul de oameni pe care l-au dat și sacrificiile la care au subscris nu justifică, după cum o să vedem mai departe, tăcerea sub care au fost trecute. Este numai uitarea de vină pentru această poziție mărginașă, aceeași uitare care, din păcate, este aruncată puțin și asupra grelelor sacrificii pe care România a știut să le sufere, la timpul său.

De fapt, din primele zile ale intrării României în război, pe frontul român s-au sacrificat 30000 de voluntari transilvăneni. Acesta este un gest care exprimă voința poporului român din Transilvania, într-o manieră fermă și solemnă. Și este totodată un sacrificiu care se numără demn printre pierderile teribile pe care le-au suferit românii. Deoarece, prin statistica făcută de guvernul român după Pacea de la București, România a numărat după război, cu 800000 de suflete mai puțin. Iată ce ar fi costat-o războiul. Și, după cum știm, nu există popor

care să-și fi plătit mai scump dreptul său la libertate.

Dar sacrificiile Transilvaniei nu se opresc aici. După ce România, trădată și încercuită, este constrânsă la pace prin Tratatul de la București, transilvănenii, ascultându-și conștiința lor intimă națională, se duc să lupte în altă parte. Trupele de prizonieri, voluntari, din Rusia se găsesc la Iași, după cum transilvăneni, aparținând diferitelor unități române au fost obligați să-și depună armele; dar aceasta nu a avut loc decât după un efort disperat din partea lor, de a se salva și câștiga Occidentul. Sub conducerea câtorva ofițeri ai misiunii militare franceze, ei au fost de fapt pe punctul de a pleca spre Franța; dar, în ultimul moment, Guvernul Averescu i-a dezarmat și i-a pus astfel în imposibilitatea de a pleca. Căci pentru ei, problema era, în afara riscului și a incertitudinii, de a-și deschide un drum cu ajutorul armelor, printre trupele germane care invadaseră Ucraina și încercuiseră deja România, precum și traversarea anarhiei bolșevice. Acești bravi s-au văzut atunci reduși la neputință și și-au oblojit sufletul îndurerat. Dar, din fericire, alți voluntari transilvăneni, chiar numeroși, se găseau la Kiev; și aceștia au apucat împreună cu ceho-slovacii drumul Siberiei. De atunci și până la ora actuală, ei

se numără cu miile, confundați cu ceho-slovacii și ignorați de opinia publică. Dar tocmai în acest anonim sacrificiul lor nu face decât să-și sporească valoarea, pentru că ei apar preocupați numai de ideal și de datorie.

În plus față de Siberia, sângele transilvănean se varsă la fel, dar anonim întotdeauna, printre rangurile armatei americane pe frontul occidental; și acolo, nu cere altceva decât să i se recunoască că moare pentru o cauză sacră, cauza sa.

În urma unui anumit echivoc în care ne-a pus Pacea de la București, chiar și noi, ceilalți români din Transilvania, vis-a-vis de Guvernele Antantei, formarea legiunilor noastre printre care prizonierii de război în Italia și în Franța, a întâmpinat până aici, anumite dificultăți. Organizarea Consiliului Național de Unitate Română și recunoașterea oficială de către Puterile Aliate au îndepărtat, în acest timp, obstacolele care întârziiau formarea acestor legiuni.

În curând, ca urmare, noi legiuni transilvănene apar pe fronturile francez și italian, punând la loc, mai nou, drapelul român alături de drapelele aliaților. Și ai lor, vor ști mai bine că, românii din Transilvania au fost, din primele zile ale războiului și până la sfârșit, fără întrerupere, mobilizatorii

acestor glorioase armate aliate care au făcut să triumfe Dreptatea și Libertatea.

De altfel, oriunde s-au aflat, acești transilvăneni au dat, în condiții incomparabil de dificile ale situației lor, tot ce s-a putut aștepta de la ei. Astfel, i-am văzut pe acești voluntari transilvăneni, în lipsă de mai bine, apărând până la sfârșit edificiile Comisariatului Francez și a misiunilor militare de la Kiev împotriva bandelor bolșevice. Și tot ei sunt cei care au apărat misiunile aliaților de la Odessa de agresiunile rușilor.

Astfel că, la fel ca ceho-slovacii, iugo-slavii și polonezii, românii din Transilvania și-au făcut pe de-a-ntregul datoria în timpul războiului; și dacă sunt ignorați nu este vina lor.

II. REGIMENTELE TRANSILVĂNELE ÎN LUPȚĂ. *Din prima zi a intrării României în război, toți transilvănenii, cei din țară cât și cei de peste graniță au alergat sub drapel. Printr-o dispoziție a Marelui Cartier General, regimentele compuse în majoritate din transilvăneni au fost dirijate nu spre Carpați, ci spre Dunăre. Aceasta, pentru a evita, din partea ungarilor, o răzbunare crudă asupra transilvănenilor care ar fi căzut în mâinile lor*

ca prizonieri. Nu se îndoiau că bulgarii vor fi la fel de cruzi ca maghiarii.

*Și astfel, aceste unități transilvănene au cunoscut încă de la început, în condițiile fatale ale Companiei din Dobrogea, durerile morale ale înfrângerii. Acești viteji au căzut cu miile la Turtucaia, în efortul lor disperat. Regimentul 78 Brăila, 11 Siret, 80 București, toate formate în majoritate din transilvăneni, au fost aproape distruse. Și ce a rămas din ele, a fost înglobat în flotele Dunării sau au fost masacrați fără milă de sălbăticia bulgară. Pentru că «Bravii Prusaci ai Orientului» se lăudau la acea vreme cu faptul de a nu face prizonieri. Acolo noi am pierdut pe tânărul publicist din Arad, Mircea Sirianu, cunoscut de asemenea și la Paris, prin opera care-i apăruse chiar în ajunul războiului, **Problema Transilvaniei**. Prizonier la bulgari, el a fost masacrat. Tot acolo și-au găsit moartea și intelectualii transilvăneni Nicolae Roșculeț, George Popa, Tiberiu Nistor, George Gaba și alții.*

Lunga și dureroasa retragere din Carpați a altor unități transilvănene și-a dat tributul de sânge. Pentru a se face o imagine despre aceasta, este suficient să cităm Regimentul 46, care, format aproape în exclusivitate de transilvăneni, nu mai număra decât cu greu 30 de oameni după bătălia de la Ghimpați.

O dată retragerea terminată, procedându-se la reorganizarea armatei în Moldova, se mai numără încă 4000 de transilvăneni, dintre care cei mai mulți au avut de suferit în timpul retragerii. În etapa muncii de o nouă pregătire pentru război, transilvănenii, la fel ca frații lor din regat, se ostenesc cu același devotament arzător și aceeași voință nestăpânită. Și în timpul primăverii din 1917, de așa o tristă amintire prin ravagiile pe care le-au făcut epidemiile, ei au trecut prin durere și speranță, în efortul de a-și reface mijloacele și cu sete de răzbunare. De asemenea și la Mărășești, unde gloria armatei române a devenit de neuitat, transilvănenii au ocupat prima linie de luptă. Regimentul 47 din Ploiești, 7 din Prahova care s-au acoperit de glorie, erau formate în cea mai mare parte din transilvăneni. Acolo noi l-am pierdut pe strălucitul scriitor bucovinean Dr. J. Grămadă, care moare eroic, solicitând chiar el o recunoaștere periculoasă; tot acolo tânărul și plin de promisiuni, Liviu Albini; tot acolo, căpitanul aviator Ion Șofran; de asemenea, acolo, ofițerii transilvăneni George Tohăneanu, Ion Olteanu, M. Dringa, M. Roncea, Dr. G. Gurgan și alții, pe care spațiul unei broșuri nu ne permite să-i cităm. Doi ofițeri bucovineni, căzuți prizonieri acolo, și-au zburat creierii - au recunoscut chiar

inamicii -, pentru a evita să încapă pe mâinile unguirilor răzbunători. La cimitirele din Onești și Oituz, se pot descifra sute de nume, care demonstrează tributul considerabil pe care l-au dat românii transilvăneni. Ei dorm acolo, printre frații lor din regat, ca un simbol al unirii lor eterne ca și al sacrificiului lor, deoarece într-o supremă comuniune ei au convers spre același ideal: Unirea, dorința arzătoare de secole a poporului român fărâmițat în bucăți.

**III. LEGIUNEA PRIZONIERILOR DIN
RUSIA.** *Nu se cunoaște exact numărul de prizonieri transilvăneni români, în Rusia. Unii îl estimează la 150000, alții la 120000 sau numai la 100000. În orice caz, variază între aceste cifre. Se știe că, la fel ca cehii și iugo-slavii, românii transilvăneni s-au predat în mase, «inamicului» salvator. În ultima ofensivă a lui Brussilof în Bucovina, în special, numărul lor a fost foarte mare. Regimentele întregi ale Corpurilor VII Timișoara și XII Sibiu au facilitat mult victoria lui Brussilof. Tot un număr important s-au lăsat prinși la Prejmysl.*

Mult timp acești nefericiți prizonieri s-au zbătut degeaba în captivitate, oferindu-și brațele lor României și de asemenea Aliaților, pentru a fi organizați și după aceea conduși

împotriva Austro-Ungariei atât de urâtă și detestată de ei. Dar aliații nu-i acceptau pentru că ei aparțineau României; și România, din cauza neutralității sale, evita de a se compromite prin legătură cu «supușii» austro-ungari. Numai târziu le-a venit salvarea și asta numai prin meritul lor.

Din lagărele lor de concentrare din Rusia, ei au asaltat, încă din epoca neutralității, guvernul, oamenii de stat, parlamentul și regele, cu petiții și memorii, pentru a determina atitudinea României. «Acum sau niciodată», refren al imnului național transilvănean, au fost cuvintele sugestive pe care le-au adresat Parlamentului Român, printr-o telegramă acoperită de mii de semnături și au convins România să capete îndrăzneală. După intrarea României în război, răbdarea lor depășise limitele; dar ceasul nu sunase încă. Războiul român a debutat prost și, în acele momente critice, cine s-ar fi putut gândi la prizonierii din Rusia? În acel timp, ce agitație și ce freamăt în lagărele de prizonieri! În sfârșit, în toamna anului 1916, prin puterile lor proprii, reușesc să obțină de la Guvernul Rus de a fi concentrați mai aproape de frontul român. S-au strâns astfel la Darnița, un lagăr în apropierea Kievului, aproape 60 ofițeri, floarea inteligenței române din Transilvania:

avocați, medici, profesori, ingineri, preoți, învățători etc. Aceștia de aici redactează un memoriu și îl trimit Guvernului Rus, precum și ambasadelor aliaților din Rusia. În acest memoriu, în care își depun semnăturile, astfel ca ruptura să fie iremediabilă între ei și țara lor legală, ei cer unirea Transilvaniei cu România și, în același timp, declară în mod solemn, că nu se vor mai întoarce niciodată decât într-o Românie mare și unită, pentru realizarea căreia își oferă ei toți viețile.

Acest act a decis în sfârșit, cu toate că destul de târziu, Guvernul Român, să-și risipească și ultimele scrupule de corectitudine internațională. În iunie 1917, trimite o misiune militară la Kiev și instalează un lagăr de concentrare pentru legiunea de voluntari transilvăneni. Dar, în acea epocă, stadiul revoluției în Rusia nu a favorizat această acțiune; din contră, au apărut o serie de obstacole. Căile ferate rusești funcționau cu capacitate redusă, iar nefericiții prizonieri care nu reușeau decât arareori să se suie pe acoperișurile vagoanelor, au fost obligați să străbată pe jos imensele distanțe ale Rusiei. Ca urmare, au avut loc veritabile lupte, foarte des, între ei și autoritățile ruse care, în intenția lor pacifistă, cunoscând intenția acestor prizonieri de a merge pentru a se înrola în armata română, foloseau toate

mijloacele pentru a zădărnici planul lor. Cu toate acestea, așa cum pârâiele se varsă într-un loc, așa se scurgeau de peste tot valuri de prizonieri spre Kiev.

În sfârșit, în iulie, ajunge la Iași primul batalion transilvănean din Rusia. Entuziasmul provocat de sosirea lui este de nedescris. Rege, guvern, parlament, armată, i-au făcut primirea în istorica «Piața Unirii», în fața monumentului Prințului Unirii Moldo-Vlahe, Cuza I. Reprezentanții Antantei au luat parte în mod oficial. Ce impresie vădit profundă a făcut, asupra miniștrilor Antantei, această sărbătoare ce simboliza unirea fraților despărțiți care se caută de secole! Însuși ministrul Franței, dl. Saint-Aulaire, a spus: «Am impresia că Transilvania este cea care a cucerit România și nu invers!».

Din acea zi, aproape în fiecare săptămână sosea câte un batalion format la Kiev. Dar în toamnă, dezorganizarea rusă, care realiza progrese rapide, a făcut imposibilă continuarea acestei activități. Până la acea dată, numărul voluntarilor sosiți în țară ajunsese la 12000, aproape o divizie, sub conducerea generalului, și el de origine transilvănean, Marcel Olteanu. Ce păcat că nici acestora de aici nu li s-a putut da ocazia de a înfrunța dușmanul!

Evenimentele care au condus irezistibil spre pacea din Ucraina și, în continuare, spre nefericita Pace de la București, le-au smuls armele din mână. În luna martie, în același moment când trebuia să plece în Franța, Cabinetul Averescu le-a anunțat că nu îi poate lăsa să iasă cu armele, până când el nu va fi semnat preliminariile păcii germane.

Ori, a pleca fără arme era imposibil pentru ei, din moment ce problema era, cu atât mai mult cu cât trebuia să-și croiască drumul prin luptă și să traverseze germanii care ajunseseră deja la Odessa și încercuiseră România, și de a traversa și confrunța cu bolșevicii. Cu aripa frântă, vulturul Carpaților transilvăneni se vede astfel doborât. Este de neexprimat amărăciunea care a umplut sufletul acestor oameni. Ofițerii francezi i-au văzut plângându-și mânia și disperarea.

Trupele de voluntari transilvăneni au fost, în consecință, dezarmate și dizolvate. Dar prezența lor în țară nu a fost inutilă. Căci ei au întreținut acolo agitația naționalistă, făcând în același timp și pe agenții secreți pentru misiunile militare rămase în Moldova și Basarabia. Mai importantă, în deosebi, va fi munca lor specială în Basarabia. Odată eliberată, această provincie rusificată și-a dovedit nevoia de a-și relua viața sa națională de altădată; și cine i-ar ajuta mai bine ca

transilvănenii, acești reprezentanți fanatici ai naționalismului român. De asemenea, ei fondează acolo un ziar cotidian, ei furnizează profesori pentru licee și preoți pentru biserici, pun bazele primei universități populare la Chișinău. Astfel, Basarabia devine nucleul unei mișcări naționale puternice, care, prin urmare, va neliniști în plus toate zilele Guvernului germanofil din București.

Ar trebui să depășim spațiul acestei broșuri pentru a arăta aici toate diferitele manifestări, de ordin nu numai militar, dar și politic, ale voluntarilor români de la Kiev. Amintim numai că, de comun acord cu ceho-slovacii și iugo-slavii, ei au organizat, în noiembrie anul următor, un congres al națiunilor oprimate de către Austro-Ungaria, sub președinția lui Thomás Masaryk, care a pus bazele unei colaborări militare, împreună cu armatele recrutate dintre prizonierii de război ai acestor popoare, în scopul de a preveni defensiva rusă și de a menține frontul oriental cu forțe românești.

Trădarea precipitată a Guvernului Ucrainean, făcută în acest timp, a anihilat și acest proiect. Consiliul executiv ales de acest congres și pus sub președinția generalului Tabouy, comisar general al Franței pe lângă Republica Ucraina, nu a putut nici măcar să-și înceapă activitatea, deoarece Ucraina,

deschizându-și porțile dușmanului, i-a permis să pătrundă și să se instaleze chiar în Kiev, capitala sa.

Împreună cu aliații lor, ceea ce rămăsese din trupele noastre la Kiev, au apucat drumul Siberiei. Se știe cum au ajuns ei acolo și care a fost misiunea lor pe drum. Chiar și astăzi, ei mențin frontul siberian al aliaților; și chiar dacă noi nu cunoaștem exact luptele lor și pierderile pe care le-au suferit acolo, vina este numai a mijloacelor de comunicație dificile.

Astfel că nu este posibil ca o asemenea abnegație și un asemenea sacrificiu să nu fie răsplătită într-o bună zi. Voluntarii noștri au trasat, cu sângele lor, o poliță morală asupra Aliaților. Dar când ora va veni, ea va fi achitată fără îndoială.

IV. «IMPERIALISMUL» ROMÂNESC. *În timpul acestui război, s-au putut auzi voci ce acuzau România de veleități imperialiste. Din acest punct de vedere, noi am fi fost fericiți din partea noastră, ca să nu putem fi în stare să apărăm clasele conducătoare din România, împotriva acestei acuzații. Și aceasta, nu pentru că noi am fi imperialiști, departe de noi aceasta; ci pentru că ar trebui să atribuim acestor clase onoarea de a avea cel puțin*

idealismul activ necesar pentru a concepe cuceriri imperialiste.

Dar nu! Clasele conducătoare din România nu au fost imperialiste. Aceasta ar fi fost, pentru caracterul lor profitor și trândav, o idee mult prea riscantă și plină de pericole. Pe de altă parte, democrația foarte avansată și conștientă a societății transilvănene, nu era de natură să prea încânte aceste clase.

În ziua în care se va face analiza psihologică a alianței - care dura de aproape o jumătate de secol - între România și Puterile Centrale, se va vedea mai clar care a fost partea de interes de castă în această alianță, alianță făcută chiar nenatural, deoarece ea era făcută atât împotriva sentimentelor, ca reprezentând însăși negația ideii de unitate a poporului român. Urmată cu toată sinceritatea de politica oficială română, această alianță apără prin ea însăși, dar fără să o onoreze, guvernele și clasele conducătoare ale României împotriva acuzației de imperialism, sau, mai exact de iredentism, cu toate că, din moment ce nu s-a urmărit în război cucerirea unor teritorii ne-românești, cuvântul imperialism este impropriu și deplasat. Nu, pentru ceea ce reprezintă concepțiile imperialiste, boierii de București reprezentau o rasă net inferioară junkeilor Prusiei și magnașilor Budapestei. Și ei nu au nimic

comun nici cu voievozii de altădată care au atacat de 23 de ori Carpații pentru a dezrobi Transilvania. Evident că în psihologia lor sunt transmise calitățile practice și mercantile ale predecesorilor lor din Fanar, având simțul concepției eroice a vieții atrofiat.

Iredentismul istoric din Țările Române este de origine pur transilvăneană. Acolo s-a născut, în același timp cu conștiința daco-romană; și de acolo el a fost mereu transplantat, alimentat, menținut. De la Gheorghe Lazăr la Simion Bărnuțiu, Ion Măiorescu, Al. Papiu Ilarian și până la preotul Lucaciu și poetul Goga din zilele noastre este neîntrecut transmis de mari naționaliști care, vâdate de persecuția maghiară, au venit în România pentru a menține spiritele într-o continuă și febrilă agitație.

Emigranții transilvăneni din 1848 au influențat puternic, în sens iredentist, pe Prințul Unirii, Cuza I. Prințul care a dat pământ țăranilor, a întreținut în mod foarte serios, ideea dezrobirii Transilvaniei. El a luat ca ministru pe Al. Papiu Ilarian, celebru istoric daco-roman și unul dintre marii conducători ai revoluției de la 1848 din Transilvania.

Într-un memoriu secret, adresat iredentiștilor transilvăneni și care a fost găsit

ulterior printre hârtiile sale, el este sfătuit de a pătrunde cu armatele sale în Transilvania deoarece este așteptat, îl asigurau ei, ca un mântuitor; și tot în acest memoriu se pomenea pentru prima oară despre germanism ca despre unul dintre dușmanii înverșunați ai poporului român. Dar, sacrificat într-un complot al boierilor, Prințul a dispărut prea devreme. Și, dacă cauzele directe ale detronării pot fi altele, fără îndoială însă că, conspirația boierilor se datorează celor două îndrăznețe, mărețe idei care îl obsedau pe Prinț și care se referă clar la un paralelism intim organic: ideea unității și democratizării Statului Român.

Același paralelism, de altfel, se manifestă și în războiul actual. Regele Ferdinand, o dată cu declararea războiului Austro-Ungariei, hotărăște crearea proprietății țărănești. O lege votată de Guvernul Brătianu - Take Ionescu expropriază atât domeniile statului, cât și proprietăți private latifundiare, trei milioane de hectare în favoarea țăranilor. Dar, nenorocita Pace de la București, apărând reluarea relațiilor cu Germania, aduce, ca prim efect, abolirea legii votate de Guvernul Brătianu - Take Ionescu, imposibilitatea ca regele să-și țină cuvântul față de țărani; continuarea, cu alte cuvinte, a sclaviei economice a poporului.

După ce l-au vânat pe Cuza I, clasele conducătoare dau tronul României unui Hohenzollern, pentru că, probabil, nu pot proceda altfel, dar și pentru că își respectă întotdeauna instinctul lor de conservare.

Politica externă a noului regat danubian, cu toate că ar fi trebuit să fie fundamentată pe voința Franței, ea urmează totuși orientarea germană. Iredentismul transilvănean va fi, de acum înainte, o substanță continuu inflamabilă a politicii române. Toate guvernele care se perindă intră, fără discuție, în lupta împotriva lui. În 1887, guvernul Ion Brătianu expulzează, la cererea Austro-Ungariei, cinci români transilvăneni, autorii unor pamflete iredentiste. În 1895, însuși Nicolae Filipescu, deși întruchiparea ideală a seminției noastre, primarul Bucureștiului în acel timp, interzice într-o manieră drastică o manifestație iredentistă a studenților români din Ungaria, în fața statuii lui Mihai Viteazul, voievodul care altădată cucerise Transilvania. Informat că studenții vor depune o coroană la această statuie în timpul nopții, el ordonă intensificarea iluminăției în momentul în care ei ajung acolo și astfel poliția îi respinge brutal din întuneric, făcându-se arestări a numeroase victime. Ce să mai spunem de alți oameni politici, din moment ce unul ca

Filipescu, nu mai târziu de 1895, reacționează astfel. Cu ocazia mișcării «memorandiste», Alexandru Lahovari, ministrul afacerilor externe din acea perioadă, afirmă de la înălțimea tribunei Parlamentului Român «că pretențiile românilor din Transilvania nu sunt toate justificate». Cuvintele sale au efectul de duș rece asupra sufletului urgisit al românilor transilvăneni. Și ce-au îndrăznit atunci să ceară? Atât, numai autonomia. Trei milioane de români n-au îndrăznit să ceară nici măcar o universitate. Ei nu au cerut, timid, decât aplicarea acelei nenorocite legi a naționalităților pe care ungurii, presați de conjunctură, au acordat-o în 1868, dar pe care s-au străduit să nu o aplice niciodată... Cu asemenea tradiții și procedee se poate vorbi în mod serios de un imperialism român? Nu, în toată această perioadă de viațuire a Statului Român, guvernele din București au întreținut în mod egoist relații de prietenie cordială cu Austro-Ungaria și Germania; și ambasaderele acestor țări care desfășurau pe teritoriul român o largă activitate de spionaj, n-au avut niciodată de ce să se plângă de guvernele române din acest punct de vedere. Instructivă, dar și foarte caracteristică pentru mentalitatea oficială în România, a fost mai ales ultima încercare a Guvernului Român de a persecuta ideea atât de incomodă a

*iredentismului transilvănean, nu numai pe teritoriul Regatului, dar și în spațiul său propriu, în Transilvania. În 1912, cu doi ani înainte de izbucnirea războiului mondial atât de exact prezentat de regele Carol, Guvernul din București trimitea un emisar, pe binecunoscutul germanofil C. Stere, cu misiunea de a înăbuși mișcarea iredentistă de tineret grupată în jurul ziarului **Tribuna**, la Arad. Războiul plutea în aer și se vedea că vântul iredentist care începuse să sufle de la Arad ar fi putut să dejoace, în momentul începerii războiului, calculele diplomatice ale guvernului Regelui Carol și să împingă, astfel, poporul român, în tabăra Antantei. Acest lucru nu a putut fi evitat în final; dar, pentru moment, mișcarea a fost terorizată și ziarul interzis cu concursul concomitent al guvernelor de la București și Budapesta.*

O dată războiul mondial declanșat, flacăra iredentismului s-a reaprins repede; și dacă, în grabă, ea nu a reușit să paralizeze mobilizarea din Transilvania, meritul este tot al Guvernului Român. Deoarece, pentru a doua oară, el l-a trimis pe C. Stere în Transilvania, cu misiunea de a convinge poporul român să asculte de ordinul de mobilizare, deoarece - l-au autorizat să spună - România, de asemenea, «în câteva zile» va intra în acțiune alături de Austro-Ungaria.

Aceste câteva zile au folosit în acest timp iredentismului, căci entuziasmul s-a mărit pe loc ca o flacără, a cuprins întreaga țară și, în final, a hotărât atitudinea României. Balanța sufletului român se înclina în acea perioadă către marele destin; și executarea Tratatului de alianță cu Austro-Ungaria a devenit imposibilă. Bătrânul rege Carol, într-un Consiliu de Coroană la Sinaia, nu a putut decât să constate eșuarea definitivă a politicii sale germanofile de mai bine de un secol. Iredentismul transilvănean se și ridicase deasupra și triumfase. Doi mari transilvăneni, preotul Lucaciu și poetul Goga, reprezentanții vii ai iredentismului de acolo, au trecut imediat Carpații și, în jurul lor, campania iredendistă a devenit irezistibilă. Ne amintim aici că agitațiile febrile pe care le-a cunoscut Bucureștiul înainte de intrarea în război, luptele electorale care au zguduit Galațiul și Caracalul și elanul războinic au fremătat în întreaga țară și, în final, au forțat Guvernul să cedeze. În ce-l privește pe Brătianu, nu putem cunoaște exact intențiile lui de la început; un lucru este însă sigur: că mișcarea iredentistă i-a fost la început cât se poate de incomodă și dezagreabilă. Numai că el s-a trezit dezarmat și fără putere. Entuziasmul iredentist care a câștigat toate inimile a fost singurul care a decis destinul țării.

România a fost astfel împinsă în război de către doctrina iredentistă de origine transilvăneană care, în luptă cu puterile constituante ale Statului Român a terminat prin a triumfa.

Războiul român s-a terminat prost. Nu vrem să trecem cu vederea partea de circumstanțe externe care au dus la acest rezultat. Dar nu vrem nici să lăsăm toată partea de vină iresponsabil pe aceste circumstanțe. Nu, pentru că aceasta ar fi nedrept. Rezultatul războiului în prima sa fază este consecința logică și fatală a sistemului reacționar care guverna România, este eșecul claselor sale conducătoare. Indiferent de aceste circumstanțe - ne-a dovedit-o ce-a de-a doua fază a războiului - rezultatul nu ar fi putut să fie mai bun. Căci nu astfel ar fi trebuit să fie pregătită armata, de către clase inspirate de imperialism. Turtucaia, într-adevăr ar fi trebuit să fie mormântul oligarhiei românești!...

Scopul pentru care românii au insistat să intre în acțiune, le-a făcut acest război, sacru. Tocmai de aceea au suportat ei cu o resemnare istorică, toate experiențele teribile încă de la început, pentru a-și realiza aspirațiile supreme. Și tot de aceea, soldatul român a respins ferm toate tentațiile bolșevismului rus.

Altminteri, fiind mai mult decât mulțumit de oligarhia care păcătuisese așa de mult, ar fi fost atent să sesizeze această ocazie de a se debarasa de balast după exemplul poporului rus și cu ajutorul a jumătate de milion de soldați ruși care se găseau în țară. Și aceasta s-ar fi întâmplat cu siguranță dacă, războiul ar fi fost întreprins într-adevăr de clasele conducătoare, așa cum a văzut țăranul rus la el. Dar acesta nu a fost un război de castă; a fost războiul întregii nații românești pentru scopul ei cel mai sacru: UNIREA”.

(Traducere după originalul *Les Légions Roumaines de Transylvanie. L'irrédentisme roumain*, publicat de Sévère Bocou, Directeur du journal roumain *Tribuna*, à Arad [Transylvanie], Membre du Conseil National de l'Unité Roumaine, Paris, 1918. În cuprins: 24 de pagini și patru fotografii. Paragrafe reproduse, anterior, în: Petre Popa, *Studii politice, Culegere antumă*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004, p. 224-241).



2. PERSONALITĂȚI ARGEȘENE PARTICIPANTE LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (1916-1918)

Vineri, 30 septembrie 2016, Cancelaria Prim-ministrului României anunța oficial, prin *Adresa Nr. 57*, constituirea Departamentului *Centenar*, organizat conform prevederilor *Hotărârii Guvernului Nr. 465*, din 2016. Ulterior, noul for administrativ al țării a îmbogățit programul inițial, precizările tematice amplificând convergențele acestui subiect, nuanțate patriotic, științific, formativ.

În atare cadru instituțional, structurile locale, cu atribuții pentru domeniul evocat, derulează proiecte menite să evidențieze, distinct, contribuția zonelor geo-istorice tradiționale la Primul Război Mondial (1916-1918), precum și la Marea Unire, eveniment secular (1918-2018).

Contextul ne permite să facem câteva referiri privind nominalizarea unor personalități, originare din acest perimetru, participante la etapele existențialiste amintite mai sus, în *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, opera de anvergură, concepută, cu un deceniu în urmă, după modelul marilor dicționare franceze *Larousse*. Precizăm faptul că, *Enciclopedia* are patru volume, postate,

deja, pe internet (2008, 2010, 2012, 2014), fiind listate peste 20 000 de enunțuri primordiale: fapte, titlaturi, eponimii, date calendaristice, informații de interes general.

Elaborarea, aflată în pregătire pentru tipografiere, *concentrează* voluntariatul intelectual cetățenesc apolitic, oferit de: redactori specializați, documentariști, referenți, operatori, lectori, parteneri *media*, responsabili de literă, tehnoredactori, susținători ai proiectului propus cititorilor, prin *Clubul Enciclopediștilor din Argeș-Muscel*, constituit, special (2007), pentru realizarea unui asemenea demers, ceea ce *induce* sintagma *Școala enciclopedică de la Pitești*.

Foiletând suportul virtual, putem constata, selectiv, *racordarea* conținutului *Enciclopediei*, după cum este normal, la derularea și consecințele, pentru zona Argeș-Muscel, ale Primului Război Mondial sau Marii Uniri.

Bunăoară, prezentarea alfabetică a celor 102 așezări ancestrale, *incumbă*, tematic: monumentele și cimitirele eroilor; confruntările militare derulate teritorial; însemnele *heraldice*; genericele scrierilor consacrate evenimentelor citate; conținutul și sensurile degajate prin *Argeș. Cartea eroilor* (1984), lucrare bibliofilă, unicat în materie.

Apoi, *Litera A* face trimitere la figuri marcante, din Argeș-Muscel, implicate în operațiunile cotidiene, demersuri civile, acțiuni externe *suprapuse* motivațiilor pentru care România a decis aderarea la *alianțele combatante* și grupările diplomatice, *decidente continental*. Exemplificăm prin nume importante precum: **Alessandrescu C. Gheorghe**, născut în Pitești (26 noiembrie 1879), ofițer de carieră (*Cavalerie*), locotenent-colonel pe durata participării României la Primul Război Mondial (1916-1918), remarcat datorită *șarjei* din Robănești, ofensivei spre Basarabia (1918) și Ungaria (1919), ajuns general (1933); **Andrescu Grigore**, prefect de Muscel (1918), implicat în realizarea programelor naționale, specifice etapei finale ocupației germane și refacerii economiei urbane; **Antonescu N. Eftimie** (1876-1957), piteștean notoriu, renumit profesor universitar (*Drept*), susținător al cauzei României pe durata tratativelor de la Paris (1919-1920); **Antonescu I. Ioan/ Ion** (1882- 1946), fiu al reședinței Argeșului, ofițer de carieră (*Cavalerie*), viitor prim-ministru (1940-1944) și mareșal (1941), cooptat, pe timpul Primului Război Mondial, în Marele Cartier General al Oștirii Regale Romane (locotenent-colonel), colaborator statornic al mareșalului Constantin Prezan (1861-1943);

Antonescu S. Petre, născut, de asemenea, la Pitești (25 octombrie 1891), *artilerist*, decorat inclusiv cu Ordinul rus *Sfântul Stanislav*, avansat, interbelic, general (1930).

Dintre personalitățile aferente *Literei B*, sunt listate, printre participanții de pe *Frontul Carpatic* (1916) și *Frontul din Moldova* (1917), nume precum: **Baiulescu C. Ion**, cadru didactic al Liceului *Ion C. Brătianu* Pitești, filosof și memorialist; **Băcanu V. Gheorghe**, director emblematic al Liceului *Dinicu Golescu* Câmpulung; **Bolintineanu Nicolae**, ofițer muscelan, ajuns general; **Bungescu I. Ion** (născut la Retevoiești, Pietroșani), inventator militar, pedagog, promovată, la excepțional, general (*Artilerie*).

Litera C reamintește: faptele de arme ale ofițerilor superiori **Calotescu C. Corneliu** (1889-1970), originar din Pitești, și **Christescu C. Constantin** (1866-1923), fiul satului Pădureți, Lunca Corbului, onorat printr-o stradă eponimă la Pitești; inițiativele preotului militar **Cotenescu I. Gheorghe** (1886-1925), ctitorul bisericii din Stoenști (Muscel), confesorul luptătorilor Regimentului 9 *Vânători*; caracteristicile *Culoarului strategic Rucăr – Bran*, cartografist în atlase europene.

Din *Litera F*, detașăm, patrimonial, numele cunoscutului primar al *urbei* Pitești,

Fostiropol Alexandru, membru marcant al Comunității Elene, aflat în funcție pe timpul neutralității României (1914-1916), Marii Uniri (1918), *Campaniei de pe Tisa* (1919).

Interesante sunt câteva documente valorificate în *Litera G*, privind: înrolarea elevului **Garfoiu Ion** (1897-1982), care, supraviețuind evenimentelor din perioadele *antamate*, va deveni inspector școlar ministerial, fondator al Uniunii Patrioților (1942), lider la Frontul Plugarilor (1946-1953), parlamentar de Argeș (1946-1948); tăria de caracter a tânărului avocat **Ghinescu D. Ioan**, născut în comuna Ungheni (1888), cu doctorat occidental (Sorbona, 1915), participant la rezistența montană pe traseul Mateiaș – Dragoslavele (1916), capturat prizonier, evadat, apoi prefect de Argeș (1933-1937); vitejia colonelului din Câmpulung, **Grigore Grecescu**, dedicate cauzei autohtone, în confruntările cu detașamente germane, infiltrate la Voinești (Lerești).

Pentru *Litera M*, enciclopediștii insistă asupra edificării (1928-1935), apoi extinderii (1979-1984) *Memorialului de Război Mateiaș (Valea Mare-Pravăț)*, aplicându-se, succesiv, proiectele arhitecților coordonatori, **Dimitrie Ionescu-Berechet** (Câmpulung) și **Valeriu Manu** (Pitești). Tot această literă face referiri la *prestația* militară, suprapusă Primului

Război Mondial, a fraților: **Mihalache I. Dumitru** (1885-1916), învățător și folclorist din Topoloveni, mort pe front (Bălării, Vlașca); **Mihalache I. Ion** (1882-1963), luptător, Regimentul 70 *Muscel*, viitor om politic al etapei interbelice.

În literele următoare, utilizatorii *variantei electronice* pot descifra, enciclopedic, determinarea participării, la Primul Război Mondial (1916-1918), exprimată de alte personalități, origine din Argeș – Muscel, precum: **Petrescu C. Ioan** (1892-1967), profesor universitar, fondatorul teoriei *școlii active*, fiul comunei Mihăești; **Răuțescu I. Ioan** (1892-1974), paroh la Dragoslavele, memorialist, laureat al Academiei Romane (1923, 1934, 1939); **Sachelarie Corneliu** (1895-1949), învățător, animator cultural, militant social, din Topoloveni; **Țicăloiu D. Ion** (1891-1970), profesor la Campulung, editor și publicist; **Udrescu Dumitru** (1892-1981), institutor, fondator de biblioteci rurale, culegător de folclor; **Zaharia Z. Dan** (1878-1943), muscelean prin adopție, amiral, inițiatorul transformării comunei Stoenști (Muscel) în localitate model. Enumerarea poate continua!

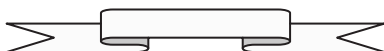
Asemenea portofoliu, prezentat *arhetipal*, se datorează strădaniei tuturor colaboratorilor noștri, regăsiți în *caseta*

tehnică a Enciclopediei, medalioanele de mai sus fiind semnate de: Ion Băcanu, Manole Bivol, Ion Bulacu, Constantin Cârstoiu, Grigore Constantinescu, Ion M. Dinu, Zicu Ionescu, Teodor Mavrodin, Gheorghe Nicolescu, Radu Petrescu, Ion Pietrăreanu, Sevastian Tudor, Vasile Zarioiu.

Adresăm îndemnul potențialilor cititori ai cotidianului *Argeșul* (director, profesorul Mihai Goleșcu), să se alăture insistențelor *Clubului enciclopediștilor*, consacrate onorării *Centenarului Marii Uniri* (1918-2018), prin: tipografierea *Enciclopediei*; reeditarea operei *Argeș. Cartea eroilor*; sfințirea pietrei de temelie pentru *Monumentul reprezentativ al eroilor din Pitești*, căzuți la datorie, în cele două războaie mondiale, simbol care lipsește comunității urbane, preconizat, *favorabil*, ca amplasament, în triunghiul dominant, constituit la *confluența* *Bulevardului Eroilor* cu *Strada Nicolae Dobrin*.

Vom adăuga, astfel, câteva înfăptuiri demne de prestigiul Argeșului și așteptările Mileniului III!

(Text publicat, anterior, în cotidianul *Argeșul*, Pitești, 18 iulie 2017)



3. NUAȚĂRI ÎN DISCURSUL DE LA CHIȘINĂU AL REGELUI FERDINAND I (1920)

În 2018, se împlinesc 100 de ani de la Marea Unire din 1918. Asemenea context favorizează noi reflexii! Prin urmare, prezentăm cititorilor un document istoric mai puțin *mediatizat*, respectiv discursul regelui României Mari, Ferdinand I (1914-1927), ținut, la Chișinău (20 mai 1920), pe timpul vizitei efectuate, alături de regina Maria, în Basarabia. Rândurile care urmează constituie, totodată, un modest *remember* pentru *liderii* ce au generat, dincolo de Prut, după 16 mai 1812, speranța reunificării cu statul român: Daniel Ciugureanu, Pavel Dicescu, Emanoil Gavrilică, Pantelimon Halippa, Ion Inculeț, Alexandru Nour, Ion Pelivan, Constantin Stere, Vasile Stroescu. Completează, împreună cu mulți alții, panoplia *militanților naționaliști* din provincia amintită.

Hotărârea majoritară a membrilor *Sfatului Țării* din Chișinău (138 de deputați), privind unirea cu statul român (27 martie 1918), reprezentând, cronologic, prima decizie ireversibilă, proprie unei zone tradiționale, aflate în afara hotarelor firești ale autohtoniei seculare, a fost acceptată, la București, oficial,

prin *Înaltul Decret Regal Nr. 842*, datat, 22 aprilie 1918. Ratificarea în Parlamentul din Capitală avea loc la 29 decembrie 1919, concomitent cu legile favorabile Bucovinei și Transilvaniei. Relieffăm faptul că, tendințele unificatoare din Basarabia au beneficiat, temporar, de *protecție* militară argeșeană. Bunăoară, pentru preîntâmpinarea provocărilor *filoruse*, Regimentul *No 4 Dorobanți*, cu sediul în Pitești, primea ordin să treacă Prutul (24 februarie 1918), staționând, acolo, până la 24 aprilie 1918.

Ulterior, tratatele internaționale, convenite și semnate la sfârșitul Primului Război Mondial (1919-1920), înțelegerile bilaterale, ori starea de fapt, *relevând* destrămarea Imperiului Austro-Ungar, Imperiului Țarist, Imperiului Otoman, au favorizat diversificarea inițiativelor Casei Regale din România. Printre acestea s-a aflat prezența suveranilor, nominalizați introductiv, în câteva localități dintre Prut și Nistru (20-25 mai 1920). Evenimentul suprapunea, diplomatic, 108 ani de când, la București (16 mai 1812), se *parafaseră* documentele intrării Basarabiei sub ocupația Rusiei, victorioasă, contra Turciei, în războiul din 1806-1812.

Calendaristic, vizita înalților oaspeți a precedat, formal, desfășurarea noilor alegeri parlamentare interbelice (25-27 mai 1920),

finalizate cu succesul Partidului Poporului (42% din voturi), condus de viitorul mareșal Alexandru Averescu (1859-1938), aflat la guvernare în etapele: ianuarie-martie 1918; martie 1920-decembrie 1921; martie 1926-iunie 1927.

Desemnat moștenitor al Tronului României (21 noiembrie/3 decembrie 1880), devenit apoi rege (28 septembrie/11 octombrie 1914), în urma morții lui Carol I (27 septembrie/10 octombrie 1914), Ferdinand I (1865-1927), deși avea origine germană, se arată favorabil orientării politicii externe a țării spre *Antanta* (Franța, Anglia, Rusia), defavorabilă *Centralilor*. Pe timpul primei conflagrații mondiale (1914-1918), Casa Regală a stimulat unirea provinciilor, consemnate mai sus, cu statul român.

Atare *dinamică* a integrat, pentru Basarabia, scopul vizitei amintite (20-25 mai 1920)! Prima zi, consacrată cunoașterii instituțiilor din Chișinău, s-a încheiat prin recepția oferită de *notabilitățile* orașului, în onoarea regelui și a reginei, pe timpul căreia, monarhul României Mari, Ferdinand I, a rostit un discurs. Motivând contextul, explica: „*O privire mișcătoare pentru inima Mea a vrut ca astăzi, în ziua Sfintei Înălțări, când toată România se va ruga pentru sufletele sutelor de ostași ai săi, cari cu vieța lor au pecetluit*

Hrisovul de întregire a neamului românesc, să ne aflăm, Regina împreună cu Mine, în Capitala unuia din frumoasele ținuturi unit, pe veci, cu Regatul Meu”¹.

Una dintre ideile cardinale, degajate în continuare, a constituit-o înalta apreciere conferită acestui spațiu geografic pentru creșterea rolului României în Europa. Ca urmare, demonstrația monarhului a invocat, direct, cuvintele lui Mihail Kogălniceanu (1817-1891), care, în 1843, apreciase: „*Providența lua de mână națiunea română ca pe o fiică iubită între fiicele cele mai iubite, o scotea din toate pericolele și o înălța mai tânăra și mai sdravănă decât fusese înaintea ceasului de pieire. N-avem dar drept noi, Români, de a susține că la gurile Dunării de Jos nouă ni s-a dat o misiune de îndeplinit?*”²

În discursul său, regele Ferdinand I a ilustrat, constant, eforturile celor dintre Prut și Nistru pentru păstrarea demnității, ceea ce „*ne-au dat dovadă că iubirea de neam nu s-a stins în timpurile cât Basarabia a stat sub o stăpânire ce nu avea legături de suflet cu poporațiunea moldovenească, care de veacuri alcătuieste talpa acestei țări*”³.

¹ Ion D. Chelaru, *Limba română. Proză istorică*, Ediția a IV-a, București, 1928, p. 107

² Ibidem, p. 109

³ Ibidem, p. 107

Arhetipul unei asemenea perenități deveneau, în concepția regelui Ferdinand I, strădaniile voievodului Ștefan cel Mare (1457-1504): „*Sub domnia sa atât de bogată în victorii asupra păgânilor, s-a început știrbirea Moldovei, prin pierderea țărmlui mării și a cetăților de pe Nistru și Dunăre. A urmat apoi răpirea Bucovinei și, în sfârșit, era astfel sfârșită jumătate din trupul său și, din aceasta, a urmat secătuirea ei economică și socială*”⁴.

Continuând evocările de nuanță istorică, regele Ferdinand I se referea, în 1920, la îngrijorările provocate fruntașilor Moldovei din 1812, atunci când Basarabia era inclusă Imperiului Țarist, transmise, în scris, sultanului, reproducând următorul pasaj: „*Din poruncă ne vedem îndatorați a vinde toate acele de peste Prut moșii și a ne desface de dânsule... Înfățișăm cu lacrimi din suflet stingerea și pierderea ce ni se pricinuieste dintre aceasta la atâtea lăcașuri ale credinței noastre cea mai desăvârșită cădere și sdruncinare, socotind a ne lipsi de pământul strămoșesc*”⁵.

Distinct, monarhul României Mari a transmis un vibrant omagiu locuitorilor satelor din Basarabia, păstrători seculari ai graiului, credinței și portului tradițional, folosind

⁴ Ibidem, p. 107-108

⁵ Ibidem, p. 108

următoarele cuvinte de recunoștință:
„Țărâtimea română dintre Prut și Nistru, atât de blândă și răbdătoare, nu a așteptat alta decât dreptatea și lumina pentru suflet, după un veac de cufundare în întuneric, prin nerespectarea limbii sale strămoșești în școală și biserică. Pe când toate celelalte limbi venite aici după răpirea Basarabiei s-au bucurat de carte, școală și biserică națională, numai Moldoveanul de baștină a fost lipsit de toate”⁶.

Cadrul ideatic era completat sugestiv, atât ca nuanțare a semnificației momentului, dar și apropiat sensibilității cunoscute a regelui Ferdinand I, cu 15 versuri din opera poetului basarabean Costache Stamate, relevante pentru eposul de dor și jale: *„Am fost și eu Român, / Dar m-am făcut păgân; / Căci june eu fiind, / Sărmanul meu pământ / Fu de Tătari călcat / Și ei sclav m-au luat./ De-acuma numai moartea / Să mă scape poate / De păgânătate... / C-un dor nespus / Mă uit spre-apus: / Acolo mi-i vieața; / Acolo-i speranța / Să fim fericiți, / De-am fi toți uniți... /”⁷.*

Referindu-se la intențiile Casei Regale de a relansa, cu generozitate, spiritualitatea interbelică a Basarabiei, monarhul încredința participanții la cina amintită, că există, deja, un

⁶ Ibidem, p. 109

⁷ Ibidem, p. 108

program pentru atare demersuri, axat pe principiul diriguitor: *„Așa dar, fără nicio ură și fără vreo prigonire, vom răspândi dreptate și lumină pentru toate neamurile cari alătura cu Românul trăesc pe solul bogat al Basarabiei. Și sunt încredințat că toate popoarele de altă limbă vor răspunde cu același duh de dreptate față de cetățenii Români și că prin pacinica lor conviețuire se va pune temelie sănătoasă propășirii acestui pământ românesc”*⁸.

Asemenea *proiecții* urmau să devină, peste timp, un omagiu perpetuu adus eroilor neamului, căzuți la datorie (1916-1918) în Războiul cel Mare. Ca dovadă, regele spunea: *„Astăzi, mulțumită ostașului român și energiei ascunse în sufletul Românului, avem fericirea să ne vedem uniți răbdător la sânul patriei deapurarea întregite prin proclamarea de bună voie a sfintei uniri”*⁹.

Spre final, *expozeul* are nuanțe imperative în ceea ce presupunea obligațiile civice: *„Să unim deci toate sufletele, toate energiile noastre, spre a ajunge, muncind, toți fiii acestei Țări la același mare și sfânt scop. Sunt convins că toți Basarabienii vor pune mâna lor la această măreață operă”*¹⁰.

⁸ Ibidem, p. 109

⁹ Ibidem, p. 108

¹⁰ Ibidem, p. 109

Ca în oricare altă oportunitate, la Chișinău, Ferdinand I își încheia patetic, mobilizator și apoteotic discursul său: „*Cu această nădejde neclintită ce o port în suflet, strig din toată inima: Să trăească Basarabia și Capitala ei*”¹¹.

Momentul din 20 mai 1920, la care ne-am referit, a avut loc în sala Cercului de Cultură din Chișinău. Pentru zilele următoare, vizita regelui Ferdinand I și a reginei Maria va continua, devenind un simbol în condițiile timpului. Ca urmare, monarhul însuși va aprecia la finalul periplului său: „*Primirea călduroasă ce Ne-a fost făcută în toate orașele și satele, pe unde drumul Ne-a dus, a pătruns inimile Noastre de o mare bucurie*”¹². Guvernarea era asigurată, în mai 1920, așadar, de generalul Alexandru Averescu.

Peste aproape doi ani și jumătate, la 15 octombrie 1922, va avea loc încoronarea din Catedrala Reîntregirii de la Alba Iulia, Ferdinand I de Hohenzollern-Sigmaringen și Maria de Edinburgh devenind primii suverani ai României Mari. Basarabia tradițională contribuia la noua fizionomie națională, teritorial, cu 44 422 de km², iar demografic, avea, aproximativ, 2 860 000 de locuitori, aflați în peste 700 de așezări, din care, 22 erau

¹¹ Ibidem, p. 109

¹² Ibidem, p. 107

orașe. Unele dintre acestea păstrează și astăzi ecoul vizitei regelui Ferdinand I și a reginei Maria, din 20-25 mai 1920, în Basarabia.

Am amintit mai sus de prezența Regimentului *No 4 Dorobanți* Argeș în Basarabia. Aceeași unitate va prezenta onorul la trecerea, prin Pitești (24 iulie 1927), a trenului cu trupul neînsuflețit al regelui Ferdinand I. Locul de veci se află în incinta Bisericii Episcopale din Curtea de Argeș, necropolă voievodală și monarhică. Din garda militară au făcut parte și ostași ai regimentului menționat. Peste 11 ani (1938), va fi adusă, aici, *racla* reginei Maria (1875-1938).

În etapele următoare, titlul regal de România revine monarhilor Mihai I (1927-1930; 1940-1947) și Carol II (1930-1940). Ofițerul superior de carieră, originar din Pitești, Ion/ Ioan Antonescu (1882-1946) a interferat, militar și administrativ, suveranii timpurilor sale!

(Text publicat, anterior, în: Revista de istorie *Restituiri Pitești*, Nr. 3, Centrul Cultural Pitești, Pitești, 2010, p. 28-29; cotidianul *Argeșul*, Pitești, 16 martie 2010).



4. PLEDOARIE PENTRU RIDICAREA MONUMENTULUI REPREZENTATIV AL EROILOR DIN PITEȘTI

După cum cunoaștem, anul 2015 reverberează, *universalist*, încheierea, cu șapte decenii în urmă, a celui de Al Doilea Război Mondial (1939-1945). Folosind acest context, propunem *factorilor abilitați* așezarea *pietrei fundamentale* pentru *Monumentul reprezentativ al eroilor din Pitești*, eveniment ce se poate integra *Zilei Armatei Române* (25 octombrie 2015).

Gestul devine reparatoriu, deoarece reședința Argeșului *nu are un obelisc de for public*, dedicat eroilor ultimei conflagrații intercontinentale. Monumentele din Pitești, unde se desfășoară, frecvent, *protocoale specifice*, sunt consacrate evocării Războiului Independenței de Stat (1877-1878) și participării Regimentului 4 Argeș, integrat Armatei României, la Primul Război Mondial (1916-1918).

Amplasamentul cel mai potrivit, pentru edificarea *Monumentului*, este, după convingerea noastră, terenul triunghiular de la unirea Bulevardului *Eroilor* cu Strada *Nicolae Dobrin*, aflat în fața *Cimitirului Eroilor* (1920) și *Cimitirului Militar* (1992). Configurația locului

recomandă, generos, *fixarea elementelor principale pe verticală*, precum și amenajarea, la *demisol*, a unui *punct muzeal unic*, etalând, printre altele, *eșantioane* din pământul așezărilor interne și externe, unde s-au remarcat, prin lupte, ostașii Argeșului (1877-2015).

Idea ridicării *Monumentului*, pe această suprafață, datează din 1978, atunci când s-a lansat *deceniul primei sărbătoriri seculare a municipiului Pitești (1388-1988)*, zona fiind conservată și amenajată, *exclusivist*, prin grija edililor etapelor următoare. Până în 1989, acceptul scris, al Comisiei centrale de resort, obligatoriu pentru capitalele județelor, s-a tergiversat, invocându-se prioritatea definitivării ***Planului Sistemizării Generale Urbane***, parafat guvernamental. După 1990, structurile administrative nu au interferat, *decizional*, atare subiect.

Ca suport documentar, portofoliul Primăriei Pitești păstrează, însă, studiul de amplasament, aparținând arhitectului Nicolae Ernst (1939-2005), utile ridicării *Monumentului*, iar un alt set de planșe posedă sculptorul Nicolae Georgescu, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Pitești.

Emiterea, în regim prevalent, a ***hotărârilor*** aferente, generează perspectiva *sfințirii pietrei fundamentale*, a viitorului

ansamblu monumental, *duminică, 25 octombrie 2015* (Ziua Armatei Române), dar și posibilă finalizare a celei mai importante opere comemorative din municipiul nostru, pentru *20 mai 2018 (Pitești - 630)*, respectiv *Centenarul Marii Uniri* (1 Decembrie 2018).

Membrii *Clubului Enciclopediștilor din Argeș-Muscel* (2007), pe care îi reprezentăm, exprimă atașamentul lor pentru acest demers patriotic, onorat inclusiv prin *contribuții financiare personale*. Semnatarul scrisorii deschise, participant direct la redimensionarea *Memorialului de Război Mateiaș* (1979-1984), subscris, în scopul realizării *Monumentului reprezentativ al eroilor din Pitești*, pentru început, *5 000 (cinci mii) de lei*. Ca istoric, vă invităm, așadar, să ne raliem atitudinii generațiilor contribuțoare la construirea, în Pitești, a *Școlii Naționale* (1833-1840), *Statuii Independenței* (1906-1907), *Teatrului Comunal* (1910-1914), modalitate pragmatică și legală, asupra căreia putem reveni cu detalii.

(Text publicat, anterior, în: *Atitudine în Argeș*, Pitești, 21-27 septembrie 2015; cotidianul *Argeșul*, Pitești, 30 septembrie 2015); *Argeș. Cultul Eroilor*, Pitești, decembrie 2015, p. 42-43. Până la editarea acestui volum (decembrie 2017), propunerea noastră nu s-a concretizat!



ICONOGRAFIE

1. IMAGINI CURRICULARE

X N^o 133
 Num. d. *9*

Locotenent I. Antonescu

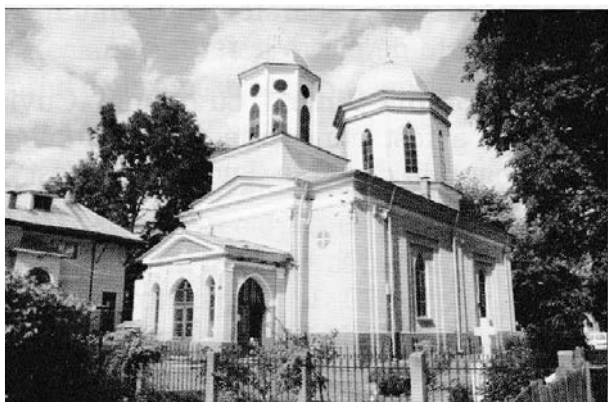
Amantii mei sunt optate optzeci si doi
 luna Iunie ziua trei orela unui ducă a ma-
 și Act de naștere alui Ioan, de sex
 băiețeluri, născutii ori la orela două și una
 în orașul pitosii, la locuința părinților săi
 cu N^o 9 în strada frumii Colonia Magra
 și al lui Locotenent Ion Antonescu, de ani șoa-
 ze și jumătate de religione ortodoxii romon și
 propunere mișter domiciliat în acest oraș
 și al tatii Ocantura Chinachita de omi din oraș și
 unu după declarația făcută de tatăl case orau
 în fatraș, copiii și mătore Locotenent și Chiroșii
 de ani 29 și fatraș al mătore șpită Gobriou
 de ani 49 proprietar domiciliat în pitosii, care
 au sub lorii acord act după ce lăsa cett în
 șpania cu noi și cu Declarațiile, conștatat de
 pă țoșe la casa pășintilor de noi chitton Onas
 cu chitton de primar dalaș și în orate civile
 și pitosii.

Declarație Locot. Antonescu
 Mătușii Locot. Mătușii
 Gobriou
 Șpită A. Onas

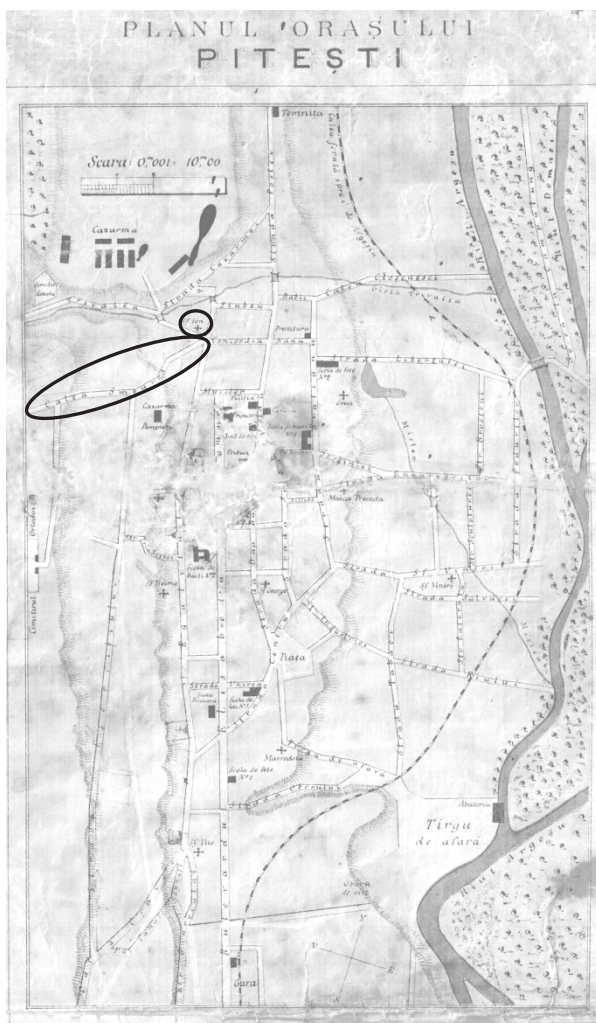
Certificatul de naștere al viitorului mareșal,
 notificat Ioan, Pitesti, 2 iunie 1882, stil vechi
 (Colecția Teodor Mavrodin)



**Casa natală, Strada Smeurei, Nr. 2, Pitești,
demolată, în 1975, din rațiuni urbanistice
(Colecția Petre Popa)**



**Biserica Sfântul Ioan Botezătorul, Strada Trivale,
Pitești, parohia tradițională a familiei Antonescu
(Colecția Silvia Popescu)**



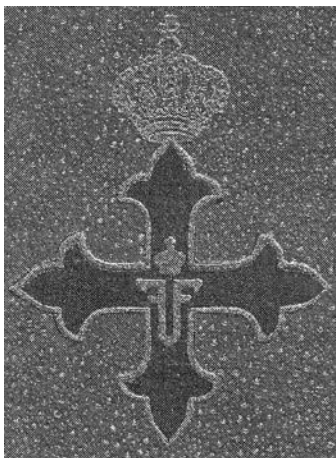
Planul orașului Pitești (1885), având consemnate Strada Smeurei și Biserica Sfântul Ioan Botezătorul (Colecția Muzeului Județean Argeș)



**Prefectura de Argeș.
Imagine din perioada copilăriei lui
Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



**Primăria Pitești, edificiu inaugurat la
30 octombrie 1886, astăzi, Galeria de Artă
(Colecția Petre Popa)**



Ordinul *Mihai Viteazul*, acordat ofițerului superior Ion/ Ioan Antonescu (1919), de regele Ferdinand I (Colecția Arhivelor Militare Istorice Pitești)



Intrarea la Regimentul *No 4 Dorobanți Argeș* (1926), unitate militară de tradiție, integrată Garnizoanei Pitești, comandant (1933-1937), Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Muzeului Județean Argeș)



**Regimentul 28 *Radu Vodă* Pitești, unitate militară aparținând Garnizoanei Pitești, comandant (1933-1937), Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



**Monumentul dedicat eroilor Regimentului 6 *Artilerie* Pitești (1932), unitate militară intrată în componența Garnizoanei locale, comandant (1933-1937),
Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



**Spitalul Militar Pitești (inaugurare, 15 aprilie 1934),
integrat Garnizoanei locale, comandant (1933-1937),
Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



**Așezarea pietrei fundamentale, Administrația
Financiară Pitești (4 noiembrie 1934), astăzi,
Primăria Municipiului, printre invitați, comandantul
Garnizoanei locale (1933-1937), Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**

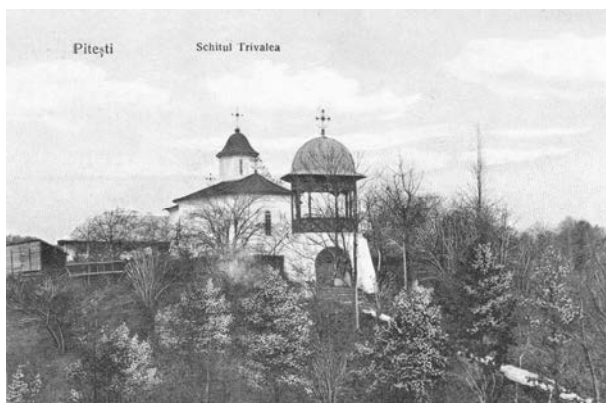


**Ștrandul Pitești (1936), amenajat de Primărie și
Garnizoană, comandant (1933-1937),
Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



Pitești - Vedere generală

**Pitești. Imagine de ansamblu (1937), comandant,
Garnizoana locală (1933-1937),
Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



Noi amenajări în perimetrul Schitului *Trivalea* Pitești (1937), contribuții directe, Garnizoana locală, comandant (1933-1937), Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Muzeului Județean Argeș)



Bulevardul *Eroilor* Pitești, trasat cu ajutorul militarilor din Garnizoana locală, comandant (1933-1937), Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Muzeului Județean Argeș)



**Zona centrală urbană Pitești în etapa interbelică
(Colecția Petre Popa)**



**Guvernul României (1937-1938), prim-ministru,
Octavian Goga, ministrul Apărării Naționale,
generalul Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Petre Popa)**

Decretul-lege Nr. 3072 din 6. IX. 1940

MIHAI I-*iu*

PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ
REGE A ROMÂNIEI

La toți de față și viitori sănătate.

Având în vedere prevederile decretelor-legi din 5 Septembrie
1940

AM DECRETAT ȘI DECRETĂM :

ART. I. — Investim pe Domnul General Ion Antonescu, Președintele Consiliului de Miniștri, cu depline puteri pentru conducerea Statului Român.

ART. II. — Regele exercită următoarele prerogative regale :

- a) El este capul oștii;
- b) El conferă decorațiunile române ;
- c) El are dreptul de a bate moneda ;
- d) El primește și acreditează Ambasadorii și Miniștrii Plenipotențitari ;
- e) El numește pe Primul Ministru, însărcinat cu depline puteri ;
- f) El are dreptul de amnistie și grațiere.

ART. III. — Toate celelalte puteri ale Statului se exercită de Președintele Consiliului de Miniștri.

Dat în București la 6 Septembrie 1940.

MIHAI

Președintele Consiliului de Miniștri
General Ion Antonescu

Decretul-lege Nr. 3072, din 6 septembrie 1940, emis de regele Mihai I, referitor la atribuțiile prim-ministrului României, Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Petre Popa)



București. Plecarea Conducătorului Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu, într-o nouă misiune externă (Colecția revistei *Historia*, București)



München, Germania, 11-12 iunie 1941. Întâlnirea dintre Ion/ Ioan Antonescu și Adolf Hitler (Colecția revistei *Historia*, București)



***România Mare (1938), entitate europeană,
constituită în 1918***
(Colecția Bibliotecii Județene Dinicu Golescu Argeș)



***Diminuarea teritoriului României datorită
pierderilor în favoarea Ungariei, Bulgariei, Uniunii
Sovietice (1940). Obiectiv fundamental pentru
guvernele Ion/ Ioan Antonescu: reîntregirea
patrimoniului național***
(Colecția Bibliotecii Județene Dinicu Golescu Argeș)



1941. Ion/ Ioan Antonescu (stânga) și Mihail A. Antonescu, vizită în Argeș (Colecția Constantin Miu)



La microfon, Conducătorul Statului Român, Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Iosif Constantin Drăgan)

„OSTAȘI,

V-am făgăduit din prima zi a noii domnii și a luptei mele naționale, să vă duc la biruință.

Să șterg pata de dezonorare din Cartea Neamului și umbra de umilire de pe fruntea și epoleții voștri.

Azi a sosit ceasul celei mai sfinte lupte, lupta drepturilor strămoșești și a bisericii, lupta pentru vetrele și altarele românești de totdeauna.

OSTAȘI,

Vă ordon:

Treceți Prutul!

Zdrobiți vrăjmașul din Răsărit și Miazănoapte!

Dezrobiți din jugul roșu al bolșevismului pe frații voștri cotropiți!

Reîmpliniți în trupul Țării glia străbună a Basarabilor și codrii voevodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile voastre!

OSTAȘI,

Plecați azi pe drumul biruinței lui Ștefan cel Mare, ca să cuprindeți cu jertfa voastră ceea ce au supus strămoșii voștri cu lupta lor!

Înainte!

Fiți mândri că veacurile ne-au lăsat aici strajă dreptății și zid de apărare creștină!

Fiți vrednici de trecutul românesc... ”.

22 iunie 1941. Declanșarea Războiului Sfânt, alături de Germania, contra Uniunii Sovietice, pentru redobândirea Basarabiei și Nordului Bucovinei, răpite în 1940. Document istoric: Ordinul generalului

**Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Petre Popa)**



**1941. Ion/ Ioan Antonescu pe *Frontul de Est*
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**1941. *Frontul de Est*. Trecerea în revistă a
vânătorilor de munte
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**Ion/ Ioan Antonescu, inspecție pe *Frontul de Est*
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**1941. Regele Mihai I și Ion/ Ioan Antonescu în
Basarabia eliberată
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**1942. Ion/ Ioan Antonescu dincolo de Nistru
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**1942. În adâncimea *Frontului de Est*
(Colecția revistei *Historia*, București)**

DE VORBĂ CU DOMNUL MAREȘAL ANTONESCU

Mi s'a dat plăcuta misiune să am cu Domnul Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, o convorbire care să fie publicată în acest Almanah, spre cunoștința Țării.

Am primit încredințarea și îmi exprim acum adâncă recunoștință aceluia cari mi-au oferit această plăcere și onoare, pentru că pe deoparte convorbirea mea cu Domnul Mareșal mi-a redat toată liniștea și încrederea cu privire la situația de pe fronturile de luptă, iar pe de altă parte mi-a întărit credința, că frâncle-cărmuirii țării se găsesc în mâinile unui om extrem de clarvăzător și hotărât să-și jertfească toate puterile și toate clipele vieții salvării patriei și neamului nostru.

Datori suntem să recunoaștem că țara noastră a avut mare noroc. Într-o vreme de cumplită restrîctă, când se găsea în pragul celor mai mari primejdii de care a fost amenințată vreodată, Dumnezeu a adus la cărmuirea ei un om care întruiește două însușiri care de ordinar se exclud: înțelepciunea și energia. Omul înțelept e de obicei lipsit de energie. El vede mai bine decât alții și toate relele de care suferă societatea din care face parte și mijloacele prin care ar putea fi îndreptate; dar dragostea lui de adevăr și dorința de a-și păstra toată limpezimea de judecată îl îndeamnă să adopte în viață o atitudine de simplu spectator, să nu intre în învâlmășagul luptelor; — iar omul energetic, cu fire de luptător e împiedecat de temperamentul lui clocotitor de a reflecta adânc, deci de a fi înțelept.

Mareșalul Antonescu întruiește în făptura lui aceste două însușiri atât de prețioase unui conducător: este pe deoparte un înțelept care reflectează adânc asupra relor ce trebuiesc combătute și, în același timp, un om dărz, hotărât să aplice remediile salvatoare.

Am avut de mai multe ori prilejul să vorbesc cu dânsul și totdeauna am fost adânc impresionat de liniștea, de seninătatea, de puritatea sufletească, de lipsa de orice urmă de artificii ori de poză, de desăvârșita sinceritate, care răsarau din tot ce-mi spunea.

Întrând, i-am spus scopul venirii mele și i-am întins o foaie de hârtie care cuprindea mai multe întrebări, la cari îl rugam să răspundă.

După ce a citit-o zâmbind:

— Văd că prima întrebare e cum încep ziua, iar cea din urmă e cum mi-o sfârșesc. Îmi încep și-mi sfârșesc fiecare zi cu o fierbinte rugăciune pe care o adresez lui Dumnezeu, cerându-i să ne ajute ca extrem de dureroasele jertfe pe care le îndură țara noastră să nu fie risipite în zădar, ci să aducă cu ele triumful sfintei cauze pentru care luptăm. Și sunt adânc încredințat că ne va ajuta. În ziua în care ne am pierde această credință, în ziua în care am bănuși că atâția mii de tineri au pierit în floarea vârstei, că atâția alții au rămas infirmi și schilodiți pentru restul vieții și că toată această jertfă va fi zadarnică, viața ar deveni fără rost pentru orice bun român. Dar, pentru a putea crede așa ceva, ar trebui să șocotes că omenirea a atins punctul culminant de înălțare și că de



Facsimil (1941). Interviu acordat de mareșalul
Ion/ Ioan Antonescu academicianului Ioan
Alexandru Brătescu-Voinești
(Colecția Petre Popa)



**1943. Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu în vizită la
Curtea de Argeș
(Colecția Constantin Miu)**



**Vizita mareșalului Ion/ Ioan Antonescu la Curtea de
Argeș (1943). Rândul I: primul din dreapta, Emilian
Antal, locotenent de episcop
(Colecția Constantin Miu)**



**Mareșalii Constantin Prezan și Ion/ Ioan Antonescu
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



**1944. Mihail A. Antonescu și Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția revistei *Historia*, București)**

„ROMĂNI

În ceasul cel mai greu al istoriei noastre, am socotit în deplină înțelegere cu Poporul Meu, că nu este decât o cale pentru salvarea Țării de la o catastrofă totală: ieșirea noastră din alianță cu puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite.

„ROMĂNI

Un nou Guvern de Uniune Națională a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voința hotărâtă a Țării, de a încheia pacea cu Națiunile Unite. România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta și orice act de ostilitate împotriva armatei sovietice, precum și starea de război cu Marea Britanie și Statele Unite. Primiți pe soldatii acestor armate cu încredere. Națiunile Unite ne-au garantat independența Țării și neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea dictatului de la Viena, prin care Transilvania ne-a fost răpită.

„ROMĂNI

Poporul nostru înțelege să fie singur stăpân pe soarta sa. Oricine s-ar împotrivi hotărârii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui este un dușman al Neamului nostru. Ordon Armatei și chem Poporul să lupte prin orice mijloace și cu orice sacrificii împotriva lui. Toți cetățenii să se strângă în jurul Tronului și al Guvernului pentru salvarea Patriei. Cel care nu va da ascultare Guvernului se opune voinței Poporului și este un trădător de Țară.

„ROMĂNI

Dictatura a luat sfârșit și ea încetează toate asupririle. Noul Guvern înseamnă începutul unei ere noi în care drepturile și libertățile tuturor cetățenilor Țării sunt garantate și vor fi respectate.

Alături de armatele aliate și cu ajutorul lor, mobilizând toate forțele Națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena pentru a elibera pământul Transilvaniei noastre de sub ocupație străină.

„ROMĂNI

De curajul cu care vom apăra cu armele în mână independența împotriva oricărui atentat la dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta depinde viitorul Țării noastre.

Cu deplină încredere în viitorul Neamului Românesc să pășim hotărâți pe drumul înfăptuirii României de mâine, a unei României libere, puternice și fericite.”

**Proclamația regelui Mihai I către Țară, transmisă
prin radio, București, 23 august 1944 (ora 22),
publicată la 24 august 1944, privind schimbarea
guvernului, condus de mareșalul
Ion/ Ioan Antonescu, și trecerea Armatei Române de
partea *Aliaților*, împotriva Germaniei
(Colecția Petre Popa)**



Boxa acuzaților. Proces judecat de *Tribunalul Poporului*, București (7-18 mai 1946), primul din stânga, Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Iosif Constantin Drăgan)

REZOLUȚIE

Ion Antonescu at ec.
Nikolai Antonescu , at ec.
Constantin Z. Vaciliu : at ec.
Gheorghe Ilăciuc , at ec.
Rădu D. Lecca,
Euzen Cristescu ,
Constantin Teutoni.

Canu
P. Groza

Rezoluția de execuție pentru primii patru condamnați la moarte și de comutare pentru ultimii trei, pusă de Petru Groza pe adresa către Tribunalul Poporului

1946. Rezoluția prim-ministrului României, Petru Groza, privind execuția marelui mareșalului Ion/ Ioan Antonescu (Colecția Petre Popa)



**1 iunie 1946. Ion/ Ioan Antonescu așteptând execuția
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**Vitrină tematică (2004).
Expoziția Muzeului Județean Argeș**



7 ianuarie 2007. Sfințirea unei cruci ortodoxe evocatoare, grădina Bisericii *Sfântul Ioan Botezătorul* Pitești (Colecția Silvia Popescu)



Bust de interior, Ion/ Ioan Antonescu, Expoziția Muzeului Județean Argeș (amplasare, 21 decembrie 2012)



Medalie (1941), avers: *Conducătorul*
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1941), revers: *Mulțumiri pentru 21-23*
ianuarie 1941
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1941), avers: *Ion Antonescu. Mareșalul României și Conducătorul Statului*
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1941), revers: *Întregitorule. Ai binemeritat dela Patrie*
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1942), avers: *Bucovina recunoscătoare.*
6 sept. 1940 – 6 sept. 1942
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1942), revers: *Expoziția Bucovina*
reîntregită. 6 sept. 1942
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1996), avers: *Ion Antonescu. Mareșal al României. 1882-1946. 6 sept. 1996*
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Medalie (1996), revers: *Muzeul Județean Argeș. Pitești. 1996. România*
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)

**2. OBIECTE DIN PORTOFOLIUL
MAREȘALULUI ION/ IOAN ANTONESCU
(alfabetic)**



**Binoclu militar
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



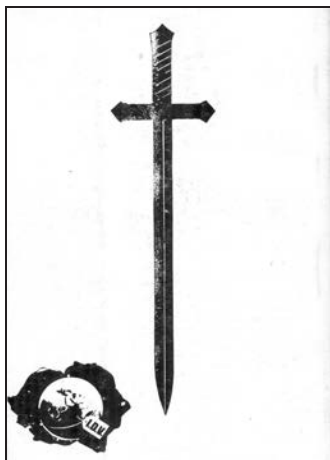
**Ceas de buzunar
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



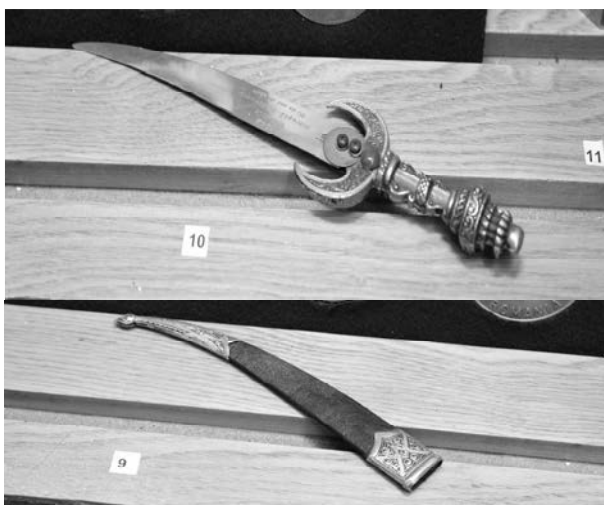
Ceas de birou
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Cravașă
(Colecția Ilie Alexandru Mihăilescu)



Petliță de mareșal
(Colecția Muzeului din Curtea de Argeș)



Stilet și teacă
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)

3. SCRIERI ELABORATE DE ION/ IOAN ANTONESCU (cronologic)



Românii. Origina, trecutul, sacrificiile și drepturile lor,
de Lt.-Colonel I. Antonescu, București (1919)



Ion Antonescu, Către români..., Ediția a II-a,
București (1941)

TABLA CUPRINSULUI

I

1	<i>Profată, de Amiral Dan Zaharia</i>	p. V
2	<i>O lămurire, de Amiral Dan Zaharia</i>	p. IV
3	<i>Generalul nostru, de Mihai Antonescu</i>	p. XIII
4	<i>Generalul Ion Antonescu, de Amiral Dan Zaharia</i>	p. XV

II

Apeluri și Cuvântări de Mareșal Ion Antonescu

1	<i>Un nou regim, 6 Septembrie 1940</i>	p. 3
2	<i>Proclamația către Armata, 6 Septembrie 1940</i>	p. 5
3	<i>Prima lege să fie disciplina, 6 Septembrie 1940</i>	p. 6
4	<i>Principiile de bază în condacerea Statului, 7 Septembrie 1940</i>	p. 7
5	<i>Credința și dreptatea, legea și munca, 7 Septembrie 1940</i>	p. 10
6	<i>De ce s'a cerut abdicarea Regelui Carol II, 6 Septembrie 1940</i>	p. 12
7	<i>Să ne unim în muncă și frație, 7 Septembrie 1940</i>	p. 14
8	<i>Apel către Țară, 9 Septembrie 1940</i>	p. 15
9	<i>Să muncim fără preget, pentru a reclădi dela bază Statul, 11 Septembrie 1940</i>	p. 16
10	<i>Generalul Antonescu nu amenință, dar nici nu șovăie, 11 Septembrie 1940</i>	p. 19
11	<i>Unire și iubire, muncă de îndeplănit, 12 Septembrie 1940</i>	p. 21
12	<i>O domnie nouă și o guvernare nouă, 15 Septembrie 1940</i>	p. 22
13	<i>Tradiția regală de iubire și respectul poporului, 20 Septembrie 1940</i>	p. 25
14	<i>Apel către plugari, 20 Septembrie 1940</i>	p. 26
15	<i>Scrișoare-răspuns d-lui Iuliu Maniu, 25 Septembrie 1940</i>	p. 27
16	<i>Apel către femeia română</i>	p. 30
17	<i>Datoria dușitorilor Bisericii</i>	p. 34

205

Către români..., Cuprins, Ediția a II-a (1941)

18	<i>Biserica lui Christos este dragoste</i> , 25 Septembrie 1940	p. 37
19	<i>Chestiunea Universității Clujene</i> , 1 Octombrie 1940	p. 40
20	<i>Colaborarea militară germano-română</i> , 14 Octombrie 1940	p. 41
21	<i>Poporul român este pregătit să lupte pentru existența sa</i> , 13 Octombrie 1940	p. 44
22	<i>Prăznuirea zilei M. S. Regelui</i> , 8 Noiembrie 1940	p. 50
23	<i>Iașii în istoria Țării</i> , 8 Noiembrie 1940	p. 53
24	<i>Universitățile trebuie să fie zidurile nevăzute ale veșniciei românești</i> , 10 Noiembrie 1940	p. 55
25	<i>Români, sus inimile!</i> 11 Noiembrie 1940	p. 60
26	<i>Adeziunea României la pactul tripartit</i>	p. 62
27	<i>Serbarea zilei de 1 Decembrie la Alba-Iulia</i> , 1 Decembrie 1940	p. 64
28	<i>Cot la cot, umăr la umăr să împlinim o nouă Românie</i>	p. 70
29	<i>Să reconstruim prin jertfă</i> , 24 Decembrie 1940	p. 78
30	<i>Ordin de zi către Armată</i> , 1 Ianuarie 1941	p. 79
31	<i>Cuvânt de Anul Nou, 1941</i>	p. 82
32	<i>Să slujim Poporul și pe Regele lui</i> , 1 Ianuarie 1941	p. 88
33	<i>Cuvânt către legionari</i> , 1 Ianuarie 1941	p. 89
34	<i>Unire în suflete și în acțiune</i> , 7 Ianuarie 1941	p. 93
35	<i>Ordine, cinste, dreptate, justiție</i> , 7 Ianuarie 1941	p. 95
36	<i>Nu avem nici un minut de pierdut</i> , 7 Ianuarie 1941	p. 97
37	<i>România și Germania</i>	p. 99
38	<i>Nu vreau să fiu nici instrument de tiranie nici punte de anarhie</i> , 21 Ianuarie 1941	p. 101
39	<i>Comand tuturor adunarea!</i> 22 Ianuarie 1941	p. 103
40	<i>Adevărul, adevărul întreg. Evenimentele dela 22—24 Ianuarie 1941</i>	p. 105
41	<i>Ordin de zi către Armată</i> , 23 Ianuarie 1941	p. 111
42	<i>Constituirea Guvernului de bază militară</i> , 27 Ianuarie 1941	p. 112
43	<i>30 Ianuarie 1941, ziua biruinței național-socialiste germane</i>	p. 113
44	<i>Un Stat nou, un suflet nou</i> , 1 Februarie 1941	p. 115
45	<i>Români, cer aprobarea voastră asupra guvernării mele</i> , 25 Februarie 1941	p. 122
46	<i>Aștept dorada unității românești</i> , 27 Februarie 1941	p. 123
47	<i>Ați dovedit, Români, că neamul românesc nu pierde și nu va putea pieri</i> , 12 Martie 1941	p. 130
48	<i>Țara slăvește pe martirii lăniștei și onoarei ei</i>	p. 134
49	<i>Răspunsul d-lui G-ral Antonescu la scrisoarea adresată de Horia Sima</i>	p. 137
50	<i>Germania va susține pe Generalul Antonescu</i> , 19 Aprilie 1941	p. 145
51	<i>Vieașa unui neam se întărează prin forța culturii și prin disciplina minții</i> , 9 Mai 1941	p. 147
52	<i>Neamul Românesc nu pierde</i> , 10 Mai 1941	p. 150

53	<i>Războiul sfânt a început, 22 Iunie 1941</i>	p. 153
54	<i>Ostași! vă ordon: Treceți Prutul, 22 Iunie 1941</i>	p. 157
55	<i>Ne întoarcem în glia moldovenească a lui Ștefan cel Mare, 20 Iulie 1941</i>	p. 159
56	<i>Apel pentru Imprumulul Reintegrării, 11 August 1941</i>	p. 161
57	<i>Un an de luptă și de zidire începe, 7 Septembrie 1941</i>	p. 162
58	<i>Răspunsul d-lui Mareșal Antonescu la o scrisoare a d. W. Filderman:</i>	p. 168
59	<i>Națiunea Română este chemată în Adunare Obștească Plebiscitară 6 Noiembrie 1941</i>	p. 171
60	<i>Curântarea d-lui Mareșal Antonescu la masa Cavalerilor Ordinului Mihai Viteazul, 8 Noiembrie 1941</i>	p. 182

III

Documente

1	<i>Demitia d-lui General Antonescu dela conducerea M. St. Major al Armatei, o scrisoare din 1934</i>	p. 187
2	<i>A doua scrisoare asupra stărilor din Armată, 8 Decembrie 1934</i>	p. 190
3	<i>Scrisoare-avertisment adresată fostului Rege Carol II, Iulie 1940</i>	p. 195
4	<i>Biserica alături de Conducătorul Statului</i>	p. 198
5	<i>Omagiul adus de Oștire și Conducătorii ei d-lui General I. Antonescu.</i>	p. 200

IV

Tablea Cuprinsului	p. 205
--------------------	--------

Cuprinsul lucrării *Către români...*, autor, Ion/ Ioan Antonescu, volum îngrijit de amiral Dan Zaharia, Editura *Rotativa*, București, Ediția a II-a (1941), carte aflată în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare *Carol I* București (2017)

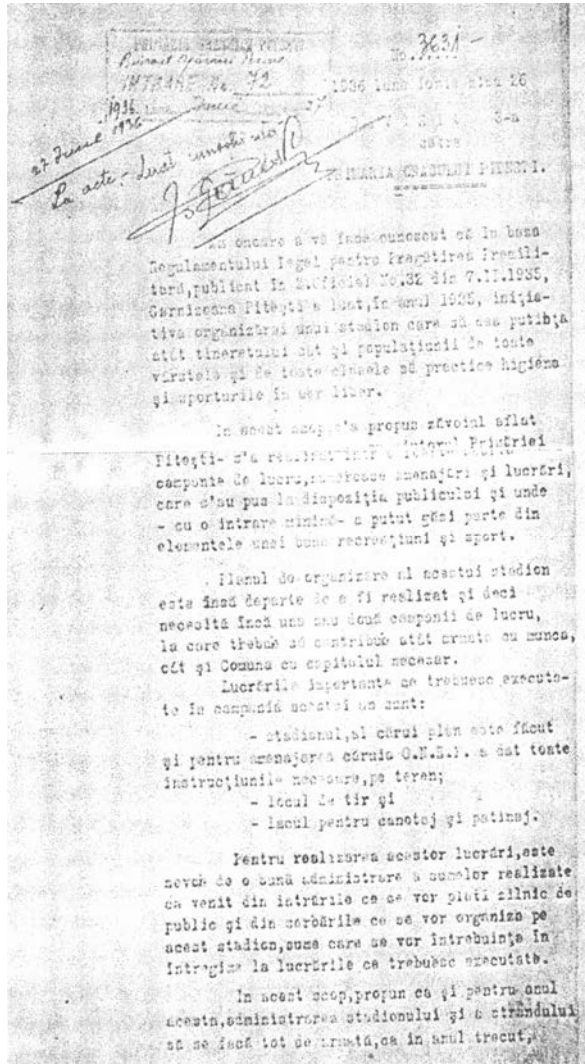


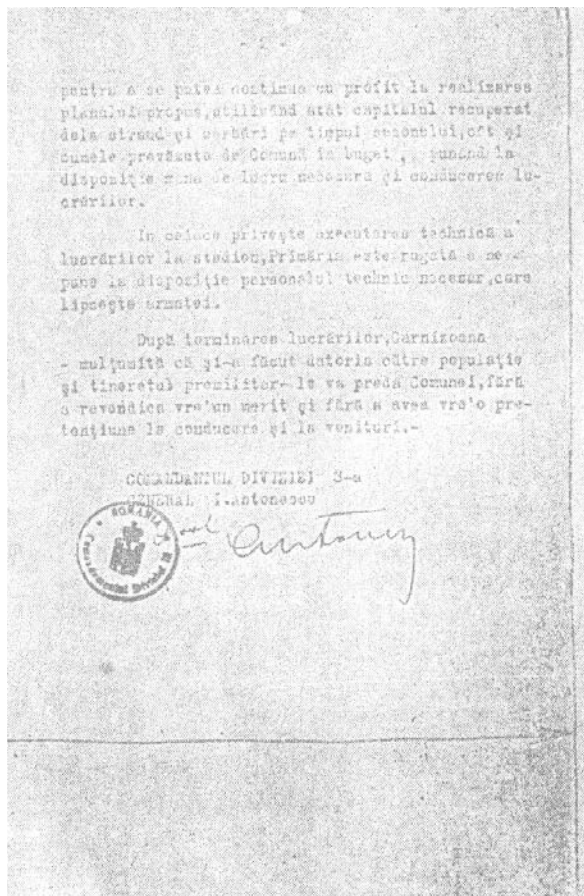
Ion Antonescu, *Pe marginea prăpastiei*, București (1942)



Ion Antonescu, *Trei ani de guvernare*, București (1943)

4. CÂTEVA DOCUMENTE SEMNATE
OLOGRAF DE ION/IOAN ANTONESCU





**Scrisoarea adresată Primăriei Pitești de generalul
Ion/ Ioan Antonescu, referitoare la amenajarea
Parcului *Ștrand* (26 iunie 1936),
primar, Cornel Zamfirescu
(Colecția Teodor Mavrodin)**

17. IV. 1938

Iubite Dan

Nu dezespera. Cine
cade luptând pentru o
idee, nu moare, se ridică
și mai ales ridică instituția.
Am mai căzut și altă
dată și mai cădea încă
Nu are importanță. Ideea
va triumfa. Cu mine sau
cu altul... Ce interesează
Cu mine, bine știu.
mă... - Ironică..

Iubite Dane,

Nu dezespera. Cine cade luptând pentru o idee, nu moare, se ridică și mai ales ridică instituția. Am mai căzut și altădată. Voiu mai cădea încă. Nu are importanță. Ideea va triumfa. Cu mine sau cu altul... Ce interesează.

Cu aceleași bune sentimente,

IONICĂ

1937. Scrisoarea generalului Ion/ Ioan Antonescu (Ionică) adresată amiralului Dan Zaharia. Extras din volumul *Către români...*, Ediția a II-a (1941)



Împrumutul reîntregirii, din 1941. Lămuriri,
București, 10 august 1941. Coperta broșurii
difuzate pentru comunitățile din țară și
cele aflate dincolo de hotare.

Îndemn pentru subscriere la *Împrumutul*
***Reîntregirii*, lansat de Guvernul Ion/ Ioan Antonescu**
(Colecția Petre Popa)

ROMÂNI,

*De pe pământul desrobii, în mijlocul luptei pentru
Cruce și Dreptate, îmi îndrept gândul către tot
Neamul nostru și tuturor le cer să sprijine Statul
în aceste ceasuri mari.*

Ca să cinștim jertfa eroilor;

Ca să ne înălțăm Patria;

*Ca să ridicăm din cenușa cutropitorilor vetrele
noastre de totdeauna;*

*Ca să dovedim că am înțeles cutremurarea Pa-
triei;*

*Ca să merităm liniștea câștigată și bunurile pă-
zite de lupta bravei noastre oștiri;*

*Ca să putem închina recunoștința Neamului către
urmașii celor cari s'au înfrățit cu pământul luptei;*

*Ca să putem da Basarabiei și Bucovinei, tot ceace
au pierdut prin silnica cutropire și să putem pași la
mari lucrări de interes național.*

ROMÂNI,

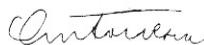
*Aștept să dați obolul economiei voastre, pentru
ca Statul să facă din el o nouă și mare împlinire
pentru Țară și pentru fiecare.*

*Nu vă cer contribuții de jertfă, vă cer să dați
Statului numai economia voastră.*

*Și cu aceeași sfântă grijă, cu aceeași neîndurată
răvnă, cu aceeași curată muncă, voi veștia ca ba-
nul vostru să fie întrebuințat pentru împlinirea ma-
rilor scopuri naționale.*

10 August 1941

GENERAL ION ANTONESCU



**Apelul adresat viitorilor deponenți la
Împrumutul Reîntregirii din 1941
(Colecția Petre Popa)**



**Diplomă de recunoștință pentru sergentul
Ionescu Constantin
(Colecția Muzeului Golești)**



**Diplomă de recunoștință pentru sergentul
voluntar Rădulescu Ioan
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**

Bugetul General al Statului pe exercițiul 1942/43

A. RECAPITULAȚIE GENERALĂ

Nr. curent	DENUMIREA BUGETELOR	Veniturile exercițiului 1942/43	Cheltuiile exercițiului 1942/43
		L E I	L E I
I	Bugetul Ordinar	72.530.000.000	72.530.000.000
II	Bugetul Special al Apărării Naționale	21.000.000.000	21.000.000.000
III	Bugetele Provinciilor Basara- bia și Bucovina	5.974.600.000	5.974.600.000
	Total	99.504.600.000	99.504.600.000
IV	Bugetele Instituțiilor Auto- nome	113.253.120.000	113.253.120.000
	Total general	212.757.720.000	212.757.720.000

**Bugetul României (1942-1943), secțiune specială
pentru Apărare Națională, elaborat de
Guvernul mareșalului Ion/ Ioan Antonescu
(Colecția Petre Popa)**

ENCICLOPEDIA
ROMÂNIEI
IV

ECONOMIA NAȚIONALĂ

CIRCULAȚIE, DISTRIBUȚIE ȘI CONSUM

CUVÂNT ÎNAINTE


Lupta uriașă ce se dă în răsăritul Europei între cele două concepții de viață, care vor hotărî organizarea și soarta continentului nostru, angajează azi toate forțele materiale și morale ale neamului românesc. România ia parte cu însuflețire și convingere la această luptă, pentru că de sfârșitul ei victorios atârnă siguranța deplină a existenței sale și puțința împlinirii integrale a drepturilor noastre legitime. Conștiința aceasta a datorii și drepturilor noastre stă temelie de nesdruncinat pentru jertfele generoase de sânge ale vitejilor, cât și pentru eforturile excepționale ale frontului intern.

În asemenea împrejurări este de înțeles că activitatea culturală are mari greutate și de învins. Aceasta cu deosebire atunci, când ea depășește munca de creație individuală și reprezintă acțiuni colective, cari nu pot fi împlinite decât în cadrul lor organic și prin efortul comun al colaboratorilor chemați să le desăvârșească. Truda de a le duce totuși la capăt, în împrejurările excepționale de azi, reprezintă o formă de eroism moral vrednică de toată considerația noastră.

Iată de ce prețuiesc în mod deosebit hotărârea «Asociației științifice pentru Enciclopedia României» de a continua publicarea acestei opere unice, concepute după un plan original al sociologiei românești, cu scopul de a înfățișa, prin cei mai de seamă specialiști, o icoană vie și unitară a vieții poporului român, din toate regiunile și din toate timpurile. Este o operă fundamentală de creație culturală românească cu atât mai valoroasă, cu cât ne-au lipsit până acum mai ales realizările muncii științifice organizate, cari întrec toate posibilitățile de creație individuală.

Cu armele de foc, în bubuitul tunurilor, în iureșul de atac al baionetelor, se conturează granițele viitoare ale statelor, pe măsura potențialului vital al neamurilor. Numai armele culturii pot da înză conținutul de spiritualitate, care legitimează și încheagă definitiv stăpânirile și pune în valoare, spre folosul națiunii și umanității întregi, bogățiile sufletului și pământului românesc. De aceea, trecând peste orice alte considerații și peste orice dificultăți ale momentului, inițiativele culturale trebuie stimulate, continuitatea muncii creatoare trebuie asigurată în toate domeniile și viitorul neamului trebuie zidit, cu răbdare și stăruință, prin munca neobosită a fiilor lui celor mai buni, tineri și bătrâni, înfrățiți în dragoste și trudă pentru înălțarea Patriei.

Cu aceste gânduri am înțeles să acord sprijinul meu întreg, pentru ca «Enciclopedia României», instrument atât de prețios de cultură pentru fiecare Român, să poată fi realizată pe deplin, cu un ceas mai devreme.



MAREȘAL AL ROMÂNIEI

ȘI

CONDUCĂTOR AL STATULUI

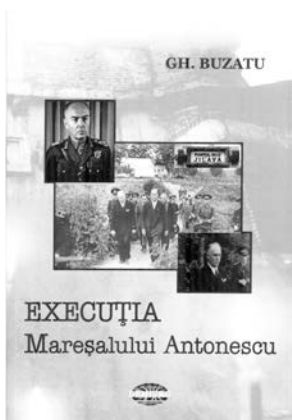
**Extras din: *Enciclopedia României, Volumul IV,*
București, mai, 1943**

(Biblioteca Universității din Pitești)

**5. COPERTELE UNOR VOLUME ȘI
ALTOR COMENTARII, REFERITOARE LA
ION/ IOAN ANTONESCU (alfabetic, după
autor sau titlu)**



**Ion Ardeleanu și Vasile Arimia,
Ion Antonescu. Citiți, judecați, cutremurați-vă! (1991)**



**Gheorghe Buzatu, *Execuția Marelui Antonescu*
(2009)**



Gheorghe Buzatu, *România cu și fără Antonescu* (1991)



Coordonator, Marcel-Dumitru Ciucă, *Stenogramele ședințelor consiliului de miniștri. Guvernarea Ion Antonescu* (1997)



Florin Constantiniu, Ilie Schipor, *Trecerea Nistrului 1941* (1995)



Spiridon Cristocea, Elena Rotaru, Romeo Maschio, *Piteștiul de altădată. O istorie ilustrată* (2011)



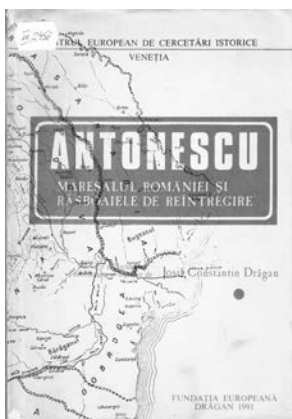
Valeriu-Florin Dobrinescu, *Titulescu, Antonescu și relațiile anglo-române din anii '20* (1995)



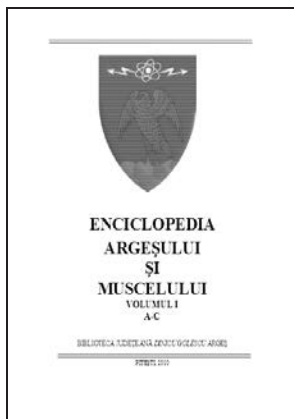
Valeriu-Florin Dobrinescu, Gheorghe Nicolescu, *Ion Antonescu și relațiile româno-franceze din anii '20* (1996)



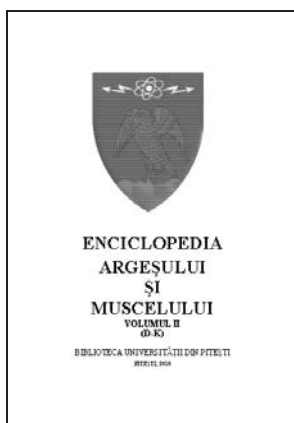
Valeriu-Florin Dobrinescu, Gheorghe Nicolescu,
*Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu, militar și
diplomat. 1914-1940 (1994)*



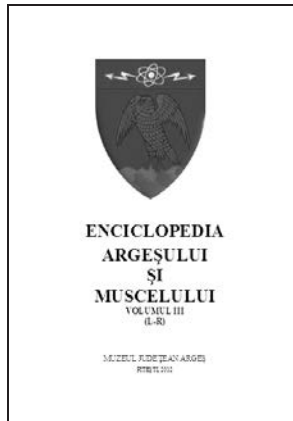
Coordonator, Josif Constantin Drăgan, Antonescu.
*Mareșalul României și războaiele de reîntregire
(1991)*



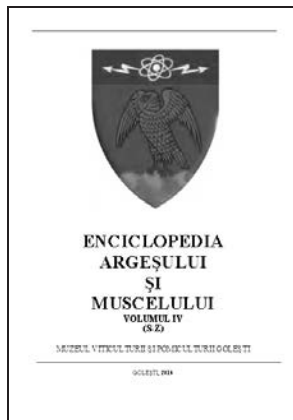
*Enciclopedia Argeșului și Muscelului, Volumul I
(2008)*



*Enciclopedia Argeșului și Muscelului, Volumul II
(2010)*



***Enciclopedia Argeşului și Muscelului, Volumul III
(2012)***



***Enciclopedia Argeşului și Muscelului, Volumul IV
(2014)***



(1936)

Extras din Anuarul orașului Pitești (1936):

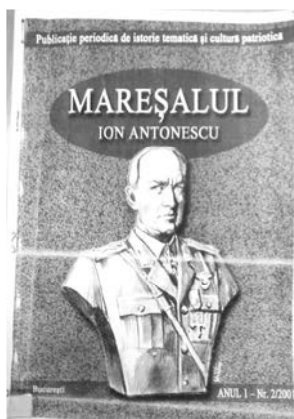
34

Din punct de vedere cultural orașul din inițiativa câtorva oameni de bine și-a înjghebat o bibliotecă, un muzeu etnografic, opera ateneului Ionescu-Gion, un ateneu popular, o casă de citire a corpului didactic, câteva societăți sportive și două arene pentru educație fizică; una proprietatea soc. Sporting-Club și cealaltă a soc. sportive C. F. R.-Radu-Negru, iar în vara anului acesta; din inițiativa d. General Antonescu, a comunei și a ofițerilor reg. I Vânători; s'a realizat pe proprietatea comunei ștrandul „Negru-Vodă”.

(Colecția Petre Popa)



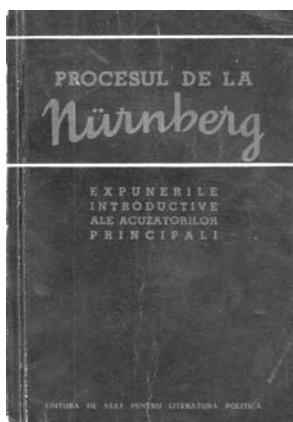
Keith Hitchins, *România. 1866-1947* (1998)



***Mareșalul Ion Antonescu. Publicație periodică* (2001)**



Teodor MAVrodin, *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova* (1998)



***Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ale acuzatorilor principali* (1957)**



Teșu Solomovici, *Mareșalul Ion Antonescu. O biografie* (2011)



Larry Watts, *În serviciul mareșalului, I, II* (1985)

6. SURSE TRADIȚIONALE ȘI VIRTUALE. ION/ IOAN ANTONESCU, CONTEMPORAN CU:

A. IMPORTANTI LIDERI CONTINENTALI (în ordinea alfabetică a statelor):



**George VI (1895-1952), regele Angliei
(1936-1952)**



**Winston Churchill (1874-1965), prim-ministrul
Angliei (1940-1945)**



**Bogdan Filov (1883-1945), prim-ministrul Bulgariei
(1940-1943)**



**Jan Šrámek (1870-1956), preşedintele Consiliului de
Miniştri al Cehoslovaciei
(1940-1945)**



**Chiang Kai-shek (1887-1975), președintele
Republicii China (1925~1949)**



**Phillippe Pétain (1856-1951), șeful statului francez
(1940-1945)**



**Adolf Hitler (1889-1945), cancelarul Germaniei
(1933-1945), prerogative prezidențiale
(1944-1945)**



**Benito Mussolini (1883-1945), prim-ministrul Italiei
(1922-1943)**



**Hirohito (1901-1989), împăratul Japoniei
(1926-1989)**



**Władysław Sikorski
(1881-1943), prim-ministrul Poloniei (1939-1943)**



**Franklin Delano Roosevelt (1882-1945),
președintele Statelor Unite ale Americii
(1940-1945)**



**İsmet İnönü (1884-1973), președintele Turciei
(1938-1950)**



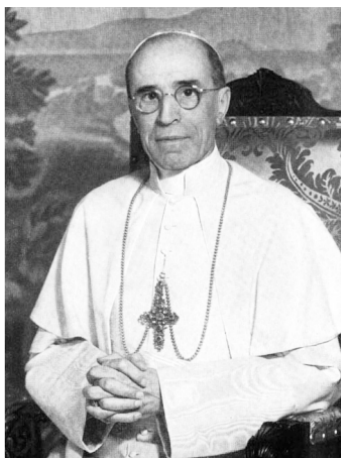
**Mihail Ivanovici Kalinin (1875-1946), președintele
Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice (1919-1946)**



**Iosif Vissarionovici Stalin (1878-1953), șeful
Guvernului Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice
(1941-1953)**



**László Bárdossy de Bárdos (1890-1946),
prim-ministrul Ungariei (1941-1942)**



**Papa Pius XII (1876-1958), Marele Pontif, Vatican
(1939-1958)**

B. PERSONALITĂȚI DIN ROMÂNIA (alfabetic):



**Alexandru Averescu (1859-1938), mareșal (1930),
președintele Ligii/Partidului Poporului (1918-1938),
prim-ministrul României (1918; 1920-1921; 1926-1927)**



**Constantin I. C. Brătianu (1866-1950), președintele
Partidului Național Liberal (1934-1947)**



**Carol I (1839-1914), monarh al României
(1866-1914)**



**Carol II (1893-1953), rege al României
(1930-1940)**



Miron Cristea (1868-1939), patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1925-1939), prim-ministrul României (1938-1939)



Ferdinand I (1865-1927), rege al României (1914-1927)



**Octavian Goga (1881-1938), prim-ministrul
României (1937-1938)**



**Nicolae Iorga (1871-1940), prim-ministrul României
(1931-1932)**



Iuliu Maniu (1873-1953), președintele Partidului Național Român (1918-1926) și al Partidului Național-Țărănesc (1926-1933; 1937-1947), prim-ministrul României (1928-1930; 1930; 1932-1933)



Mihai I (1921-2017), rege al României (1927-1930; 1940-1947), mareșal (1941)



**Nicodim Munteanu (1864-1948), patriarh al Bisericii
Ortodoxe Române (1939-1948)**



**Constantin Prezan (1861-1943), mareșal al României
(1930)**



**Gheorghe Tătărăscu (1886-1957), prim-ministrul
României (1934-1937; 1939-1940)**



**Alexandru Vaida-Voevod (1872-1950),
prim-ministrul României (1919-1920; 1932; 1933)**

**7. COLABORATORI DIN ARGEȘ-
MUSCEL (alfabetic)**

A. GUVERNAMENTALI (Colecția Petre Popa):



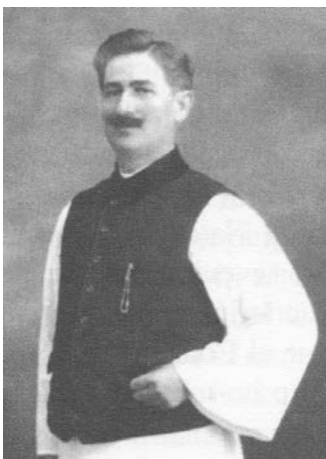
**Mihail A. Antonescu (1904-1946), vicepreședintele
Guvernului României
(22 ianuarie 1941 – 23 august 1944)**



**Armand Călinescu (1893-1939), prim-ministrul
României (7 martie – 21 septembrie 1939)**



**Ion D. Enescu (1884-1973), arhitect, subsecretar de Stat
(6 – 14 septembrie 1940; 5 iulie 1943 – 23 august 1944)**



**Ion Mihalache (1882-1965), învățător, liderul
Partidului Național-Țărănesc (1933-1937)**

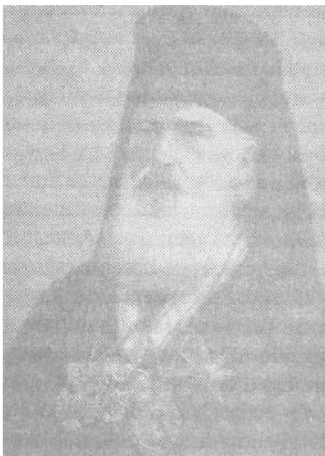


Ioan C. Petrescu (1892-1967), universitar, subsecretar de Stat (5 decembrie 1941 – 23 august 1944)

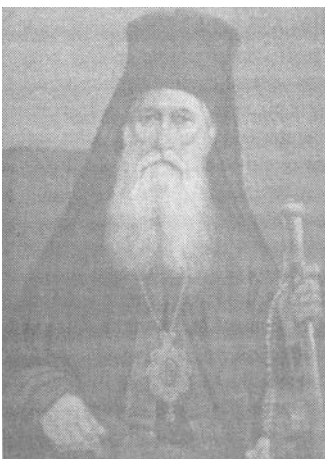
B. EPISCOPI DE ARGHEȘ (Colecția Teodor Mavrodin):



Emilian Antal (1894-?), locotenent de episcop, Episcopia Argeșului (11 iulie 1941 – 15 ianuarie 1944)



**Nichita Duma (1864-1936), episcop al Argeșului
(14 noiembrie 1923 – 16 aprilie 1936)**



**Iosif Gafton (1896-1984), episcop al Argeșului
(15 ianuarie 1944 – 5 februarie 1949)**



**Grigorie Leu (1881-1949), episcop al Argeşului
(30 aprilie 1936 – 11 iulie 1940)**

**C. COMANDANŢI MILITARI (Arhivele Militare
Istorice Piteşti):**



**Corneliu C. Calotescu (1889-1970), general (1939),
guvernatorul Bucovinei (1941-1943), comandant,
Divizia 3 Infanterie Piteşti (1944)**



**Dumitru Georgescu (1891-?), comandant,
Regimentul 4 *Dorobanți Argeș* (1936-1938),
general de brigadă (1943)**



**Vasile P. Georgescu (1889-?), comandant,
Regimentul 4 *Dorobanți Argeș* (1938-1940),
colonel (1938)**



**Ioan A. Sion (1890-1942), comandant:
Divizia 1 Blindate (1941-1942); Divizia 15 Infanterie
(1942), general de brigadă (1941)**



**Ștefan C. Stanciu (1894-?), comandant,
Regimentul 4 Dorobanți Argeș (1943-1944),
general de brigadă (1947)**



**Ilie Șteflea (1888-1946), comandant,
Divizia 3 *Infanterie* Pitești (1941-1943), șeful
Garnizoanei Militare**



**Cristian Vassiescu
(Colecția Gheorghe Popa)**



Dan Z. Zaharia (1878-1943), amiral (1919)

**D. PREFECȚI ȘI PRIMARI URBANI (Colecția
Enciclopedia Argeșului):**



**Ioan D. Ghinescu, prefect de Argeș
(15 noiembrie 1933 – 28 noiembrie 1937)**



Teodor Nicolau (1879-1952), general, prefect de Muscel (25 februarie 1942 – 6 octombrie 1944)



Emil Poruțiu (colonel), primar al orașului Pitești (25 martie 1943 -25 februarie 1944); prefect de Argeș (28 februarie 1944 – 6 octombrie 1944)



**Ion/ Ionel Rădulescu, prefect de Argeş
(8 iunie 1932 – 15 noiembrie 1933)**



**Cornel Zamfirescu, primar al oraşului Piteşti
(9 iunie 1934-14 februarie 1936)**

E. ALTE FIGURI PUBLICE DIN PITEȘTI
(Colecția *Enciclopedia Argeșului*):



Honoriu Bănescu, decanul Baroului Pitești
(1932-1933), parlamentar de Argeș (1927)



Tatiana Bobancu (1874-1948), președinta Ateneului
Popular Gheorghe Ionescu-Gion Pitești (1928-1948)



**Gheorghe M. Franțescu (n. 1887), directorul Școlii
Primare de Băieți Nr. 1 *Nicolae Simonide* Pitești
(1934-1940)**



**Polixenia Ghimpa, directoarea Liceului de Fete
Mihail și Sevastița Vasilescu Pitești (1933-1939)**



**Radu Eftimie Ionescu, președintele Camerei de
Comerț și Industrie, Pitești (1934-1945)**



**Constantin Paraschivescu-Bălăceanu (1893-1979),
avocatul mareșalului Ion/ Ioan Antonescu în
Procesul Marii Trădări Naționale (7-18 mai 1946)**



**Sevasta Stavarache, directoarea Școlii Normale de
Învățătoare *Alexandru Odobescu* Pitești (1933-1934)**



**Gheorghe Vrăbiescu (1895-1985), directorul Liceului
Comercial *Vintilă I. C. Brătianu* Pitești (1935-1938)**

8. RELATĂRI ADECVATE ÎN PRESA LOCALĂ (alfabetic, după generice):

• Singurul ziar **QUALITY** din județ •
cotidian de informatic, analiză socială și afaceri

Argeșul

DIRECTOR: MIHAI GOLESCU ISSN 1582-9227, ISSN-L 1453-6048

**„Premiile de excelență”
ale „Argeșului”
ediția a XX-a**

Cotidian editat și tipografiat la Pitești

atitudine ²⁰ ani **ÎN ARGEȘ**

• Anul XI • Nr. 489 • 11 - 17 Septembrie 2017 • Preț: 11 lei
www.atitudinemarges.ro

Săptămânal editat și tipografiat la Pitești sau
Târgu-Jiu, fondator, Spiridon V. Voinescu

PETRE POPA



Săptămânal editat și tipografiat la Pitești

The image shows the cover of a magazine titled "JURNAL DE ARGES C & G". The title is written in large, bold, white letters on a dark background. Below the title, there is a white box containing information: "NR. 1210" and "FONDAT ÎN 1994" are on the left, and the "BRAT" logo is on the right. Below this, it says "Săptămânal de informații diverse", "13 - 19 septembrie 2017", and "20 pagini 1 leu". On the left side of the white box, there are two logos: "SR AC ISO 9001" and "IONET MANAGEMENT SYSTEMS".

Săptămânal editat și tipografiat la Pitești

ANUL 5 5 OCTOMBRIE 1941

Presă

ORGAN INDEPENDENT-POLITIC-ECONOMIC-CULTURAL

Pe jertfa eroilor noștri se
se ridică țara de mâine.
Nu simțăm în înălțurile jert-
fei for ducă sau suscitarea în
Împărutiatul Reîntregirii.

Fondator: VLAD FURTUNA	REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA - PITESTI ȘTE. JIȘTEȘ VODĂ Nr. 4	Abonaamentul: Particulari Lei 300 De serviciu " " 500 Reținerii " "	Director: GH. P. BĂRȚINESCU
---------------------------	--	--	--------------------------------

Conferința ministerială dela Pitești

Noile directive de refacere economică, socială și administrativă date de d. prof. Mihai Antonescu, vice-președinte al consiliului de miniștri

Vineri 26 Septembrie c., s'a ținut la Pitești o conferință ministerială prezintă de d. prof. Mihai A. Antonescu, vice-președintele consiliului de miniștri. Acastă reuniune ministerială face parte din programul de lucru al guvernului, având menirea să cerceteze în fața localității noștrii sursele ale realităților regionale și să le utilizeze în vederea dezvoltării și înălțării economice și culturale a țării.

Se impune, în primul rând, o reformă materială de concepție a acelor noții pentru ca guvernul să poată interveni prompt și cu mijlocii proprii de remediere în favorul populației. D. prof. Mihai A. Antonescu a ținut, în fața conștientizării ministerului, un discurs...

Convăntărea domnului Cabinetului Tănas Căpitan, prefectul județului Dâmbovița, Domnului Ministeru. Săli de înălțării după întreg cuprinsul județului, după ce s'a făcut o viză în acest, în fața Domnului Vicepreședinte, ministrului de a...

Într-o sesiune în care s'a ținut o discuție în fața Domnului Vicepreședinte și ministrului de a...

Într-o sesiune în care s'a ținut o discuție în fața Domnului Vicepreședinte și ministrului de a...

Într-o sesiune în care s'a ținut o discuție în fața Domnului Vicepreședinte și ministrului de a...

Publicație editată și tipografiată la Pitești
(1928-1946)

Restituiri

Revista document a Centrului Cultural Pitești

Anul XV ■ Nr. 2 (44)/2017
Serie nouă ■ 4 lei

Restituiri Pitești

Revista *Restituiri Pitești* apare trimestrial sub egida Consiliului Local și a Primăriei Pitești. Revista publică articole pe teme de istorie universală și românească, sociologie politică, antropologie socială și culturală, precum și documente variate din Arhivele Naționale ale Statului, Arhivele Militare Române și arhive personale.

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în totalitate autorilor (art. 206 C.P.).

Reproducerea articolelor sau a documentelor publicate se poate face numai cu indicarea autorului articolului și a titlului revistei.

Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

ISSN: 1583-5863

Editor - Centrul Cultural Pitești

Tiparul executat la TIPARG S.A.

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC:
conf. univ. dr. CLAUDIU NEAGOE
dr. OVIDIU PINTILIE
cercet. șt. III dr. OANA ANDREIA SÂMBRIAN

COLECTIVUL DE REDACȚIE:
Redactor-șef: prof. Marius CHIVA
Secretar de redacție: dr. Marin TOMA

Redactori:
prof. dr. Elena ȘTEFĂNICĂ
prof. dr. Constantin VĂRĂȘCANU
Octavian DĂRMĂNESCU
ing. Nicolae CÔMESCU
Corectură: Constantin CĂRȘTOIU
Relații cu publicul: Carmen SAITA

ADRESA REDACȚIEI:
Centrul Cultural Pitești,
Calea Craiovei, nr. 2 (Casa Cărții)
Tel./fax.: 0248 219976
www.centrul-cultural-pitesti.ro
e-mail: restituiripitesti@gmail.com

Publicație editată de Centrul Cultural și tipografiată
la Pitești

**9. MACHETE. CĂRȚILE NOASTRE DE
AUTOR, AVÂND COMENTARIU
REFERITORE LA ION/ IOAN
ANTONESCU (cronologic):**



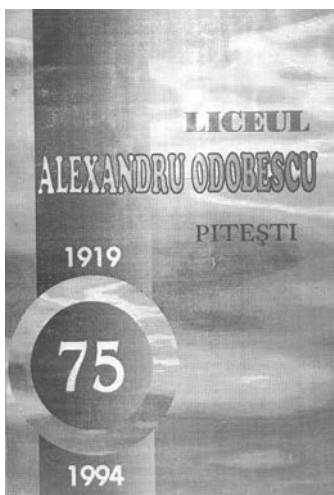
Pitești 600. Memento (1983)



*Pitești 600. Studii și comunicări, coautori, Paul Dicu,
Silvestru Voinescu (1986)*



Istoria municipiului Pitești, coautori, Paul Dicu, Silvestru Voinescu (1988)



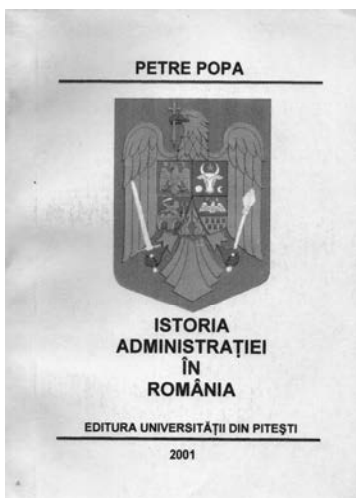
Liceul Alexandru Odobescu Pitești (1994)



Permanențe istoriografice românești (2000)



*Tradiția și actualitatea în istoriografia românească
(2000)*



Istoria administrației în România (2001)



Medalioane universitare (2002)



Studii culturale (2003)



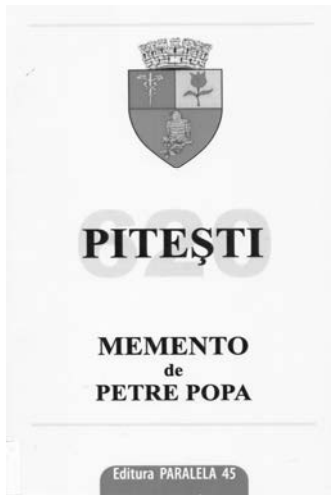
Monografia universității din Pitești (2004)



Studii politice (2004)



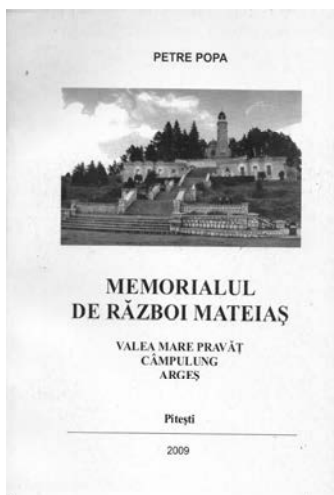
*Istoriografie universală modernă și contemporană
(2005)*



Pitești 620. Memento (2008)



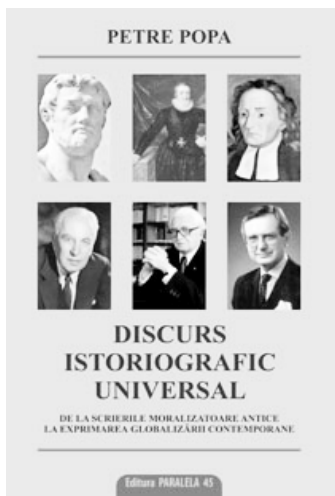
Pitești. Tradiție și contemporaneitate, coautori, Paul Dicu, Silvestru Voinescu (2008)



Memorialul de război Mateiaș (2009)

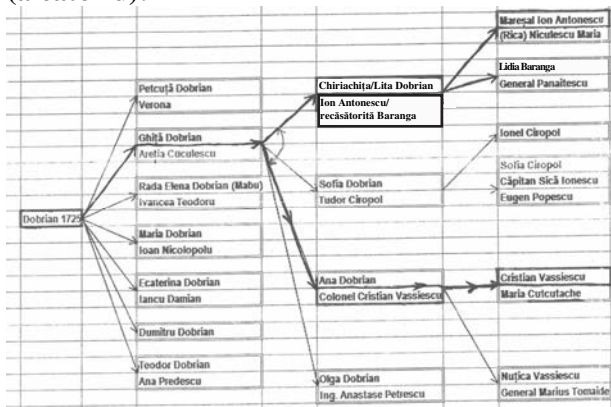


Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice (2009)



Discurs istoriografic universal (2016)

10. INFORMAȚII COMPLEMENTARE (aleatoriu):



Proiect. Arbore genealogic: Chiriachița/ Lita Dobrian (mama marelui), căsătorită cu Ion Antonescu (tatăl marelui), recăsătorită Baranga (Colecția Gheorghe Popa)



**Fotografie de familie. În centrul imaginii, Chiriachița/
Lita, mama mareșalului Ion/ Ioan Antonescu,
recăsătorită Baranga
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



**Spital de campanie/Școala Normală Pitești (1941),
rândul I, în negru: Chiriachița/Lita
Antonescu/Baranga; Maria/ Rica Antonescu
(Colecția Petre Popa)**



**1942. Maria/ Rica Antonescu, la un spital de
campanie, *Frontul de Est*
(Colecția Iosif Constantin Drăgan)**



**Carte poștală pentru corespondență militară
(1941-1944), *Frontul de Est*
(Colecția Muzeului Județean Argeș)**



*În anul de grație 1943.
Sub glorioasa domnie a
Majestății Sale regelui
Mihai I, Conducător al
Statului fiind mareșalul
Ion Antonescu,
ministrul
Comunicațiilor Atta
Constantinescu, dir.
gen. CFR generalul
T. C. Orezeanu*

**Plachetă (1943), avers
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



*Inaugurarea Liniei
București-Urziceni-
Făurei. 11-XI-1943*

**Plachetă (1943), revers
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



*Antonescu. Mareșal al
României și
Conducătorul Statului*

**Plachetă (1943), avers
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



1843-1943

**Plachetă (1943), revers
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)**



**Plachetă, (1943), avers: *Regele Mihai I. Centenarul
renașterii Artileriei Românești***
(Expoziția Muzeului Județean Argeș)



Publicație editată la București, 1944
(Colecția Muzeului Județean Argeș)

Banca Pop. *Prevedea depuneri*
din com. *Măceua Jud. Vâlcea*

P. D. Nr. P. S. Nr.

Recipisa Nr. *12*
Primit de la *Nicolae Marmescu*

Arătarea sumelor încasate	Lei	B.
Taxe înscriere		
Capital	1000	
Depuneri spre fruct		
Imprumuturi noi		

FONDUL DE CARTE
PETRE POPA
(1935 -)
Prof. univ. dr., ISTORIC

Dobânzi

Total *1000*

Adoș Lei *1000 mie*
1941, mai 8

Casier, *M. Popa*

BANCA POPULARA

1941. Depunere pentru **Împrumutul Reîntregirii**
(Colecția Petre Popa)

ROMANIA
MINISTERUL FINANTELOR
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A DATOREI PUBLICE
GHEȘEL *Măceua*

IMPRUMUTUL APĂRĂRII NAȚIONALE DIN 1944
CHITANȚA-TITLU PROVIZORIU
Nr. **152355**

Pentru suma de lei *1000* (adică lei) primită de la *Nicolae Marmescu* domiciliat în str. *Popescu* Nr. *1*, comuna *Măceua*, județul *Vâlcea*

Directiunea Generală a Datoriei Publice, în baza legii Nr. 856 publicată în Monitorul Oficial Nr. 93 din 25 Aprilie 1944, va elibera, în schimbul acestei chitanțe, titluri definitive ale Imprumutului Apărării Naționale din 1944 cu dobândă de 4% anual.

Data 1 Aprilie 1945 până la 1 Septembrie 1949, prezenta chitanță va fi primită și în plata impozitelor, în condițiile legii de mai sus.

Această chitanță este transmisibilă prin mențiune făcută pe verso de titular. Pozițional mai multor chitanțe de acest fel se va grupa și cere să i se elibereze titluri definitive pentru valoarea totală a chitanțelor ce posedă.

MINISTRUL FINANTELOR, *S. Marmescu* Directorul General al Datoriei Publice, *M. Popa*

Am primit titlurile de la **FONDUL DE CARTE PETRE POPA (1935 -) Prof. univ. dr., ISTORIC** Semnătura și ștampila gheșelului: *M. Popa*

Data:
Semnătura:
Legătura:

(locul și data) 1944

1944. Contribuție familială la **Împrumutul Apărării Naționale** (Colecția Petre Popa)



Coperta volumului *Les Légions Roumaines de Transylvanie* (1918), autor Sève Bocou (Colecția Petre Popa)



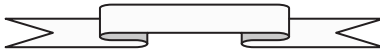
Unități militare din Transilvania (1917), integrate Armatei Române (Colecția Petre Popa)



Întâlnirea generalului Constantin Prezan (Iași, 1917), cu militari români transilvăneni (Fondul de carte Petre Popa, Biblioteca Universității din Pitești)



Amplasament ideal pentru Monumentul reprezentativ al eroilor din Pitești (2015): triunghiul format la confluența Bulevardului *Eroilor* cu Strada *Nicolae Dobrin* (Colecția Petre Popa)



BIBLIOGRAFIE SPECIALĂ

- Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia partidelor politice din România (1862-1994)*, Editura Mediaprint, București, 1995;
- Antonescu, Ion. *Către români ... Chemări, cuvântări, documente la o răscruce a istoriei*, adunate de Dan Zaharia, Editura Rotativa, București, 1941;
- Antonescu, Ion. *Trei ani de guvernare (6 septembrie 1940 - 6 septembrie 1943)*, Editura Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, București, 1943;
- Bărbulescu, Mihai; Deletant, Dennis; Hitchins, Keith; Papacostea, Șerban; Teodor, Pompiliu. *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998;
- Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu. Documente, studii, relatări și comentarii*, Editura Moldova, Iași, 1991;
- Carp, Cornel; Florea, Petrișor; Manea, Vasilica; Țucă, Cornel (coordonatori).

Istoricul Regimentului 4 Dorobanți Argeș (1877-1946), Editura Pământul, Pitești, 2008;

- Constantinescu, Grigore. *Argeșul monumental. Enciclopedie patrimonială*, Editura Alean, Pitești, 2011;
- Cristocea, Spiridon; Rotaru, Elena; Maschio, Romeo. *Piteștiul de altădată. O istorie ilustrată/ Pitești in old times. An illustrated history*, Editura Ordesos, Muzeul Județean Argeș, Pitești, 2011;
- Dobrinescu, Valeriu-Florin; Nicolescu, Gheorghe. *Plata și răsplata istoriei. Ion Antonescu, militar și diplomat*, Editura Institutului European pentru Cooperarea Cultural- Științifică, Iași, 1994;
- Drăgan, Josif Constantin (coordonator). *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire*, Editor, Fundația Europeană Drăgan, Veneția, Italia, tipografie, Combinatul Poligrafic, București, 1991;
- Furtună, Vlad. *Anuarul general al orașului Pitești și județului Argeș*, Editura ziarului Presa Pitești,

Tipografia *Liga Poporului Ioan Iotta*, Pitești, 1936;

- Giurescu, Constantin C. (coordonator). *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971;
- Gusti, Dimitrie (președinte, Comitetul de Direcție și Consiliul de Administrație). *Enciclopedia României, I-IV*, București, 1938~1943;
- Ionescu, Zicu; Cîrstea, Remus Petre. *Martiri argeșeni și musceleni (1939-1989)*, Editura *Tiparg*, Pitești, 2006;
- Mavrodin, Teodor (coordonator). *Argeșul și Mușcelul. Spații istorice ale românismului, I, II*, Editura *Tiparg*, Pitești, 2013;
- Mavrodin, Teodor. *Mareșalul Antonescu întemnițat la Moscova*, Editura *Carminis*, Pitești, 1998;
- Miu Agricola, Constantin. *Amintirile unui comisar de poliție, II*, Editura *Prisma*, Râmnicu-Vâlcea, 2012;
- Popa, Marcel D. (coordonator general). *Dicționar enciclopedic român, I (A-C)*, Editura Enciclopedică, București, 1993;

- Popa, Petre (coordonator). ***Enciclopedia Argeşului și Muscelului, I*** (2008), Editor, Biblioteca Judeţeană *Dinicu Golescu* Argeş, redactor responsabil, Octavian Mihail Sachelarie; ***II*** (2010), Editor, Biblioteca Universităţii din Piteşti, redactor responsabil, Ileana Bălan; ***III*** (2012), Editor, Muzeul Judeţean Argeş, redactor responsabil, Spiridon Cristocea; ***IV*** (2014), Editor, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Goleşti, redactor responsabil, Filofteia Pally (*variantă electronică*);
- Popa, Petre; Dicu, Paul; Voinescu, Silvestru. ***Istoria municipiului Piteşti***, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1988;
- *** ***Procesul de la Nürnberg. Expunerile introductive ale acuzatorilor principale***, Editura de Stat pentru Literatura Politică, Bucureşti, 1957;
- Rotaru, Jipa; Moise, Leonida; Maghior, Neculai. ***Al treilea mareşal al României. Ion Antonescu, începutul carierei militare (1882-1919)***, Editura *Metropol*, Bucureşti, 1993;

- Solomovici, Teșu. *Mareșalul Ion Antonescu. O biografie*, Editura Teșu, București, 2011;
- Stana, Dana; Stan, Doru Gabriel. *Profesorul universitar dr. Petre Popa. Istoric. Biobibliografie*, Editura Tip Naste, Pitești, 2015;

SURSE VIRTUALE:

- *** http://www.dacoromania-alba.ro/nr80/generalul_teodor.htm;
- *** <https://ro.wikipedia.org/>;
- *** <https://translate.google.ro/?hl=ro>.



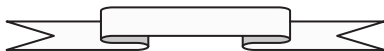
REZUMAT

Volumul *Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu și reședința Argeșului. Consemnări istoriografice*, elaborat de profesorul universitar dr. Petre Popa (istoric), oferă cititorilor informații speciale, privind apartenența Conducătorului Statului Român, din etapa 6 septembrie 1940 - 23 august 1944, la realitățile orașului natal, Pitești. Asemenea calitate a favorizat conlucrarea ofițerului superior de carieră, Ion/ Ioan Antonescu (2 iunie 1882 – 1 iunie 1946), cu administrația locală, mai ales pe timpul când era comandantul Diviziei 3 *Infanterie* și al Garnizoanei Urbane (15 august 1933 - 1 noiembrie 1937).

Inedite sunt aspectele generale, referitoare la: împrumuturile civile autohtone (1941; 1944), lansate de Guvernul Ion/ Ioan Antonescu; validarea *plebiscitară* a dimensionării economiei naționale și politicii externe; includerea deciziilor sale, convergente *Frontului de Est* (22 iunie 1941 - 23 august 1944), în documentele Procesului Internațional de la Nürnberg (20 noiembrie 1945 – 1 octombrie 1946). Totodată, evaluarea momentelor *sinoptice*, suprapuse vieții acestei personalități, ori extrasele din *portofoliul* muzeelor și fondurile principalelor biblioteci

publice, reprezintă un veritabil suport, interdisciplinar, util aprofundării subiectului enunțat.

Cartea cuprinde zece *eseuri* tematice, valoroase note complementare și fotografii, lista bibliografiei selective, indicele persoanelor, alte surse adiacente. Inițiativa editorială contribuie la multiplicarea opiniilor asupra rolului jucat de Ion/ Ioan Antonescu în istoria continentului nostru. (**ing. dr. Adrian Mestecăneanu**).



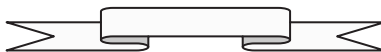
ABSTRACT

The book *Mareşalul Ion/ Ioan Antonescu şi reşedinţa Argeşului. Consemnări istoriografice*, elaborated by the University Professor Petre Popa Ph.D. (historian), gives important pieces of information regarding the involvement of the leader of the Romanian State in the life of his home town, Piteşti, between the 6-th of September 1940 and the 23-rd of August 1944,. Due to his position – he was a field officer – Ion/ Ioan Antonescu (2 June 1882 – 1 June 1946), collaborated with the local administration especially when he was the commander of the *Third Division Infantry* of the Urban Garrison (15 August 1933 - 1 November 1937).

There are some general inedited aspects regarding: the autochthonous civil loans (1941; 1944), launched by the Ion/ Ioan Antonescu Government; the re-dimension of the national economy & of the foreign policy; his decisions, convergent to the *Eastern Front* (22 June 1941 - 23 August 1944), were included in the documents of the International Process from Nuremberg (20 November 1945 – 1 October 1946). In the same time, the assessment of the synoptic moments,

overlapped to the life of this personality, or extracts from the *portfolios* of the various museums and those of the main public libraries, represent a real interdisciplinary support, very useful for a further understanding of the subject.

The book includes ten essays and valuable complementary notes and photos, as well as the references, the index of persons, other adjacent sources. This publishing initiative contributes to the multiplication of the opinions about the role played by Ion/ Ioan Antonescu in the history of our continent. **(Dan Zavulovici).**



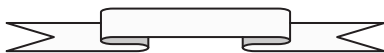
RÉSUMÉ

Le livre *Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu și reședința Argeșului. Consemnări istoriografice/ Le Maréchal Ion/ Ioan Antonescu et la résidence d'Argeș. Enregistrements historiographiques*, élaboré par le professeur d'université Petre Popa Ph.D. (historien), donne des informations importantes concernant l'implication du chef de l'État roumain dans la vie de sa ville natale, Pitești, entre le 6 septembre 1940 et le 23 août 1944. En raison de sa position - il était un officier de terrain - Ion/ Ioan Antonescu (2 juin 1882 - 1er juin 1946), a collaboré avec l'administration locale surtout lorsqu'il était commandant de la *troisième division d'infanterie* de la garnison urbaine (15 août 1933 - 1er novembre 1937).

Il existe des aspects généraux sur le plan juridique: les prêts civils autochtones (1941; 1944), lancés par le gouvernement Ion/ Ioan Antonescu; le redimensionnement de l'économie nationale et de la politique étrangère; ses décisions, convergentes vers le *Front oriental* (22 juin 1941 - 23 août 1944), ont été incluses dans les documents du Processus international de Nuremberg (20 novembre 1945 - 1er octobre

1946). Dans le même temps, l'évaluation des moments synoptiques, chevauchés à la vie de cette personnalité, ou des extraits des *portefeuilles* de différents musées et des bibliothèques publiques principales représentent un véritable soutien interdisciplinaire, très utile pour une meilleure compréhension de la matière.

Le livre comprend dix essais et de précieuses notes et photos complémentaires, ainsi que les références, l'indice des personnes, d'autres sources adjacentes. Cette initiative éditoriale contribue à la multiplication des opinions sur le rôle joué par Ion/ Ioan Antonescu dans l'histoire de notre continent. (**Andreea Voinescu**).



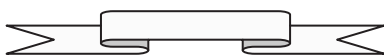
ZUSAMMENFASSUNG

Das Buch *Mareşalul Ion/ Ioan Antonescu şi reşedinţa Argeşului. Consemnări istoriografice*, erarbeitet von der Universität Professor Petre Popa Ph.D. (Historiker), gibt wichtige Informationen über die Beteiligung des Führers des rumänischen Staates am Leben seiner Heimatstadt Piteşti zwischen dem 6. September 1940 und dem 23. August 1944. Wegen seiner Position - er war ein Feldoffizier - Ion/ Ioan Antonescu (2. Juni 1882 - 1. Juni 1946), arbeitete mit der örtlichen Verwaltung zusammen, besonders als er der Kommandant der *Dritten Abteilung Infanterie* der Urban Garrison war (15. August 1933 - 1. November 1937).

Es gibt einige allgemeine inedited Aspekte in Bezug auf die autochthone Zivilkredite (1941; 1944), gestartet von der Ion/ Ioan Antonescu Regierung; die Re-Dimension der Volkswirtschaft & der Außenpolitik; seine Entscheidungen, die an die *Ostfront* (22. Juni 1941 - 23. August 1944) konvergent waren, wurden in die Dokumente des Internationalen Prozesses aus Nürnberg (20. November 1945 - 1. Oktober 1946) aufgenommen. Gleichzeitig stellt die

Einschätzung der synoptischen Momente, die dem Leben dieser Persönlichkeit überlappt sind, oder Auszüge aus den *Portfolios* der verschiedenen Museen und denen der wichtigsten öffentlichen Bibliotheken eine echte interdisziplinäre Unterstützung dar, die für ein weiteres Verständnis sehr nützlich ist des Gegenstandes.

Das Buch enthält zehn Essays und wertvolle ergänzende Notizen und Fotos sowie die Referenzen, den Index der Personen, andere benachbarte Quellen. Diese Verlagsinitiative trägt zur Vervielfältigung der Meinungen über die Rolle bei Ion/ Ioan Antonescu in der Geschichte unseres Kontinents bei. (*sursa virtuală*: Google translate).



INDICE DE PERSOANE
(Numele citate de peste zece ori sunt
consemnate prin *passim*)

A

- Achim, Marius – 244
Albini, Liviu – 261
Alessandrescu, Gheorghe C. – 280
Alexandrescu, Ion – *passim*
Alexeev (general) – 29
Alexianu, Gheorghe – 57, 194, 319
Alexiu, Valeriu Florin – 224
Andreescu, Grigore – 280
Andronescu, Șerban – 236
Angelescu, Constantin – 110
Angelescu, Paul – 49, 50
Antal, Emilian – 316, 370
Antonescu (familie) – 22, 298
Antonescu, Aurelian N. – 122
Antonescu, Chiriachița/*Lita* – 45, 62, 220, 297,
394, 395
Antonescu, Dumitru – 45
Antonescu, Eftimie N. – 122, 280
Antonescu, Emanuel N. – 122
Antonescu, Ilie – 46
Antonescu, Ion (tatăl) – 22, 45, 62, 220, 297, 394
Antonescu, Ion/Ioan (fiul) – *passim*
Antonescu, Maria/*Rica* – 49, 200, 206, 395, 396

Antonescu, Mihail A. – *passim*
Antonescu, Petre S. – 281
Arbore, Ion – 131
Arcadian, Nicolae – 226
Ardeleanu, Ion – 236, 342
Argeșanu, Gheorghe – 51
Argetoianu, Constantin – 110
Arimia, Vasile – 236, 342
Arujd (pirat) – 183
Athanasiu, Constantin – 85, 136
Auge, Claude – 59
Averescu, Alexandru – 68, 110, 207, 237, 257,
266, 287, 292, 361

B

Badea, Marius – 2
Baiulescu, Ion C. – 281
Baranga (familie) – 22, 294, 395
Baranga (maior/colonel) – 45
Baranga, Chiriachița/*Lita* – 45
Barbarossa (eponimie) – 183, 188
Barbieri, Dumitru – 116
Barbu, Ion (eponimie) – 229, 237
Barbul, Gheorghe – 199, 236, 244
Bárdossy de Bárdos, László – 360
Basarabi (dinastie) – 97
Băcanu, Gheorghe V. – 281
Băcanu, Ion – 284
Bălan, Ileana – 214, 216, 406
Bănescu, Honoriu – 379
Bărbulescu, Constantin Augustus – 206

- Bărbulescu, Mihai – 403
Bărnăușiu, Simion - 270
Bera, Alexandru – 135
Berthelot, Henri Mathias – 92
Bideanu, Augustin – 112
Bidlle, Francis A. – 178
Bivol, Manole – 284
Bobancu, Tatiana – 379
Bocou/Bocu, Sévère/Sever – 253, 254, 255,
277, 401
Bogdan, Alexandru C. – 60
Bolintineanu, Nicolae – 281
Bonaparte, Napoleon – 60
Bormann, Martin – 177
Botez, Dan – 237
Botez, Demostene – 23, 56
Botta, Dan – 226
Brădășanu, P. P. – 225
Brăileanu, Traian – 118
Brătescu-Voinești, Ioan Alexandru – 151-154,
156, 173, 204, 211, 247, 315
Brătianu, Constantin I. C. – 236, 242, 361
Brătianu, Dumitru C. – 20, 63
Brătianu, Gheorghe I. – 122
Brătianu, Ion C. – 6, 20, 58, 63, 87, 122, 272, 281
Brătianu, Ion I. C. – 20, 58, 90, 206, 271, 275
Brătianu, Vintilă I. C. – 20, 47, 58, 83, 382
Brânză, Dumitru – 137
Briand (eponimie) – 188
Brussilof (comandant) – 262

Buburuzan, Silviu – 69
Budișteanu, Alexandru A. – 6
Budișteanu, Radu – 111
Bulacu, Ion – 284
Bulei, Ion – 8, 89, 108, 403
Buliga (eponimie) – 65
Bungescu, Ion I. – 281
Burciu, Octavian – 242
Bușilă, Constantin – 128
Buzatu, Gheorghe – 199, 237, 238, 242, 342,
343, 403

C

Calotescu, Corneliu C. – 281, 372
Cancicov, Mircea – 109, 119
Cantacuzino, Gheorghe Gr. – 90
Caracostea, Dumitru – 111
Caragea, D. (maior) – 239
Caragiale, Ion Luca – 64
Carol I (principe, rege) – 24, 90, 132, 274,
275, 287, 332, 362
Carol II (principe, rege) – *passim*
Carp, Cornel – 64, 69, 70, 79, 81, 125, 403
Catargiu, Lascăr – 87
Călinescu, Armand – *passim*
Căpitanu, Dumitru – 66
Căzănișteanu, Constantin – 196
Cârjan, Marius – 206
Cârstoiu, Constantin – 195, 284
Ceaușescu, Nicolae – 20, 21

- Cerchez, Traian – 135
Chaireddin (pirat) – 183
Chelaru, Ion D. – 288
Cheptea, Stela – 238
Chiang Kai-shek – 355
Chicosu, Gheorghe – 62, 297
Chioreanu, Aurora – 10, 86, 117
Chiva, Marius – 2
Christescu, Constantin C. – 281
Christos (divinitate) - 331
Churchill, Winston – 353
Cihoschi, Henry – 49
Ciucă, Marcel Dumitru – 238, 343
Ciugureanu, Daniel – 285
Ciupercă, Nicolae G. – 51
Cîrstea, Marusia – 238
Cîrstea, Remus Petre – 123, 405
Cloșca (eponimie) – 84
Columb, Cristofor – 59
Constant, Alexandru – 119
Constantin, Constantin – 131
Constantin, Paul – 114
Constantinescu, Constantin Al./Atta – 128, 397
Constantinescu, Dan – 85, 136
Constantinescu, Emil I. – 20
Constantinescu, Grigore – 196, 221, 284, 404
Constantiniu, Florin – 239, 344
Cosmovici, Horia H. – 119
Costinescu, Ion – 110
Cotenescu, Gheorghe I. – 281

Crainic, Nichifor – 111, 126, 127
Cretzianu, George – 118
Cristea, Miron – 50, 109, 363
Cristescu, Eugen – 319
Cristocea, Spiridon – *passim*
Crișan (eponimie) – 84
Cromwell, Oliver – 4
Cuza, Alexandru Ioan – 60, 265, 270, 272

D

Dan, Ioan – 239
Dascălu, Silvia – 251
Davila, Alexandru – 66
Dănulescu, Constantin – 131
Deaconu, Mihaela – 214, 244
Deletant, Dennis – 240, 403
Dicescu, Pavel – 285
Dicu, Paul I. – *passim*
Dimitriuc, Victor – 121, 130
Dinu, Ion M. – 70, 133, 284
Dobre, Gheorghe – 112, 116, 120, 128, 129
Dobre, Ionel – 2
Dobrescu-Argeș, Constantin – 58
Dobrian, Ana – 45, 394
Dobrian, Chiriachița/*Lita* – 45, 394
Dobrian, Ghiță – 62, 297, 394
Dobrinescu, Valeriu Florin – 92, 200, 222, 235,
240, 345, 346, 404
Dobrin, Nicolae (eponimie) – 284, 294, 402

Docan, Gheorghe P. – 127
Doja, Gheorghe (eponimie) – 70, 206
Donnedieu, Henri – 178
Dragomir, Nicolae – 119, 128
Dragoș, Titus – 129
Drăgan (fundație) – 7, 23, 44, 68, 91, 193
Drăgan, Josif Constantin – *passim*
Drăgușin, Marin – 69
Dringa, M. – 261
Duca, Ion Gheorghe – 20, 48, 49
Duicu, Serafim – 241
Duma, Nichita – 371
Dumitrescu, Horia – 240
Dumitru, Liviu Gabriel – 214
Dumnezeu (divinitate) – *passim*
Dupont, Paul (eponimie) - 255

E

Emanoil, Spiridon – 76
Enescu, Constantin – 226
Enescu, George – 70, 212
Enescu, Gheorghe Mircea I. – 115, 116
Enescu, Ion D. – *passim*
Enescu, Mihai I. – 115, 116
Ernst, Nicolae – 295

F

Fătu, Mihai – 241
Ferdinand I (principe, rege) – *passim*
Fildermann, W. – 332

Filip, Florin Gheorghe – 251
Filipescu, Nicolae – 272, 273
Filov, Bogdan – 354
Fințescu, Ion N. – 128
Flondor, Constantin – 226
Florea, Constantin – 66
Florea, Niculina – 196
Florea, Petrișor – 64, 125, 403
Florescu, Luminița Ileana – 244
Florescu, Petre (eponimie) – 78
Florica (eponimie) – 6
Fostiropol, Alexandru – 282
Frank, Karl H. – 177
Franțescu, Gheorghe M. – 380
Frederic I (împărat) – 183
Frick, Wilhelm – 177
Fulgeanu Matei, Mihaela – 206,
Furtună, Vlad – 72, 349, 404

G

Gaba, George – 260
Gafton, Iosif – 371
Garofoiu, Ion – 282
Gava, Radu – 2
Gavrilescu, George – 23, 56
Gavriliță, Emanoil – 285
Gălășanu, Paul – 136
George VI (rege) – 353
Georgescu, Corneliu – 121
Georgescu, Dumitru – 373

- Georgescu, Grigore – 128
 Georgescu, Mihail – 135
 Georgescu, Mitu – 226
 Georgescu, Nicolae – 151, 223, 295
 Georgescu, Vasile P. – 373
 Geyl, Pieter – 60
 Gheorghe, Ion – 241
 Gherăsoiu, Dumitru – 223
 Gherghina, Narcis Ionuț – 206
 Ghimpa, Polixenia – 380
 Ghinescu, Ioan D. – 72, 77, 282, 376
 Ghiolu, Stavri – 130
 Ghițescu, Stan – 111
 Ghițescu, Toma P. – 131
 Gigurtu, Ion P. – 7, 52, 113, 115, 226
 Giurescu, Constantin C. – *passim*
 Giurescu, Dinu C. – 89
 Goga, Octavian – *passim*
 Golescu, Alexandru G. – 20
 Golescu, Dinicu (eponimie) – *passim*
 Golescu, Mihai – 284, 383
 Golescu, Nicolae C. – 20
 Golescu, Ștefan C. – 20
 Gologan, Ovidiu – 57
 Golopenția, Anton – 226
 Gomoiu, Victor – 111
 Göring, Herman W. – 177
 Grămadă, J. – 261
 Grecescu, Grigore – 136, 282
 Grigore, Gabriel – 207

Grigorescu, Denis – 207
Groza, Petru – 57, 83, 184, 319
Gruia, Ion V. – 111
Guggenberger (eponimie) – 226
Gurgan, G. – 261
Gusti, Dimitrie – 226, 405

H

Halippa, Pantelimon – 285
Hârjeu, Constantin – 47
Hecateu (învățat) – 59
Herbart (pedagog) – 133
Heydecker, Joe – 178, 180, 184, 187
Hillgruber, Andreas – 241
Hirohito (împărat) – 357
Hitchins, Keith – 14, 15, 140, 350, 403
Hitler, Adolf – *passim*
Hlihor, Constantin – 241
Hohenzollern (dinastie) – 272
Horia (eponimie) - 84

I

Iacobici, Iosif – 127
Iamandi, Victor – 109
Iancovescu, Constantin – 47
Iașinschi, Vasile – 119
Iconomu, Petre – 67
Ilasievici, Constantin – 50
Ilcuș, Ioan – 51
Ilie, Ion – 195

Iliescu, Mircea – 115
Iliescu, Victor – 129, 133
Inculeț, Ion – 285
Inönü, Ismet – 358
Ioan, Alexandru – 136
Ioan Botezătorul (sfânt, biserică, parohie) – 57,
220, 298, 299, 321
Ionel, Marius, - 208
Ionescu, Constantin – 234, 339
Ionescu, Dumitru/Tache – 65, 271
Ionescu, Nicolae – 244
Ionescu, Radu Eftimie – 341
Ionescu, Zicu – 123, 220, 284, 405
Ionescu-Berechet, Dimitrie – 282
Ionescu de la Brad, Ion – 4, 60
Ionescu-Gion, Gheorghe – 349, 379
Ionescu-Șișești, Gheorghe – 109
Iorga, Nicolae – 110, 364
Iotta, Ioan – 405
Ivanovici, Marius Viorel – 58, 223
Ivănescu, Vasile – 234

J

Jackson, Robert H. – 178, 179, 180
Jienescu, Gheorghe – 112, 120, 130
Jodl, Alfred J. F. – 177, 182, 183, 188, 190
Joinville, Jean - 59
Joja, Atanase – 9

K

- Kalinin, Mihail Ivanovici – 359
Kaltenbrunner, Ernst – 177
Kapnitos, Petros – 13
Keitel, Wilhelm B. J. G. – 177, 182, 183,
188, 190
Kellogg (pact) – 188
Kerenski (general) – 29
Kogălniceanu, Mihail – 288
Koslinski, Gheorghe Em. – 120, 130
Kretzulescu, Constantin Alexandru – 19
Kretzulescu, Nicolae A. – 20

L

- Lahovari, Alexandru – 273
Larousse (eponimie) – 59, 213, 216, 278
Läuen, Harald – 23, 55
Lawrence, Geoffrey – 178
Lazăr, Gheorghe – 270
Leca, Radu D. – 319
Lech, Johannes – 178, 180, 184, 187
Lenin, Vladimir Ilici – 4, 187
Leon, Gheorghe N. – 111, 113, 119
Leonăchescu, Nicolae – 214
Leu, Grigorie – 77, 372
Locusteanu, Aurelian – 125
Logadi, Petre – 111
Lucaciu, Vasile – 254, 270, 275
Lucici, Augustin A. – 2
Ludovic IX cel Sfânt – 59

M

- Macovei, Ion – 111
Magherescu, George – 241
Maimarolu, Dimitrie – 65
Maiorescu, Ion – 270
Mamina, Ion – 8, 89, 108, 403
Manea, Mihai – 14, 194
Manea, Vasilica – 64, 125, 403
Maniu, Iuliu – 103, 242, 330, 365
Manoilescu, Mihail – 111
Manole, Teodora – 252
Manu, Valeriu – 282
Marconi (eponimie) – 96
Marcu, Alexandru – 127
Mareș, Nicolae – 118
Margareta (eponimie) – 183
Maria (princesă, regină) – 46, 70, 285, 292, 293
Marian, Ion – 128
Marinescu, Ion C. – 127, 128
Marinescu, Ion G. – 137
Marinescu Popa, Nicolae – 17, 147, 148, 400
Marinescu Popa, Maria – 147, 148
Marița (eponimie) – 182
Martin, Aurel – 10
Masaryk, Thomás G. – 267
Maschio, Romeo – 344, 404
Mateiaș (eponimie) – 4, 210, 246, 282, 296,
393, coperta IV
Mavrodin, Teodor – *passim*
Mazarini, Nicolae – 23, 56

Măndescu, Dragoș – 230
Mărdărescu, Gheorghe – 94
Menthon, De – 178, 184, 185, 186
Menuhin, Yehudi – 212
Mestecăneanu, Adrian – 2, 21, 409
Micescu, Istrate – 90, 109
Mihail I (voievod, rege, mareșal) – *passim*
Mihai Viteazul – 22, 30, 44, 48, 272, 301, 332
Mihail (arhanghel) – 95
Mihalache, Dumitru I. – 283
Mihalache, Ion I. – 58, 104, 203, 204, 283, 369
Mihăilescu, Ilie Alexandru – 2, 327
Miliare, Cristina Maria – 2
Militaru, Cristian – 244
Minea, Grigorie – 58
Mironescu, Gheorghe Gh. – 103, 110
Mitilineu, Ioan M. – 49
Mitran, Daniel – 2
Miu, Constantin – 2, 310, 316, 405
Moghior, Neculai – 242, 406
Moise, Leonida – 242, 406
Molotov (eponimie) – 202, 208
Moraru, Alexandru – 242
Motreanu, Ion Marius – 2
Motreanu, Liviu Valentin – 2
Munteanu, Nicodim – 366
Mussolini, Benito – 52, 182, 356

N

Nagîț, Simona – 223
Naru Hika Kito – 71

Naste (eponimie) – 246, 249
Naumescu, Ion – 76, 77
Năstăsescu, Petre – 85
Neacșu, Corina - 2
Neacșu, Florea – 234
Neacșu, Mihaela – 244
Neagu, Alexandru – 127
Negru Vodă (eponimie) – 73
Negulici, Anton – 137
Nelepçu, Gheorghe – 200
Nemoianu, Petre – 112, 120, 128
Netta, Gheron – 127, 149
Nicolau, Pompiliu – 119
Nicolau, Teodor – 136, 377
Nicolăescu, Sergiu – 208
Nicolescu, Gheorghe – 92, 222, 225, 240, 284,
345, 404
Nicolescu, Maria/*Rica* – 49
Niculescu, Constantin – 51
Niculescu, Mircea – 149
Nikitchenko, Iola T. – 178
Nistor, Ioan – 254
Nistor, Tiberiu – 260
Nițescu, Voicu – 110
Nour, Alexandru – 285
Noveanu, Vasile – 112

O

Odobescu, Alexandru (eponimie) – 4, 70, 199,
200, 248, 382

Olteanu, Constantin – 116
Olteanu, Ion – 261
Olteanu, Marcel – 254, 265
Oncescu, Anton – 62, 297
Oprea, Alina – 2, 244
Orghidan, Constantin – 226
Orezeanu, T. C. – 379
Orian, Teofil – 243
Oteteleșanu, Enric – 129, 132
Oțetea, Andrei – 8, 91, 93, 95, 102, 105, 186

P

Pally, Filofteia – 214, 216, 406
Panait, Mariana – 244
Pană, Aurelian – 120, 128, 130
Pandrea, Adrian – 196
Pantazi, Constantin – 23, 56, 120, 127, 130, 319
Pantazi, Mihail – 112
Papacostea, Șerban – 403
Papanace, Constantin – 119
Papiu Ilarian, Alexandru – 270
Paraschivescu-Bălăceanu, Constantin – 381
Parhon, Constantin I. – 20, coperta IV
Paulus, Friedrich von – 192
Păduraru, Marius - 206
Păiș, Nicolae – 130
Păun, Gheorghe – 214
Pelin, Mihai – 242
Pelivan, Ion – 285
Penaru, Mihaela – 2
Pestalozzi (pedagog) – 133

- Pétain, Phillippe – 355
 Petre, Gheorghe Ș. – 17
 Petrencu, Anatol – 242
 Petrescu, Ioan C. – 129, 131-134, 138, 283, 370
 Petrescu, Ion Gheorghe – 225
 Petrescu, Radu – 284
 Petrescu-Comnen, Nicolae – 110
 Petrovicescu, Constantin – 118
 Petrovici, Ion – 127, 132, 133
 Pietrăreanu, Ion – 284
 Pițigoi, Ioan Andi – 2
 Pius XII – 360
 Popa, George – 260
 Popa, Gheorghe – 2, 375, 394
 Popa, Livia – 17
 Popa, Marcel D. – 11, 405
 Popa, Petre – *passim*
 Popescu, Constantin C. – 136
 Popescu, Cornel – 230
 Popescu, David – 111
 Popescu, Dumitru I. – 118, 126
 Popescu, Ion Șt. – 129
 Popescu, Silvia – 69, 220, 298, 321
 Popovici, Bogdan Florin – 238
 Poruțiu, Emil – 85, 136, 377
 Potopeanu, Gheorghe – 128
 Potra, George G. – 15
 Prezan, Constantin – *passim*
 Pristăvescu, Gheorghe – 200
 Protopopescu, Ion – 119, 120
 Purnichi, Vintilă – 137

R

- Radu Vodă (eponimie) – 302
Rădescu, Nicolae – 83
Rădulescu, Gheorghe – 10, 86, 117
Rădulescu, Ioan – 233, 339
Rădulescu, Ion/Ionel – 72, 378
Rătescu, Constantin I. – 76
Răuțescu, Ioan I. – 283
Răzdolescu, Delia – 15, 240
Ribbentrop, Joachim von – 177, 182, 189, 190,
191, 202, 208
Rioșanu, Alexandru – 112, 119
Ringheanu, Mirela – 251
Roncea, M – 261
Roosevelt, Franklin Delano – 358
Rosenberg, Alfred – 177
Rosetti, Radu – 127, 132
Roșculeț, Nicolae – 260
Roșulescu, Gheorghe – 136
Rotaru, Elena – 344, 404
Rotaru, George – 238
Rotaru, Jipa – 242, 406
Rudenko, Roman A. – 178, 186, 188, 189, 191
Rusu, Paul – 58

S

- Sachelarie, Corneliu – 283
Sachelarie, Octavian Mihail – 208, 214, 216,
231, 406
Saint-Aulaire (ministru) – 265

Saita, Carmen – 2
 Sandu, Ion – 129, 133
 Sauckel, Fritz E. F. Ch. – 177
 Sava (sfânt, eponimie) – 122
 Sănătescu, Constantin – 83
 Sârbu, Mariana – 2
 Schipor, Ilie – 235, 239, 344
 Schmidt (interpret) – 190
 Schmidt, Heinrich W. – 66
 Scurtu, Ioan – 8, 89, 108, 403
 Secărescu (eponimie) - 66
 Seyss-Inquart, Arthur – 177
 Shawcross, Hartley – 178, 180, 181, 184
 Sichitiu, Ion – 128
 Sikorski, Wladyslaw – 357
 Sima, Horia – 12, 118, 124, 249, 331
 Simion, Constantin - 195
 Simonide, Nicolae (eponimie) – 122, 380
 Sion, Ioan I. – 374
 Sirianu, Mircea – 260
 Solomovici, Teșu – 243, 352, 407
 Soroiu, Viorica – 2
 Srámek, Jan – 354
 Staicovici, Christian – 67
 Stalin, Iosif Vissarionovici – 238, 359
 Stamate, Costache – 290
 Stan, Doru Gabriel – 176, 210, 248, 407
 Stana, Dana – 2, 176, 210, 244, 248, 407
 Stanciu, Ștefan C. – 374
 Stancu, Radu – 57, 196, 230
 Stanislas (sfânt) – 281

Stavarache, Sevasta – 382
Stere, Constantin – 274, 285
Steriopol, Ion – 85
Stoenescu, Alexandru Mihai – 243
Stoenescu, Nicolae N. – 127, 142
Stoica, Vasile – 112
Stoicescu, Constantin C. – 127
Strat, Gheorghe – 113
Streicher, Julius – 177
Strihan, Petre – 129
Stroescu, Vasile – 285
Strurdza, Dimitrie Al. – 46
Strurdza, Mihail – 118

Ș

Șandru, Florin – 243
Șofran, Ion – 261
Șova, Nicolae – 130
Ștefan cel Mare – 44, 97, 289, 311, 332
Ștefănescu, Grigore – 86
Șteflea, Ilie – 78, 375
Șuteu, Valeriu – 10

T

Tabouy (general) – 267
Tătărăscu, Gheorghe – 50, 109, 367
Teodor, Pompiliu – 403
Teodorescu, Aurelian – 238
Teodorescu, Bogdan – 14, 194
Teodorescu, Paul – 110
Teodorescu, Romulus – 76

Tipnaste (eponimie) – 59
Titulescu, Nicolae – 222, 345
Tohăneanu, George – 261
Toma, Marin – 2
Tomescu, Petre – 128
Topciu, Dumitru – 113
Truman, Harry S. – 179
Tudor, Sevastian – 219, 284
Tue, Iulia – 2, 244, 251
Tugearu, Mihai – 58

Ț

Țepelea, Gabriel – 199
Țicăloiu, Ion D. – 283
Țoni, Dumitru V. – 112
Țucă, Cornel – 64, 125, 403
Țurlea, Petre – 243

U

Udrescu, Dumitru – 283
Uică, Nicolae – 50

V

Vaida-Voevod, Alexandru – 110, 117, 367
Vasile, Cristian – 207
Vasilescu, Mihail (eponimie) – 380
Vasilescu, Sevastița (eponimie) – 380
Vasilii, Constantin Z. – 57, 129, 194, 319
Vassiescu, Ana – 46
Vassiescu, Cristian – 46, 375

Vălenaș, Liviu – 244
Văitoianu, Arthur – 110
Viișoreanu, Nicolae – 6
Vlădescu, Ovidiu Al. – 129
Voiculescu, Constantin G. – 131
Voinescu, Andreea – 413
Voinescu, Dumitru – 136
Voinescu, Silvestru D. – *passim*
Voinescu, Spiridon S. – 21, 383
Voinicu, Mihaela – 214
Vrăbiescu, Gheorghe – 382
Vulcănescu, Mircea – 129, 226

W

Watts, Larry – 244, 352

Z

Zaharia, Dan Z. – *passim*
Zaharia, Romeo – 156, 172
Zamfir, Aurelian Nicolae – 2, 214
Zamfirescu, Cornel – 76, 335, 378
Zarioiu, Vasile – 284
Zavulovici, Dan – 411
Zărnescu, Ioan C. – 135
Zodian, Vladimir – 196, 242, 243
Zwiedineck, Eugen – 129, 130



CUPRINS

•	Introducere	5
1.	Biografia oficială a mareșalului Ion/ Ioan Antonescu în viziunea Fundației Europene <i>Josif Constantin Drăgan</i> (Veneția, Italia)	23
2.	Orașul natal Pitești în timpul vieții lui Ion/ Ioan Antonescu (1882 – 1946)	59
3.	Calendar sinoptic. Luna iunie (1882 – 1946). Evenimente interferate vieții și preocupărilor lui Ion/ Ioan Antonescu	86
4.	Personalități din Argeș-Muscel în guvernele conduse de Ion/ Ioan Antonescu	106
5.	Considerații privind Împrumutul Reîntregirii (1941) și Împrumutul Apărării Naționale (1944), lansate de Guvernul Ion/ Ioan Antonescu	139
6.	Interviu istoric. Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu în dialog cu academicianul Ioan Alexandru Brătescu-Voinești	151
7.	România și Conducătorul Statului, Ion/ Ioan Antonescu, în documente ale Procesului de la Nürnberg	174

8.	Mareșalul Ion/ Ioan Antonescu în volumele noastre de autor	194
9.	Ion/ Ioan Antonescu în <i>Enciclopedia Argeșului și Muscelului</i>	213
10.	Surse informale. Ion/ Ioan Antonescu în evidențele unor muzee și biblioteci publice	229
	• Patrimoniu muzeal (Pitești, Curtea de Argeș, Golești)	232
	• Listări tematice în cataloagele principalelor biblioteci publice din Argeș	234
	• Consemnări personalizate de autor ...	244
	• Tipografieri semnate Ion/ Ioan Antonescu în mari biblioteci publice din București	249

Addenda

1.	Un studiu de istorie națională, tradus în premieră. <i>Legiunile române din Transilvania, iredentismul românesc</i> , Sévère Bocou, Paris, 1918.....	253
2.	Personalități argeșene participante la Primul Război Mondial (1916-1918)..	278
3.	Nuanțări în discursul de la Chișinău al regelui Ferdinand I (1920)	285
4.	Pledoarie pentru ridicarea <i>Monumentului reprezentativ al eroilor</i> din Pitești (2015)	294

Iconografie

- Imagini curriculare 297
- Obiecte din portofoliul mareșalului
Ion/ Ioan Antonescu 326
- Scrieri elaborate de Ion/ Ioan
Antonescu 329
- Câțeva documente semnate olograf
de Ion/ Ioan Antonescu 334
- Copertele unor volume referitoare
la Ion/ Ioan Antonescu 342
- Surse tradiționale și virtuale. Ion/
Ioan Antonescu contemporan cu..... 353
- Colaboratori din Argeș-Muscel 368
- Relatări adecvate în presa locală ... 383
- Machete. Cărțile noastre de autor,
având comentarii referitoare la Ion/
Ioan Antonescu 386
- Informații complementare 394
- Bibliografie specială 403
- Rezumate: română, engleză,
franceză, germană 408
- Indice de persoane 416



